

Vlaanderen
is samenleven

JAARRAPPORT INBURGERING 2022

Gerlinde Doyen en
Philippe Buysschaert

AGENTSCHAP
BINNENLANDS
BESTUUR

vlaanderen.be/samenleven

INHOUD

Inhoud	2
Inleiding	4
1	Inburgering in Vlaanderen en brussel 7
1.1	Aanpak tot en met februari 2022 7
1.2	Aanpak vanaf maart 2022 10
1.3	Oekraïne crisis 12
1.4	Methodologie 12
2	Instroom in Vlaanderen 15
2.1	Evolutie en regionale spreiding 15
2.2	Instroom naar nationaliteit 18
2.3	Instroom naar leeftijd, verblijfsstatuut, geslacht en doelgroep 24
2.4	Verhuizers vanuit Brussel en Wallonië naar Vlaanderen 31
2.5	Verhuizers binnen de regio's in Vlaanderen en naar Brussel 33
2.6	Instroom van minderjarige nieuwkomers in Vlaanderen 36
3	Aanmeldingen in Vlaanderen en Brussel 37
3.1	Evolutie per regio 37
3.2	Aanmeldingen naar ingeschat taallevermogen 40
4	Inburgeringscontracten 42
4.1	Evolutie en regionale spreiding 42
4.2	Nationaliteit 46
4.3	Verblijfsstatuut, geslacht en leeftijd 49
4.4	Recht hebbend en verplicht 54
4.5	Scholingsgraad en leervermogen 58
4.6	moedertaal 64
5	Maatschappelijke oriëntatie en NT2 65
5.1	Deelnemers vrijstellingstoets MO 65
5.2	Deelnemers maatschappelijke oriëntatie 67
5.3	Duur tot instap in MO en mediane duur van een cursus 78
5.4	Afronding MO 85
5.5	Geen opstart MO 86
5.6	Profiel van personen met status geen passend aanbod 88
5.7	Doorverwijzingen naar NT2 93
5.8	Inschrijvingen in opleidingen NT2 97
5.9	Duur tot instap in A1 100
5.10	Duur van NT2 103
6	Inschrijving bij VDAB 104
7	Inburgeringsattesten 107
8	Civiele testen Nederlands 111

8.1	Afnemers	112
8.2	Testdoelen	113
8.3	Testtypes en -resultaten	115
9	Bereik en uitval	118
9.1	Al dan niet inburgeringscontract en/of NT2	118
9.2	bereik en uitval tijdens het inburgeringstraject	119
9.3	Bereik en uitval van verplichte inburgeraars	124
9.4	Bereik en uitval van rechthebbende inburgeraars	128
9.5	Nog bezig, voor NT2 of voor MO?	132
10	Duurtijden van het traject	134
10.1	Duur van instroom tot aanmelding	134
10.2	Duur van aanmelding tot ondertekening contract	135
10.3	Duur van ondertekening contract tot behalen attest	136
11	Sanctionering	139
11.1	Evolutie personen met een eerste inbreukdossier	139
11.2	Profiel van personen met een eerste inbreukdossier	143
12	Samenvatting	149
12.1	Instroom	149
12.2	Inburgeringscontracten	151
12.3	Vrijstellingstoets MO en cursus MO	152
12.4	NT2	153
12.5	Duur tot mogelijke instap in MO en NT2	154
12.6	Inschrijving bij VDAB	155
12.7	Inburgeringsattesten en civiele testen	157
12.8	Bereik en uitval van het inburgeringstraject	158
12.9	Duur van het inburgeringstraject	160
12.10	Sanctionering	162

INLEIDING

Voor u ligt een rapport met een stand van zaken van het inburgeringsbeleid in 2022. Dit werd opgemaakt door het Agentschap Binnenlands Bestuur (ABB). ABB staat in voor de beleidsvoorbereiding, opvolging en monitoring van o.a. het integratie- en inburgeringsbeleid.

Het Vlaamse inburgeringstraject wordt vormgegeven vanuit het decreet van 7 juni 2013 betreffende het Vlaamse integratie- en inburgeringsbeleid en bijhorende uitvoeringsbesluiten. Het traject is van toepassing in Vlaanderen en het tweetalige gebied Brussel-Hoofdstad. Vanuit het Vlaams Regeerakkoord 2019 – 2024 werd een hervorming van het traject doorgevoerd. Die is gefaseerd in werking getreden vanaf 1 maart 2022. We starten dit rapport met een korte duiding van de regelgeving voor en na 1 maart 2022

Het rapport betreft een cijfermatige weergave van het inburgeringstraject voor de hervorming. Er worden geen verregaande interpretaties of verklaringen aan de cijfers gekoppeld. Dat is voer voor verder onderzoek en dialoog met de beleidsuitvoerende actoren. Het geeft wel een aantal tendensen weer en legt een aantal werkpunten bloot voor het toekomstige inburgeringstraject. Na het coronajaar 2020 gaven in 2021 verschillende indicatoren aan dat activiteiten weer volledig op peil zaten. De coronacrisis heeft de samenleving grondig door elkaar geschud en zorgde voor een boost in digitaal aanbod. Voor een beter beeld van alle activiteiten van de agentschappen, wordt verwezen naar hun jaarverslagen.¹

Tijdelijk ontheemden uit Oekraïne zijn niet opgenomen in de instroomcijfers. Zij hebben een apart aanbod MO gekregen. Zij zijn wel zichtbaar in de gestegen inschrijvingen in NT2.

Vooraleer over te gaan tot de uitgebreide weergave van de cijfers wordt in dit rapport een overzicht van de voornaamste bevindingen van 2022 opgenomen.

Ieder jaar vestigen zich nieuwkomers in Vlaanderen en Brussel. Sinds de uitbreiding van de doelgroep in 2016 en de stijgende instroom van asielzoekers² in dat jaar, liggen de instroomcijfers hoger dan de jaren daarvoor. Onder invloed van de coronapandemie en het sluiten van de grenzen lag de instroom in 2020 en 2021 een heel stuk lager. In 2022 is deze opnieuw gestegen tot boven het niveau van 2018 maar wel lager dan het niveau van 2019. Asielzoekers kunnen sinds 1 maart 2022 geen inburgeringscontract ondertekenen tot zij een duurzame verblijfsvergunning krijgen. Zij kunnen wel nog NT2 volgen.

Van de 47.879 meerderjarige nieuwkomers in het Vlaamse Gewest in 2022, is 52% EU+-inwoner en 48% derdelander. 46% van deze instroom is tussen 18 en 29 jaar. Van de instroom van 2022 was **23% verplicht** om inburgering te volgen. Zij zijn vooral niet-EU+ gezinsherenigers, gezinsherenigers met Belgen, erkend vluchtelingen en gezinsherenigers van vluchtelingen. Zij zijn bijna allemaal gestart met inburgering. De rechthebbende inburgeraars zijn vaak arbeidsmigranten en hun gezinsleden of studenten. Meer dan 3 op de 4 rechthebbende inburgeraars stapt niet in een inburgeringstraject. Een aantal van hen kiest er wel voor om NT2 te volgen. Hoewel arbeidsmigranten en hun partners (een groot deel van de rechthebbende

¹ Agentschap Integratie en Inburgering: <https://www.integratie-inburgering.be/nl/publicaties>

Atlas: <https://www.atlas-antwerpen.be/nl/nieuws/dit-was-atlas-in-2022>

Amal: <https://www.amalgent/publicaties/jaarverslagen-amal>

² De officiële naam is verzoekers om internationale bescherming maar in dit rapport wordt het kortere 'asielzoeker' gebruikt.

nieuwkomers) wellicht economisch onafhankelijk zijn, blijft het kennen van de taal en gewoonten belangrijk. Het komt er dus op aan om blijvend te zoeken naar manieren om ook inburgeraars die niet verplicht zijn om een traject te volgen, te overtuigen om deel te nemen aan het inburgeringsprogramma. Dit kan door actieve communicatie over (het belang van) inburgering, het aantrekkelijk(er) maken van het aanbod (bv. door digitalisering), door een sterkere samenwerking met onze partners (zoals bv. VDAB), etc. De instroom van minderjarige nieuwkomers lag met 13.448 nooit hoger dan in 2022.

20.754 nieuwkomers ondertekenden in 2022 een inburgeringscontract in Vlaanderen of Brussel. Dit is een **daling met 10% t.o.v. 2021**. 51% van hen koos vrijwillig voor inburgering, 49% was verplicht dit te doen. **Er in 2022 startten 18.179 inburgeraars met maatschappelijke oriëntatie**. Dat is een daling van 13%, mede verklaard door het hoger aantal deelnemers (5.575) en geslaagden op de vrijstellingstoets MO.

Voor de nieuwkomers die een inburgeringscontract ondertekenen, is het belangrijk dat zij snel kunnen starten met maatschappelijke oriëntatie (MO) en/of NT2. Wanneer we kijken naar de eerst afgesproken startdatum van de cursussen, stellen we vast dat 63% van de inburgeraars die een contract ondertekenden in 2021, binnen de drie maanden zou starten met NT2. 74% zou binnen de drie maanden starten met MO. 85% zou binnen de zes maanden starten met NT2 en 92% met MO. Er zijn ook regionale verschillen in de instaptijden.

Ten opzichte van de voorbije jaren kunnen heel wat meer mensen binnen de drie maanden starten met MO (van 47% naar 74%). Het gebruik van het digitale aanbod heeft hier zeker een rol gespeeld. Via online leren kunnen kleine taalgroepen uit heel Vlaanderen tegelijk les volgen. Er blijft wel altijd een aandeel waarvoor enkel fysiek les volgen een optie is. Differentiatie of aanbod op maat krijgt door de gezondheidscrisis een nieuwe invulling.

De cursus MO werd in 2022 in 36 **verschillende talen** ingericht, op verschillende lesmomenten en verschillende lesplaatsen in Vlaanderen en Brussel. De zes belangrijkste talen waarin werd lesgegeven zijn Arabisch, Engels, Frans, Turks, Nederlands en Spaans. Er werden in 2022 **1.328 cursussen MO** ingericht met een gemiddeld aantal deelnemers van 15. Voor wie minstens éénmaal in de les aanwezig was, lag in het Vlaams Gewest het aandeel geslaagden in 2022 op 94%, in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest op 88%. Van de personen die niet geslaagd of afgehaakt zijn, was een deel geen doelgroep meer (bv. door verhuis naar het buitenland).

Niet alleen nieuwkomers maar ook personen die al langer in Vlaanderen of Brussel wonen, willen Nederlands leren. In 2022 **schreven 108.209 unieke personen zich in voor een opleiding NT2**. Dit is een sterke stijging t.o.v. 2021. 58.453 personen schreven zich in voor een opleiding A1 en 39.648 personen voor een opleiding A2. De stijging is bijna volledig toe te wijzen aan de tijdelijk beschermde uit Oekraïne.

Van de nieuwkomers met een contract in 2022 die verplicht waren zich **in te schrijven bij VDAB** had 67% dit binnen de 2 maanden na ondertekening van contract gedaan en **90% in totaal**

In 2022 behaalden **16.596** personen een inburgeringsattest. Eenmaal de MO-cursus van start is gegaan, duurt het gemiddeld ongeveer twee maanden (57 dagen) om de cursus af te ronden en af te leggen. Voor NT2 ligt dit helemaal anders. **De duur van de trajecten om niveau A2 te behalen is vooral afhankelijk van het taalleervermogen van de cursist**. Een alfaklant die het niveau A2 behaald heeft in 2022, deed er

gemiddeld³ 4 jaar en 3 maanden over om van start A1 tot einde niveau A2 te geraken. Voor andere laaggeletterden uit basiseducatie is dit 2 jaar en 6 maanden. Cursisten uit een CVO hebben een mediane duur van 9 maanden tussen de start niveau A1 en het behalen van niveau A2. Deze mediane duurtijden zijn ieder jaar gestegen sinds 2019, behalve voor CVO-cursisten.

De **mediane duur om een inburgeringsattest te behalen is 11 maanden** vanaf het ondertekenen van het inburgeringscontract. De duur van het behalen van niveau A2 is de belangrijkste parameter voor de duur van het inburgeringstraject. Hoe lager het ingeschatte taalleervermogen, hoe langer de duurtijd tot het behalen van het attest. Verplichte inburgeraars doen er langer over dan vrijwillige inburgeraars, mannen doen er iets langer over dan vrouwen. Personen met drie kinderen of meer doen er langer over dan personen zonder kinderen⁴.

De doorstroom naar de reguliere diensten mag daar zeker niet op wachten. Onder meer in de zoektocht naar economische onafhankelijkheid, is een snelle doorverwijzing naar VDAB een troef. Daar waar nieuwkomers in het verleden taalniveau A2 moesten hebben om gebruik te kunnen maken van de dienstverlening, wordt dit nu niet meer vereist. Nederlands wordt gezien als een startcompetentie. Op de opleidingsvloer of de werkvloer worden vaardigheden Nederlands gemakkelijker aangeleerd. In de praktijk loopt deze doorstroom vaak nog niet altijd even vlot. Vooral voor de laaggeletterden is de doorstroom naar reguliere instanties nog niet evident. De sinds 1 maart 2022 verplichte inschrijving bij VDAB wil hieraan verhelpen.

In dit jaarrapport 2022 overlopen we de verschillende onderdelen van het Vlaamse inburgeringsbeleid tijdens de voorbije 7 tot 10 jaren. Het inburgeringsbeleid bestond tot 28 februari 2022 uit maatschappelijke oriëntatie, NT2 en trajectbegeleiding. Voor een deel van de niet-EU nieuwkomers is inburgering verplicht. Andere nieuwkomers zijn rechthebbend en kunnen inburgering vrijwillig volgen. Eenmaal zij een inburgeringscontract ondertekenen, engageren zij zich wel. Wie zijn of haar engagement niet nakomt, werd tot 28 februari 2022 gesanctioneerd. Sinds 1 maart 2022 worden enkel verplichte inburgeraars gesanctioneerd.

³ We gebruiken de mediaan

⁴ Laaggeletterde inburgeraars zijn vaker verplicht om inburgering te volgen en hebben vaker meerdere kinderen dan rechthebbende inburgeraars.

1 INBURGERING IN VLAANDEREN EN BRUSSEL

1.1 AANPAK TOT EN MET FEBRUARI 2022

Tot 28 februari 2022 definieert het decreet van 7 juni 2013 betreffende het Vlaamse integratie- en inburgeringsbeleid het inburgeringstraject als een vormingsprogramma, ondersteund door trajectbegeleiding, dat mensen moet toeleiden naar de reguliere voorzieningen in functie van participatie op professioneel, educatief en sociaal vlak. Het traject laat mensen toe tot een grotere zelfredzaamheid te komen. Het is een belangrijk onderdeel van het integratiebeleid en kan gezien worden als een eerste, begeleide opstap naar een volwaardige deelname aan de samenleving.

Het vormingsprogramma omvat een cursus 'maatschappelijke oriëntatie' (MO) en een opleiding Nederlands als tweede taal (NT2). MO heeft tot doel inburgeraars zelfstandiger te laten functioneren, enerzijds door hen kennis aan te reiken over hun rechten en plichten, onze samenleving en haar basiswaarden. Anderzijds worden ze aangezet tot het ontwikkelen van een aantal competenties in functie van zelfredzaamheid. De opleiding NT2 reikt inburgeraars een basistaalvaardigheid van het Nederlands aan. Basistaalvaardigheid wordt ingevuld als het taalniveau A2 van het Europees Referentiekader voor Talen (ERK). Voor laag- of andersgeletterde inburgeraars geldt een uitzondering en wordt basistaalvaardigheid ingevuld als het taalniveau A2 voor de mondelinge vaardigheden.

Het is de bedoeling het inburgeringstraject in de mate van het mogelijke op maat van de klant en indien nodig flexibel vorm te geven, bijvoorbeeld als mensen overdag niet beschikbaar zijn om les te volgen. Via trajectbegeleiding worden inburgeraars individueel begeleid naargelang hun persoonlijke situatie. Er wordt bepaald welke kennis of vaardigheden de inburgeraar reeds verworven heeft. Op basis daarvan gaat men samen na hoe de levensloopbaan van de betrokkene in Vlaanderen er kan uitzien, met inbegrip van het leren kennen van de arbeidsmarkt en het onderwijssysteem.

Het vormingsprogramma wordt opgenomen in een inburgeringscontract. Als de inburgeraar minstens de doelstellingen van het vormingsprogramma bereikt, wordt een inburgeringsattest uitgereikt.

Volgende doelgroepen kunnen een inburgeringstraject volgen:

1. meerderjarige vreemdelingen⁵ met een wettig verblijf, ingeschreven in het Rijksregister in een gemeente van het Nederlandse taalgebied of van het tweetalige gebied Brussel-Hoofdstad, behalve vreemdelingen die hier met een tijdelijk doel verblijven en verzoekers om internationale bescherming tijdens de eerste vier maanden van hun procedure;
2. meerderjarige Belgen geboren in het buitenland, met minstens één ouder geboren in het buitenland en ingeschreven in het Rijksregister in een gemeente van het Nederlandse taalgebied of van het tweetalige gebied Brussel-Hoofdstad;
3. minderjarige vreemdelingen met een wettig verblijf, ingeschreven in het Rijksregister in een gemeente van het Nederlandse taalgebied of van het tweetalige gebied Brussel-Hoofdstad, die

⁵ Vreemdelingen worden in navolging van de wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen gedefinieerd als personen die niet beschikken over de Belgische nationaliteit.

voldaan hebben aan de deeltijdse leerplicht of die, voor zover ze nog geen achttien jaar zijn, aanvullend bij de leerplicht baat hebben bij het volgen van een inburgeringstraject.

Bepaalde personen zijn **verplicht** om een inburgeringstraject te volgen. Opgelet: deze verplichting geldt slechts voor personen die ingeschreven zijn in een gemeente van het *Nederlandse taalgebied*. Vanuit Vlaanderen kan geen verplichting tot het volgen van een inburgeringstraject opgelegd worden aan burgers ingeschreven in een gemeente van het tweetalige gebied Brussel-Hoofdstad. Dat is een bevoegdheid van de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie (GGC)⁶.

De volgende groepen zijn verplicht tot het volgen van een inburgeringstraject, voor zover ze dus ingeschreven zijn in het Rijksregister in een gemeente van het Nederlandse taalgebied:

1. meerderjarige vreemdelingen, die zoals hierboven – onder punt 1 – omschreven tot de doelgroep van inburgering behoren, die:
 - a. voor het eerst met een verblijfstitel van meer dan drie maanden ingeschreven worden in het Rijksregister in een Belgische gemeente;
 - b. tijdens de afgelopen vijf jaar voor het eerst ingeschreven werden in het Rijksregister in een gemeente van het tweetalige gebied Brussel-Hoofdstad, het Franse of Duitse taalgebied;
2. meerderjarige Belgen, zoals hierboven – onder punt 2 – omschreven bij de doelgroep van inburgering, die:
 - a. voor het eerst ingeschreven worden in het Rijksregister in een Belgische gemeente;
 - b. tijdens de afgelopen vijf jaar voor het eerst, en voor zover ten volle 18 jaar oud, ingeschreven werden in het Rijksregister in een gemeente van het tweetalige gebied Brussel-Hoofdstad, het Franse taalgebied of het Duitse taalgebied;
3. inburgeraars die bedienaar van een eredienst zijn en inburgeraars die de vervanger van de bedienaar van een eredienst zijn in een door de Vlaamse overheid erkende plaatselijke kerk- of geloofsgemeenschap⁷.

Een aantal van deze personen wordt **vrijgesteld van de plicht** tot inburgering. Ze kunnen wel vrijwillig een inburgeringstraject volgen (= 'rechthebbende inburgeraars'). Het gaat om de volgende categorieën:

1. personen met de nationaliteit van een lidstaat van de EU+⁸. De vrijstelling geldt niet voor personen die alleen de Belgische nationaliteit hebben of die de Belgische nationaliteit en de nationaliteit van een staat buiten de EU+ hebben, maar niet de nationaliteit van een andere staat van de EU+;
2. bepaalde familieleden van personen met de nationaliteit van een lidstaat van de EU+, met uitzondering van familieleden van personen die de Belgische nationaliteit hebben, maar niet de nationaliteit van een andere staat van de EU+;
3. Belgen en hun familie- en gezinsleden die gebruik gemaakt hebben van het vrij personenverkeer in de EU+ en daardoor inburgeringsplichtig zouden zijn geworden;

⁶ Op 11 mei 2017 werd in dat kader de ordonnantie betreffende het inburgeringstraject voor de nieuwkomers goedgekeurd. De ordonnantie voert een verplichting tot inburgering in voor personen uit het tweetalig gebied Brussel-Hoofdstad. De regelgeving trad in werking op 1 juni 2022.

⁷ Het gaat meer bepaald om: de door de bisschop aangestelde verantwoordelijke van de parochie voor de rooms-katholieke eredienst en zijn vervanger, de predikant voor de protestantse eredienst en zijn vervanger, de bedienaar van de eredienst voor de anglicaanse eredienst en zijn vervanger, de rabbijn voor de israëlitische eredienst en zijn vervanger, de kerkbedienaar en zijn vervanger voor de orthodoxe eredienst en de eerste imam en zijn vervanger voor de islamitische eredienst.

⁸ Onder EU+ wordt verstaan: de EU-landen, IJsland, Liechtenstein, Noorwegen en Zwitserland.

4. inburgeraars die door een ernstige ziekte of handicap blijvend niet in staat zijn om een inburgeringstraject te volgen;
5. inburgeraars die een attest van inburgering hebben behaald;
6. inburgeraars die een volledig schooljaar onthaalonderwijs gevolgd hebben;
7. tijdelijk verblijfsstatuut van arbeidsmigrant of studiemigrant en hun gezinsmigranten dat mogelijk definitief kan worden;
8. personen met het statuut 'tijdelijke bescherming voor ontheemden' op basis van Europese Richtlijn 2001/55/EG en hun gezinsmigranten;
9. inburgeraars die een getuigschrift of diploma hebben behaald in het Belgische of Nederlandse onderwijs;
10. inburgeraars die 65 jaar of ouder zijn.

De laatste vier vrijstellingsgronden gelden niet voor inburgeraars die bedienaar van een eredienst zijn in een door de Vlaamse overheid erkende plaatselijke kerk- of geloofsgemeenschap.

Personen die uitgesloten zijn van het recht op inburgering en dus niet kunnen deelnemen aan een inburgeringstraject zijn:

- vreemdelingen zonder wettig verblijf;
- vreemdelingen met een kort verblijf van maximaal drie maanden dat niet verlengbaar is;
- verzoekers om internationale bescherming van wie de procedure nog geen vier maanden loopt;
- vreemdelingen met een tijdelijk verblijfsdoel:
 - Australiërs, Nieuw-Zeelanders, Canadezen, Taiwanese en Zuid-Koreanen die op werkvakantie komen (tussen 18 en 30 jaar) en hun gezinsmigranten;
 - niet-EU+ uitwisselingsscholieren of niet-EU+ stagiair-studenten die op basis van hun studies in het kader van een uitwisselingsprogramma of stage maximaal een jaar in België verblijven en hun gezinsmigranten;
 - niet-EU+ arbeidsmigranten die niet langer dan een maximumtermijn van één jaar kunnen werken en hun gezinsmigranten:
 - stagiairs (tewerkgesteld of zelfstandig) met een niet-EU+-nationaliteit;
 - bepaalde niet-EU+ werknemers (met arbeidsprestaties in België) die verbonden blijven door een arbeidsovereenkomst met een in het buitenland gevestigde werkgever;
 - niet-EU+ werknemers die seizoensarbeid komen doen in de sectoren landbouw, tuinbouw of horeca, voor maximaal 5 maanden;
 - niet-EU+ au-pair-jongeren (tussen 18 en 26 jaar oud), die voor maximaal 12 maanden als au pair in België komen werken;
 - derdelanders met discretionaire verblijfsvergunning voor opleiding, onderwijs, vrijwilligerswerk, stage of uitwisselingsproject als dit maximaal 12 maanden kan duren.

Personen die een inburgeringstraject willen of moeten volgen kunnen zich, afhankelijk van de gemeente waar zij in het Rijksregister werden ingeschreven, aanmelden bij:

- Agentschap Integratie en Inburgering (hierna, het Vlaams Agentschap) in het werkingsgebied Vlaams en Brussels Hoofdstedelijk Gewest, uitgezonderd de steden Gent en Antwerpen;
- Atlas, Integratie en Inburgering Antwerpen (hierna, Atlas) in het werkingsgebied stad Antwerpen;

- Integratie en Inburgering Gent (hierna Amal, het vroegere IN-Gent) in het werkingsgebied stad Gent;
- Huis van het Nederlands Brussel⁹.

Het Vlaams Agentschap, Atlas en Amal staan in voor de organisatie van de cursus MO en de trajectbegeleiding bij het inburgeringstraject. Wat betreft het vormingsonderdeel NT2 zijn zij, alsook het Huis van het Nederlands Brussel, enkel verantwoordelijk voor de intake en de screening van de kandidaten. Men gaat dan bijvoorbeeld na wat de motivatie en verwachtingen zijn van de kandidaat, over welke leervaardigheden hij beschikt en wat zijn instapniveau Nederlands is. Hierop wordt een advies geformuleerd en wordt hij doorgestuurd naar een geschikt en passend cursusaanbod. Dat aanbod wordt georganiseerd door de sector Onderwijs, meer bepaald centra voor volwassenenonderwijs, centra voor basiseducatie en universitaire talencentra.

Wie verplicht is tot inburgering, moet zich binnen de drie maanden aanmelden nadat de inburgeringsplicht voor hem is ontstaan. Daarna moet hij het vormingsprogramma volgen. Voor elk onderdeel van het vormingsprogramma moet men hetzij regelmatig deelnemen hetzij de doelstellingen van het onderdeel behalen. Wie deze verplichtingen niet nakomt kan via een administratieve geldboete gesanctioneerd worden. Ook rechthebbende inburgeraars kunnen gesanctioneerd worden als zij vroegtijdig het vormingsprogramma, zoals opgenomen in hun contract, beëindigen (minder dan 50% deelname), en daarbij de doelstellingen van het onderdeel niet bereikt hebben.

1.2 AANPAK VANAF MAART 2022

Het Vlaamse Regeerakkoord 2019-2024 omvat duidelijke ambities voor een hervorming van het inburgeringstraject. Het hiervoor vermelde decreet van 7 juni 2013 over het Vlaamse integratie- en inburgeringsbeleid en de bijhorende uitvoeringsbesluiten werden hiertoe gewijzigd. De nieuwe regelgeving trad gefaseerd in werking vanaf 1 maart 2022.

Waar het inburgeringstraject voor 1 maart 2022 bestond uit trajectbegeleiding en de vormingspakketten MO en NT2, werd het hertekende traject inhoudelijk uitgebreid. Het nieuwe traject bestaat uit in totaal vier onderdelen, aangevuld met trajectbegeleiding:

- MO;
- NT2;
- een verplichte inschrijving bij VDAB/Actiris;
- een participatie- en netwerktraject.

De reeds bestaande onderdelen worden via verschillende maatregelen versterkt en aangescherpt.

Een volledig, gedetailleerd overzicht van de nieuwe regelgeving leidt ons in het licht van voorliggend rapport te ver. We belichten hierna wel kort een aantal kernelementen.

Ten eerste kunnen verzoekers om internationale bescherming niet langer deelnemen aan het volledige inburgeringstraject. Zij weten immers nog niet zeker of ze in ons land mogen blijven, waardoor de keuze

⁹ Het Huis van het Nederlands Brussel staat in voor het onthalen van personen uit het tweetalige gebied Brussel-Hoofdstad die Nederlands willen leren en/of oefenen. Voor de lessen MO en trajectbegeleiding kunnen de personen uit Brussel terecht bij het Vlaams Agentschap in Brussel.

Zoals vermeld trad het nieuwe inburgeringstraject gefaseerd in werking. Op 1 maart 2022 startte het nieuwe traject, met uitzondering van het participatie- en netwerktraject als verplicht onderdeel van inburgering en de retributies voor MO en NT2. Het participatie- en netwerktraject trad in werking op 1 januari 2023. De retributies voor MO en NT2 treden in werking op 1 september 2023.

1.3 OEKRAÏNECRISIS

Eind februari 2022 brak een oorlog uit tussen Oekraïne en Rusland, met een vluchtelingenstroom uit Oekraïne tot gevolg. Op 3 maart 2022 besloten de Europese lidstaten daarom toepassing te maken van Richtlijn 2001/55 op de situatie van Oekraïne. Die richtlijn laat toe om in geval van een massale toestroom van ontheemden afkomstig uit derde landen die niet naar hun land van oorsprong kunnen terugkeren, onmiddellijke en tijdelijke bescherming te bieden.

In maart 2022 kon geen precieze inschatting gemaakt worden van het aantal Oekraïense tijdelijk ontheemden dat richting Vlaanderen zou vluchten. De Vlaamse Regering besliste een aantal noodmaatregelen in te richten, ook op het vlak van het inburgeringsbeleid. Tijdelijk ontheemden, zoals gedefinieerd in de hierboven vermelde Europese Richtlijn, zijn in Vlaanderen rechthebbende inburgeraars. Een grote instroom kon leiden tot capaciteitsproblemen bij de agentschappen integratie en inburgering, waartoe beslist werd een voortraject inburgering te organiseren om een antwoord te kunnen bieden op de eerste, meest dringende noden. Het voortraject bestaat uit drie onderdelen: individuele begeleiding, een infosessie 'Welkom in Vlaanderen' en begeleiding richting een NT2-aanbod. Dit voortraject volgt niet de reguliere bepalingen van een inburgeringstraject (inburgeringscontract, regelmatige deelname,...). Deelnemers worden dan ook niet geregistreerd in de KBI, waardoor zij in onderstaande cijfers niet zichtbaar zijn.

In België zijn er op 14 juni 2023 70.607 certificaten tijdelijke beschermingscertificaten afgegeven door de Dienst Vreemdelingenzaken. Eind februari 2023 waren er bijna 28.000 ontheemden ingeschreven in een Vlaamse gemeente.

1.4 METHODOLOGIE

Alle cijfers uit dit rapport zijn gebaseerd op KBI-connect. Dat is het cliëntvolgsysteem dat gebruikt wordt door de drie agentschappen integratie en inburgering en het Huis van het Nederlands Brussel. Op KBI-connect is een rapporteringsomgeving gebouwd. Op 17 februari 2023 is van de databank een 'foto 2022' getrokken. Alle cijfers 2017-2022 met betrekking tot instroom, aanmeldingen, contracten, attesten en sanctionering zijn gebaseerd op deze foto. Door archivering in de KBI zijn cijfers van de periode vóór 2017 niet betrouwbaar in de foto 2022. Voor de periode vóór 2017 worden de cijfers uit het vorig jaarboek overgenomen (foto 2020). De cijfers van 2017 tot 2022 worden overgenomen uit de foto 2022. De rapporteringsomgeving wordt immers telkens aangepast in functie van optimalisatie. Het is dan niet meer opportuun cijfers van na de verbeteringen in jaar X te vergelijken met cijfers van vóór die aanpassingen. Door alles te berekenen op basis van de 'foto 2022' worden evoluties correct in kaart gebracht. Dit betekent wel dat cijfers die de voorbije jaren zijn gepubliceerd licht afwijken van de cijfers in dit rapport.

Enkel daar waar gekeken wordt naar bepaalde doorlooptijden, slaagcijfers, ... waarbij het nuttiger was om de meest recente situatie van de inburgeraars te kennen, werden berekeningen gemaakt op de 'levende' databank. De datum van trekking wordt telkens vermeld.

In 2010 is de selectie op het Rijksregister grondig gewijzigd bij de invoering van het kenmerk IT202 'Reden van migratie'. Data van vóór 2010 zijn vaak 'onbepaald'. Daarom geven we in dit rapport geen data van vóór 2010. In november 2013 is men overgestapt van het cliëntvolgsysteem Matrix naar KBI-connect. Hoewel de data gemigreerd zijn vanaf 2004, was het niet mogelijk om alles vergelijkbaar te maken door de andere opbouw van KBI-connect. Bij het begin van een hoofdstuk geven we wel de evolutie 2013-2022. Nadien geven we over het algemeen de data vanaf 2016 weer.

Voor inburgeraars die voor sanctionering vallen onder het handhavingsbeleid van het decreet (dus niet sanctionering door OCMW, VDAB of VMSW), wordt de opvolging van hun inbreuk geregistreerd in KBI connect. Personen bij wie een inbreuk wordt vastgesteld, worden in gebreke gesteld. Hierbij wordt er de mogelijkheid geboden om zich in regel te stellen. Indien dit niet gebeurt, wordt het inbreukdossier overgemaakt aan de handhavingsambtenaren. In alle fases kan het voorvallen dat de inbreuk door gewijzigde gegevens geannuleerd wordt. Dit kan door adreswijziging, update verblijfsstatus,...

Onder Brussel wordt Brussels Hoofdstedelijk Gewest verstaan.

Onder EU+ wordt verstaan: de EU-landen, IJsland, Liechtenstein, Noorwegen en Zwitserland.

Bij de indeling EU/niet-EU gaat het om het volgende:

EU:

- Buurlanden: Nederland, Frankrijk, Duitsland en Luxemburg;
- West- en Noord-EU14-landen (W- en N-EU14): Ierland, Oostenrijk, Denemarken, Zweden en Finland;
- Zuid-EU14-landen: Italië, Spanje, Portugal en Griekenland;
- EU13-landen: Estland, Letland, Litouwen, Polen, Tsjechië, Slowakije, Hongarije, Slovenië, Bulgarije, Roemenië, Malta, Cyprus en Kroatië.

Niet-EU:

- Europa niet-EU: Zwitserland, Noorwegen, Verenigd Koninkrijk, Albanië, Wit-Rusland, Kosovo, Moldavië, Rusland, Bosnië, Oekraïne, Liechtenstein, Andorra, Monaco, San Marino, Macedonië, IJsland, Servië en Montenegro;
- Turkije;
- Maghreb-landen (Maghreb): Marokko, Algerije, Tunesië, Libië en Mauritanië;
- DR Congo, Burundi en Rwanda (DR C, B, R);
- Overig Azië: Aziatische landen zonder Turkije;
- Overig Afrika: Afrikaanse landen zonder Maghreb-landen;
- Noord-Amerika en Oceanië (N-Amerika en Oc.): Canada, Verenigde Staten van Amerika, Mexico en alle landen van Oceanië;
- Zuid- en Midden-Amerika (Z- en M-Amerika): alle Amerikaanse landen zonder Canada, Verenigde Staten van Amerika en Mexico;

- Ander en onbekend (Ander en onb.): personen met een Rijksregistercode die niet eenduidig aan een bepaald land kan worden toegewezen zoals 'staatloos', personen waarvan de nationaliteit 'nog niet definitief is bewezen' en personen met een onbekende buitenlandse nationaliteit.

Om consistente vergelijkingen over de tijd te kunnen maken, werden alle huidige EU27-landen voor de gehele periode 2010 tot 2021 bij de EU27 gerekend, ook voor de jaren waarin bepaalde van deze landen nog geen lid waren van de Europese Unie. Kroatië werd pas lid in 2013. Het Verenigd Koninkrijk werd in de hele periode 2010 tot 2022 niet meer bij de EU27 gerekend, maar bij de niet-EU-landen. We volgen hierbij de aanpak Statistiek Vlaanderen.

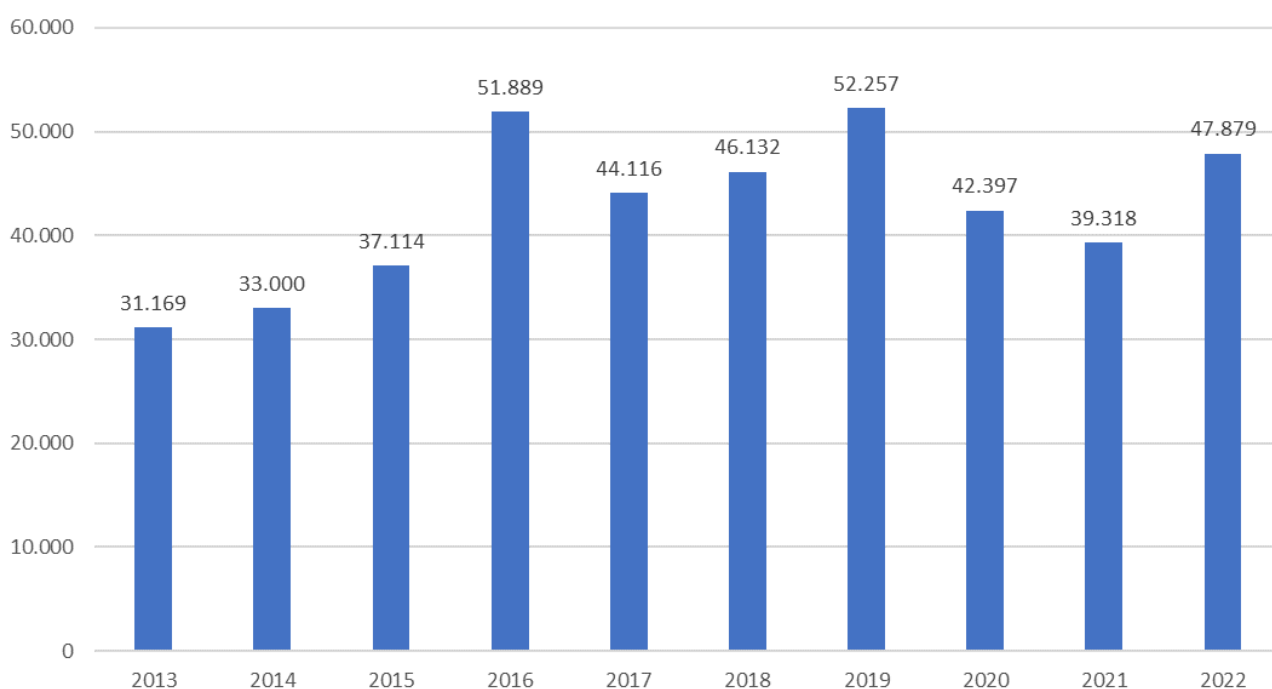
2 INSTROOM IN VLAANDEREN

Iedere maand wordt er een extractie gemaakt uit het rijksregister met de nieuwkomers van de voorbije maand in het Vlaamse Gewest. Voor Brussel bestaan er geen extracties van nieuwkomers. Daarom worden in het hoofdstuk over instroom enkel cijfers voor Vlaanderen gegeven.

2.1 EVOLUTIE EN REGIONALE SPREIDING

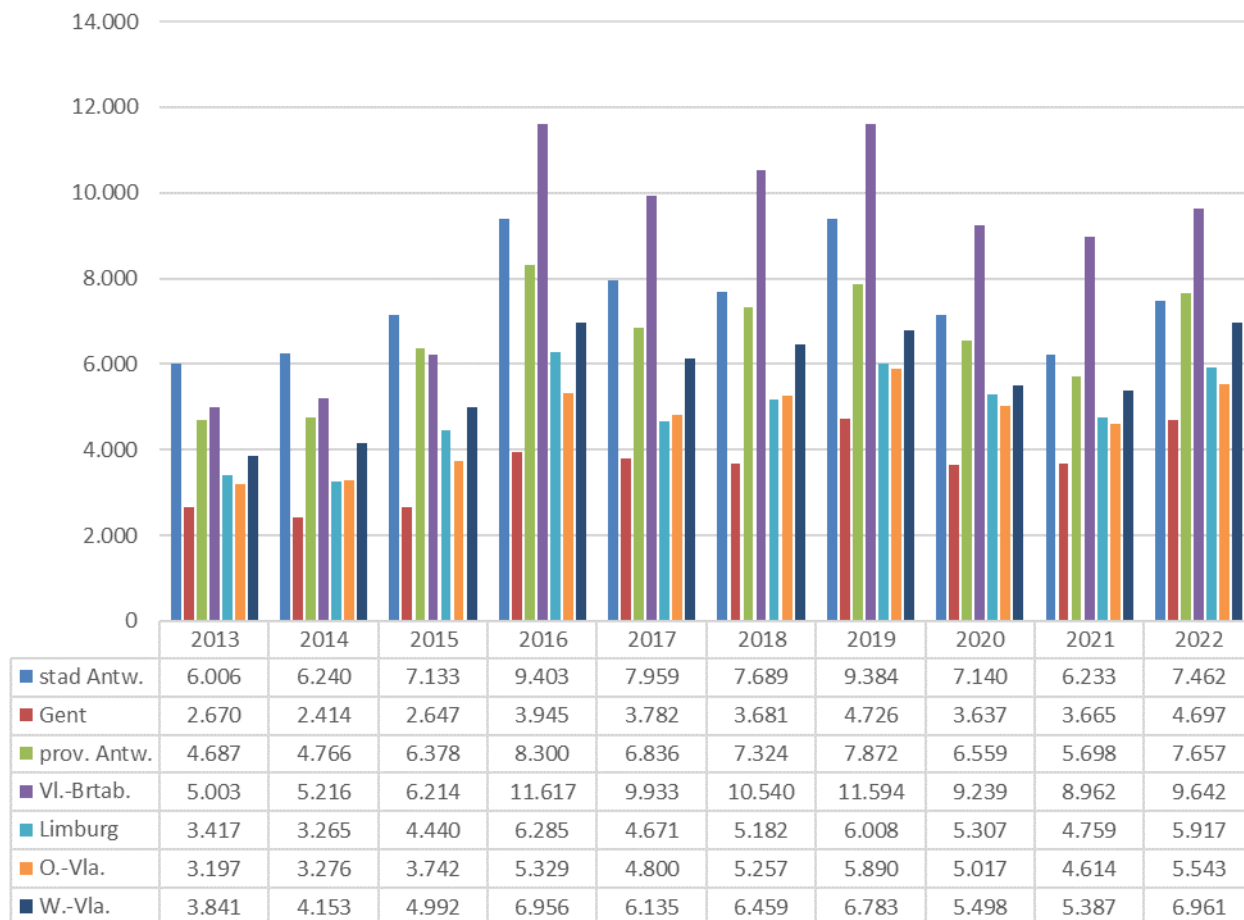
Figuur 2.1.1:

Instroom van meerderjarige nieuwkomers in Vlaanderen, 2013-2022

Tussen 2013 en 2020 varieerde de jaarlijkse instroom van nieuwkomers tussen de 31.000 en 52.000. De hoge instroom in 2016 kan zowel verklaard worden door de verhoogde instroom van asielzoekers als de uitbreiding van de doelgroep met niet-EU studenten en verhuizers uit Brussel en Wallonië. In 2019 was de instroom het grootst met 52.257 nieuwkomers. De stijging tussen 2018 en 2019 wordt vooral verklaard door de stijging van EU-13 inwoners. In 2020 en 2021 daalde de instroom, in 2020 met 19% en in 2021 daalde deze verder met 7%. Hierbij daalde vooral het aantal EU-13 inwoners en in mindere mate uit de EU14 (zie verder). Dit zal ook verder in het hoofdstuk aangetoond worden. In 2022 steeg de instroom weer met 22%. De instroom van EU-13-inwoners steeg in 2022 met 43% terug tot boven het niveau van 2020.

Figuur 2.1.2:
Instroom van meerderjarige nieuwkomers in Vlaanderen, 2013-2022, per regio

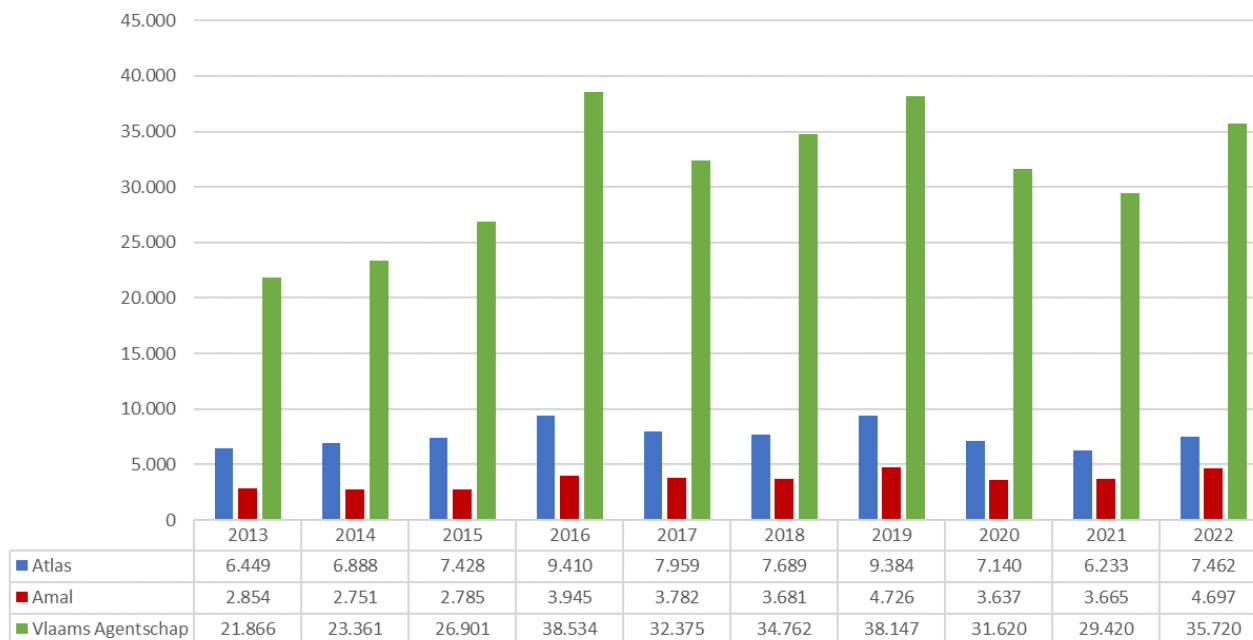

Hier en in de rest van het rapport is Vlaanderen verdeeld in regio's die niet overlappen. Stad Antwerpen is niet opgenomen in provincie Antwerpen en Gent is niet opgenomen in provincie Oost-Vlaanderen. De instroom van nieuwkomers verschilt naargelang regio en periode. Tussen 2013 en 2015 was de instroom van nieuwkomers het grootst in stad Antwerpen (Atlas). Sinds 2016 heeft regio Vlaams-Brabant de koppositie overgenomen, mede door de uitbreiding van de doelgroep naar niet-EU studenten en verhuizers uit Brussel en Wallonië.¹⁰ In 2022 was er een instroom van 9.642 nieuwkomers in Vlaams-Brabant, gevolgd door provincie Antwerpen (7.657), stad Antwerpen (7.462), West-Vlaanderen (6.961), Limburg (5.917), Oost-Vlaanderen (5.543) en stad Gent (4.697).

¹⁰ Verhuizers zijn personen die tijdens de afgelopen vijf jaar voor het eerst, en voor zover ten volle 18 jaar oud, ingeschreven werden in het Rijksregister in een gemeente van het tweetalige gebied Brussel-Hoofdstad, het Franse taalgebied of het Duitse taalgebied.

Figuur 2.13:

Instroom van meerderjarige nieuwkomers in Vlaanderen, 2013-2022, per agentschap

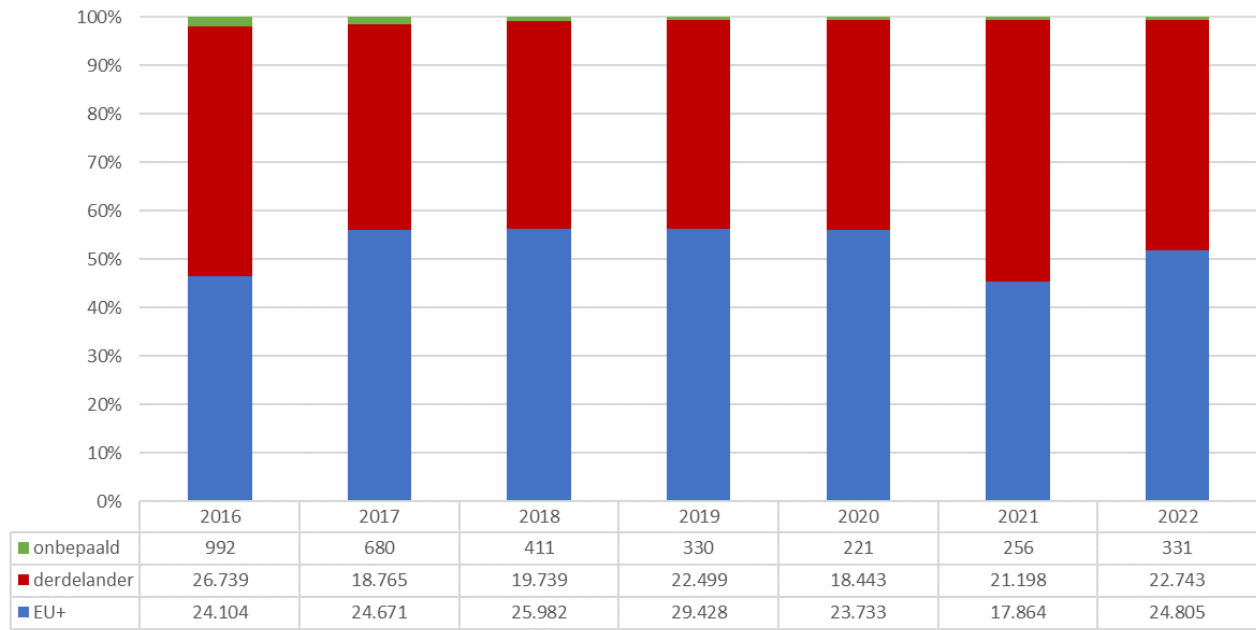

In het Vlaams Agentschap steeg de instroom vanaf 2013 jaarlijks, met piekjaren in 2016 (38.534) en 2019 (38.153). In 2022 had het Vlaams Agentschap een instroom van 35.720 personen. 2013 was het jaar met de laagste instroom bij Atlas (6.449). Ook in Atlas waren 2016 en 2019 piekjaren. In 2022 had Atlas een instroom van 7.462 personen. Amal (stad Gent) had in 2019 de hoogste instroom (4.726). In 2022 kende Amal een instroom van 4.697 personen.

2.2 INSTROOM NAAR NATIONALITEIT

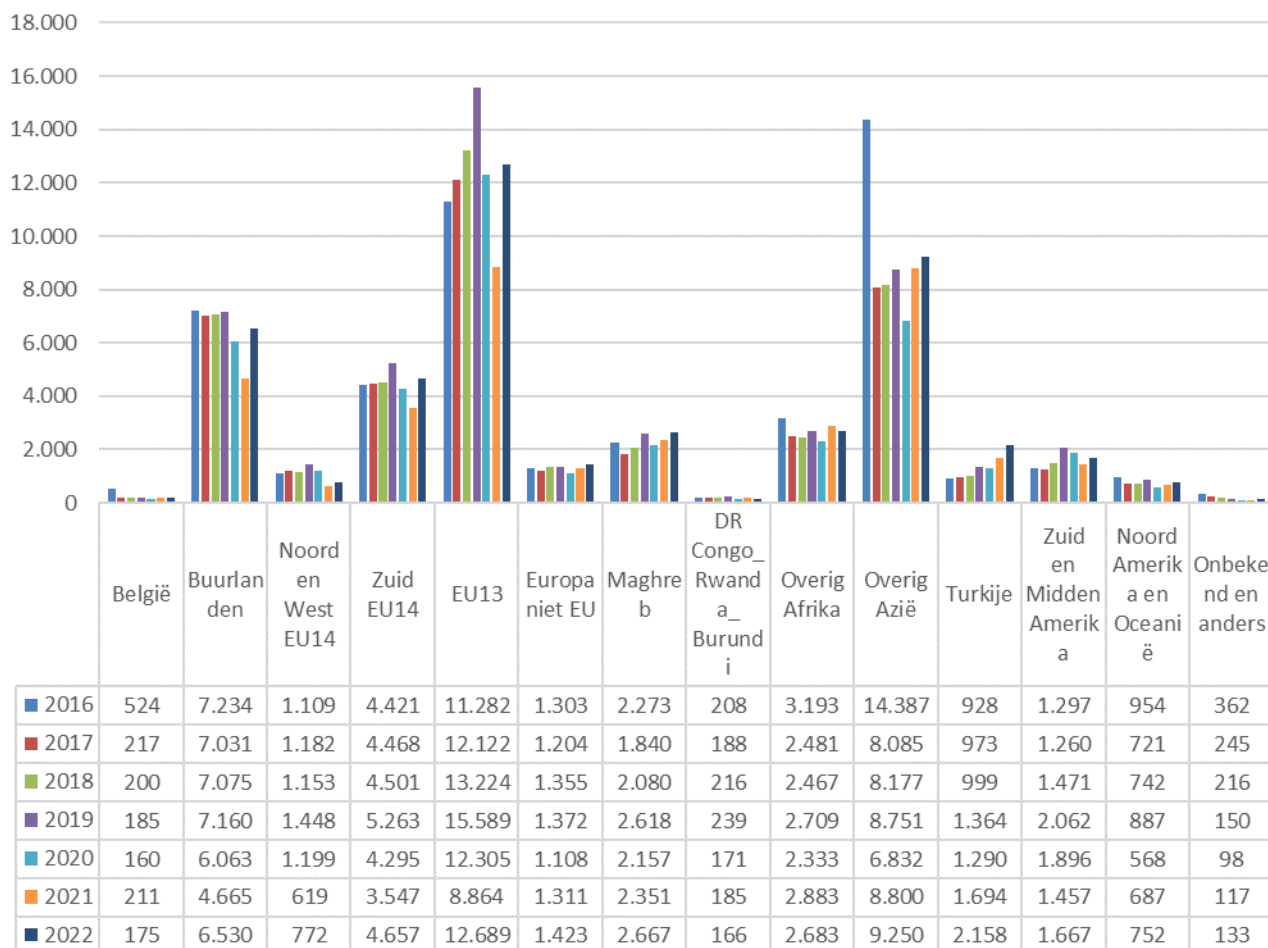
Figuur 2.2.1

Instroom van meerderjarige nieuwkomers in Vlaanderen, 2016-2022, naar EU+/derdelander

In 2022 hadden 24.805 nieuwkomers een nationaliteit van de EU+ (52%) en 22.743 nieuwkomers (48%) waren derdelanders. In de voorgaande jaren was het aandeel derdelanders steeds kleiner dan 50%, met uitzondering van het jaar 2016 (52%) en het jaar 2021 (54%).

Figuur 2.2.2:
Instroom van meerderjarige nieuwkomers, 2016-2022, naar nationaliteitsgroep¹¹

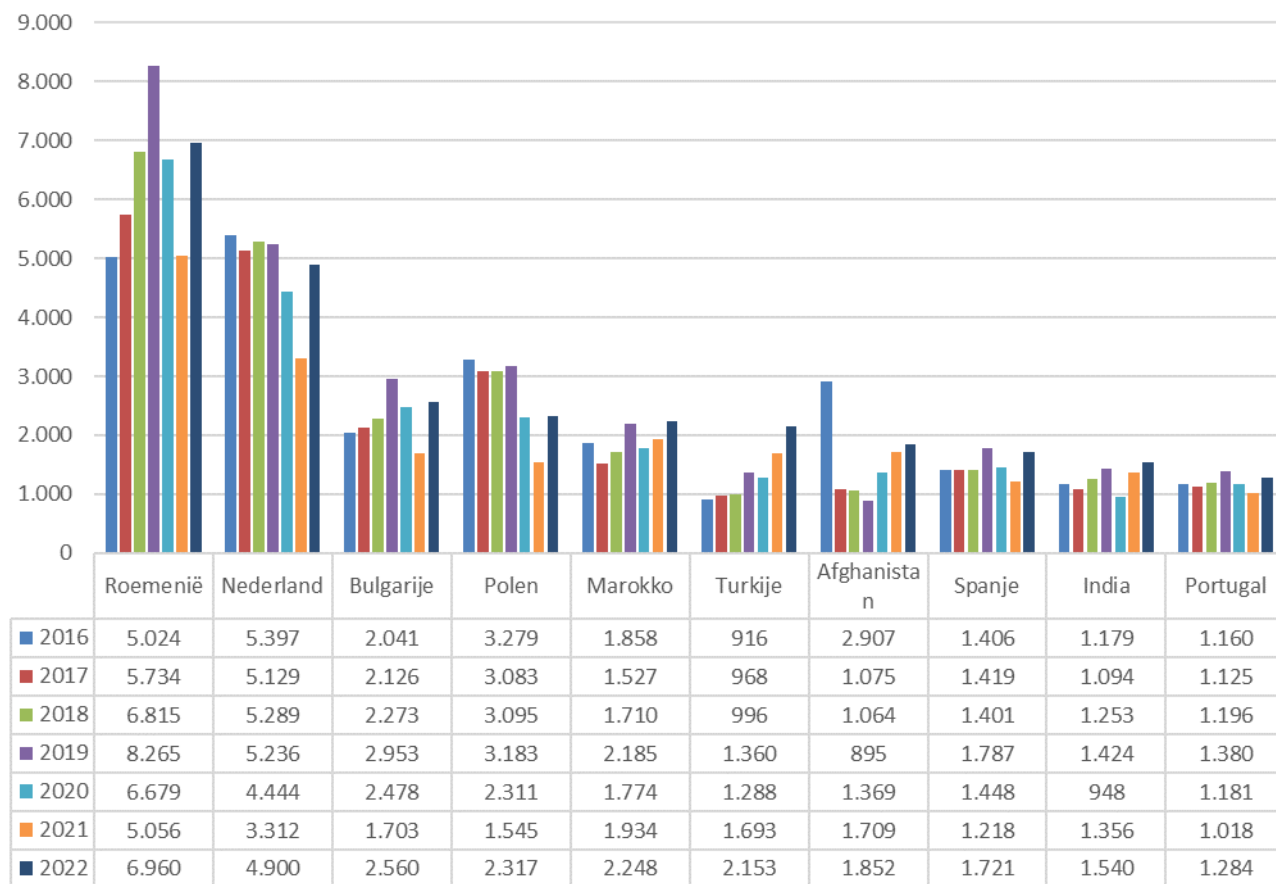

Binnen de nationaliteitsgroep EU+ (EU, Noorwegen, Zwitserland, Liechtenstein en IJsland) is de groep nieuwkomers met een nationaliteit van EU13-landen het grootst in 2022 (12.689). Binnen de groep derdelanders is de groep afkomstig uit Aziatische landen¹² dan weer het grootst ('overig Azië' = 9.250). 'EU13' heeft de sterkst stijgende instroom (+43%). Ook de instroom uit de buurlanden is gestegen tot boven het niveau van 2020.

¹¹ welke landen behoren tot welke nationaliteitsgroepen is terug te vinden in hoofdstuk 1.4

¹² De meest voorkomende nationaliteiten binnen deze groep 'overige Azië' zijn in 2022 in volgorde: Afghanistan, India, China, Syrië, Palestina, Iran, Pakistan, Nepal, Japan, Thailand.

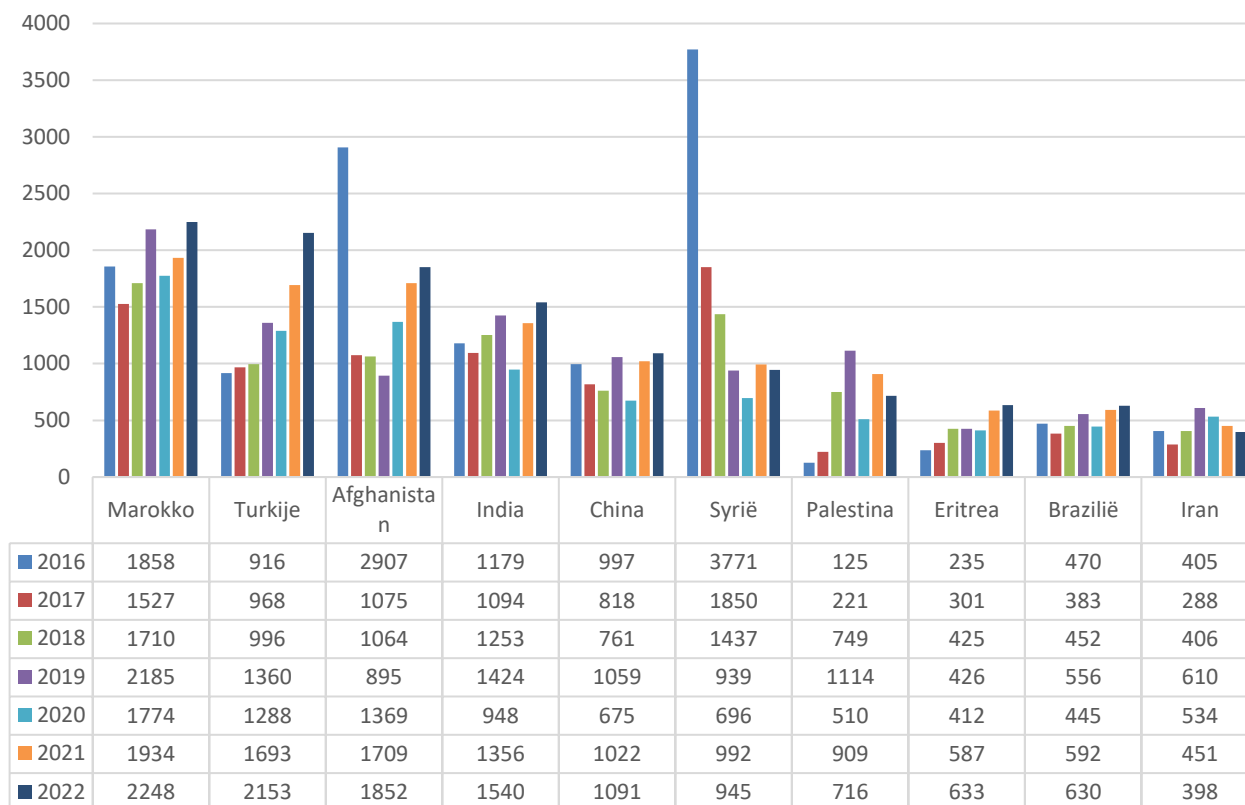
Figuur 2.2.3:
Top 10 van meest voorkomende nationaliteiten bij instroom, 2016-2022

In 2022 zijn de meest voorkomende nationaliteiten bij instroom: Roemenië, Nederland en Bulgarije (in die volgorde van grootte). Vooral de instroom uit Roemenië en Nederland stijgt ten opzichte van 2021. Bulgarije duwt Marokko uit de top 3. Ook bij de overige nationaliteiten uit de top 10 stijgt de instroom ten opzichte van 2021.

Figuur 2.2.4:

Top 10 van meest voorkomende niet-EU nationaliteiten bij instroom, 2016-2022

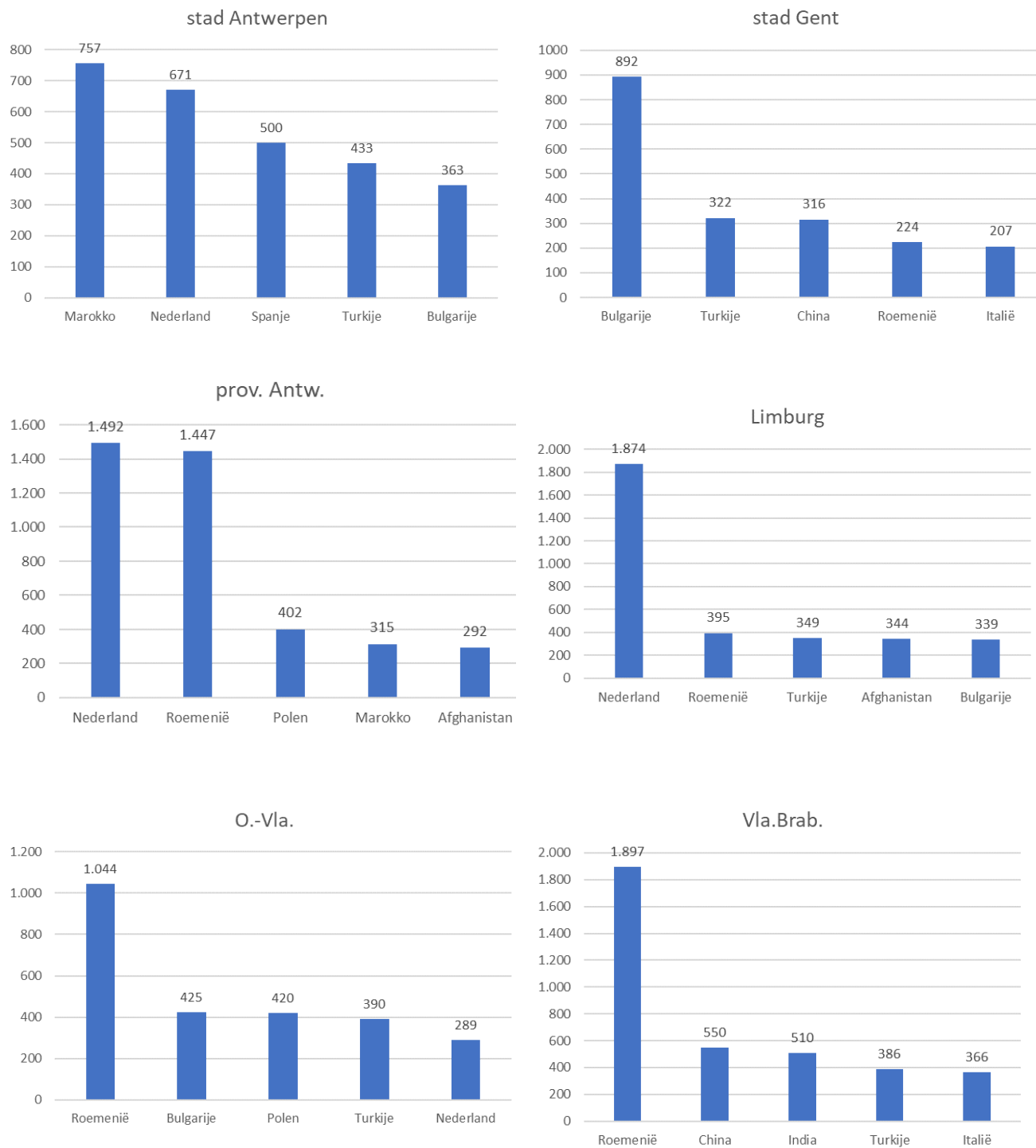

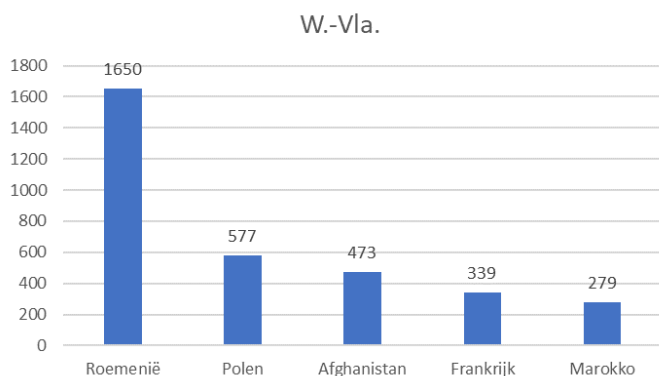
Van de nieuwkomers met niet-EU-nationaliteit zijn de grootste nationaliteitsgroepen Marokko (2.248), Turkije (2.153) en Afghanistan (1.852). In vergelijking met 2021 wipt Turkije over Afghanistan. De instroom vanuit alle landen uit de top 10 is in 2022 gestegen, met uitzondering van Syrië, Palestina en Iran. Het aantal Syriërs is na de piek in 2016, ongeveer ieder jaar gedaald.

De meest voorkomende nationaliteiten zijn niet in iedere regio van Vlaanderen dezelfde.

Figuur 2.2.5:

Top 5 van meest voorkomende nationaliteiten bij instroom in 2022, per regio

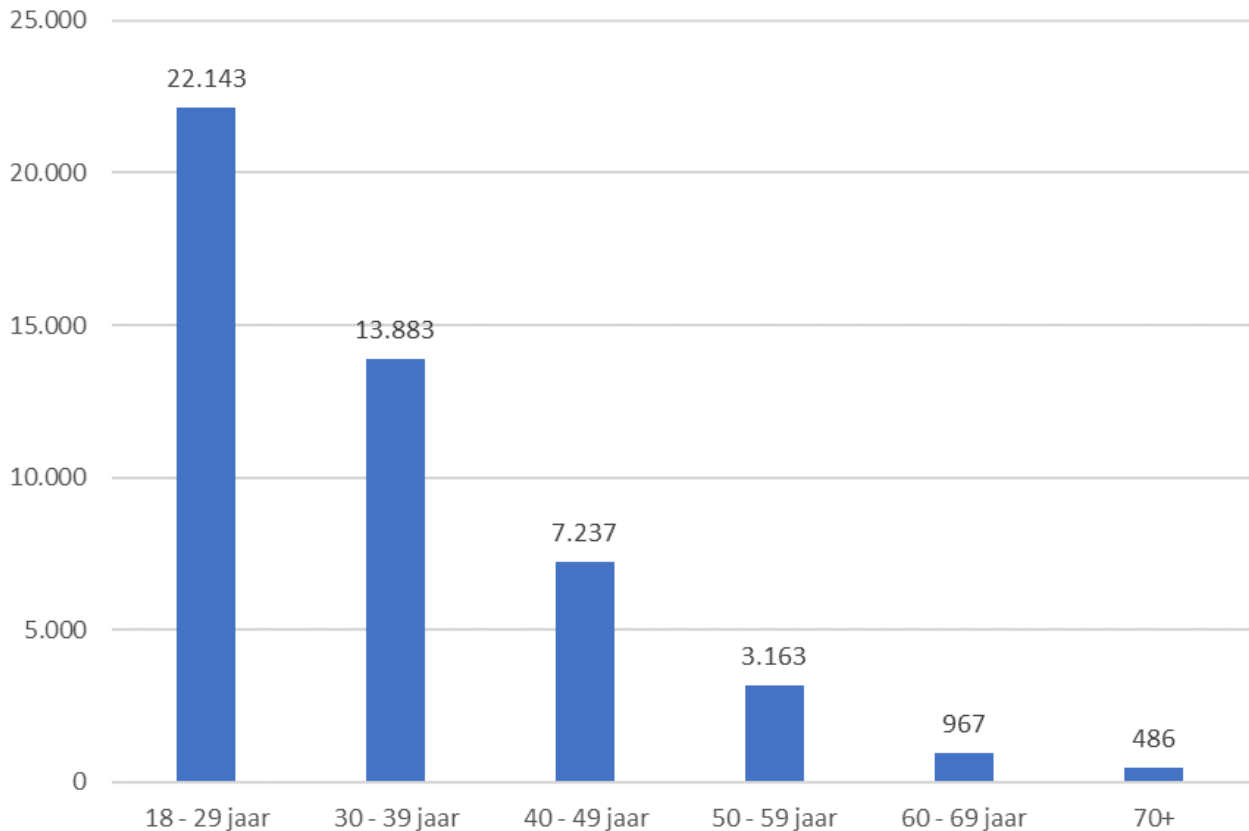
In Oost-Vlaanderen, Vlaams-Brabant, West-Vlaanderen is de Roemeense nationaliteit de meest voorkomende onder de nieuwkomers in 2022.

In de stad Antwerpen zijn de instromers met de Marokkaanse nationaliteit de grootste groep in 2022. In de stad Gent blijft de Bulgaarse nationaliteit de meest voorkomende bij de nieuwkomers. In Limburg en de provincie Antwerpen is dat de Nederlandse nationaliteit. Alhoewel er in de provincie Antwerpen ook veel nieuwkomers zijn met de Roemeense nationaliteit.

2.3 INSTROOM NAAR LEEFTIJD, VERBLIJFSSTATUUT, GESLACHT EN DOELGROEP

Figuur 2.3.1

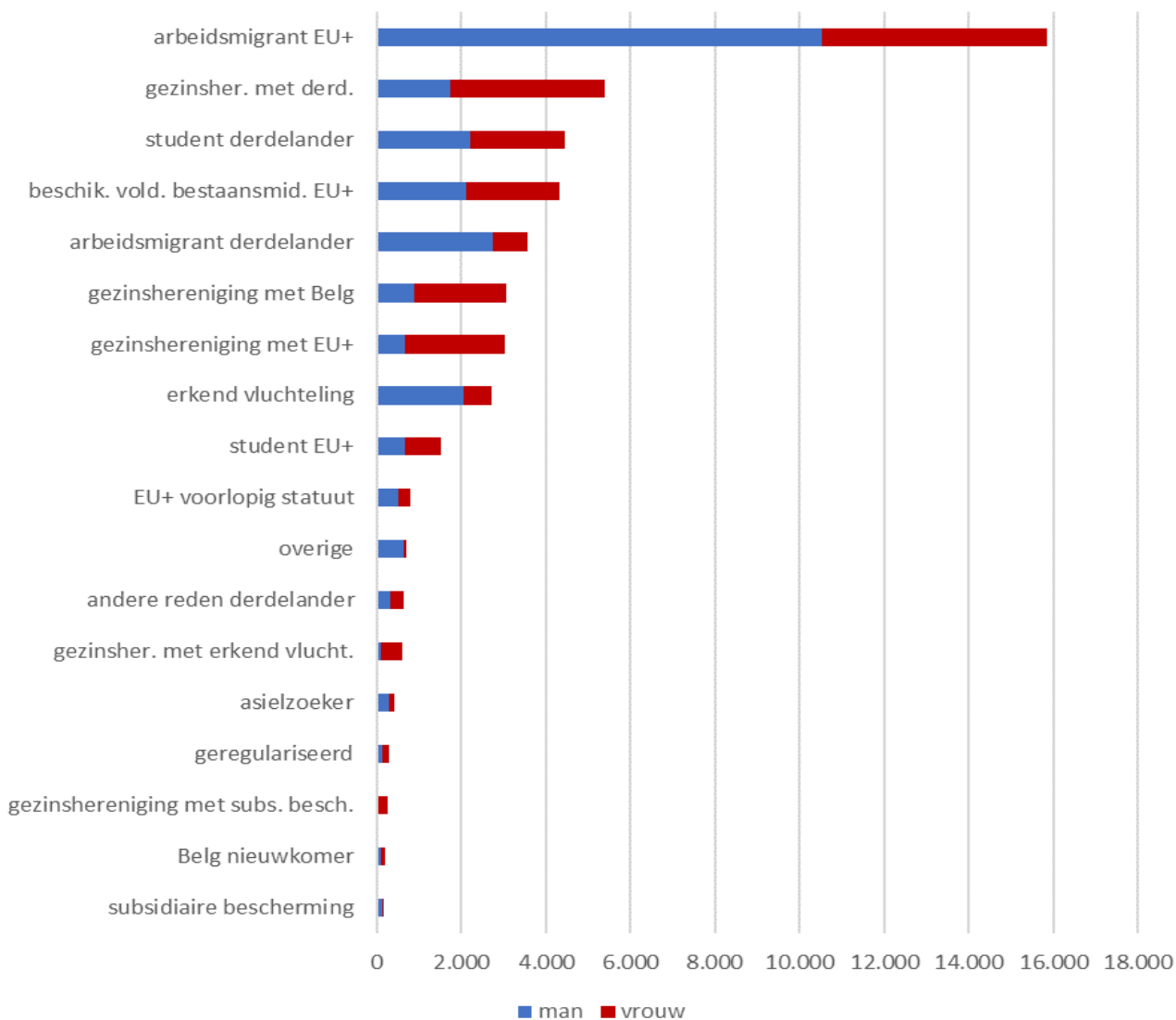
Instroom van meerderjarige nieuwkomers in Vlaanderen, 2022, naar leeftijdscategorie

In 2022 is zoals ieder jaar het grootste deel (46%) van de meerderjarige nieuwkomers tussen de 18 en 29 jaar oud. Hoe hoger de leeftijdscategorie, hoe kleiner de groep nieuwkomers.

Figuur 2.3.2

Meest voorkomende verblijfsstatuten van nieuwkomers in Vlaanderen, 2022, naar geslacht

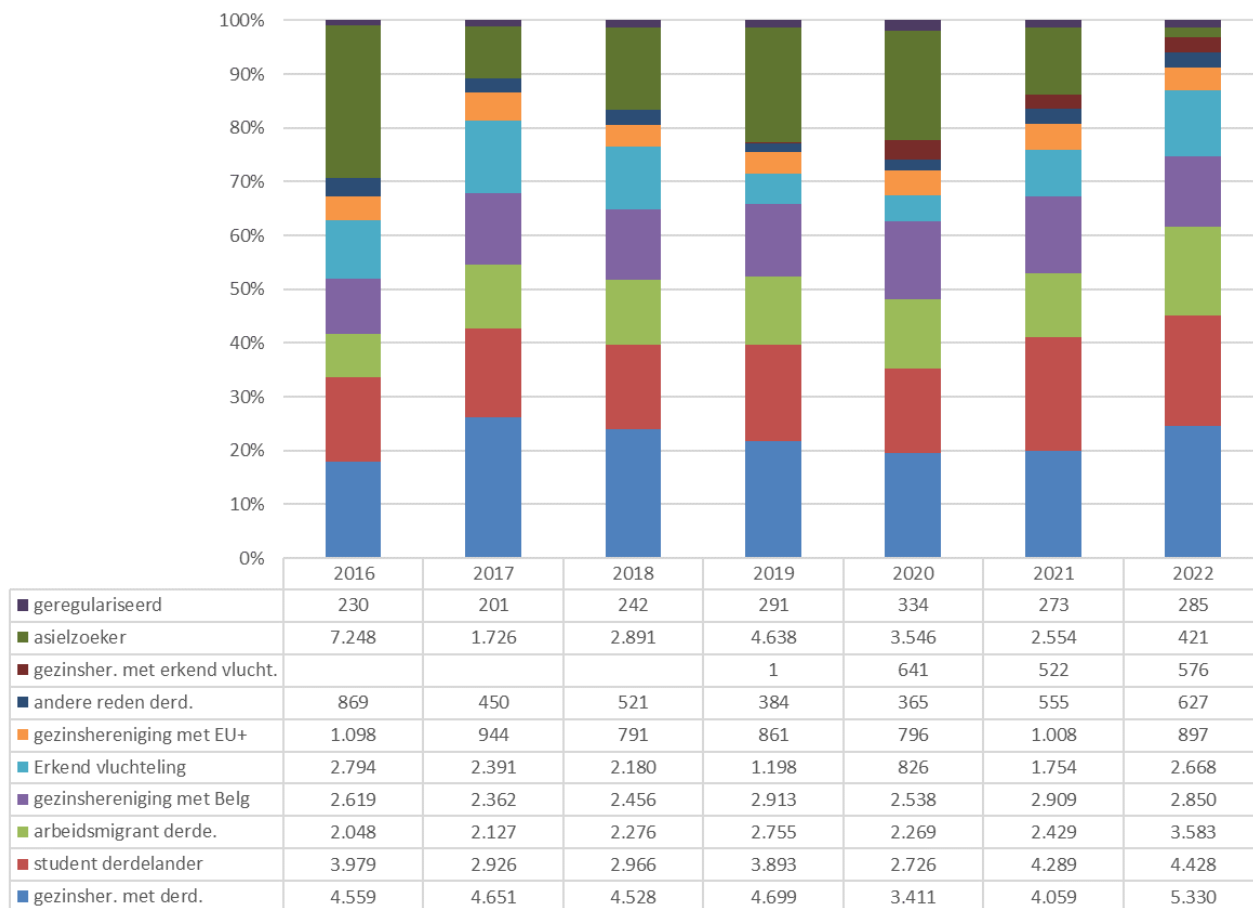

In 2022 waren de drie meest voorkomende verblijfsstatuten de volgende: arbeidsmigrant EU+ (15.869), gezinshereniging met derdelander (5.379) en student derdelander (4.430).

Mannen zijn oververtegenwoordigd onder de arbeidsmigranten, asielzoekers, erkend vluchtelingen en subsidiair beschermden. Vrouwen zijn oververtegenwoordigd onder de gezinsherenigers. De man-vrouw-verhouding is wel min of meer in evenwicht bij de studenten. In totaal is het aandeel vrouwen bij de nieuwkomers in het Vlaamse Gewest 46% in 2022.

Figuur 2.3.3

Evolutie meest voorkomende verblijfsstatuten voor instroom van niet-EU nieuwkomers in Vlaanderen, 2016-2022

In 2022 was bij de niet-EU nieuwkomers 'gezinshereniging met derdelanders' het meest voorkomende verblijfsstatuut. Sinds 2016 zijn de niet-EU studenten ook doelgroep van inburgering en vormen zij een grote instroom.

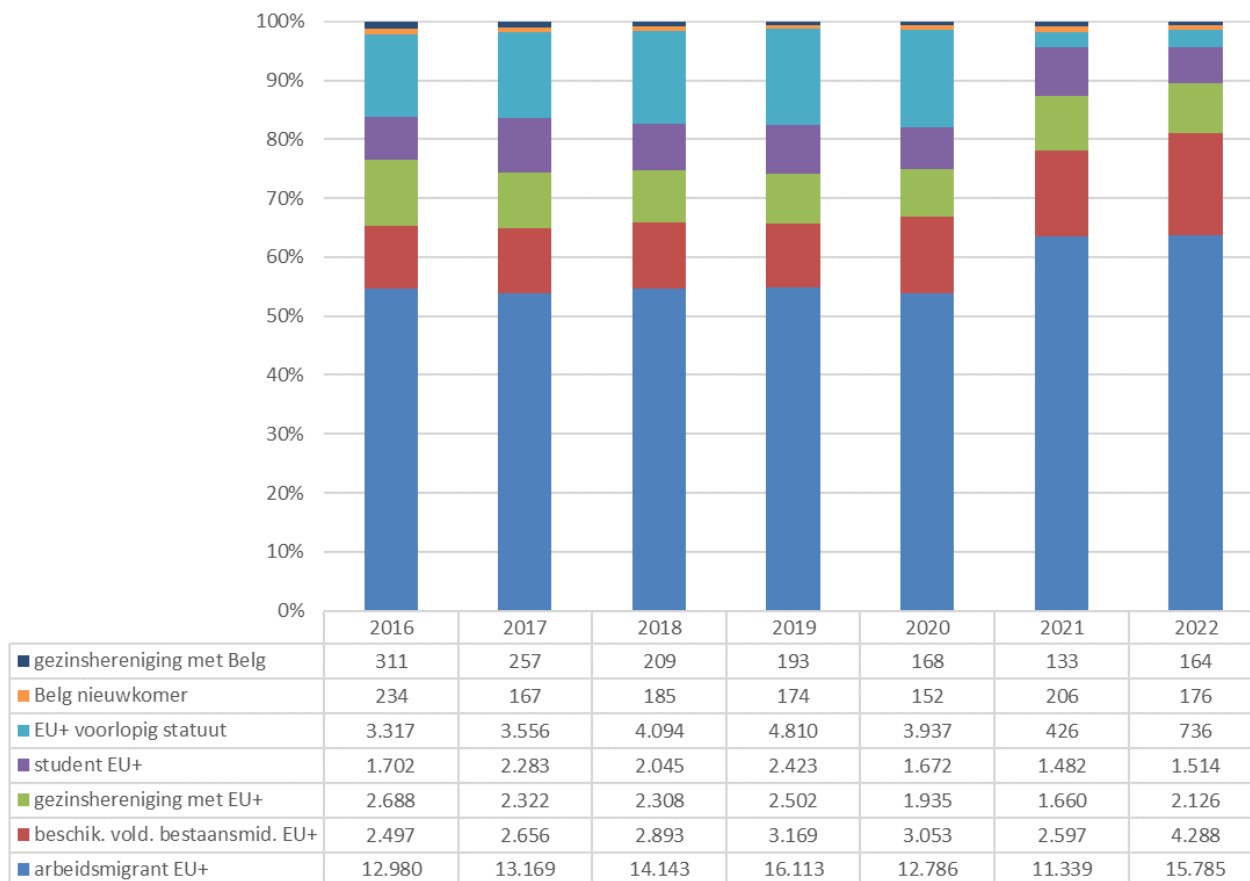
Sinds 2020 is er het aparte verblijfsmotief gezinshereniger met een vluchteling of een subsidair beschermde. Tevoren werden zij geteld bij gezinshereniging met derdelander. Ook na het opsplitsen blijft de groep gezinsherenigers met derdelanders de grootste groep.

Het aantal 'gezinsherenigers met Belgen' schommelt minder sterk.

Het aantal erkend vluchtelingen kende een piek in 2016 maar daalde nadien. Het aantal was opvallend laag in 2020. Nadien steeg het aantal erkend vluchtelingen opnieuw. In 2022 was het aantal erkend vluchtelingen opnieuw bijna zo groot als in 2016.

Figuur 2.3.4

Evolutie meest voorkomende verblijfsstatuten voor instroom van EU nieuwkomers in Vlaanderen, 2016-2022

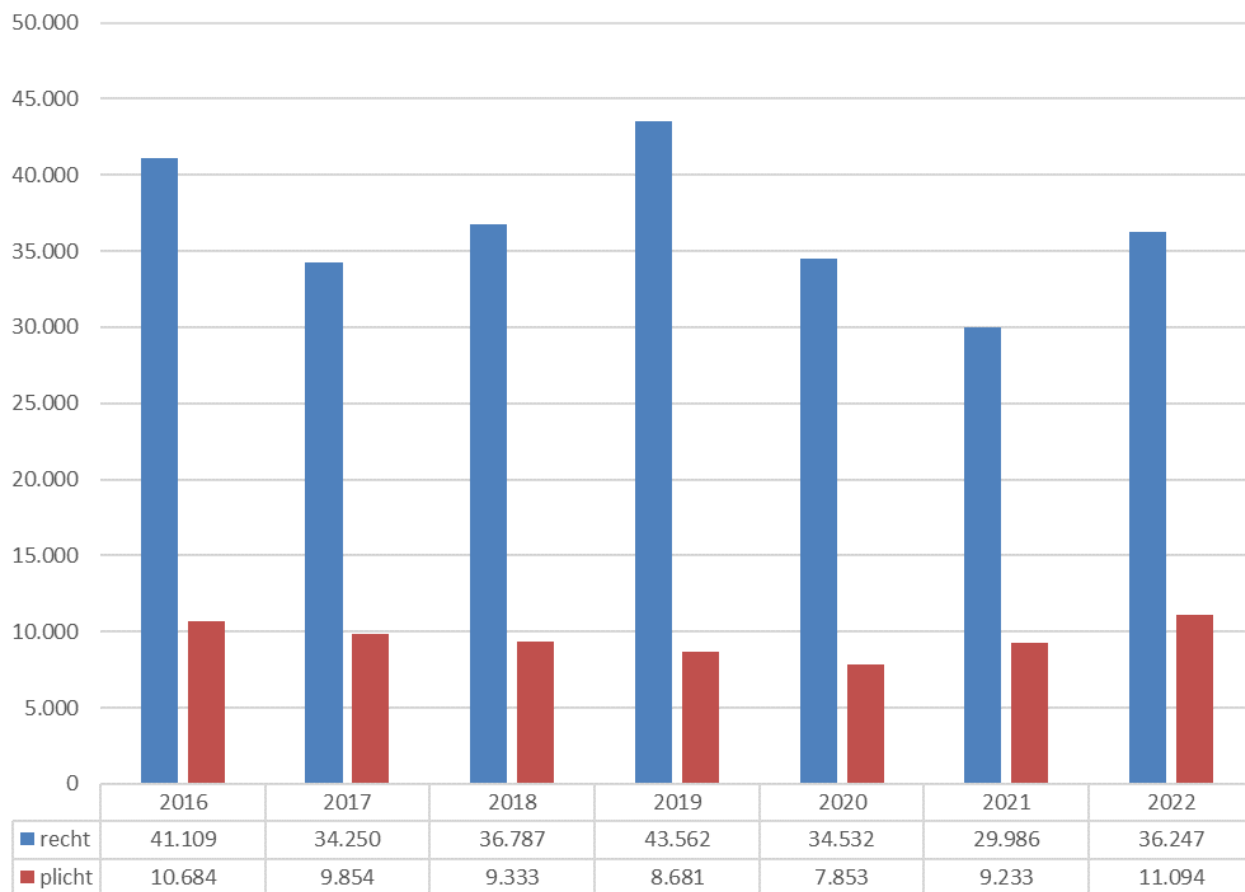

Bij de nieuwkomers van de EU+ is arbeidsmigratie het belangrijkste verblijfsstatuut in 2022 (15.785). Dit is sinds 2016 elk jaar het geval. Andere veel voorkomende verblijfsmotieven zijn beschikker over voldoende bestaansmiddelen¹³, gezinshereniging met EU+, en EU+ studenten. Voor EU+ nieuwkomers met een voorlopig statuut in 2022 zal pas later het definitieve verblijfsmotief geregistreerd worden.

¹³ <https://www.agii.be/thema/verblijfsrecht-uitwijzing-reizen/unieburger/economisch-niet-actieve-unieburger/wat-zijn-de-voorwaarden-voor-verblijf-als-economisch-niet-actieve-unieburger>

Figuur 2.3.5

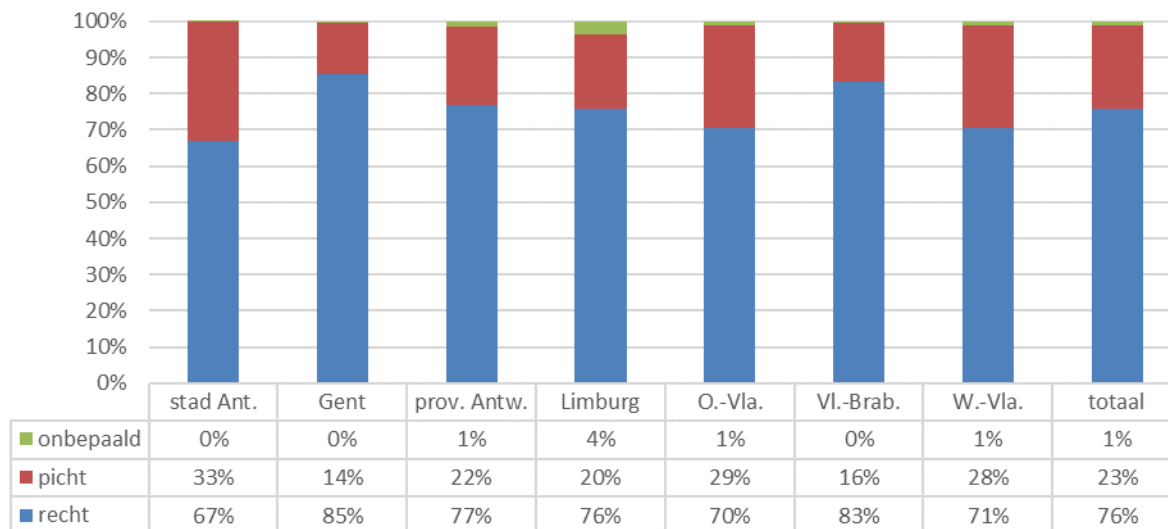
Evolutie instroom van meerderjarige nieuwkomers in Vlaanderen, 2016-2022, naar doelgroep

In 2022 vielen 36.247 (of 77%) nieuwkomers onder de doelgroep rechthebbende en 11.094 (23%) onder de doelgroep verplichte inburgeraars. Hiermee lag het aandeel verplichte inburgeraars even hoog als in 2016. Het laagste aandeel verplichte inburgeraars was in 2019 (17%).

Figuur 2.3.6

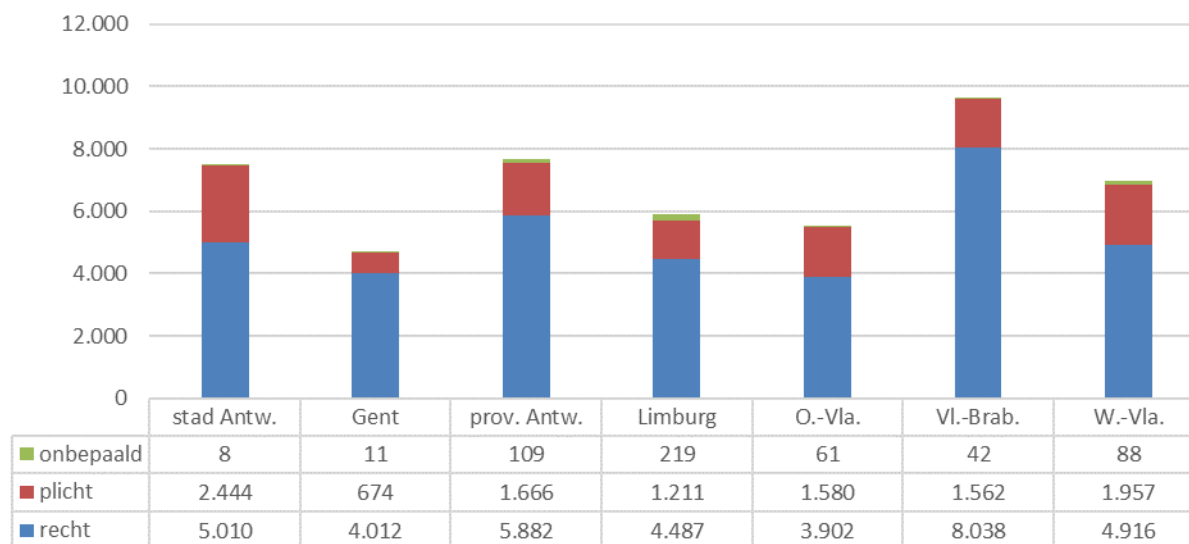
Instroom meerderjarige nieuwkomers in Vlaanderen, 2022, naar doelgroep en regio (aandeel)

Het aandeel rechthebbende en verplichte inburgeraars verschilt van regio tot regio. In Gent (Amal) en Vlaams-Brabant ligt het aandeel verplichte inburgeraars rond de 15%, in stad Antwerpen (Atlas) op 33%.

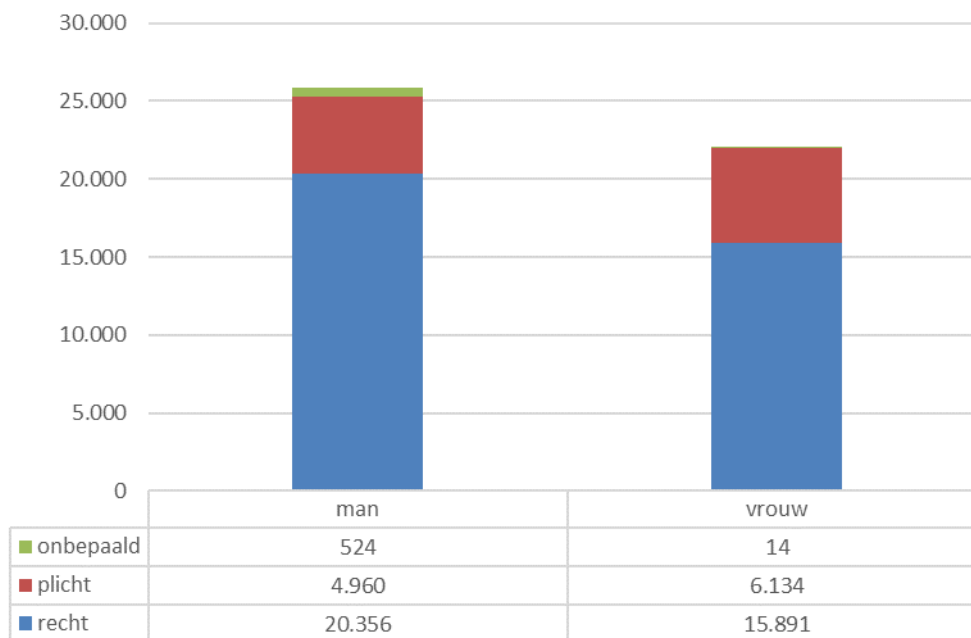
Figuur 2.3.7

Instroom meerderjarige nieuwkomers in Vlaanderen, 2022, naar doelgroep en regio (absolute cijfers)

Figuur 2.3.8

Instroom van meerderjarige nieuwkomers in Vlaanderen, 2022, naar geslacht en doelgroep

Van de mannelijke nieuwkomers is 19% verplicht inburgering te volgen, bij de vrouwen is dit 28%. De belangrijkste verklaring is het feit dat er bij de mannen veel meer arbeidsmigranten zijn (zowel uit EU als derdelanders). Zij zijn allen rechthebbend inburgeraar. Bij de gezinsherenigers met Belgen en met derdelanders zijn er meer vrouwen. Deze groepen zijn veelal verplicht inburgering te volgen. (Zie boven figuur 2.3.2.)

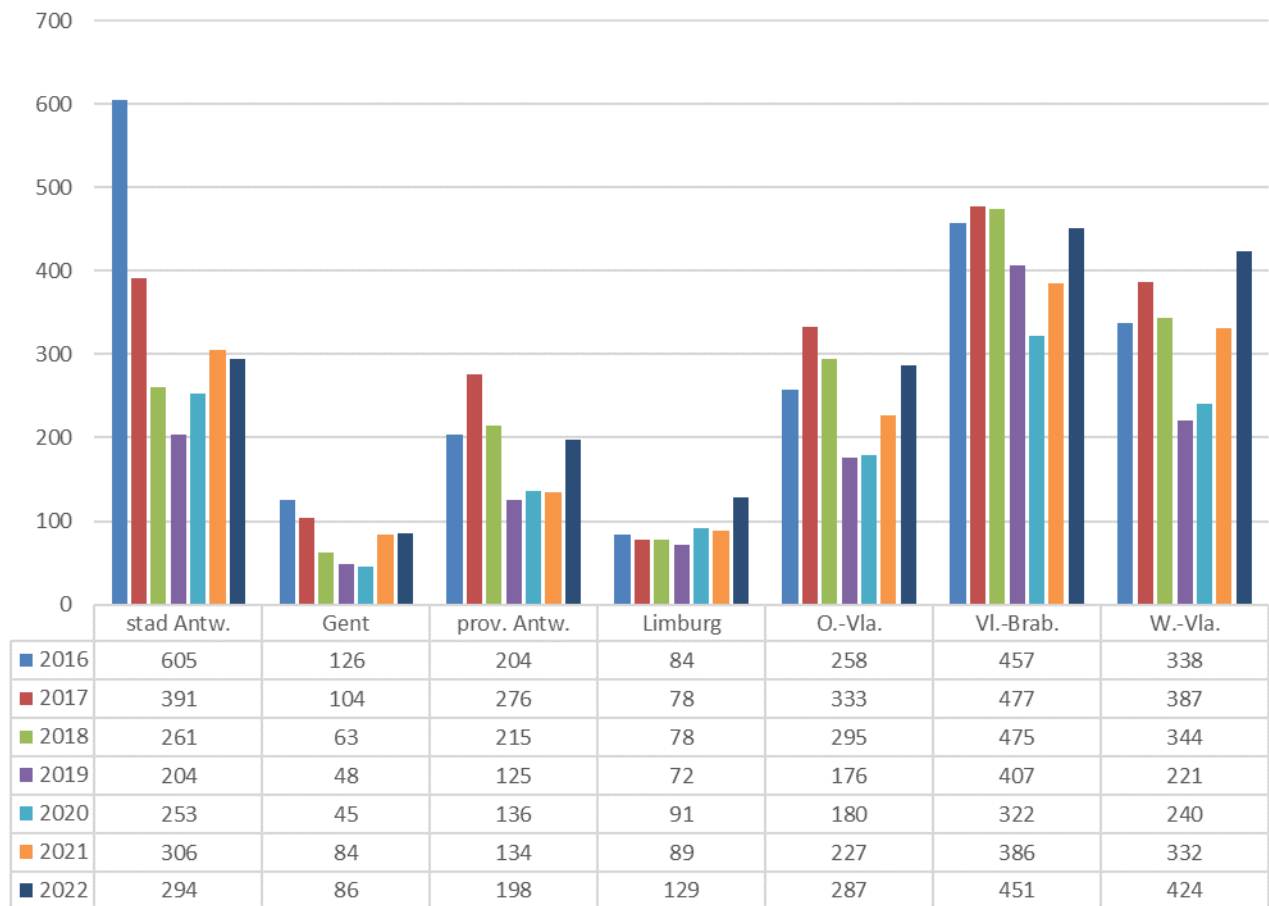
2.4 VERHUIZERS VANUIT BRUSSEL EN WALLONIË NAAR VLAANDEREN

Met het uitvoeringsbesluit van 29 januari 2016 is de inburgeringsplicht uitgebreid naar inburgeraars die binnen de 5 jaar na vestiging in Brussel of Wallonië naar het Vlaamse Gewest verhuizen.

Ook zij worden geselecteerd uit het Rijksregister en krijgen een uitnodigingsbrief om zich aan te melden bij één van de agentschappen integratie en inburgering. Zij zijn opgenomen in de volledige instroom en dus in de cijfers van het voorbije hoofdstuk. Maar omdat zij een specifieke categorie vormen, geven we hieronder de aparte cijfers over deze groep weer.

Figuur 2.4.1

Evolutie verhuizers uit Brussel en Wallonië die verplicht zijn om inburgering te volgen, 2016-2022, naar regio van vestiging

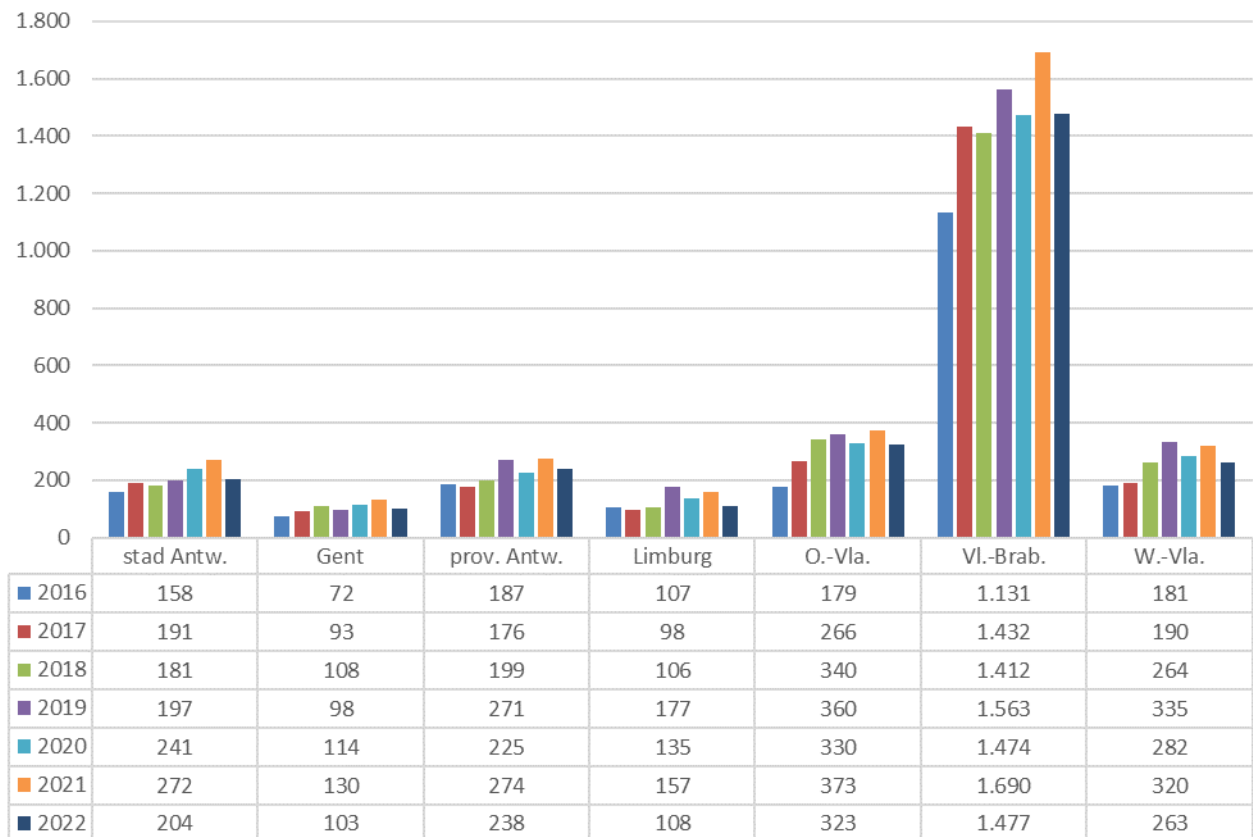

In 2022 waren er 1.869 nieuwkomers die vanuit Brussel of Wallonië naar Vlaanderen verhuisden en verplicht inburgering moesten volgen. 24% van hen heeft zich gevestigd in Vlaams-Brabant, 23% in West-Vlaanderen en 16% in stad Antwerpen. In 2016 vestigde bijna 1 op de 3 zich in stad Antwerpen maar dit

aantal is sterk gedaald in de jaren nadien. Naar Gent, Limburg en provincie Antwerpen wordt minder verhuisd vanuit Brussel en Wallonië.

Figuur 2.4.2

Evolutie verhuizers uit Brussel¹⁴ en Wallonië die rechthebbend inburgeraar zijn, 2016-2022, naar regio van vestiging

In 2022 waren er 2.716 verhuizers uit Brussel en Wallonië rechthebbend/vrijwillig inburgeraar. 54% van hen heeft zich gevestigd in Vlaams-Brabant. De aantallen in andere regio's liggen een heel stuk lager.

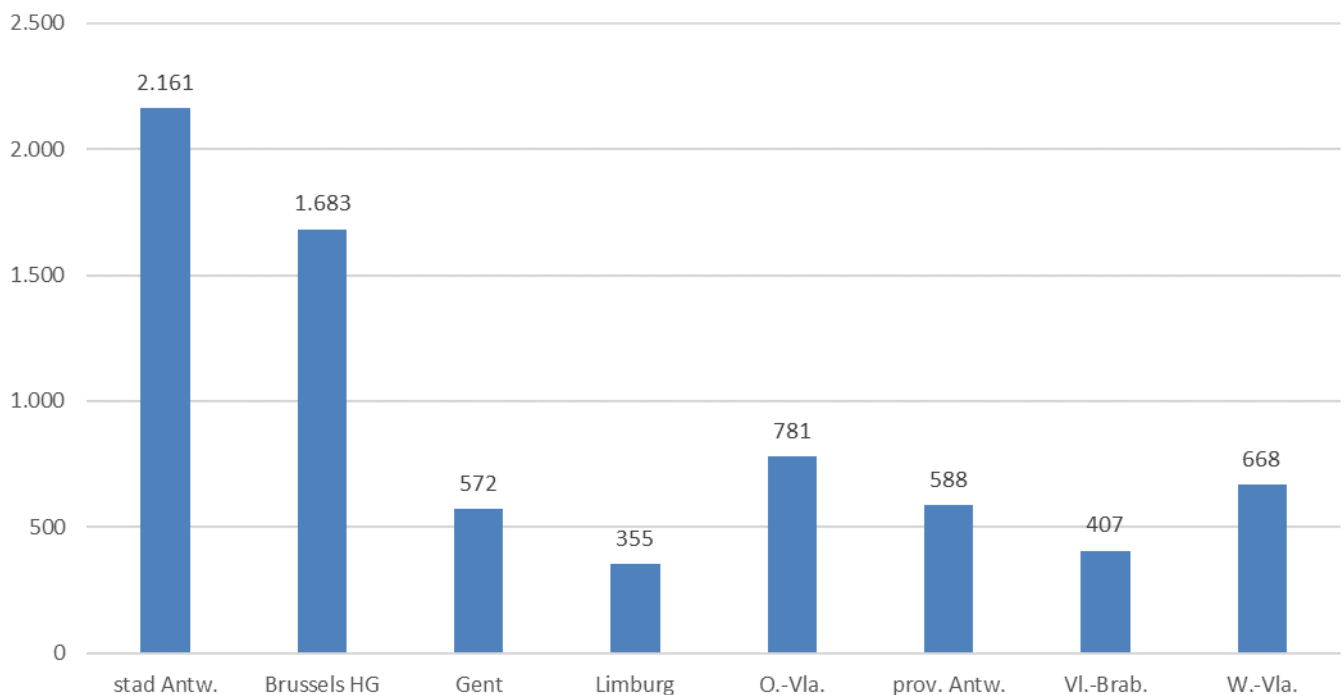
¹⁴ Wanneer we spreken over Brussel gaat het in dit rapport om het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.

2.5 VERHUIZERS BINNEN DE REGIO'S IN VLAANDEREN EN NAAR BRUSSEL

Om een beeld te krijgen van de nieuwkomers die tijdens hun inburgeringstraject verhuizen van de ene regio in Vlaanderen naar de andere en naar Brussel, bekijken we wie op basis van zijn of haar adres de eerste keer is toegewezen aan een bepaalde regio in de periode 2020-2021-2022, een inburgeringscontract heeft getekend en door een andere regio dan de instroomregio begeleid werd¹⁵.

Figuur 2.5.1

Interne verhuizingen binnen Vlaanderen en naar Brussels Hoofdstedelijk Gewest, nieuwkomers, 2020-2022

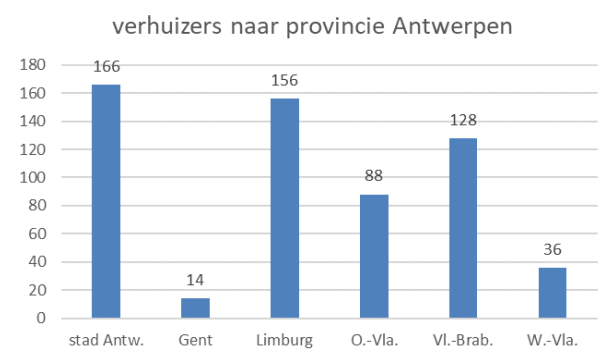
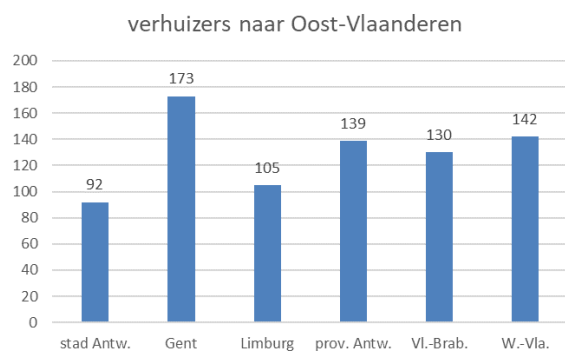
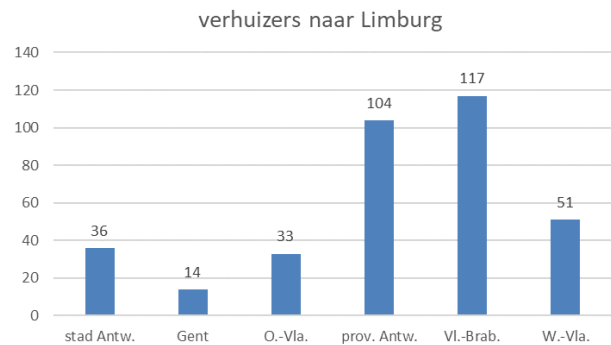
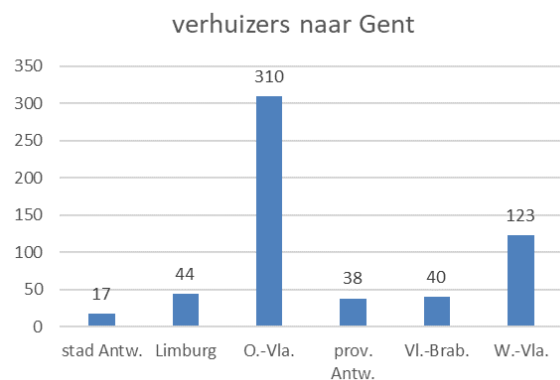
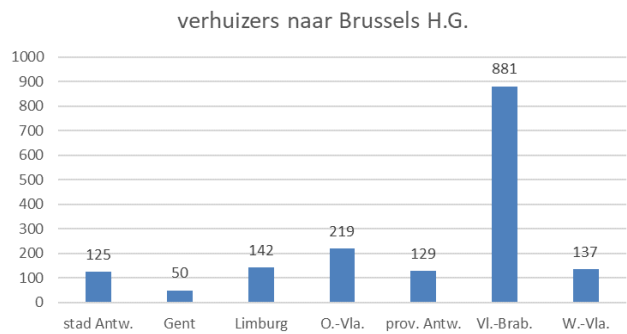
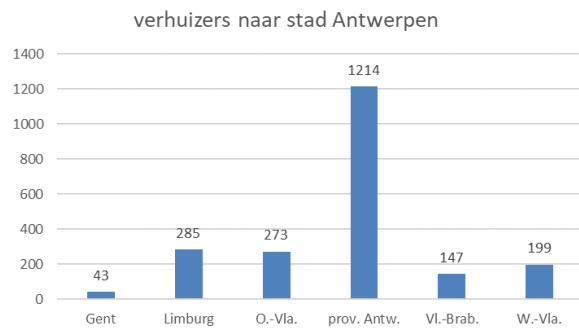

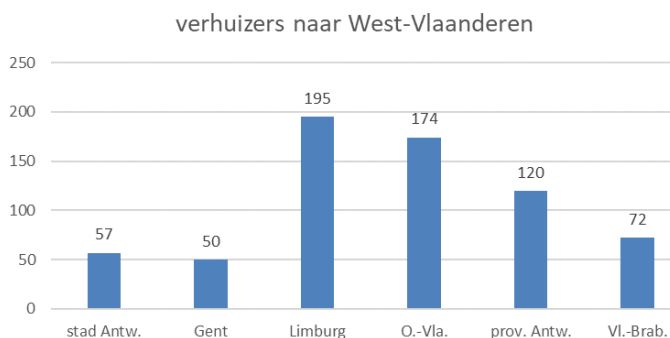
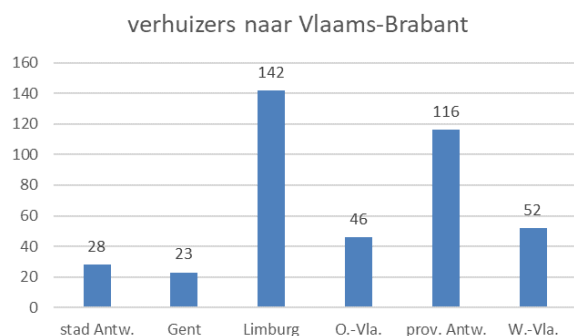
Het aantal begeleidingen van inburgeraars die eerder in een andere regio in Vlaanderen woonden is het grootst bij de stad Antwerpen (2.161) en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest (1.683). Provincie Limburg (355) en provincie Vlaams-Brabant (407) ontvangen daarentegen de minste van dit type verhuizers. Voor deze berekening werd dus gekeken naar de regio van eerste instroom t.o.v. regio van laatste begeleiding.

¹⁵ Het gaat hier niet enkel om personen die op verschillende plaatsen een contract ondertekend hebben.

Figuur 2.5.2

Interne verhuizingen binnen Vlaanderen en naar Brussel, nieuwkomers, 2020-2022

Voor figuur 2.5.2.: opgelet, de schaal verschilt van regio tot regio.

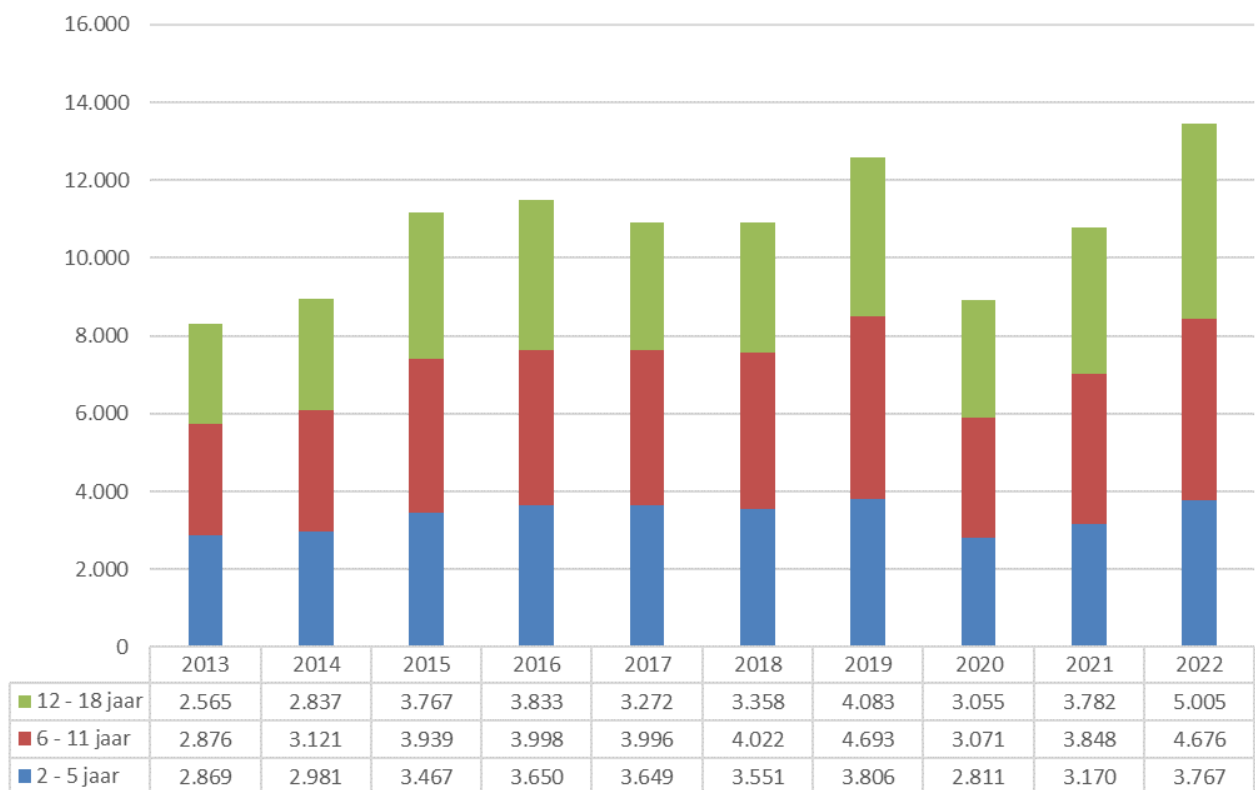
De verhuizers naar stad Antwerpen komen vooral uit de provincie Antwerpen. De verhuizers naar het Brussels Hoofdstedelijk Gewest komen vooral uit de provincie Vlaams-Brabant. In Gent zijn de verhuizers vaak afkomstig uit de provincie Oost-Vlaanderen. In de overige regio's komen de verhuizers uit meerdere regio's.

2.6 INSTROOM VAN MINDERJARIGE NIEUWKOMERS IN VLAANDEREN

Minderjarigen tussen 2,5 en 17 jaar worden uit het Rijksregister geselecteerd en krijgen een brief toegestuurd vanuit één van de drie agentschappen. Indien ouders hulp willen bij het inschrijven van deze kinderen en jongeren in een school, kunnen zij hiervoor terecht bij de agentschappen.

Figuur 2.6.1

Evolutie instroom van minderjarige nieuwkomers in Vlaanderen, 2012-2022, naar leeftijdscategorie

In 2022 is er een instroom van 13.448 minderjarige nieuwkomers. Dat is een stijging t.o.v. 2021, namelijk met 25%. De verhouding tussen kleuters, kinderen tussen 6 en 11 jaar en tussen 12 en 17 jaar blijft ongeveer dezelfde. Aangezien de personen met tijdelijke bescherming uit Oekraïne niet in de extractielijsten zitten van nieuwkomers, vormen zij niet de verklaring van de stijging. Hoewel de top-5 van de instroomlanden bestaat uit Afghanistan, Nederland, Roemenië, Spanje en Palestina, is er in absolute cijfers vooral een stijging bij minderjarigen met een Palestijnse, Afghaanse en Spaanse nationaliteit. Een relatieve stijging is er vooral bij Armeense, Palestijnse, Burundese, Surinaamse en Russische minderjarigen.

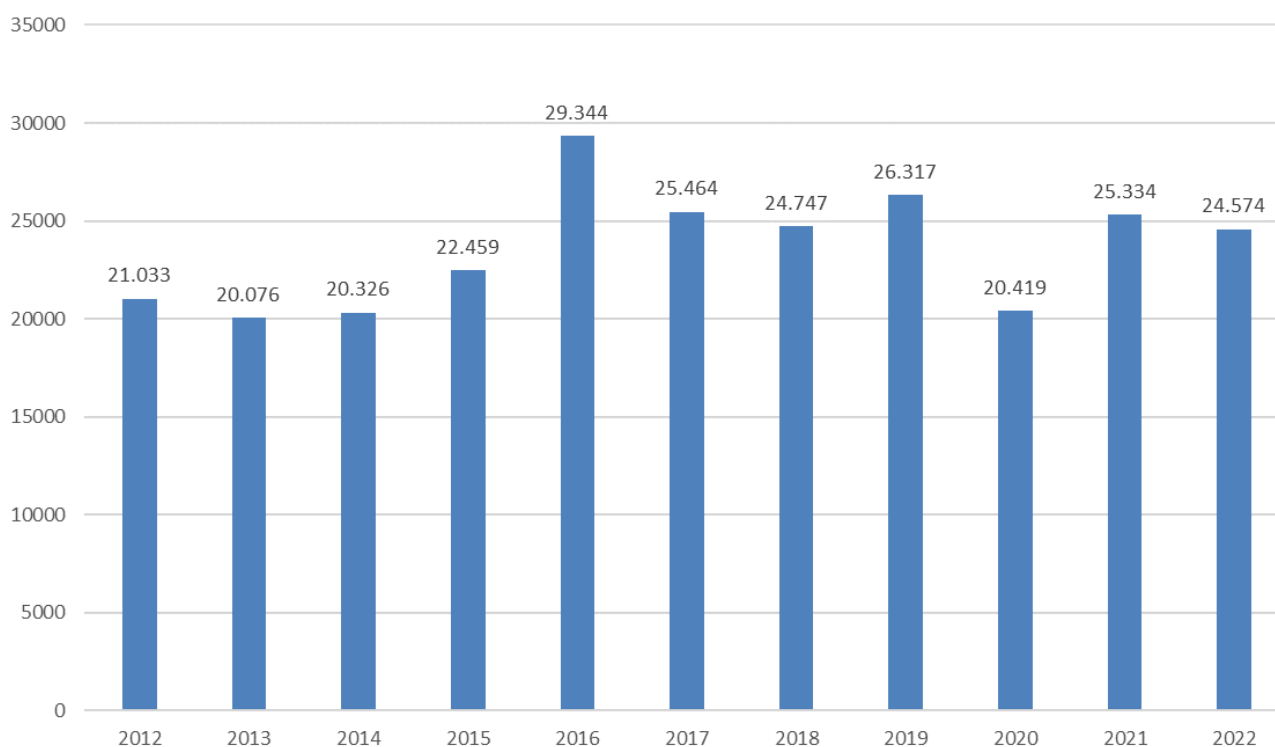
3 AANMELDINGEN IN VLAANDEREN EN BRUSSEL

3.1 EVOLUTIE PER REGIO

Nieuwkomers in Vlaanderen worden uitgenodigd met een brief om zich aan te melden bij één van de afdelingen van de Agentschappen Integratie en Inburgering. In Brussel krijgen nieuwkomers geen uitnodigingsbrief maar wordt het Vlaamse inburgeringsaanbod op allerlei manieren in de kijker gezet via verschillende communicatiekanalen¹⁶. Ook in Vlaanderen zijn er nieuwkomers die zich spontaan aanmelden vóór ze een uitnodigingsbrief hebben gekregen. In hoofdstuk 9 bieden we inzicht in het bereik en de uitval tussen instroom en inburgeringsattest. Dit wil zeggen dat we daar nagaan hoeveel van de nieuwkomers (instroom) zich effectief aanmelden en we dus bereiken. Hieronder geven we enkel de aanmeldingen op zich weer.

Figuur 3.11

Evolutie aanmeldingen van nieuwkomers in Vlaanderen en Brussels Hoofdstedelijk Gewest, 2012-2022

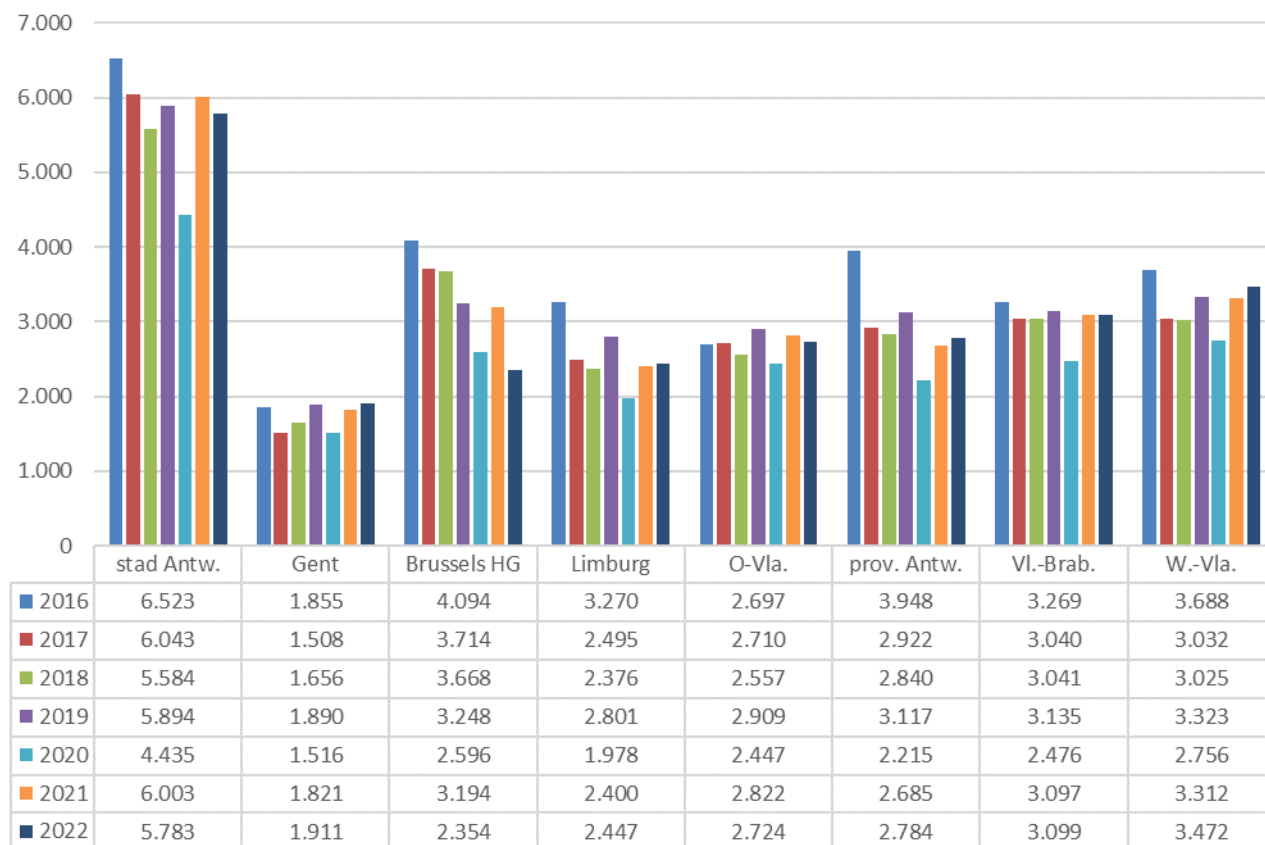

Het aantal aanmeldingen van inburgeraars bij de agentschappen lag in 2022 op 24.574. Dat is een lichte daling ten opzichte van 2021 (-3%).

¹⁶ Voor de verplichte inburgering vanuit de GGC: zie <https://bewelcome.brussels/nl/welkom/>

Figuur 3.12

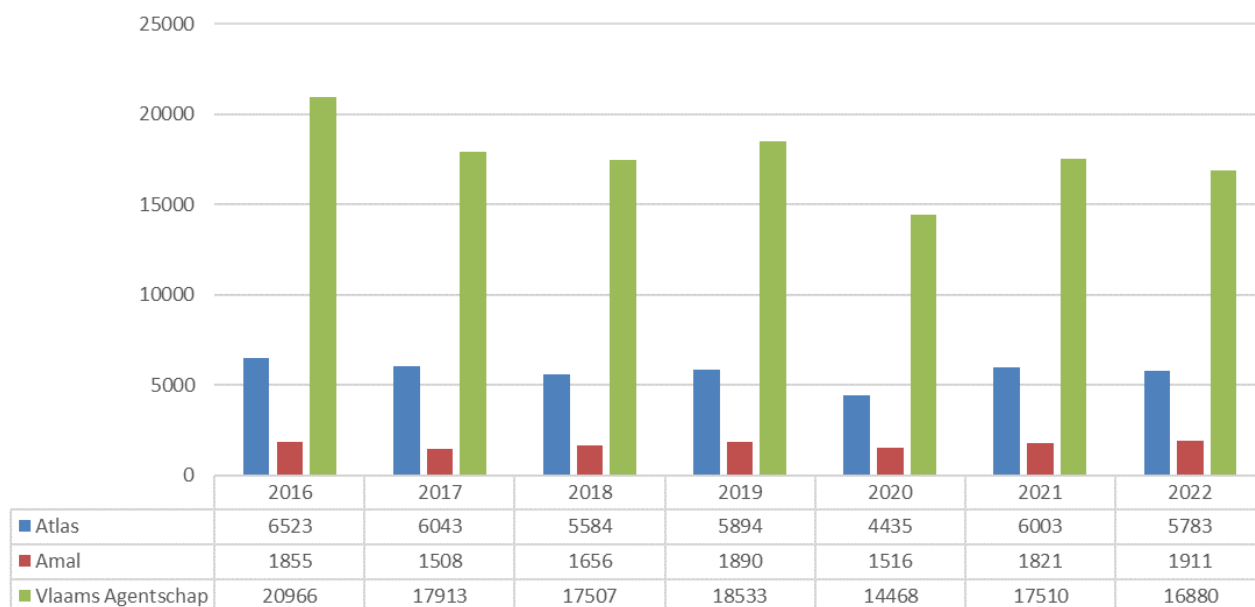
Evolutie aanmeldingen van nieuwkomers in Vlaanderen en Brussels Hoofdstedelijk Gewest, 2016-2022, per regio

Het aantal aanmeldingen lag in 2022 het hoogst bij de stad Antwerpen (5.783). Hierna volgt de provincie West-Vlaanderen (3.472), de provincie Vlaams-Brabant (3.099), de provincie Antwerpen (2.784), de provincie Oost-Vlaanderen (2.724), de provincie Limburg (2.447) en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest (2.354). Bij de stad Gent (1.911) ligt het aantal aanmeldingen een stuk lager. Ten opzichte van 2021 was de stijging het grootst in de provincie West-Vlaanderen en de stad Gent (telkens 5%). De daling van het aantal aanmeldingen was het grootst in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest (-26%).

Figuur 3.13

Evolutie aanmeldingen van nieuwkomers in Vlaanderen en Brussels Hoofdstedelijk Gewest, 2016-2022, per agentschap

Het aantal aanmeldingen in 2022 ten opzichte van 2021 steeg in Amal (4%) maar daalde in Atlas en in het Vlaams Agentschap (telkens -4%)

Atlas kende het hoogste aantal aanmeldingen in 2016 (6.523). Ook het Vlaams Agentschap had het hoogst aantal aanmeldingen in 2016 (20.966). Het aantal aanmeldingen in 2022 (1.911) is het hoogste dat Amal ooit had. Een vergelijking van de agentschappen onderling, toont aan dat hun verhouding, voor wat betreft het aandeel aanmeldingen, vrij stabiel is. Het aandeel van het Vlaams Agentschap schommelt rond 70%, Atlas rond 23% en het aandeel van Amal rond 7%.

3.2 AANMELDINGEN NAAR INGESCHAT TAALLEERVERMOGEN

Tijdens een intake bij de agentschappen of het Huis van het Nederlands Brussel wordt uitgezocht welke opleiding NT2 het meest geschikt is. Een belangrijke indicator hiervoor is het 'taalleervermogen' of de verwachte snelheid waarmee de kandidaat een nieuwe taal zal leren. Die verwachte leersnelheid wordt geregistreerd als 'advies NT2' in de KBI en is bindend voor het onderwijscentrum waar de kandidaat een NT2-opleiding zal volgen. Omdat het scholingsniveau in het land van herkomst niet steeds gekend is of niet altijd een goed beeld geeft van het (taal)leervermogen, wordt in dit rapport het advies NT2 ook meegenomen naast de andere variabele i.v.m. scholingsgraad. De duurtijd van het inburgeringstraject wordt sterk beïnvloed door het (taal)leervermogen van de inburgeraar. Daarom schetsen we hierbij kort de verschillende opleidingen en hun lestijden.

Voor niet- of laaggeletterden is een traject in een Centrum voor Basiseducatie (**CBE**) aangewezen. Cursisten die niet of nauwelijks kunnen lezen of schrijven krijgen het advies 'CBE alfa' en starten bij de basiseducatie in een 'NT2 alfa'-traject. Dit bestaat in 2 versies. In de meest uitgebreide versie (1.140 lestijden) verwerven de kandidaten de mondelinge vaardigheden tot op niveau A2 (Waystage) en leren ze lezen en schrijven op niveau A1 (Breakthrough). Voor kandidaten voor wie lezen en schrijven niet lukt, is er een aangepaste, kortere versie (600 lestijden) waarin ze de mondelinge vaardigheden verwerven tot op niveau A2 (Waystage) en voor de schriftelijke vaardigheden enkel aan een beperkte zelfredzaamheid werken.

Cursisten die wel gealfabetiseerd zijn, maar heel traag een nieuwe taal kunnen leren, krijgen het advies 'CBE NT2' en volgen bij de basiseducatie een NT2-traject, dat in 480 lestijden leidt naar een volwaardig A2-niveau, voor zowel de mondelinge als de schriftelijke vaardigheden (Waystage). Sommige cursisten die starten in 'NT2 alfa' stappen na enkele modules over naar het niet-alfa-NT2-traject, anderen blijven het hele traject door in NT2 alfa.

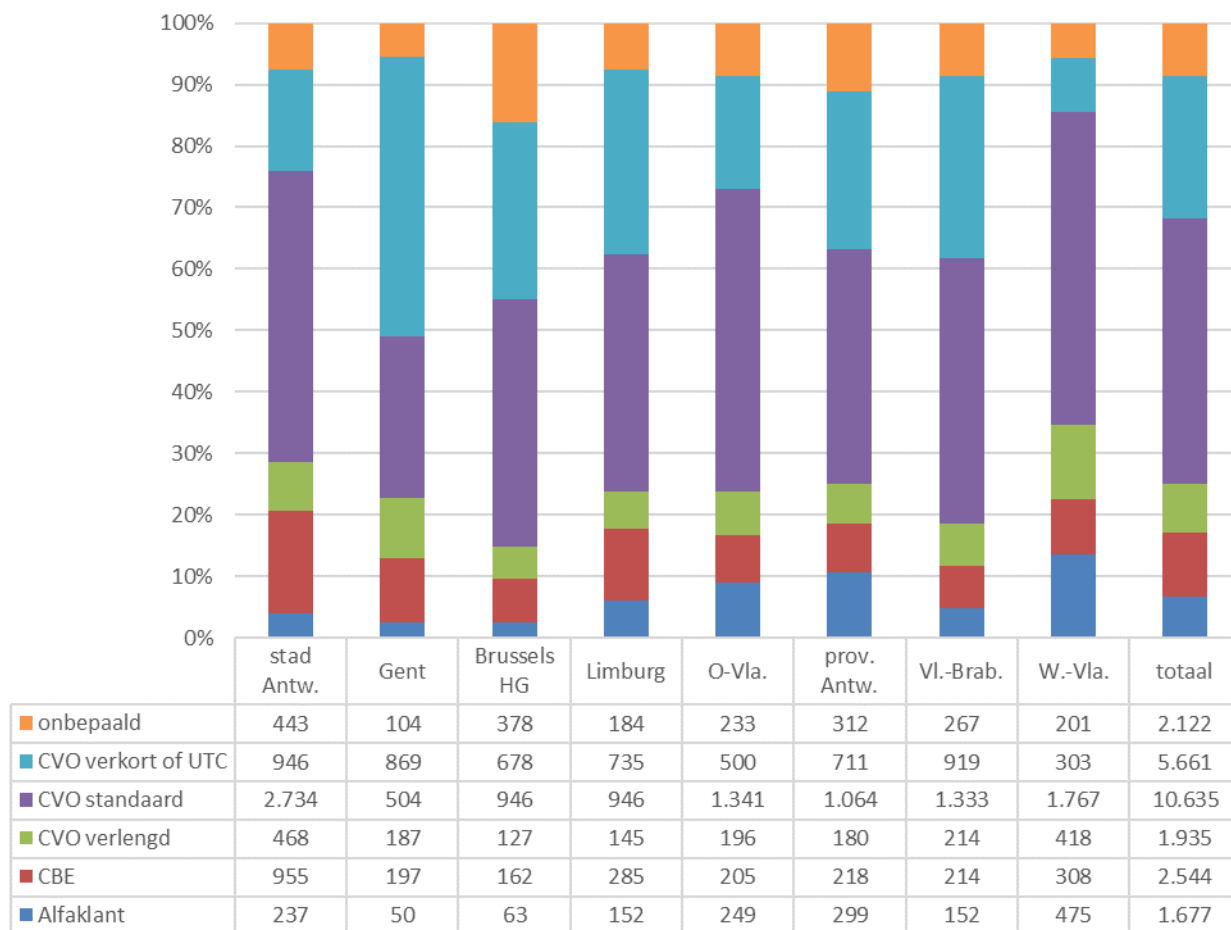
Een tussengroep is, meestal beperkt, gealfabetiseerd in een ander dan het Latijns schrift (bv. Arabisch). Voor hen bestaat er zowel bij de basiseducatie (180 u) als bij de CVO's (40u) een speciale module Latijns schrift. Na deze module sluiten de cursisten aan bij de NT2-trajecten.

In sommige regio's wordt bij de intake door agentschappen en het HvN Brussel al een onderscheid gemaakt tussen een niet-gealfabetiseerde persoon (**CBE alfa**) en een laaggeletterde maar wel gealfabetiseerde persoon (**CBE NT2**). In andere regio's krijgen beide categorieën het algemene advies **CBE**. Omdat we zo geen duidelijk beeld krijgen van de alfaklanten, de laagst geschoolde inburgeraars, hebben we voor deze groep de indicator **alfaklant** gebruikt, wat wil zeggen dat ze ooit zijn ingestapt in een alfa module. Iedere persoon wordt uiteraard maar één keer geteld. Alfaklanten zijn dus niet inbegrepen in de groep CBE.

Voor gemiddeld of snel lerenden is een NT2-traject bij een Centrum voor Volwassenenonderwijs of een Universitair Talencentrum aangewezen. De CVO's bieden trajecten aan voor 3 verschillende leersnelheden. Voor een absolute beginner duurt een standaardtraject (advies CVO-standaard) om niveau A2 te behalen bij een CVO 240 uur, een verlengd traject (advies CVO verlengd) 360 uur en een verkort traject (CVO verkort of UTC) 160 uur.

Figuur 3.2.1

Aanmeldingen van nieuwkomers in Vlaanderen en Brussel, 2022, per ingeschat leervermogen¹⁷

In de steden Antwerpen en Gent en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest is het aandeel personen dat een alfamodule gevolgd heeft, het kleinst. Het grote aandeel 'onbepaald' in Brussel in 2022 maakt vergelijking wel moeilijker. Wanneer we het aandeel alfaklanten en personen met een advies 'Centrum voor Basiseducatie' (CBE) samennemen, is dit aandeel kleiner dan gemiddeld in Brussel¹⁸ en Vlaams-Brabant en groter in West-Vlaanderen. Stad Gent heeft het grootste aandeel ingeschatte snellerende taalleerders (CVO verkort of UTC) en stad Antwerpen en West-Vlaanderen het kleinste aandeel.

Bij rechthebbende personen die na aanmelding en vóór de inschatting van hun taalleervermogen aangeven niet in te stappen in inburgering of NT2 is het advies 'onbepaald'.

¹⁷ Alfaklanten zijn personen die effectief gestart zijn met een alfamodule bij een CBE, los van het advies dat ze hadden gekregen.

¹⁸ Zoals eerder aangegeven verstaan we onder 'Brussel' het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.

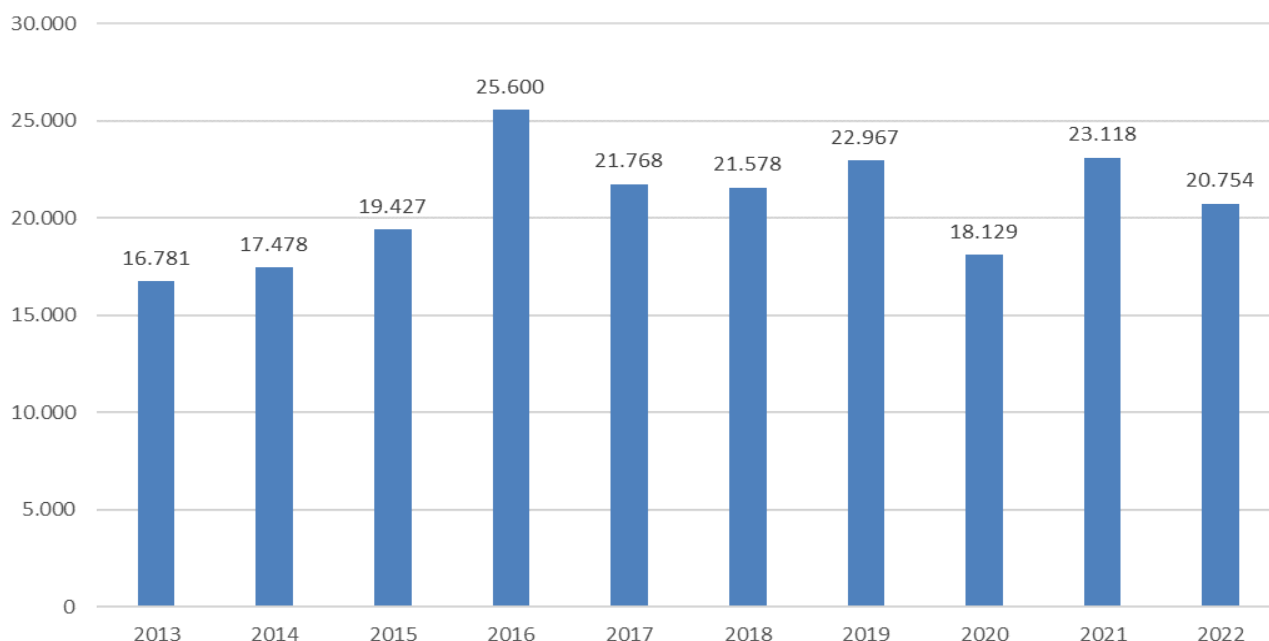
4 INBURGERINGSCONTRACTEN

Inburgeraars krijgen bij hun aanmelding uitleg over de mogelijkheden van het inburgeringstraject met de hierbij horende rechten en plichten. Eenmaal inburgeraars in het Vlaamse Gewest een inburgeringscontract ondertekenen, engageren zij zich om de lessen maatschappelijke oriëntatie en NT2 te volgen. Sinds 1/3/2022 is ook de inschrijving bij VDAB/Actiris een vereiste om het inburgeringsattest te behalen voor personen die niet werken. Om een inburgeringsattest te krijgen, dienen inburgeraars te slagen voor maatschappelijke oriëntatie en voor NT2 op het niveau A2 (behalve analfabete inburgeraars, zie eerder). Voor maatschappelijke oriëntatie werd dit slagen beoordeeld door een combinatie van actieve en regelmatige aanwezigheid in de les en het realiseren van een persoonlijk actieplan dat in het begin van de cursus afgesproken wordt. Voor contracten vanaf 1/3/2022 wordt een eindtoets MO afgelegd. Bij NT2 betekent slagen, geslaagd zijn op de eindtoets van de opleiding NT2 op het niveau A2. Hoewel bepaalde minderjarigen via specifieke projecten¹⁹ een inburgeringstraject kunnen volgen, is hun aantal beperkt en wordt in de rest van dit jaarboek enkel rekening gehouden met de meerderjarige inburgeraars met een ondertekend inburgeringscontract.

4.1 EVOLUTIE EN REGIONALE SPREIDING

Figuur 4.1.1:

Aantal personen die voor het eerst een inburgeringscontract ondertekenen, 2013-2022

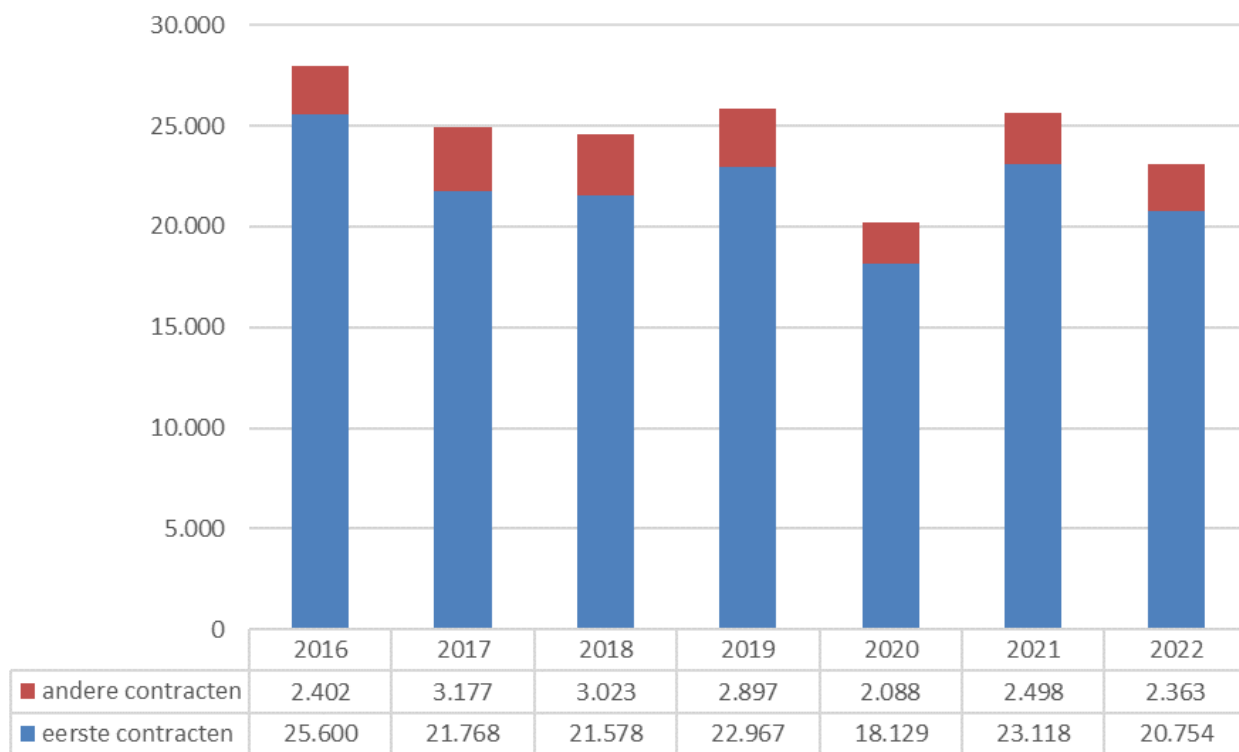

In 2022 ondertekenden 20.754 nieuwkomers een eerste inburgeringscontract. Dit aantal is een daling met 10% t.o.v. de 23.118 eerste inburgeringscontracten in 2021.

¹⁹ Zie bijvoorbeeld <https://www.integratie-inburgering.be/centrale-begeleiding-van-17-19-jarige-nieuwkomers>

Figuur 4.12

Aantal personen met een ondertekend inburgeringscontract 2016-2022, eerste of volgende

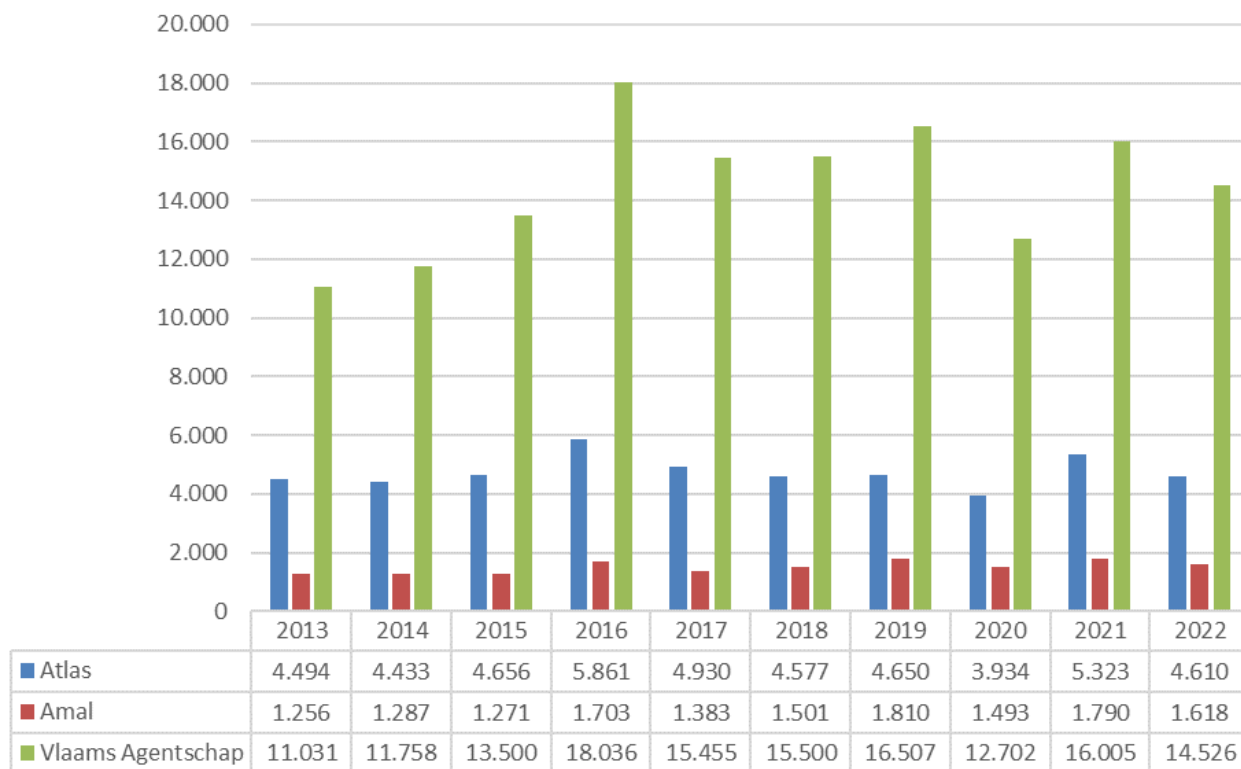

Soms zetten personen hun contract stop, bijvoorbeeld omdat ze naar het buitenland verhuizen. Nadien ondertekenen zij dan soms een nieuw inburgeringscontract. In dit jaarrapport vertrekken we meestal vanuit het eerste contract, tenzij we bijvoorbeeld bekijken wie van de personen met een lopend contract nog aan het wachten is op een cursus MO of een opleiding NT2. In dat geval kijken we naar het meest recente contract. Tot 2016 is het aandeel 'niet eerste' contracten beperkt tot 5 à 9% van alle contracten²⁰. Daarna bedraagt dit aandeel tussen 10 tot 13% van alle contracten. In 2022 bedroeg het 10%.

²⁰ Er werd gewerkt met 'moedercontracten' die 5 jaar geldig waren. Daar is men van afgestapt waardoor meer personen een tweede contract ondertekenen.

Figuur 4.13

Aantal personen met een eerste ondertekende inburgeringscontract, 2013-2022, per agentschap

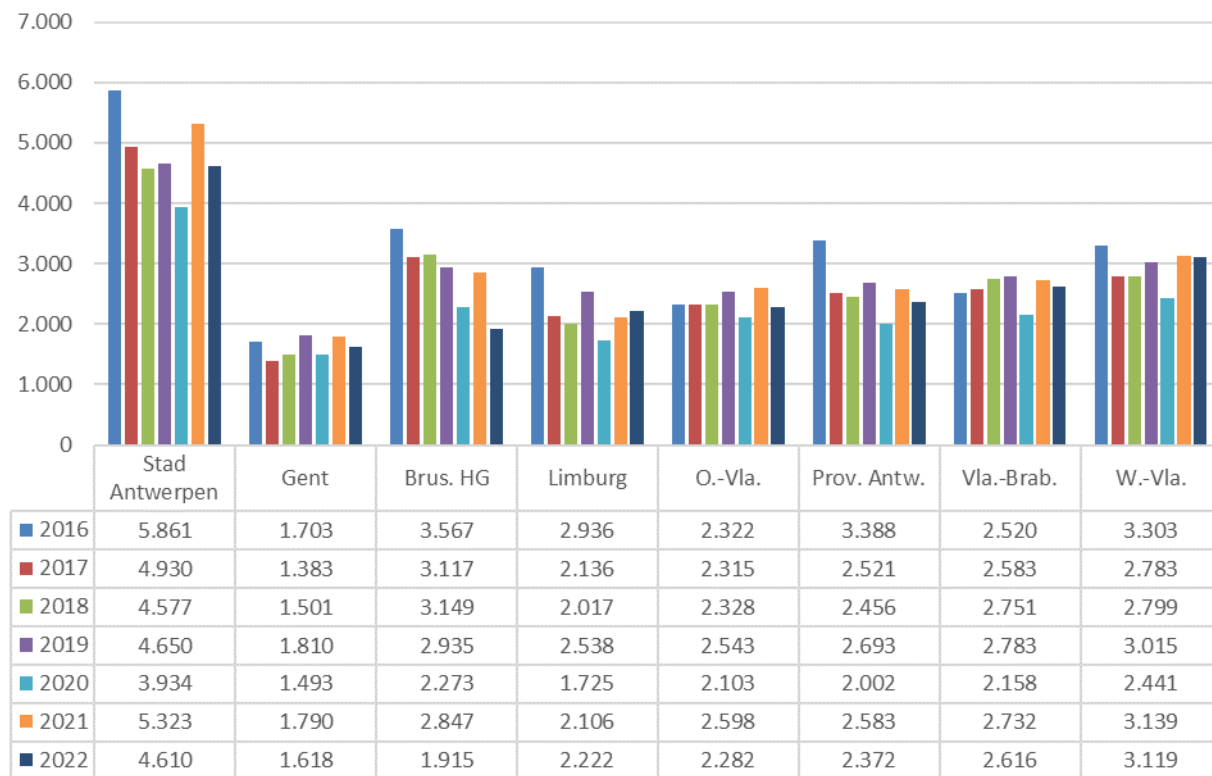
In 2022 daalde het aantal personen dat voor het eerst een inburgeringscontract ondertekende bij elk van de drie agentschappen. Het Vlaams Agentschap kende een daling van 9%, Amal een daling van 10% en Atlas een daling van 13%.

Het aantal personen met een eerste inburgeringscontract was bij Atlas het hoogst in 2016 (5.861) en in 2021 (5.323). Bij Amal was het aantal eerste inburgeringscontracten het hoogst in 2019 (1.810) en 2021 (1.790). Voor het Vlaams Agentschap werden het hoogst aantal eerste contracten ondertekend in 2016 (18.036) en in 2019 (16.507).

Het aandeel van het Vlaams Agentschap van de eerste inburgeringscontracten is gestegen van 66% in 2013 tot 70% in 2022. Atlas had in 2013 een aandeel van 27% en is gedaald tot 22% in 2022. Het aandeel van Amal schommelt tussen 6% en 8%.

Figuur 4.14

Aantal personen met een eerste inburgeringscontract, 2016-2022, per regio

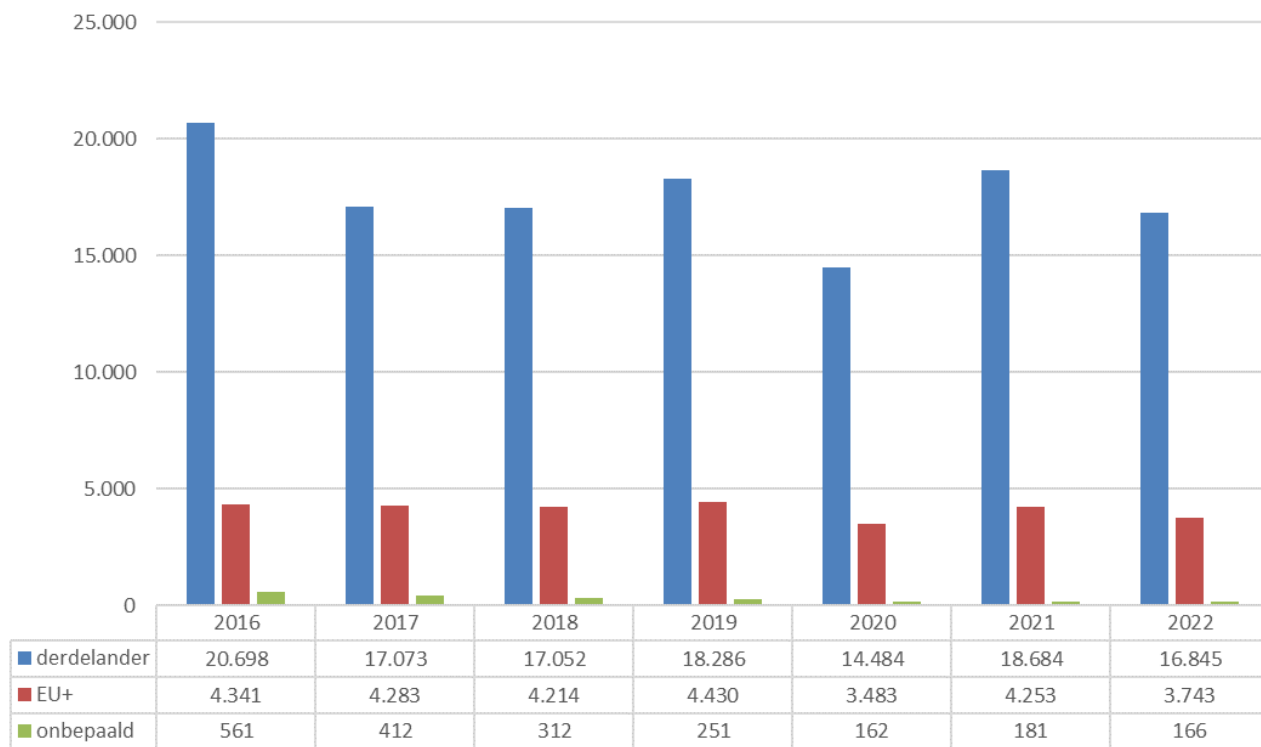
Wanneer we naar het aantal eerste ondertekende inburgeringscontracten in 2022 kijken per regio, zien we dat de daling ten opzichte van 2021 het sterkst is in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest (-33%), de stad Antwerpen (-13%), de provincie Oost-Vlaanderen (-12%) en de stad Gent (-10%). De daling ten opzichte van 2021 is het kleinst in West-Vlaanderen (-1%). Limburg is de enige regio waar het aantal eerste ondertekende inburgeringscontracten in 2022 stijgt (+6%).

Opgelet: hierbij wordt enkel rekening gehouden met het eerste contract. Zoals blijkt uit hoofdstuk 2 (figuur 2.5.1) ontvangen vooral stad Antwerpen en Brussel verhuizers uit andere delen van Vlaanderen, die daar een tweede contract ondertekenen.

4.2 NATIONALITEIT

Figuur 4.2.1:

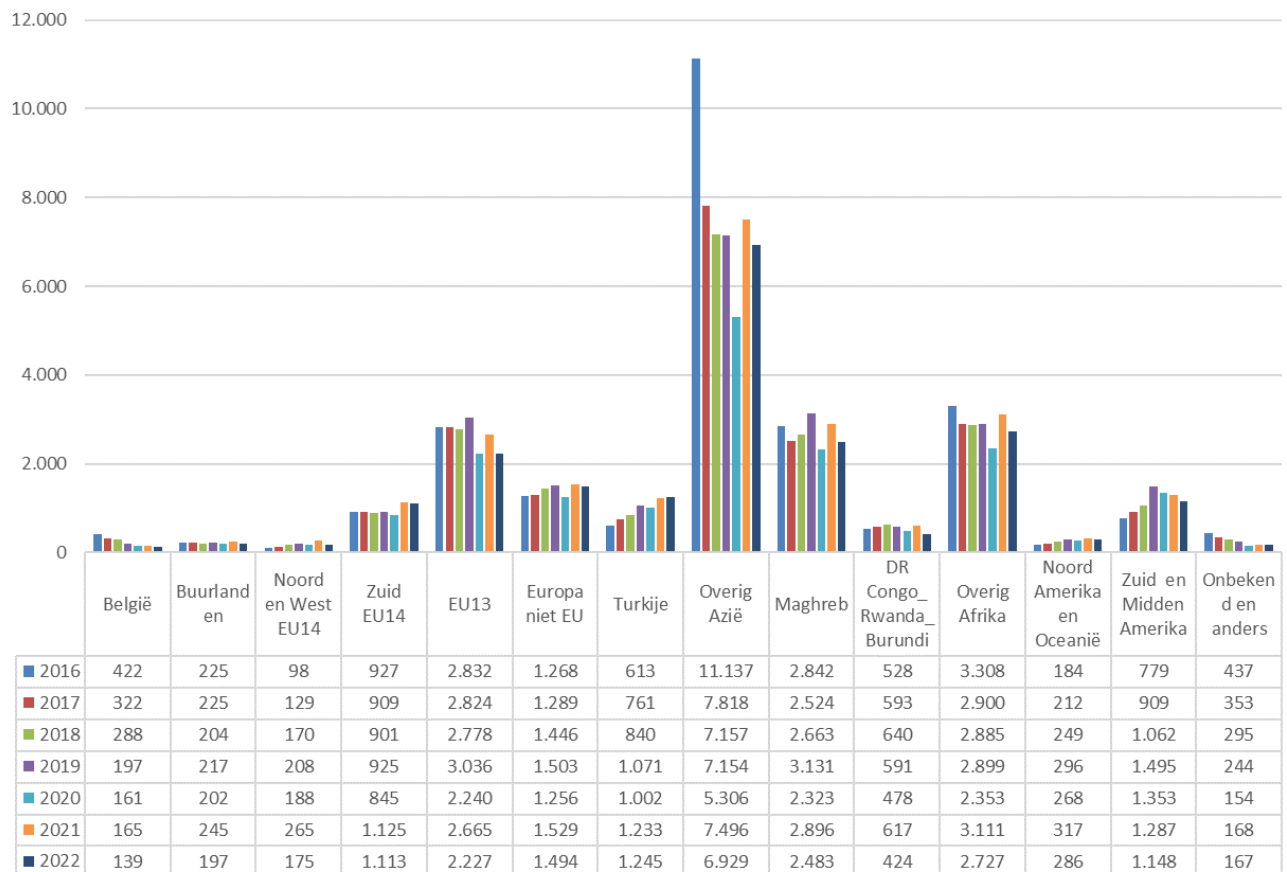
Aantal personen met een eerste ondertekende inburgeringscontract, 2016-2022, per EU+/derdelander

In 2022 hadden 4.253 nieuwkomers (18%), die een eerste inburgeringscontract ondertekenden, een nationaliteit van de Europese Unie en waren 16.845 nieuwkomers (81%) derdelanders. De verhouding 80% derdelander en 20% EU+ is vrij constant sinds 2017.

Figuur 4.2.2:

Aantal personen met een eerste ondertekende inburgeringscontract, 2016-2022, per nationaliteitsgroep²¹

De groep 'overig Azië'²² is duidelijk het grootste (6.929) onder de personen met een inburgeringscontract. Het gaat dan onder meer over personen uit Afghanistan, Irak, Iran en Syrië.

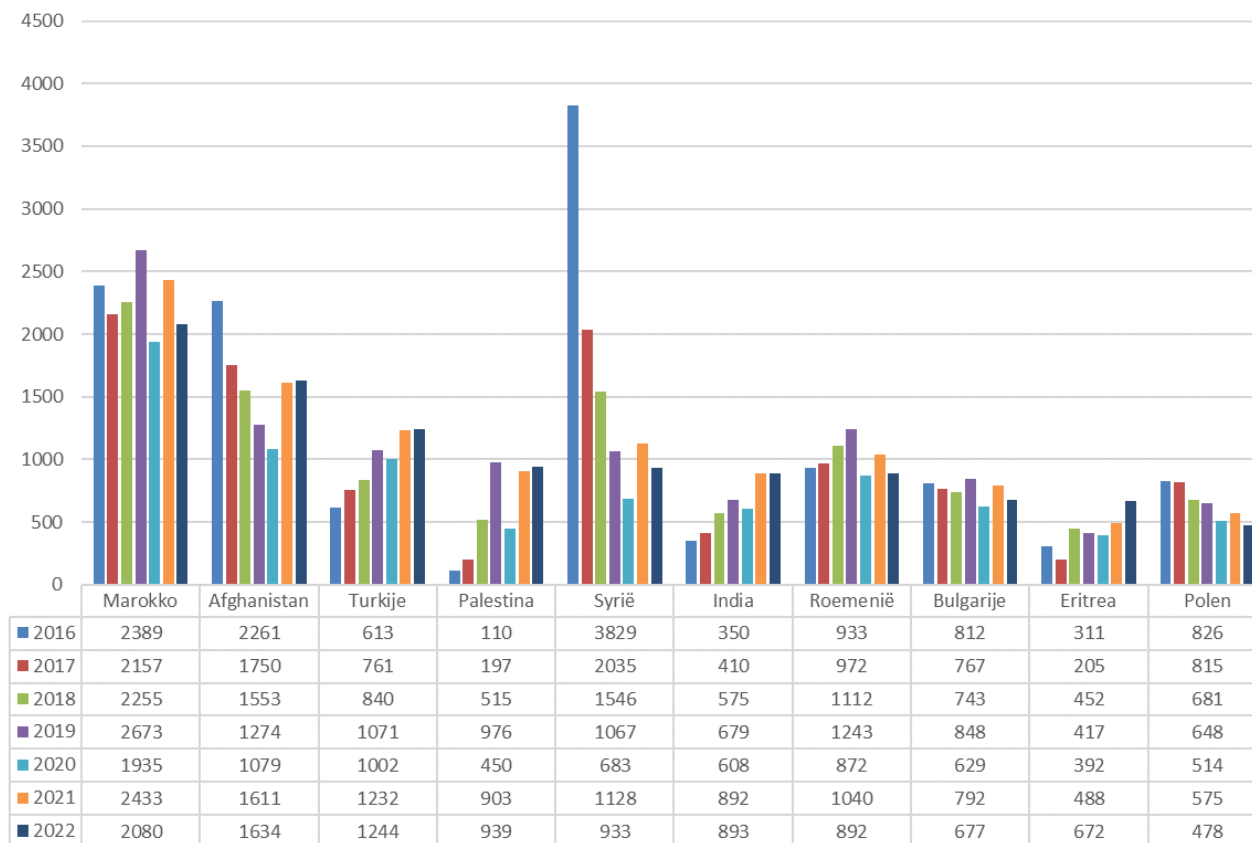
De tweede grootste groep is 'overig Afrika' (=Afrika buiten Maghreb, DR. Congo, Rwanda en Burundi) met 2.727 personen. Daarna volgen Maghreb met 2.483 inburgeraars (Marokko, Algerije, Tunesië, ...) en EU 13 met 2.227 personen (o.a. Bulgarije, Polen en Roemenië).

²¹ welke landen behoren tot welke nationaliteitsgroepen is terug te vinden in hoofdstuk 1.4

²² Overig Azië gaat over Azië zonder Turkije

Figuur 4.2.3:

Aantal personen met een eerste ondertekende inburgeringscontract, 2016-2022, top-10 nationaliteit

De meest voorkomende herkomstlanden bij personen die in 2022 een inburgeringscontract ondertekenden waren Marokko, Afghanistan, Turkije, Palestina²³, Syrië, India en Roemenië. Roemenië is het enige land in deze lijst waarvan de nieuwkomers allemaal rechthebbend zijn. Syrië kende vooral een grote piek in 2016. Het aantal personen uit Afghanistan daalde meer geleidelijk. Palestina was hoog in 2019 en was dit opnieuw in 2021 en 2022. Het aantal Polen dat start met inburgering is opvallend gedaald doorheen de jaren, terwijl het aantal Turken en Indiërs gestegen is.

²³ 'Palestina' en 'vluchteling van Palestijnse origine' is één van de nationaliteiten in het RR.

4.3 VERBLIJFSSTATUUT, GESLACHT EN LEEFTIJD

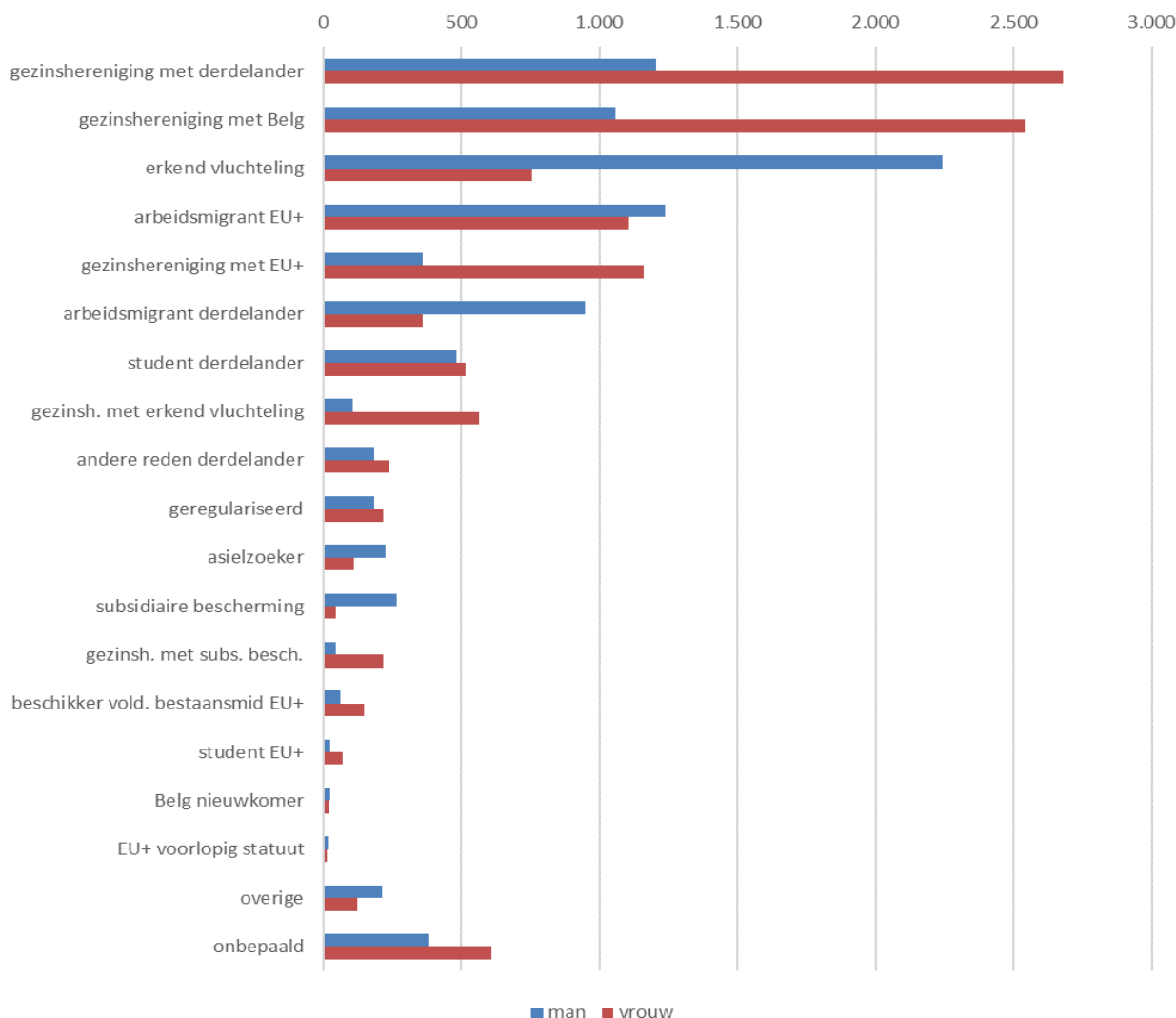
Tabel 4.3.1:

Aantal personen met een eerste ondertekende inburgeringscontract, 2022, per verblijfsstatus en geslacht

	man	vrouw	totaal
gezinshereniging met derdelander	1.206	2.680	3.886
gezinshereniging met Belg	1.059	2.541	3600
erkend vluchteling	2.243	754	2.997
arbeidsmigrant EU+	1.237	1.108	2.345
gezinshereniging met EU+	361	1.160	1.521
arbeidsmigrant derdelander	946	360	1.306
student derdelander	481	516	997
gezinshereniging met erkend vluchteling	106	564	670
andere reden derdelander	183	239	422
geregulariseerd	183	215	398
asielzoeker	225	110	335
subsidiare bescherming	264	45	309
gezinshereniging met subsidiair. beschermde.	47	215	262
beschikker voldoende bestaansmiddelen EU+	61	148	209
student EU+	26	70	96
Belg nieuwkomer	26	20	46
EU+ voorlopig statuut	15	12	27
overige	213	125	338
onbepaald	380	610	990
totaal	9.262	11.492	20.754

Figuur 4.3.1:

Aantal personen met een eerste ondertekende inburgeringscontract, 2022, per verblijfsstatus en geslacht

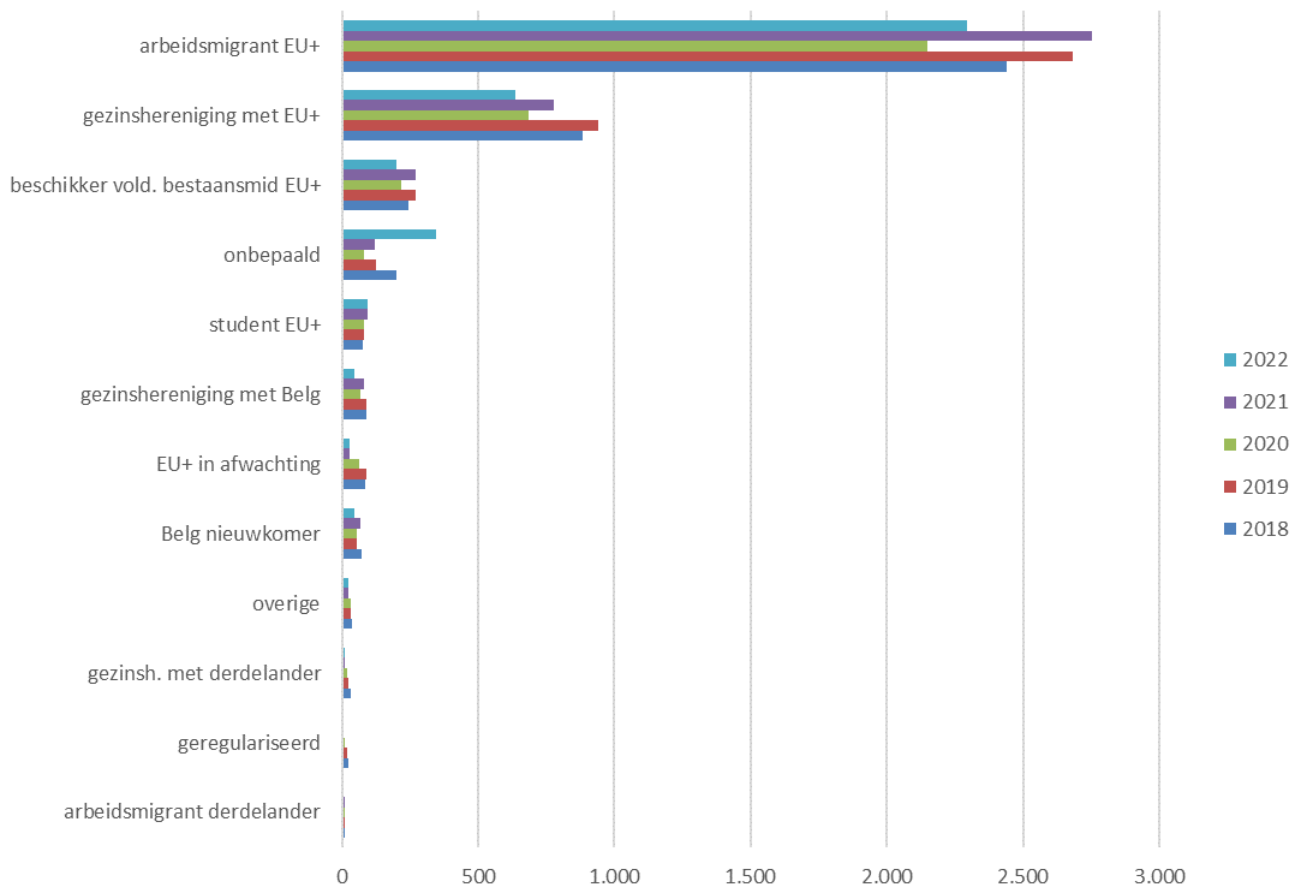

In 2022 waren de meest voorkomende verblijfsstatuten bij de personen die een eerste inburgeringscontract ondertekenden de volgende: gezinshereniger met derdelander, gezinshereniger met Belg, erkend vluchteling en arbeidsmigrant EU+. Er waren ook veel ondertekenaars met het verblijfsstatuut van gezinshereniger met EU+ en arbeidsmigrant derdelander. Sinds 1/3/2022 kunnen asielzoekers geen inburgeringscontract meer ondertekenen. Zij kunnen wel NT2 volgen. Eenmaal zij een duurzaam verblijfsstatuut krijgen (zoals erkend vluchteling of subsidiair beschermde), worden zij verplicht inburgering te volgen.

Mannen maken de grootste groep uit bij erkend vluchtelingen, asielzoekers, subsidiair beschermde en arbeidsmigranten. Vrouwen maken de grootste groep uit onder de gezinsherenigers. De man-vrouw-verhouding is wel min of meer in evenwicht bij de studenten en geregulariseerden.

Figuur 4.3.2:

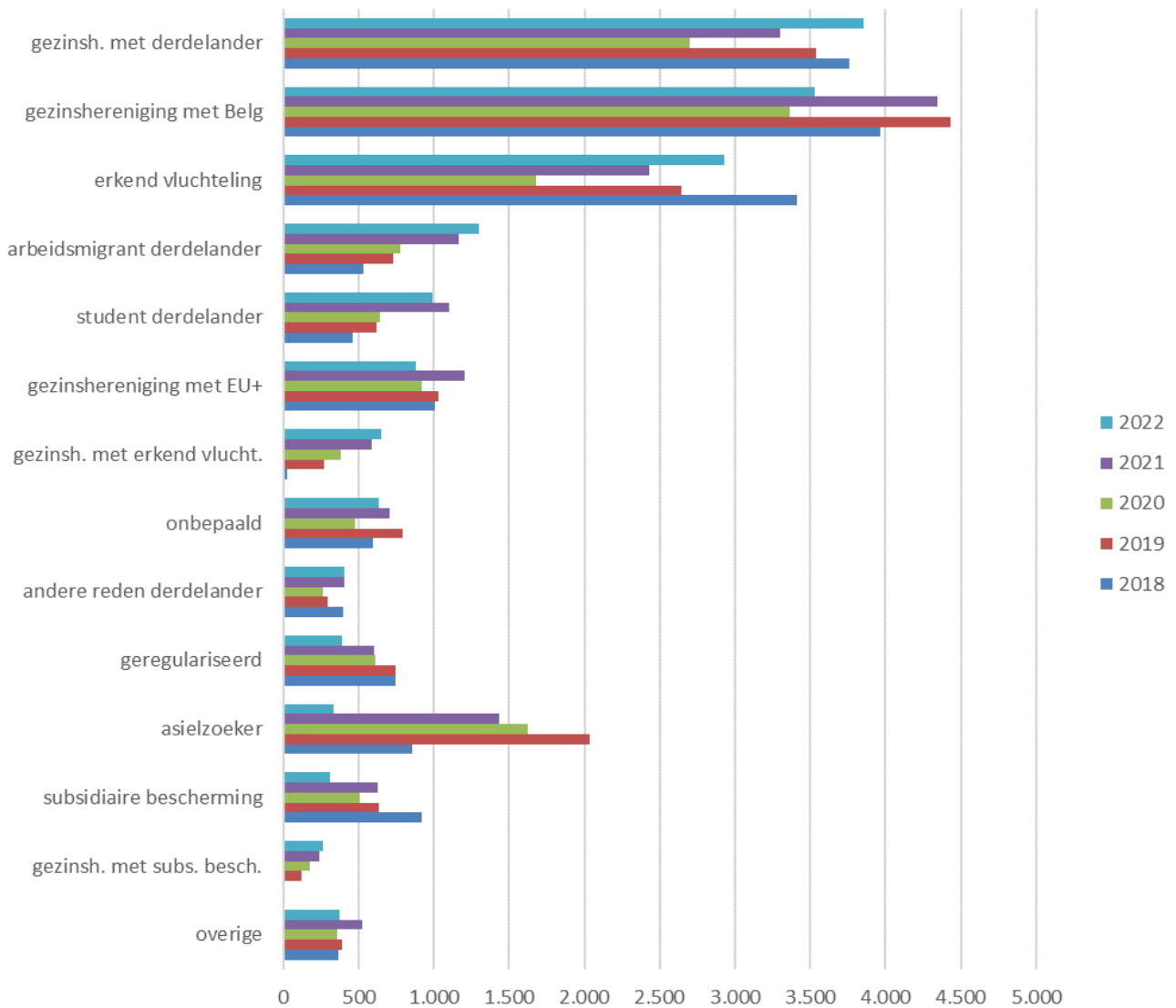
Aantal EU-personen met een eerste ondertekende inburgeringscontract, 2018-2022, per verblijfsstatus

In 2022 was bij de EU-nieuwkomers arbeidsmigrant het meest voorkomende verblijfsstatuut (2.293). Op de tweede plaats staat gezinshereniger met EU+ (637). De aantallen van deze twee categorieën liggen weer lager dan in 2021 en benaderen de waarden van 2020.

Figuur 4.3.3:

Aantal derdelanders met een eerste ondertekende inburgeringscontract, 2018-2022, per verblijfsstatus

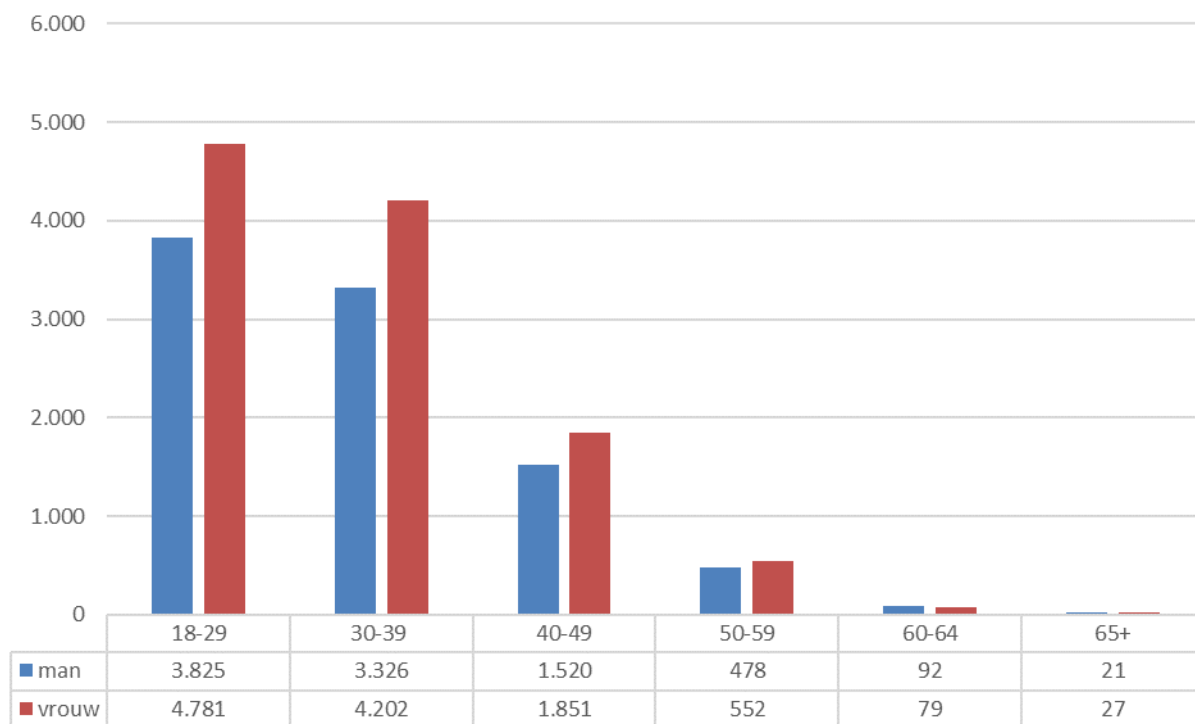

In 2022 was bij de niet-EU nieuwkomers gezinshereniging met derdelander (3.857) en gezinshereniging met Belg (3.532) de meest voorkomende verblijfsstatuten. Gezinshereniger met erkend vluchteling is een nieuw verblijfsstatuut sinds 2020.

In 2016 was 'erkend vluchteling' het meest voorkomende statuut bij de ondertekenaars. In dat jaar waren er ook opvallend veel asielzoekers die een contract ondertekenden. Terwijl in 2017 en 2018 het aantal asielzoekers sterk afnam, was er in 2019 terug een sterke stijging. Zoals eerder vermeld kunnen asielzoekers sinds 1/3/2022 geen inburgeringscontract meer ondertekenen. Dat verklaart de zeer sterke daling t.o.v. 2021 en de stijging van het aantal personen dat een contract ondertekent als erkend vluchteling.

Figuur 4.3.4:

Aantal personen met een eerste ondertekende inburgeringscontract in 2022, per leeftijdscategorie en geslacht

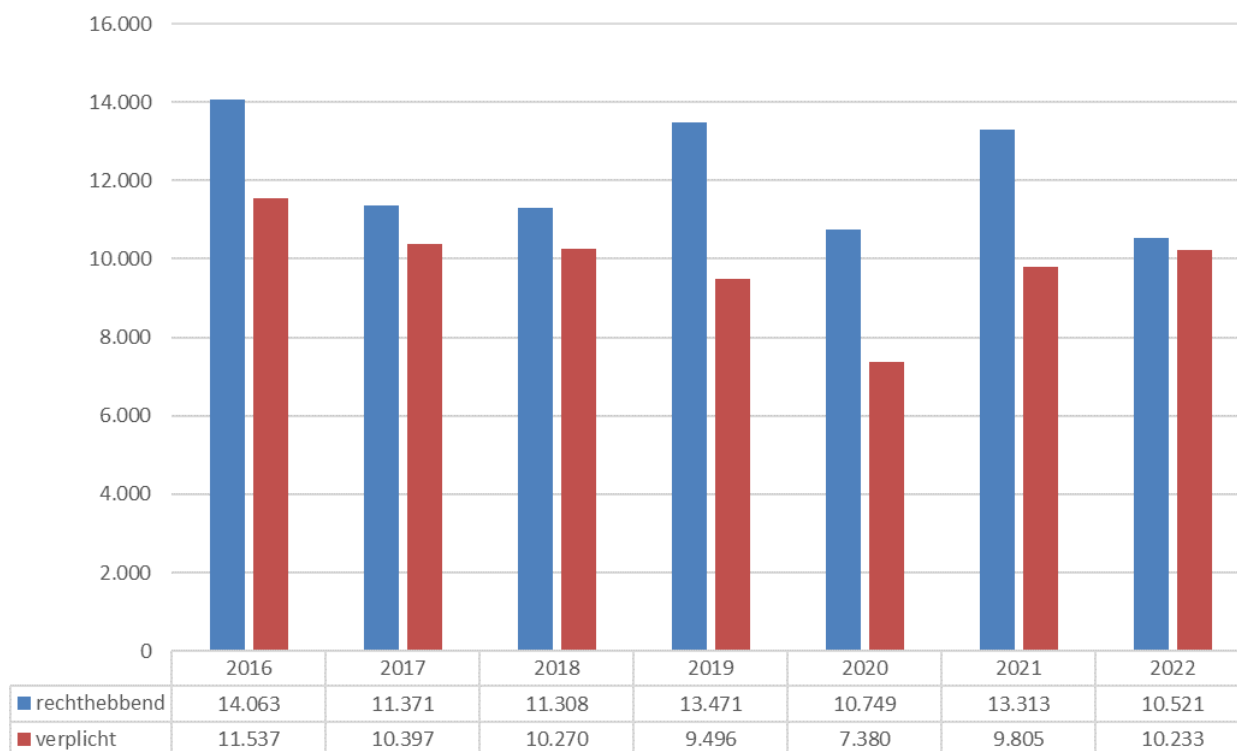

In 2022 was de leeftijdscategorie 18-29 jaar de grootste bij de ondertekenaars van het inburgeringscontract. Hoe hoger de leeftijdscategorie, hoe lager het aantal ondertekenaars. Deze volgorde zagen we ook in de instroom. In 2022 was 55% van de ondertekenaars van een inburgeringscontract in Vlaanderen en Brussel een vrouw, terwijl bij de instroom in het Vlaamse Gewest 46% vrouw was. Het groter aandeel vrouwen geldt voor alle leeftijdscategorieën, met uitzondering van de categorie 60-64 jaar.

4.4 RECHTHEBBEND EN VERPLICHT

Figuur 4.4.1:

Aantal personen met een eerste inburgeringscontract in Vlaanderen en Brussels Hoofdstedelijk Gewest samen, 2016-2022, per doelgroep

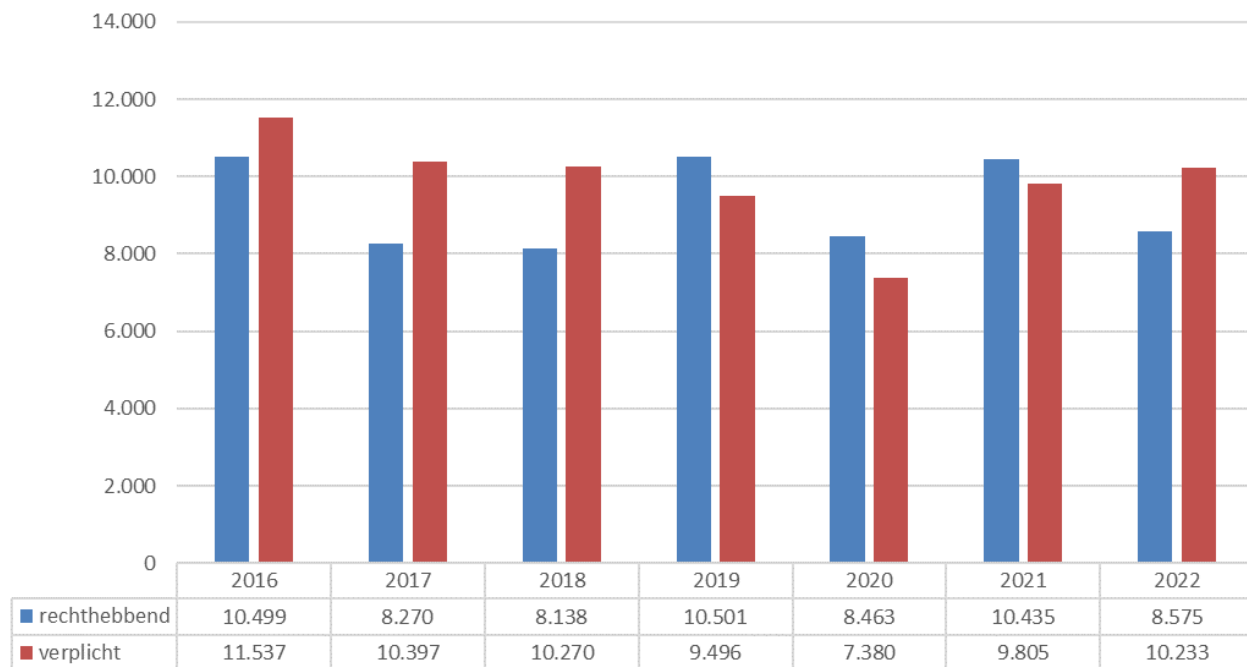
Het aantal rechthebbende/vrijwillige inburgeraars voor Vlaanderen en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest samengeteld doorheen de periode 2016-2022 schommelt tussen 14.063 (2016) en 10.521 (2022). Het aantal verplichte inburgeraars schommelt tussen 11.537 personen (2016) en 7.380 (2020).

In 2022 was 51% (10.521) van de ondertekenaars van een inburgeringscontract rechthebbend en 49% (10.233) verplicht. In 2017 en 2018 lag het aandeel verplichte ondertekenaars van een inburgeringscontract op 48%. Daarna daalde dit aandeel tot 41%. In 2022 steeg het aandeel verplichte ondertekenaars van een inburgeringscontract weer tot 49%. In 2022 is het aandeel verplichte inburgeraars bij de mannen 50% en bij de vrouwen 49% is.

Figuur 4.4.2 geeft de verhouding rechthebbend/verplicht weer voor het Vlaamse Gewest

Figuur 4.4.2:

Aandeel personen met een eerste inburgeringscontract in het Vlaamse Gewest, 2016-2022, per doelgroep

In 2016 was 48% van de ondertekende contracten in het Vlaamse gewest van vrijwillige inburgeraars. Dit daalde in de periode 2017-2018 tot 44%, en steeg in de periode 2019-2021 tot 52%. In 2022 is het aandeel rechthebbenden in het Vlaamse Gewest weer gedaald tot 46%.

Figuur 4.4.3:

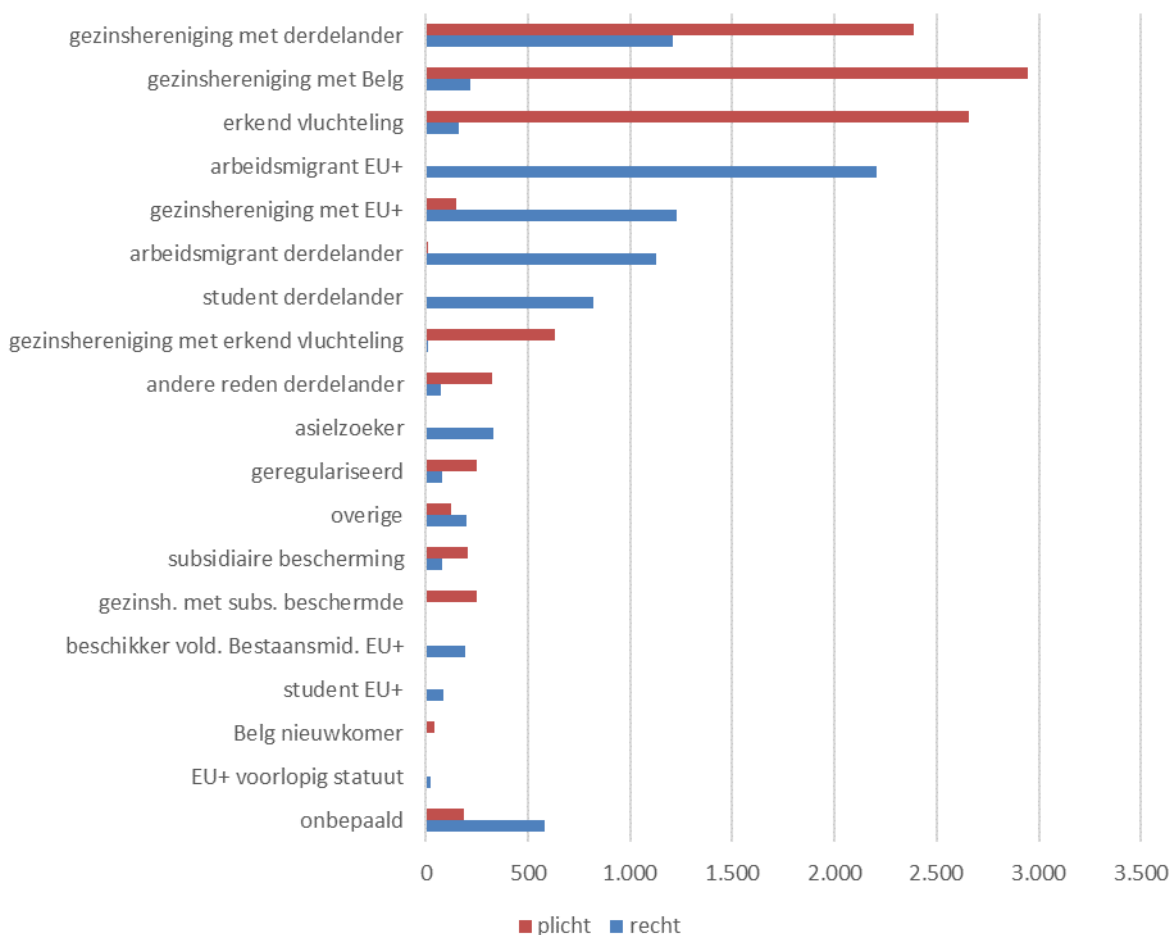
Aandeel personen met een eerste inburgeringscontract, 2020-2022, per doelgroep en agentschap

Bij Amal ligt het aandeel vrijwillige inburgeraars het hoogst met 64%. Zoals aangegeven in 2.3 is ook bij de instroom het aandeel rechthebbenden groter dan in de meeste andere regio's. In Atlas (45%) en bij het Vlaams Agentschap (43%) is minder dan de helft van de inburgeraars vrijwillig aangesloten. Dat aandeel lag in 2021 hoger.

Figuur 4.4.4:

Aantal personen met een eerste inburgeringscontract in het Vlaams Gewest, 2022, per doelgroep en verblijfsstatus

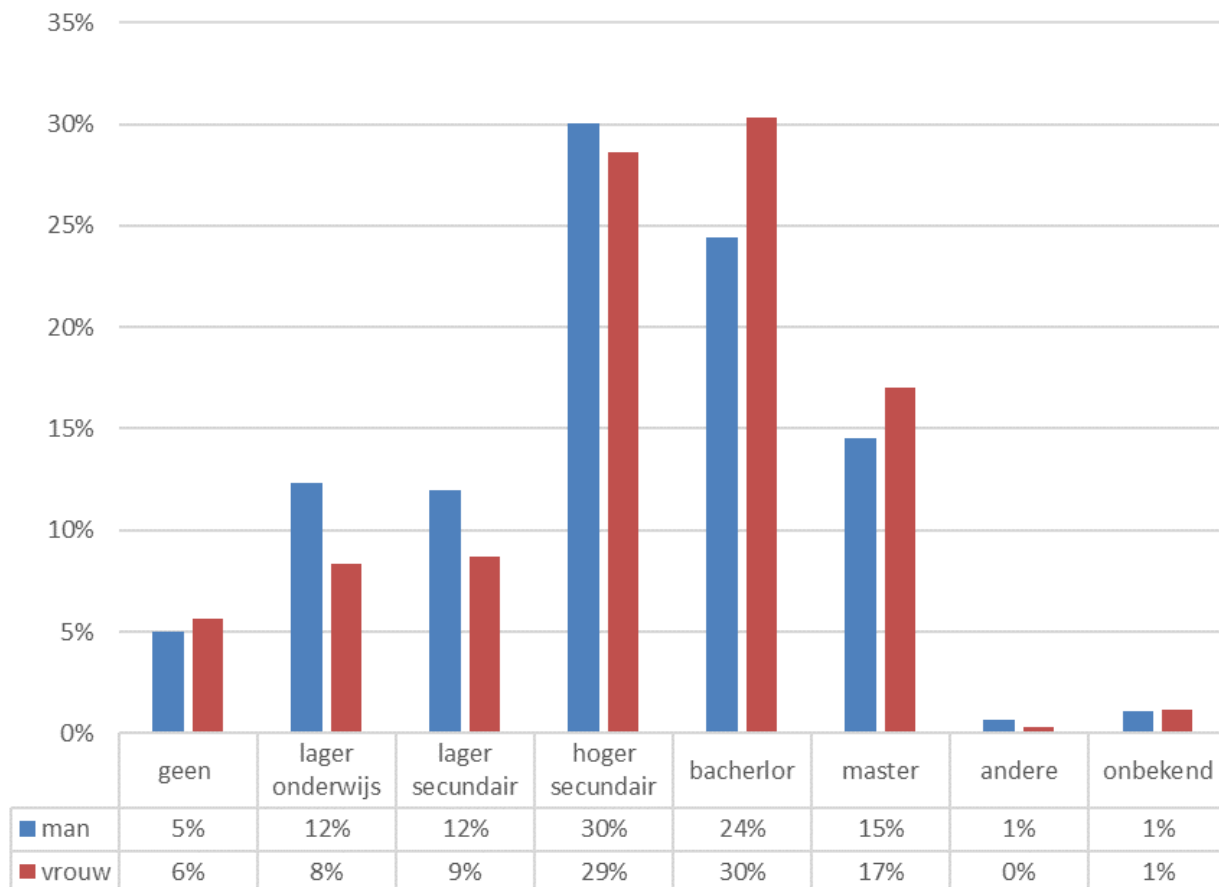

Bepaalde verblijfsstatuten zijn steeds vrijwillige nieuwkomers zoals arbeidsmigranten, studenten of beschikker over voldoende bestaansmiddelen. Gezinshereniger met Belg, erkend vluchteling, subsidiair beschermde en gezinshereniger met erkend vluchteling en subsidiair beschermde zijn meestal verplicht inburgeraar. Zij kunnen vrijgesteld worden indien zij een Nederlandstalig diploma kunnen voorleggen, al inburgering gevolgd hebben, getrouwd zijn met een EU+-burger, enz. Bij de gezinsherenigers met derdelander is een groot deel rechthebbend omdat hun partner arbeidsmigrant is. Dan zijn ook zij rechthebbend.

4.5 SCHOLINGSGRAAD EN LEERVERMOGEN

Figuur 4.5.1:

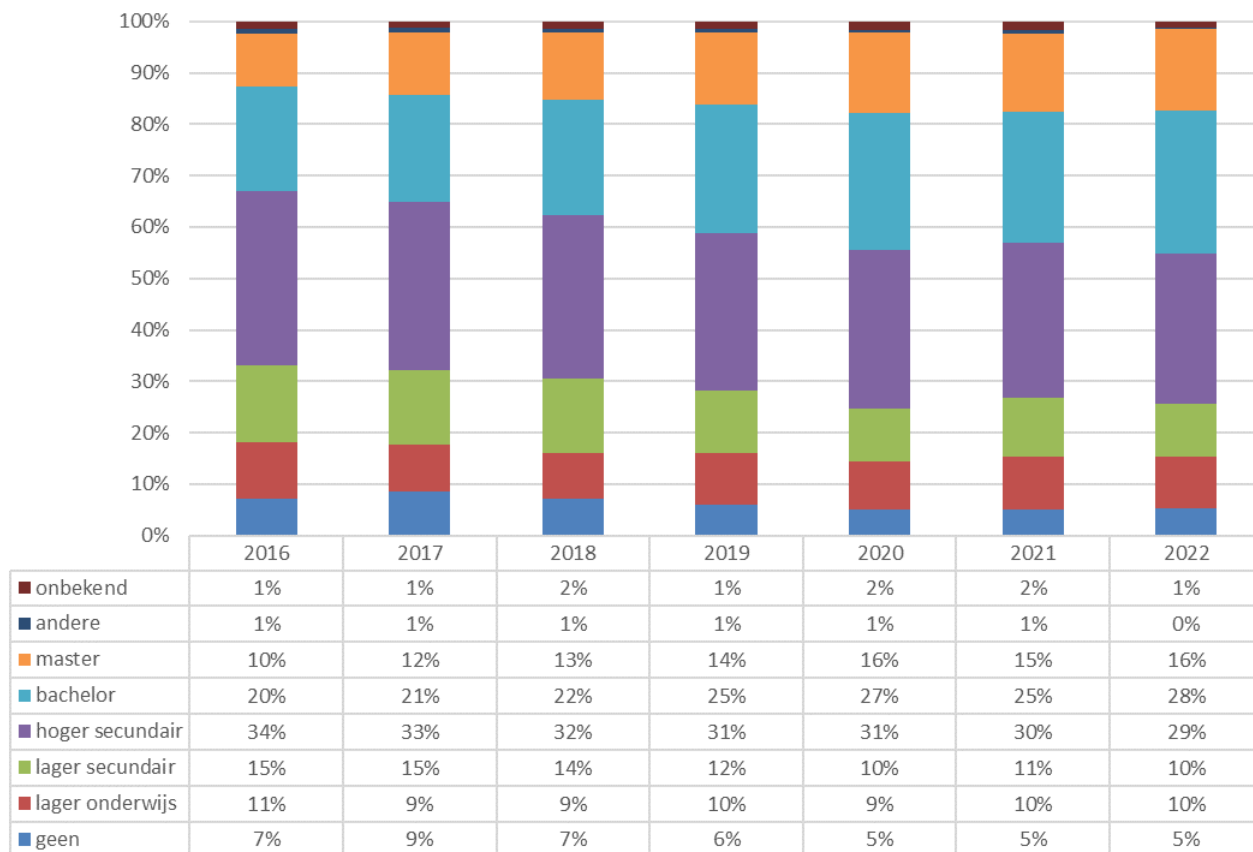
Aantal personen met een eerste inburgeringscontract, 2022, naar scholingsgraad en geslacht

De meest voorkomende opleidingsniveaus bij de inburgeraars die een contract ondertekenden zijn hoger secundair onderwijs (29%) en bachelor (28%). 44% van de inburgeraars is hooggeschoold (bachelor of master). Het aandeel hooggeschoolden ligt hoger bij vrouwen (47%) dan bij mannen (39%). 25% heeft geen onderwijs, lager onderwijs of lager secundair onderwijs gevolgd.

Figuur 4.5.2:

Aandeel personen met een eerste inburgeringscontract, 2016-2022 per scholingsgraad

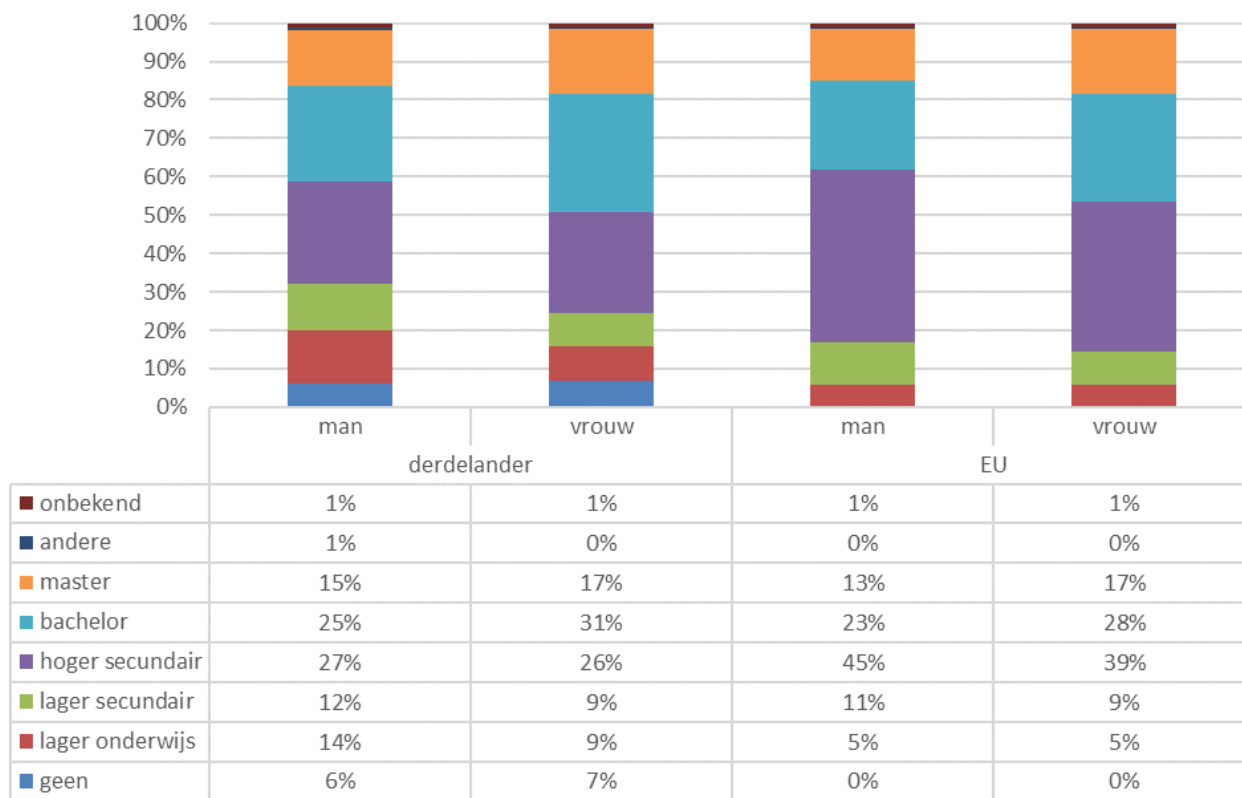

Het aandeel personen met maximum niveau lager secundair onderwijs (=laaggeschoold) was het hoogst in 2016 (33%) en daalde nadien tot 26% in 2022.

Het aandeel personen met een diploma hoger secundair onderwijs (=middengespoold) was het hoogst in 2016 (34%) en daalde nadien tot 29% in 2022. Het aandeel personen met een bachelor of master diploma (=hooggeschoold) is dan weer gestegen van 31% in 2016 naar 44% in 2022.

Figuur 4.5.3:

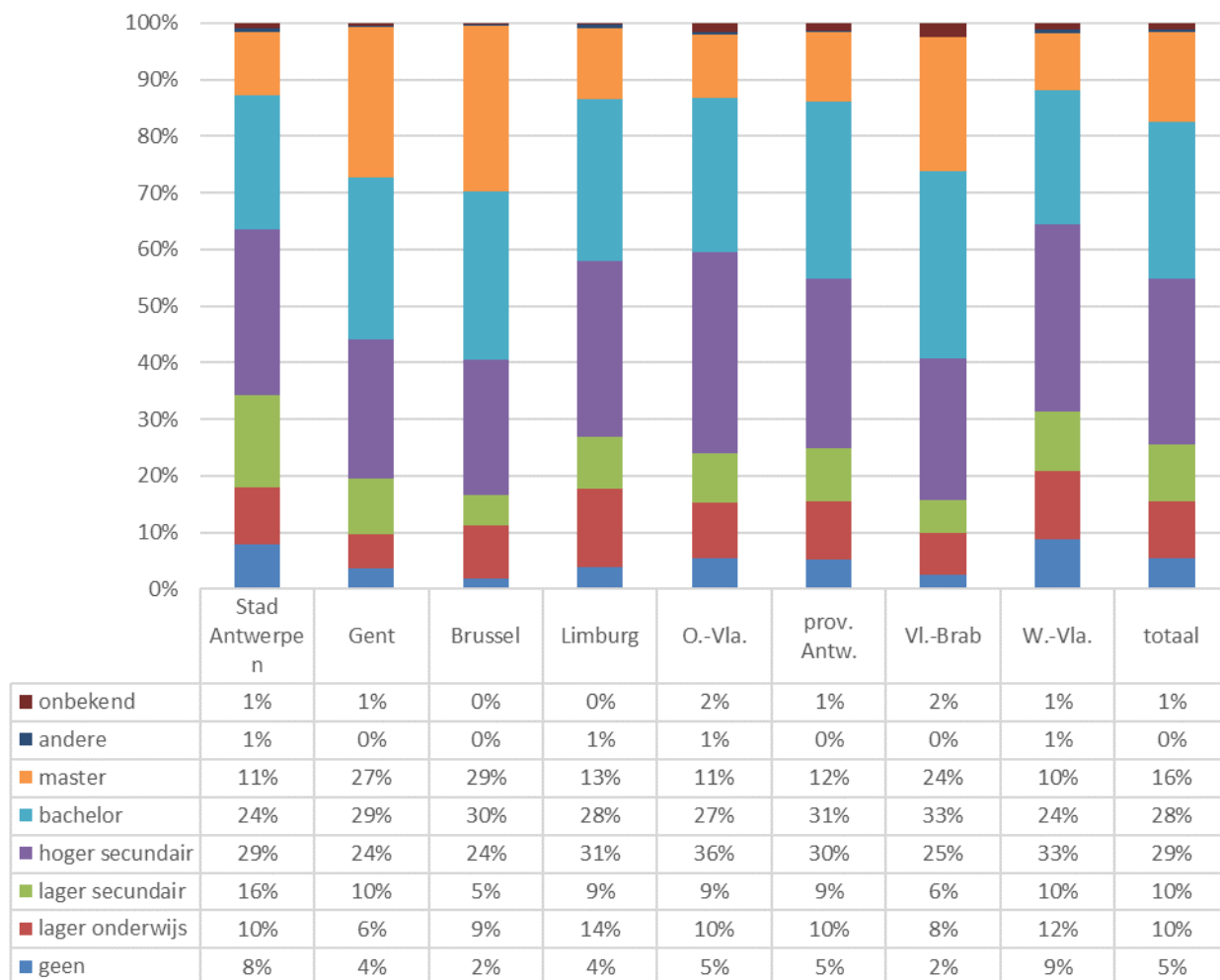
Aantal personen met een eerste inburgeringscontract, 2022, per scholingsgraad, geslacht en EU+/derdelander

Het aandeel laaggeschoolden (maximaal lager secundair onderwijs) is opvallend hoger bij derdelanders (man: 32% en vrouw: 25%) dan bij personen uit de EU+ (man 17% en vrouw 14%). Ook het aandeel midden geschoolden (maximaal hoger secundair onderwijs) is groter bij EU+ (man: 45% en vrouw: 39%) dan bij derdelanders (man: 27% en vrouw: 26%).

Wanneer we naar het aandeel hooggeschoolden kijken (bachelor en master), stellen we vast dat daar het verschil tussen mannen en vrouwen groter is dan het verschil tussen EU+ en derdelander. Terwijl van de mannen van buiten en binnen de EU+ respectievelijk 39% en 37% hooggeschoold is, is bij de vrouwen van buiten en binnen de EU+ respectievelijk 48% en 45% hooggeschoold.

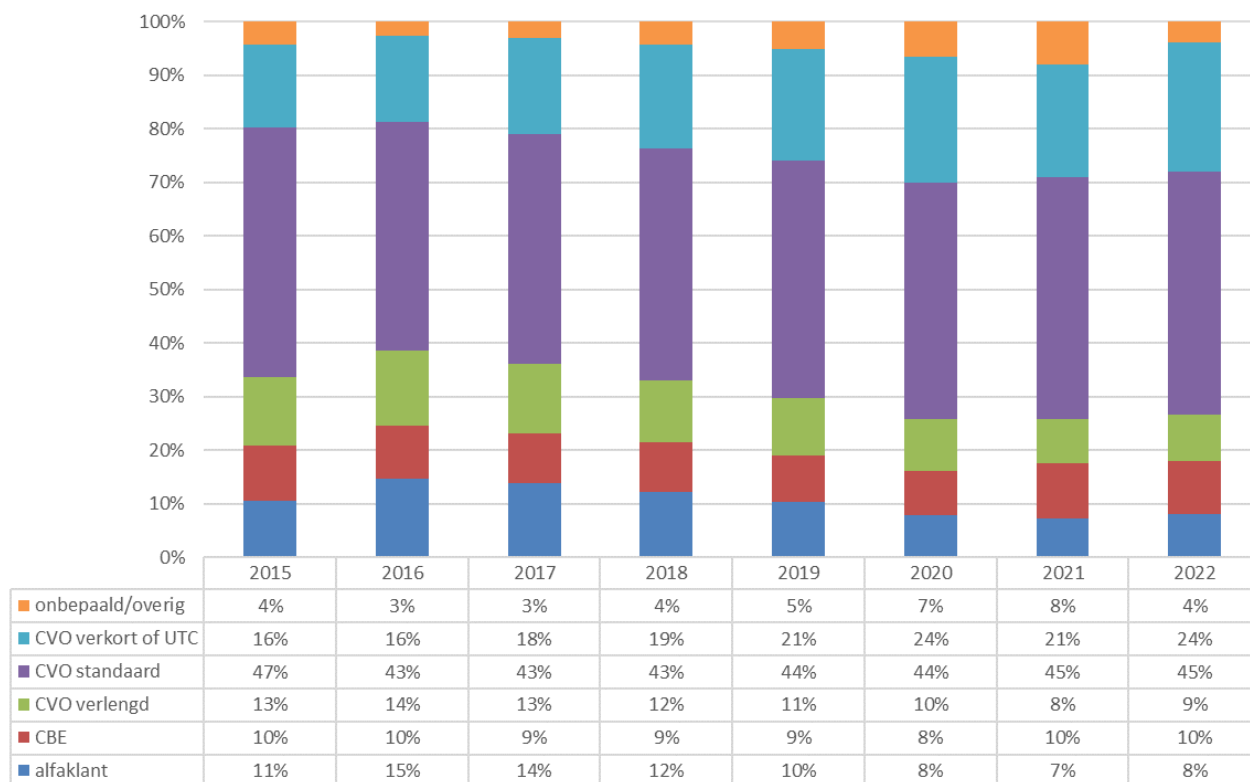
Figuur 4.5.4:
Aandeel personen met een eerste inburgeringscontract, 2022, per scholingsgraad en per regio

Het aandeel laaggeschoolden (maximaal lager secundair onderwijs), is het laagst in Vlaams-Brabant (16%) en het hoogst in West-Vlaanderen (31%) en stad Antwerpen (34%). Het aandeel personen dat een bachelor of een master behaald heeft, varieert tussen 34% (West-Vlaanderen) en 59% (Brussel). Het gemiddeld scholingsniveau is het hoogst in de regio's Brussel, Vlaams-Brabant en Gent.

Figuur 4.5.5:

Aandeel personen met een eerste inburgeringscontract, 2015-2022, per inschatting taallevermogen

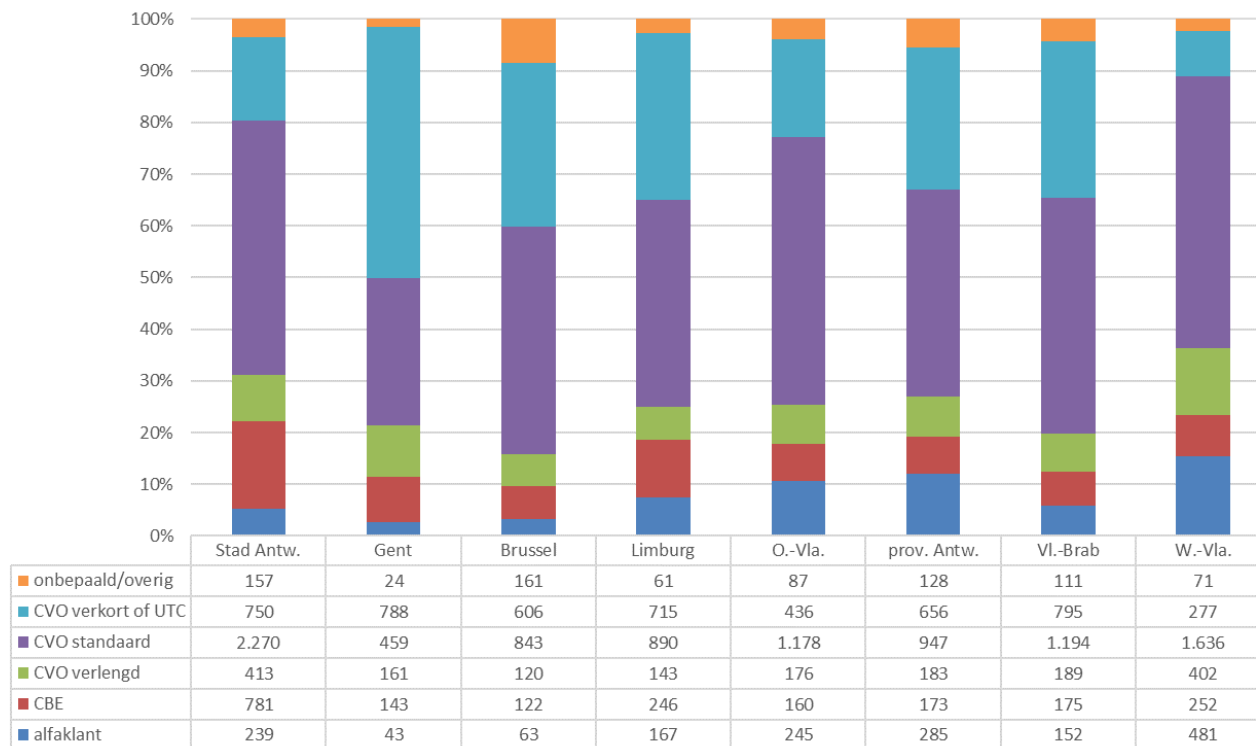

In 2016 lag het totaal aandeel personen met een inschatting taallevermogen CBE (alfaklanten + CBE) op 25% en dit daalde lichtjes in de jaren nadien. In 2022 lag het aandeel op 18%. Het aandeel alfaklanten daarbinnen was het hoogst in 2016 (15%) en daalt tot 8% in 2022. Ook het aandeel CVO verlengd daalde sinds 2016 en was met 8% het laagst in 2021. Het aandeel personen met advies CVO standaard ligt in 2022 op 45%.

Het aandeel personen met advies CVO verkort of UTC is gestegen van 16% in 2015 tot 24% in 2020 en 2022. Dit is een bevestiging dat het scholingsniveau/taallevermogen van de inburgeraars die in 2020 en 2022 een contract ondertekenden hoger lag dan de andere voorbije jaren.

Figuur 4.5.6:

Aantal personen met een eerste inburgeringscontract, 2022, per inschatting taaleervermogen en per regio

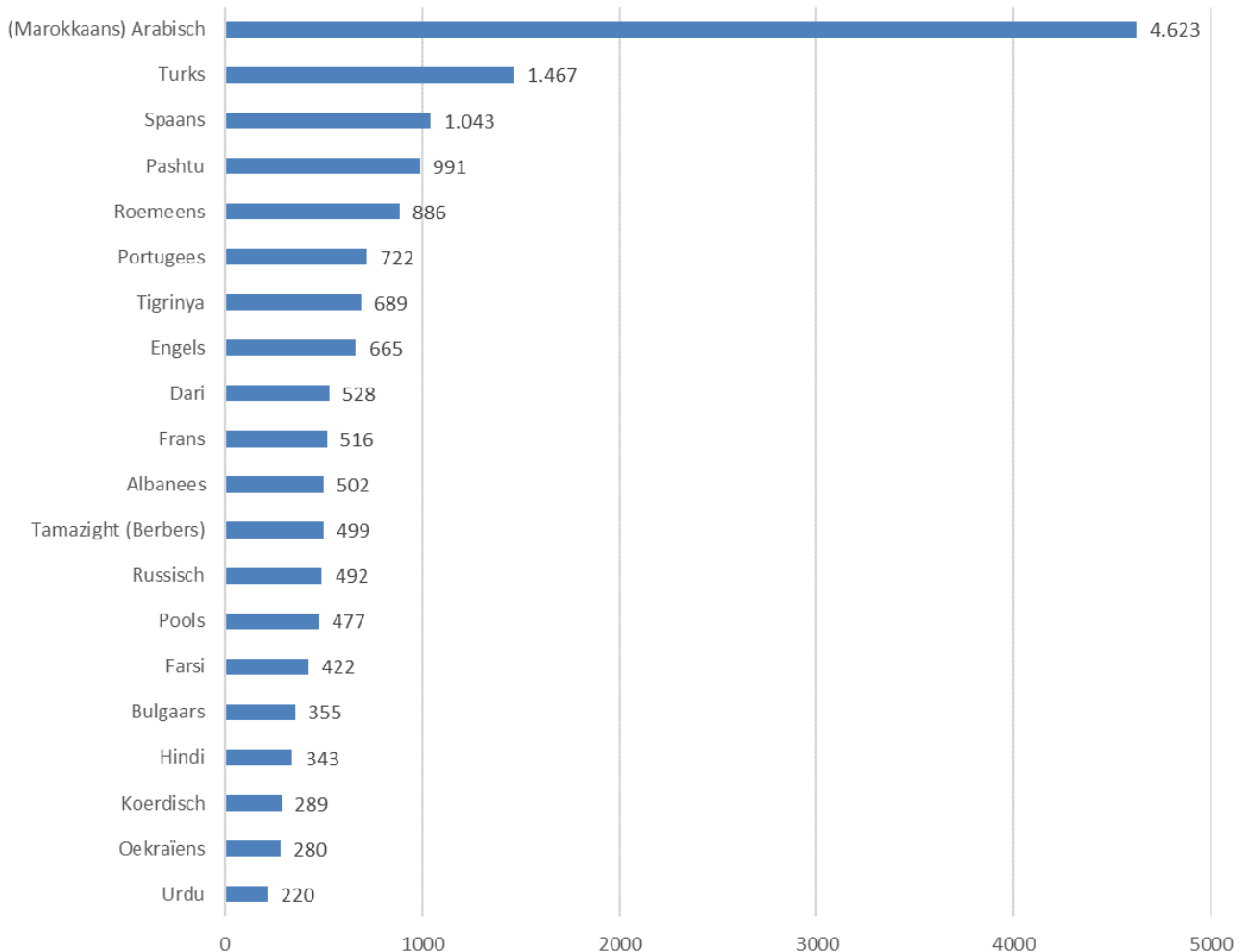

Het grootste deel van de inburgeraars (9.417) werd geadviseerd om les te volgen in een CVO standaard aanbod. 5.023 inburgeraars kregen het advies een verkorte opleiding te volgen of aan een universitair talentencentrum NT2 te volgen. Ongeveer 2.052 personen kregen het advies om les te volgen in een CBE. 1.675 personen zijn een alfatraject gestart²⁴.

²⁴ Zoals eerder vermeld wordt een alfa-advies niet in alle regio's op dezelfde manier geregistreerd. Daarom tellen we voor deze groep personen die ooit effectief gestart zijn in een alfamodule.

4.6 MOEDERTAAL

Figuur 4.6.1:
Top 20 moedertalen bij personen met een eerste inburgeringscontract, 2022.

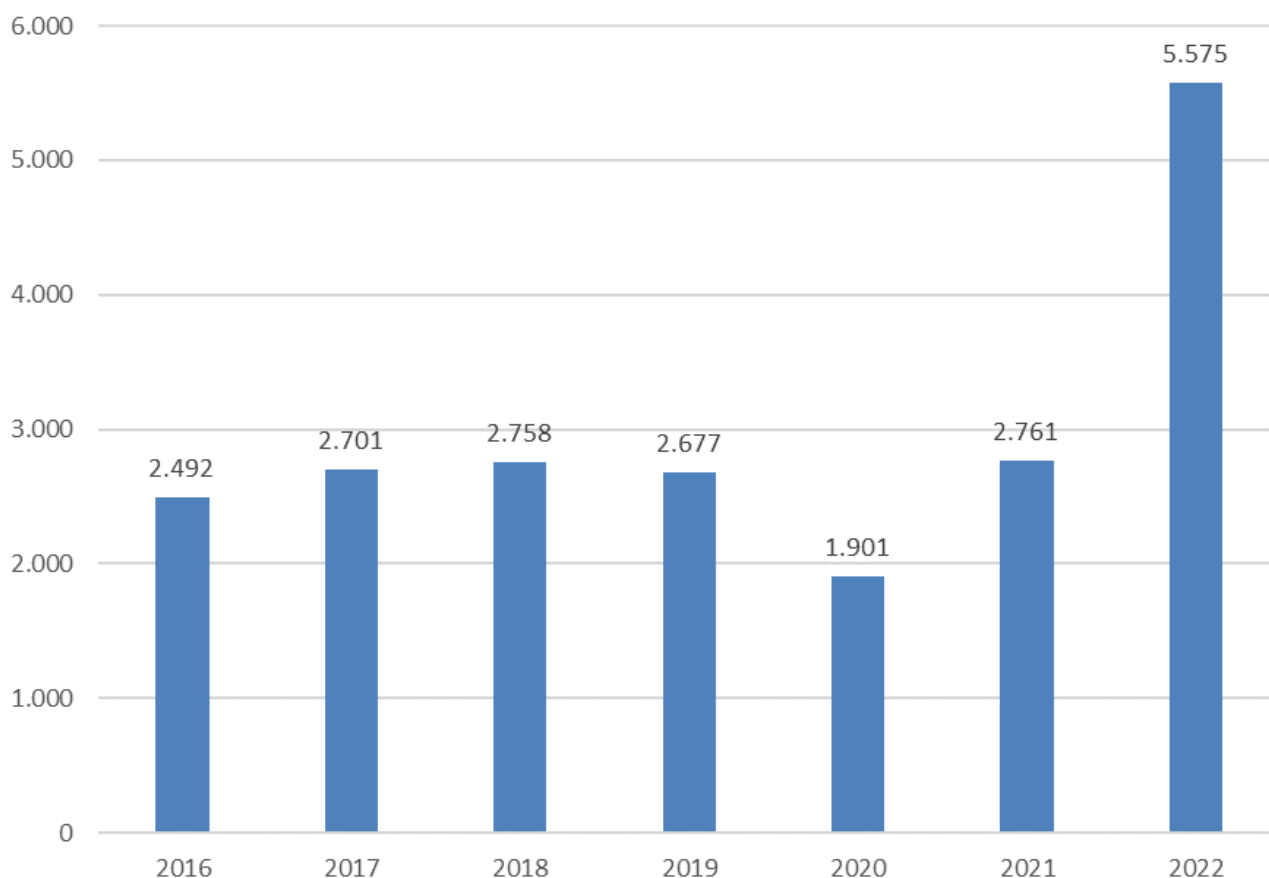
De meest voorkomende moedertaal van de inburgeraars is (Marokkaans) Arabisch (4.623). Hierna volgt het Turks (1.467), Spaans (1.043), en het Pashtu (991).

5 MAATSCHAPPELIJKE ORIENTATIE EN NT2

5.1 DEELNEMERS VRIJSTELLINGSTOETS MO

Figuur 5.11:

Evolutie inburgeraars die deelnemen aan een vrijstellingstoets MO, 2016-2022

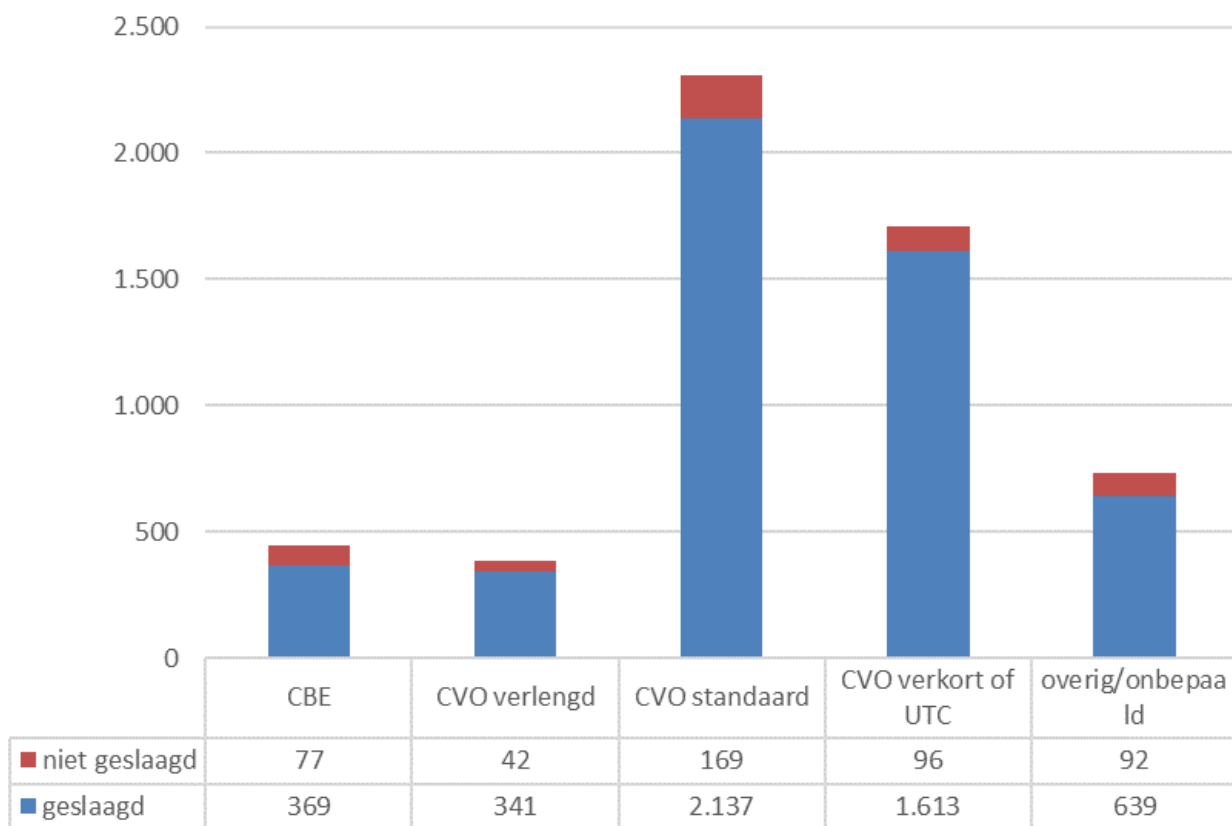

Het aantal deelnemers aan de vrijstellingstoets MO was in de periode 2016-2021 relatief constant gebleven rond de 2.700, met uitzondering van het coronajaar 2020. In 2022 is het aantal deelnemers meer dan verdubbeld. 5.575 personen hebben de vrijstellingstoets MO afgelegd.

Deze verdubbeling is het gevolg van de nieuwe vrijstellingstoets voor MO die op 1 maart 2022 in gebruik genomen werd. In de regelgeving werd bepaald dat de vrijstellingstoets dezelfde gestandaardiseerde toets is als de eindtoets voor MO. De nieuwe test kent een verhoogde toegankelijkheid ten opzichte van de oude vrijstellingstest (audio-ondersteuning, beschikbaar in 28 talen, ...)

Figuur 5.1.2:

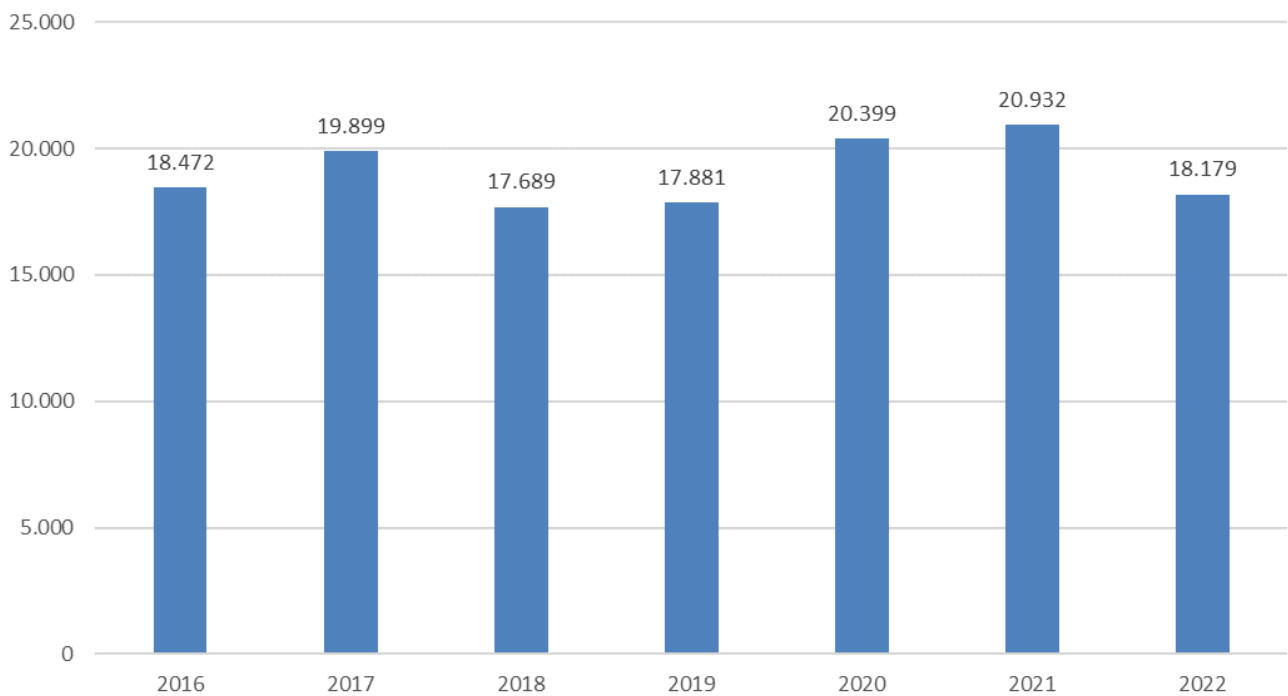
Aantal geslaagden op de vrijstellingstoets MO naargelang het ingeschatte taalleervermogen, 2022

Dat de nieuwe vrijstellingstoets MO toegankelijker is blijkt uit het slaagpercentage. In 2022 slaagde 91% van de deelnemers. In 2021 slaagde slechts 64% van de deelnemers. Het aandeel personen dat slaagt verschilt in tegenstelling tot de vroegere toets niet zo sterk naargelang het ingeschatte taalleervermogen. Enkel bij CBE ligt dit aandeel lager (83%). Bij de andere vormen van ingeschat taalleervermogen ligt het rond de 90%.

5.2 DEELNEMERS MAATSCHAPPELIJKE ORIENTATIE

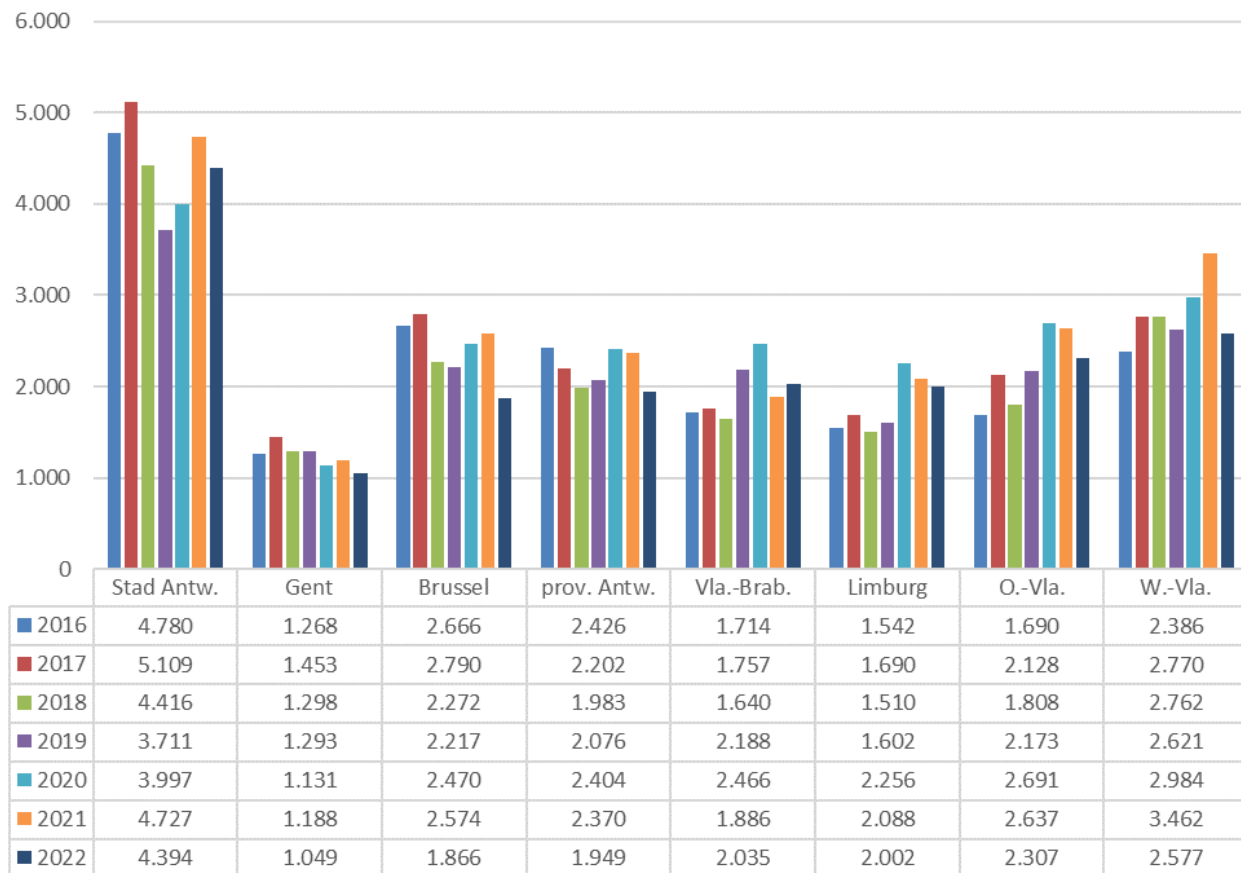
Figuur 5.2.1:
Evolutie inburgeraars die voor het eerst deelnemen aan een cursus MO, 2016-2022

In 2022 namen 18.179 inburgeraars voor het eerst deel aan een cursus MO. Dit is een daling van 13% ten opzichte van 2021. Dit wordt naast de daling van het aantal ondertekende contracten ook verklaard door het hoger aantal deelnemers en geslaagden aan de vrijstellingstoets MO. Zij moeten geen MO meer volgen.

Figuur 5.2.2:

Evolutie inburgeraars die voor het eerst deelnemen aan een cursus MO, 2016-2022, per regio

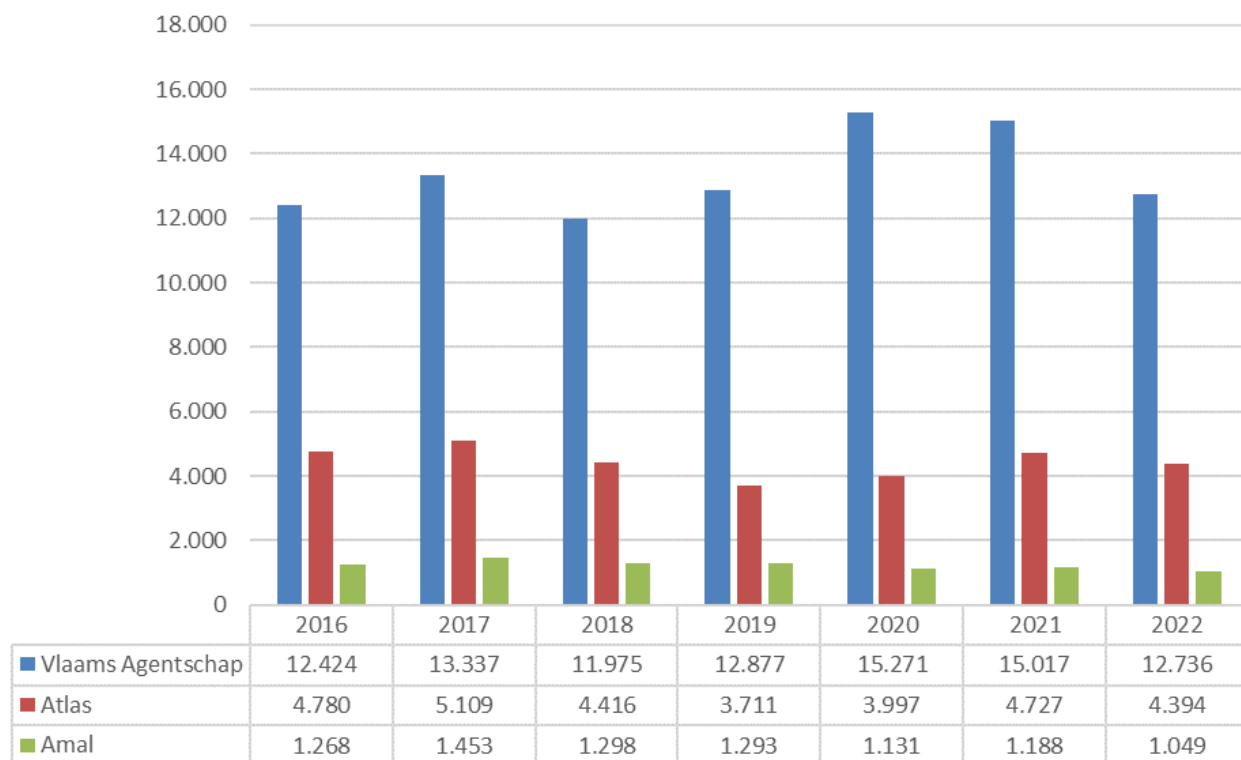

De daling van het aantal inburgeraars die voor het eerst deelnemen aan een cursus MO manifesteert zich in bijna alle regio's. Ze is het sterkst in Brussel (-28%) en in West-Vlaanderen (-26%) en het kleinst in de stad Antwerpen (-7%) en in Limburg (-4%). Vlaams-Brabant is de enige regio waar het aantal MO-starters stijgt (8%).

Stad Antwerpen blijft de regio met het meest aantal MO-starters (4.394). Stad Gent heeft het minst aantal MO starters (1.049).

Figuur 5.2.3:

Evolutie inburgeraars die voor het eerst deelnemen aan een cursus MO, 2016-2022, per agentschap

De daling van het aantal inburgeraars die voor het eerst deelnemen aan een cursus MO toont zich in alle agentschappen. Bij het Vlaams Agentschap daalde het aantal MO-starters met 15%, in Amal met 12% en in Atlas met 7%.

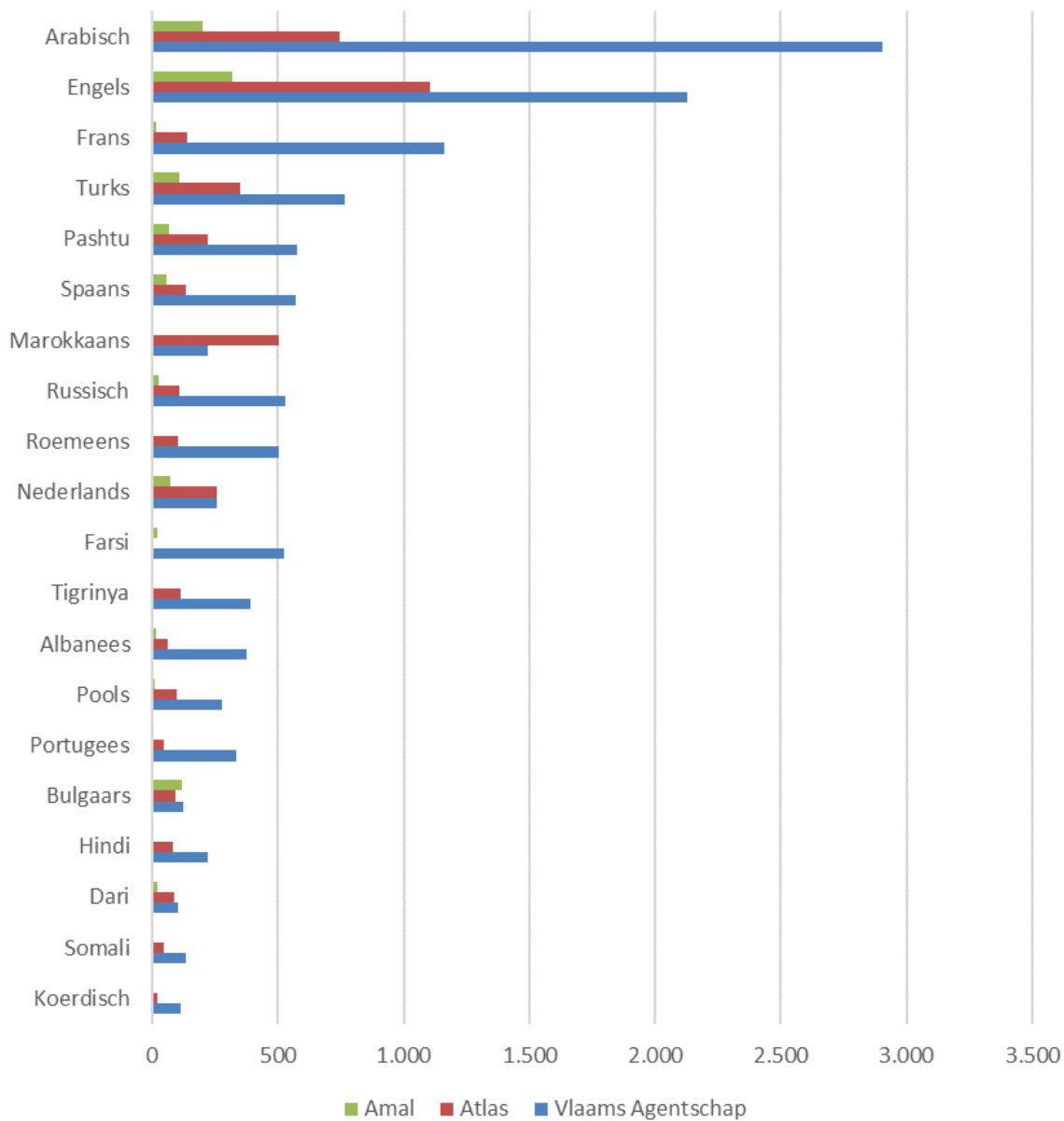
Tabel 5.2.1:

Inburgeraars die voor het eerst deelnemen aan een cursus MO, 2022, per taal en agentschap

Taal	Vlaams Agentschap	Atlas	Amal	Totaal
Arabisch	2.905	743	201	3.849
Engels	2.127	1.107	318	3.552
Frans	1.161	137	15	1.313
Turks	767	349	106	1.222
Nederlands	258	255	73	586
Spaans	573	134	56	763
Roemeens	506	104	0	610
Russisch	532	106	28	666

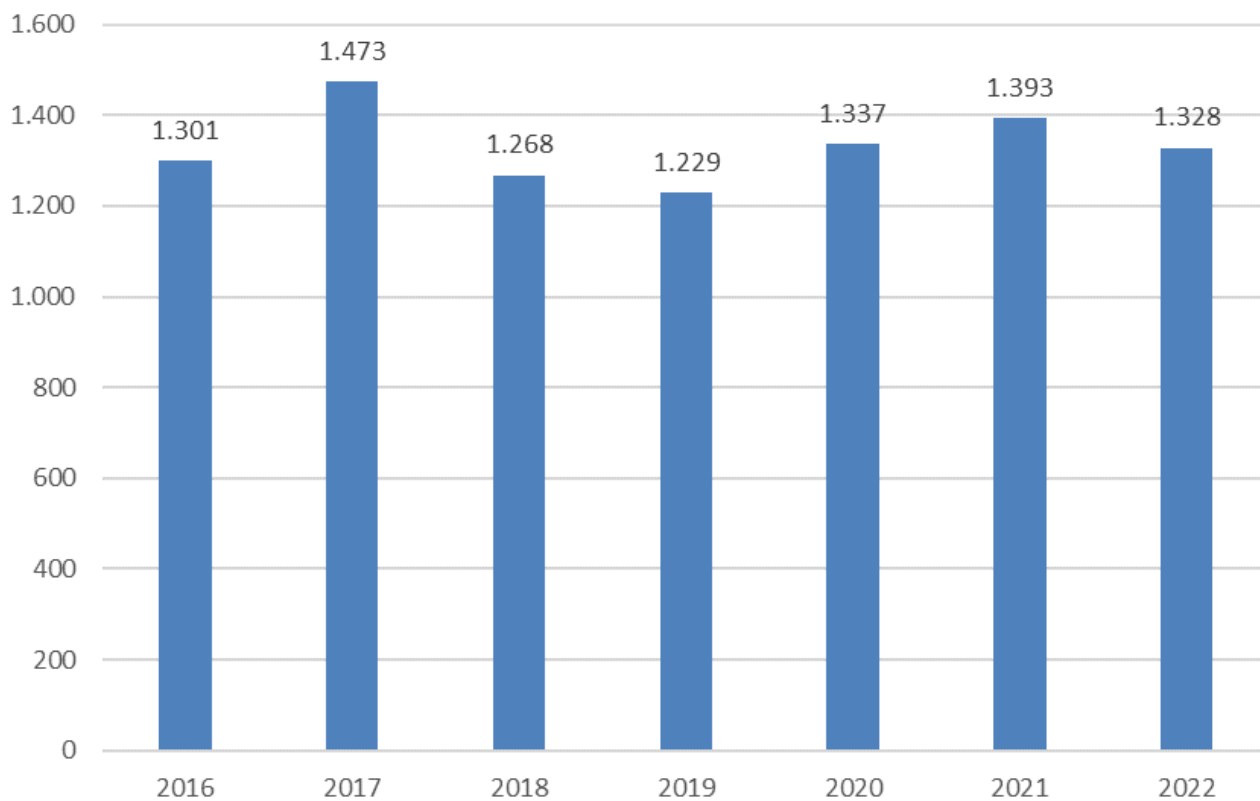
Farsi	524	0	21	545
Marokkaans	220	502	0	722
Pools	280	96	10	386
Pashtu	574	219	69	862
Bulgaars	124	94	117	335
Albanees	377	61	14	452
Tigrinya	390	112	0	502
Dari	103	90	21	214
Portugees	334	45	0	379
Somali	133	48	0	181
Hindi	219	83	0	302
Koerdisch	112	21	0	133
Tamazight (Berbers)	74	44	0	118
Servo-Kroatisch	12	0	0	12
Thais	92	0	0	92
Chinees	54	10	0	64
Italiaans	38	11	0	49
Armeens	48	0	0	48
Nepalees	49	0	0	49
Tamil	11	0	0	11
Hongaars	12	0	0	12
Grieks	11	0	0	11
Bosnisch-Kroatisch-Servisch	61	23	0	84
Twì	27	0	0	27
Vietnamees	9	0	0	9
Peul	4	0	0	4
Tagalog	9	0	0	9
Amhaars	6	0	0	6
Totaal	12.736	4.394	1.049	18.179

Figuur 5.2.4:
Top-20 van MO-talen van personen die voor het eerst startten met MO, 2022

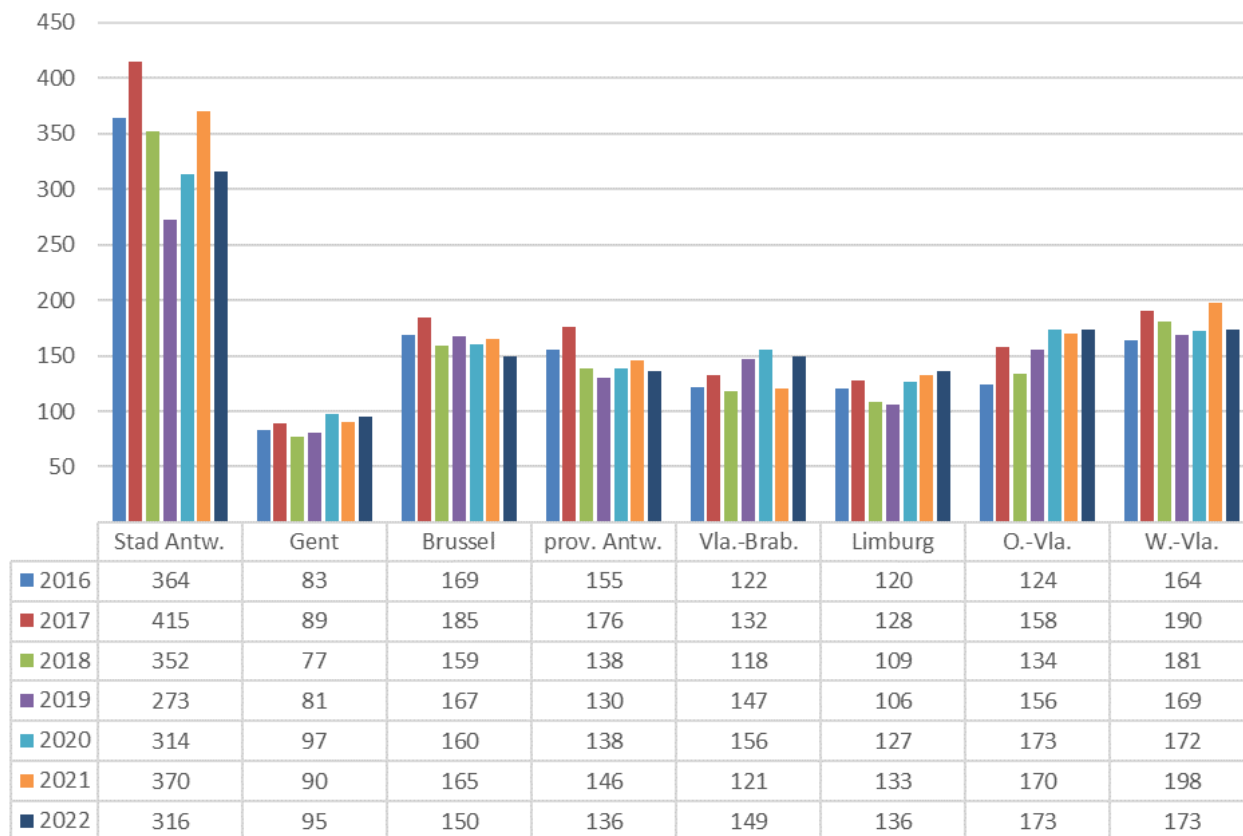
Bij het Vlaams Agentschap zijn Arabisch, Engels en Frans de drie meest voorkomende MO-talen in 2021. In Atlas zijn dit Engels, Arabisch en Marokkaans-Arabisch. Bij Amal wordt het vaak deelgenomen aan MO in het Engels, Arabisch en Bulgaars. In Atlas wordt Arabisch en Marokkaans-Arabisch opgesplitst, bij Amal vallen beide onder 'Arabisch'.

Figuur 5.2.5:
Aantal gestarte cursussen MO, evolutie 2016-2022

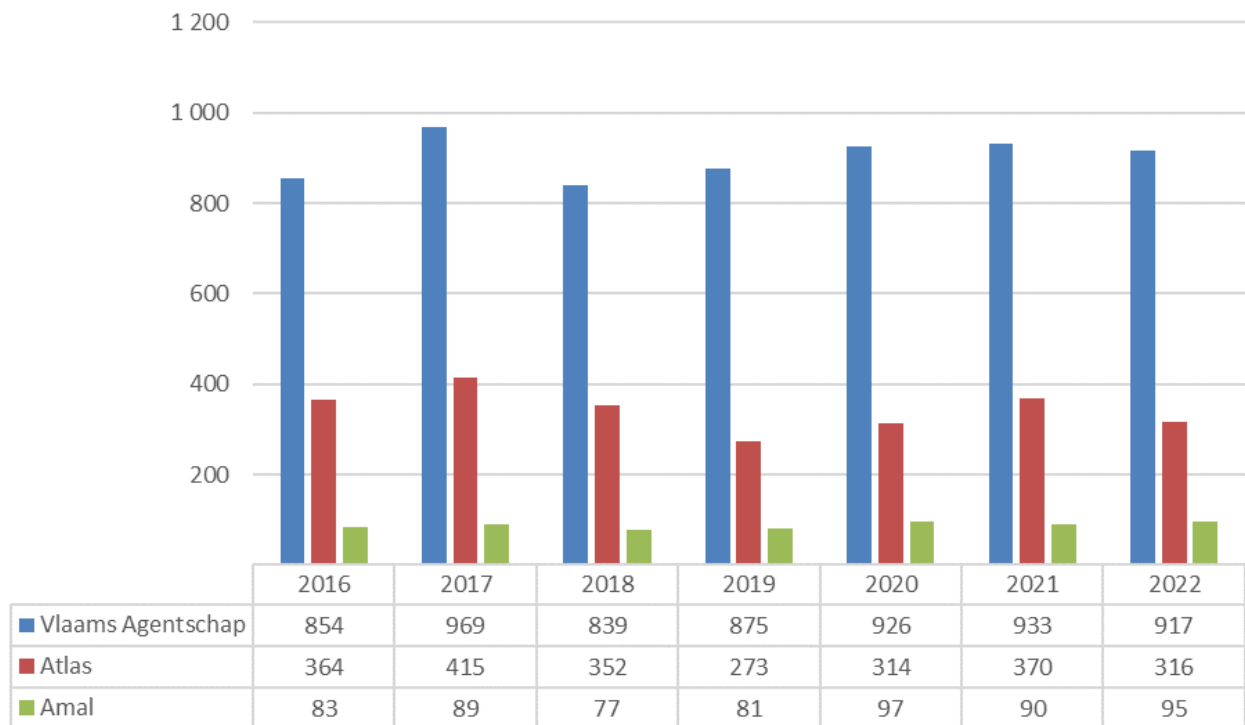
In 2022 is het aantal gestarte MO-cursussen gedaald tot 1.328. Dat is een daling met 5% ten opzichte van 2021.

Figuur 5.2.6:
Aantal gestarte cursussen MO, evolutie 2016-2022, per regio

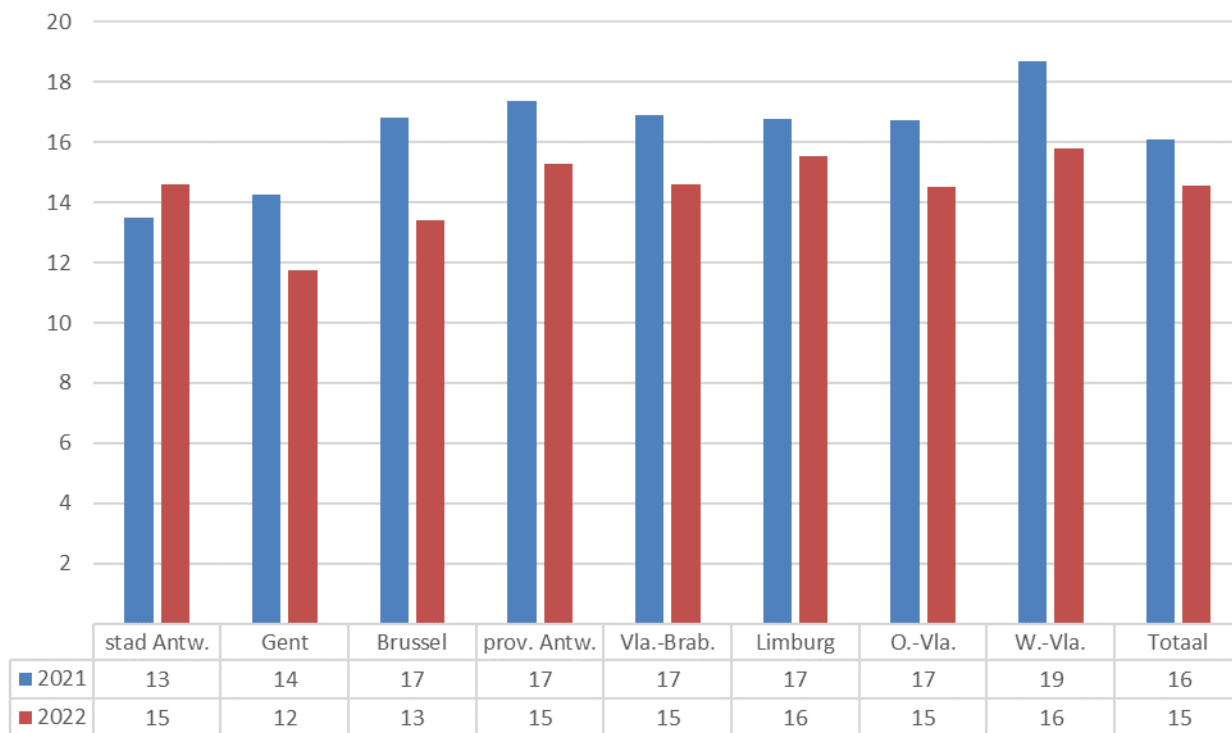
In de meeste regio's is er een daling van het aantal gestarte cursussen t.o.v. 2021. De daling is het sterkst bij stad Antwerpen (-15%) en de regio West-Vlaanderen (-13%). In Vlaams-Brabant is er een sterke stijging van het aantal gestarte MO-cursussen met 23%. Ook bij Oost-Vlaanderen en Limburg (2%) en bij Amal (6%) is er een, weliswaar lichte, stijging.

Figuur 5.2.7:
Aantal gestarte cursussen MO, 2016-2022, per agentschap

In het Vlaams Agentschap (-2%) en in Atlas (-15%) daalde het aantal gestarte cursussen MO t.o.v. 2021. Bij Amal (6%) steeg het aantal gestarte cursussen MO.
Het aantal gestarte cursussen MO lag voor het Vlaams Agentschap het hoogst in 2017, voor Amal in 2020.

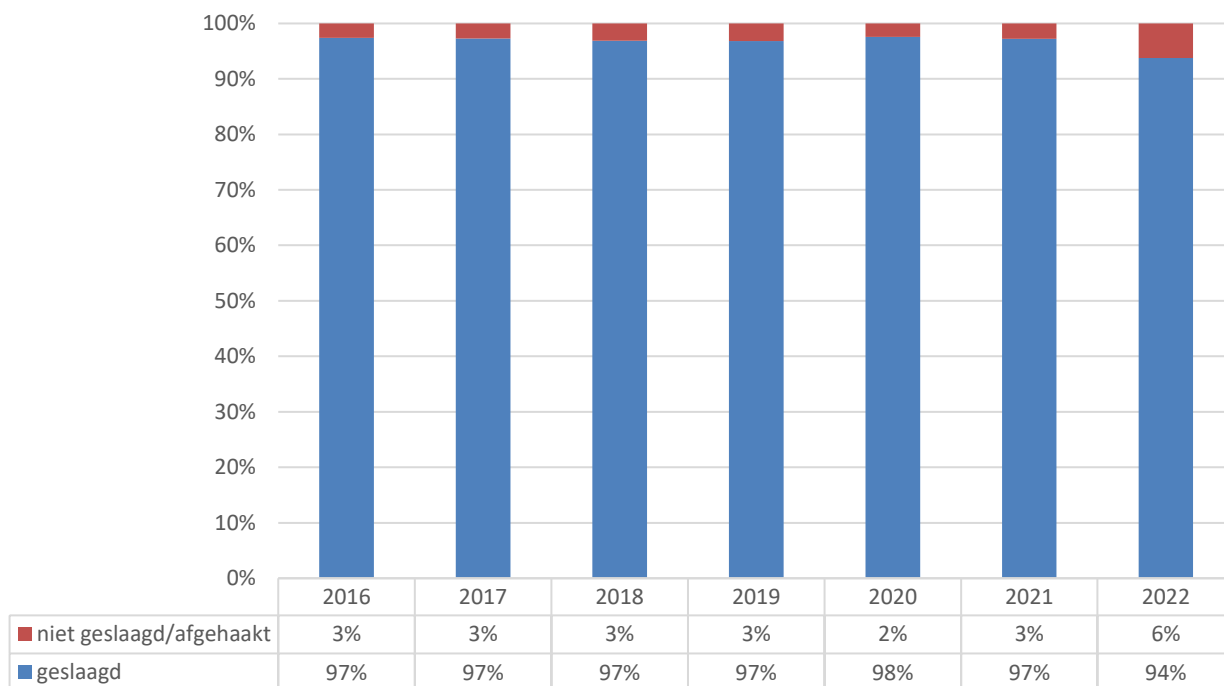
Figuur 5.2.8:
Gemiddeld aantal deelnemers per MO-cursus, 2021-2022, per regio

In 2022 waren er gemiddeld 15 deelnemers per MO-cursus, dat is één persoon minder dan in 2021. Naargelang de taal zijn bepaalde groepen groter of kleiner. In stad Gent en Brussel is het gemiddeld aantal deelnemers per MO-cursus 12 of 13. In de overige regio's is het gemiddeld aantal deelnemers hoger, namelijk 15 of 16.

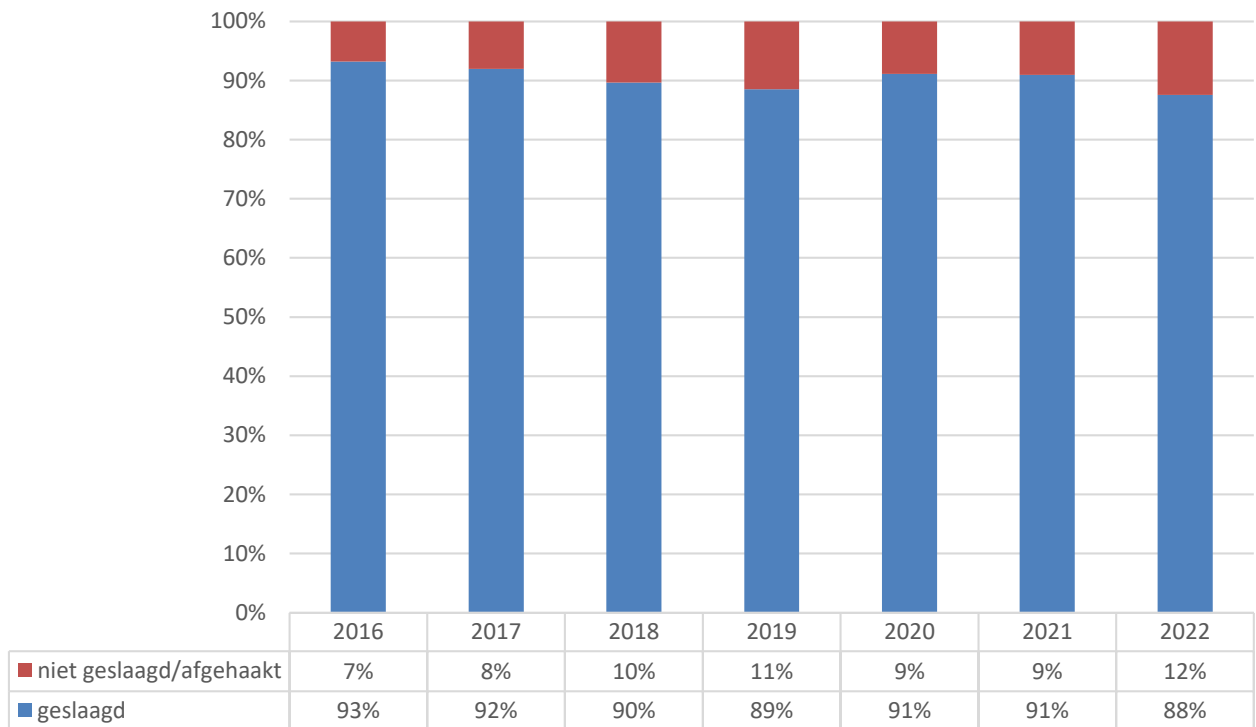
Figuur 5.2.9:

Aantal personen gestart met het trajectonderdeel MO en al dan niet geslaagd, jaar besluit 2016-2022, Vlaams Gewest

Personen die zich aanmeldden en een vrijstelling behaald hebben via de vrijstellingstoets MO zijn niet opgenomen in de berekening van figuren 5.2.10 en 5.2.11. Zij zijn immers opgenomen onder 5.1. Hier gaat het om personen die (ooit) een inburgeringscontract hebben ondertekend, minstens één les MO aanwezig waren en in het vermelde jaar een besluit hebben gekregen voor het trajectonderdeel MO. Personen die voor het eerst een contract ondertekenden in 2022 hebben vanaf 1/3/2022 een eindtoets MO afgelegd. Tevoren werd het besluit genomen op basis van een procesevaluatie. De eerste eindtoetsen werden afgelegd op 12/5/2022.

Figuur 5.2.10:
Aantal personen al dan niet geslaagd op MO, jaar besluit 2016-2022, Brussels Hoofdstedelijk Gewest

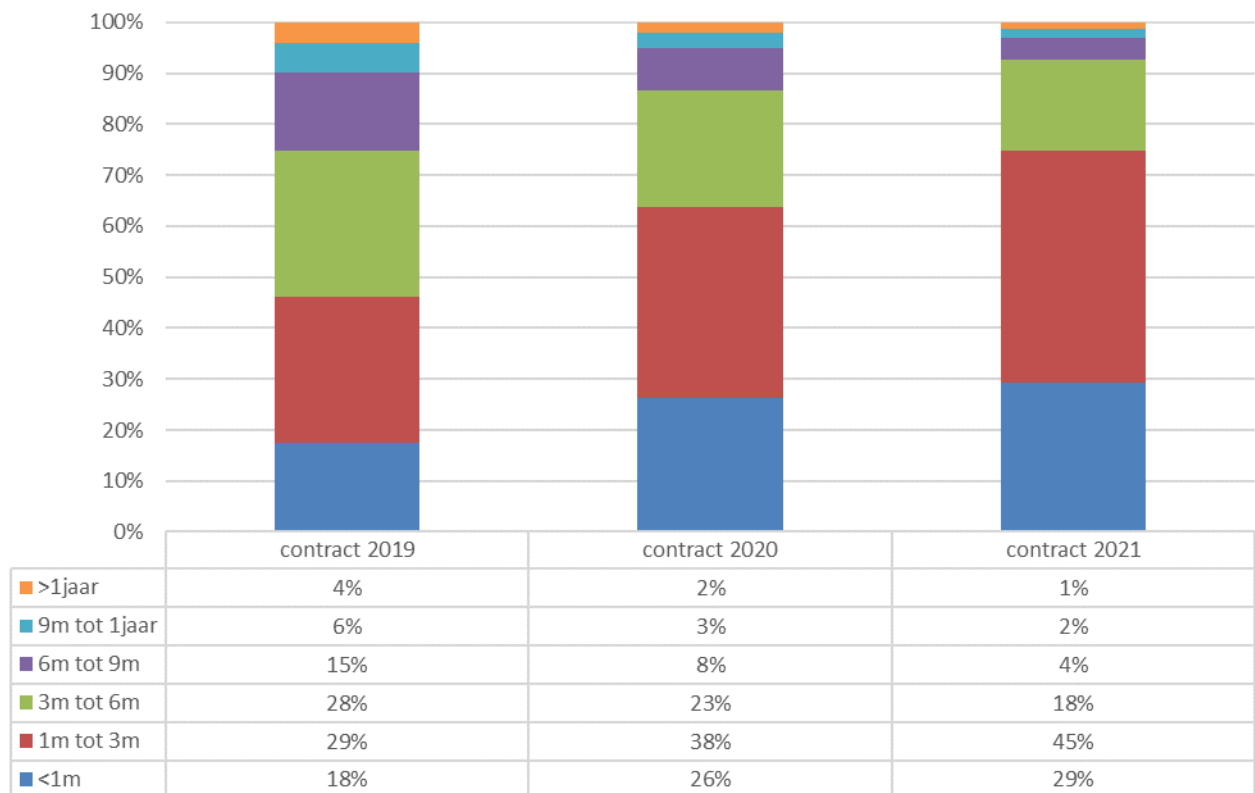
In het Vlaamse Gewest schommelde het slaagpercentage op MO rond de 97%. In 2022 lag dit slaagpercentage op 94%. In het Brussels Hoofdstedelijk Gewest schommelt het slaagpercentage op MO rond de 90%. In 2022 lag dit slaagpercentage voor het Brussels Hoofdstedelijk Gewest op 88%.

5.3 DUUR TOT INSTAP IN MO EN MEDIANE DUUR VAN EEN CURSUS

Om te berekenen hoelang het duurt eer personen instappen in een cursus MO, maken we een onderscheid tussen eerst afgesproken instapdatum en effectieve instapdatum. De eerst afgesproken instapdatum is de eerste les van de eerste cursus waarvoor iemand is ingeschreven. De effectieve instapdatum is de effectieve eerst bijgewoonde les in een cursus. Indien de persoon niet instapt in de eerst afgesproken cursus en pas in een volgende cursus instapt (na opnieuw te worden ingeschreven), verschillen beide momenten. Bovendien trekken we steeds de onbeschikbaarheid van de inburgeraars zelf eraf²⁵. We gaan dit na bij alle personen die in 2019, 2020 en 2021 een contract hebben ondertekend en ondertussen zijn ingestapt in een cursus MO. De metingen gebeurden op 29/6/2021 (contracten 2019), op 17/6/2022 (contracten 2020) en (24/5/2023)²⁶.

Figuur 5.3.1:

Aandeel personen dat een inburgeringscontract ondertekende in 2019-2020-2021 en ondertussen is ingestapt in een cursus MO, naar duur tussen contract en eerst afgesproken start MO

Wanneer we kijken naar de contracten ondertekend in 2021 voor alle inburgeraars in het Vlaamse en Brussels Hoofdstedelijk Gewest samen, zou 75% binnen de 3 maanden instappen in een cursus MO. 93%

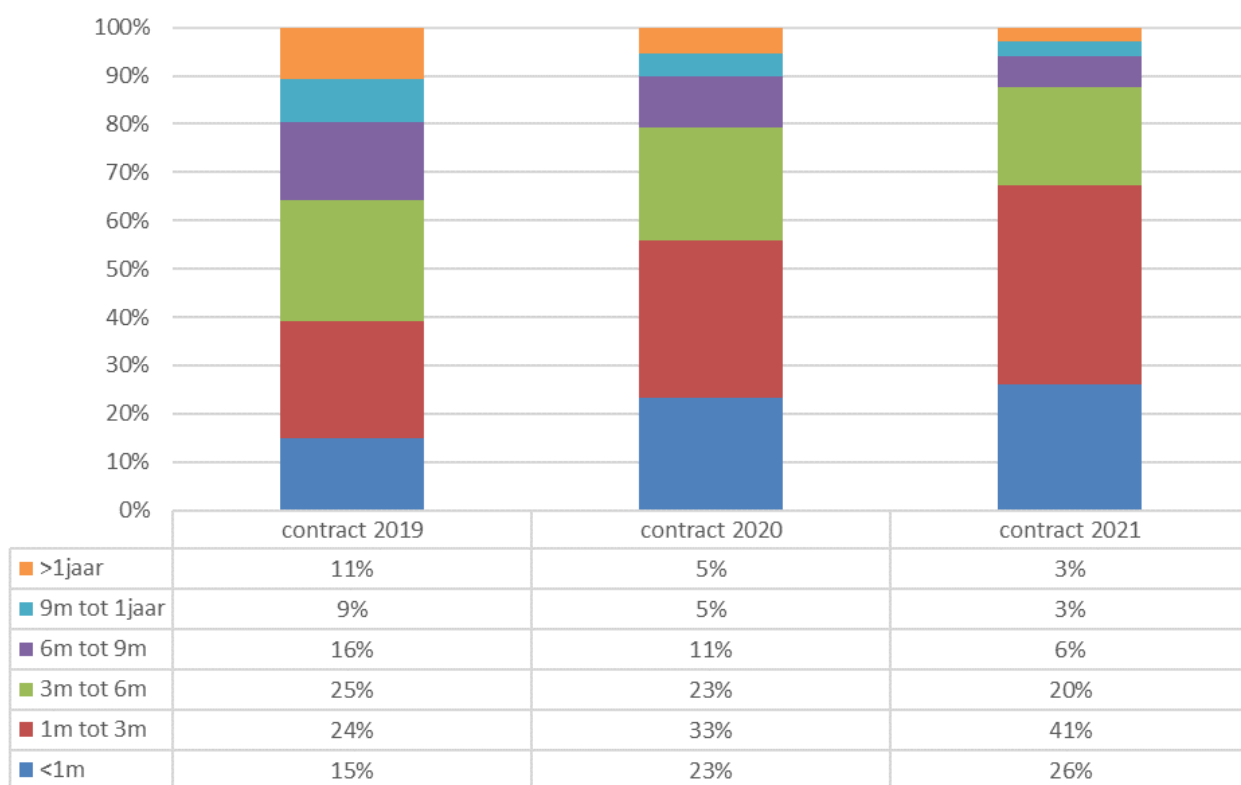
²⁵ Indien iemand start na 75 dagen maar zelf 35 dagen onbeschikbaar was in deze periode, is de berekende effectieve start na 40 dagen. Ook van de eerst afgesproken start worden de 35 dagen afgetrokken omdat bij het aanbieden van een cursus, met deze onbeschikbaarheid rekening wordt gehouden.

²⁶ Deze laatste datum ligt eerder wegens vervroegen uitgave jaarrapport inburgering. Het kan een beperkte invloed hebben op de resultaten.

zou instappen binnen de 6 maanden en 99% binnen het jaar. Voor de contracten ondertekend in 2019, zou 46% instappen in een cursus MO binnen de 3 maand en 75% binnen de 6 maand. Personen met een contract ondertekend in 2021 konden dus gemiddeld sneller instappen in een cursus MO dan personen met een contract ondertekend in 2019 of 2020.

Figuur 5.3.2:

Aandeel personen dat een inburgeringscontract ondertekende in 2019-2020-2021 en ondertussen is ingestapt in een cursus MO, naar duur tussen contract en **effectieve** start MO

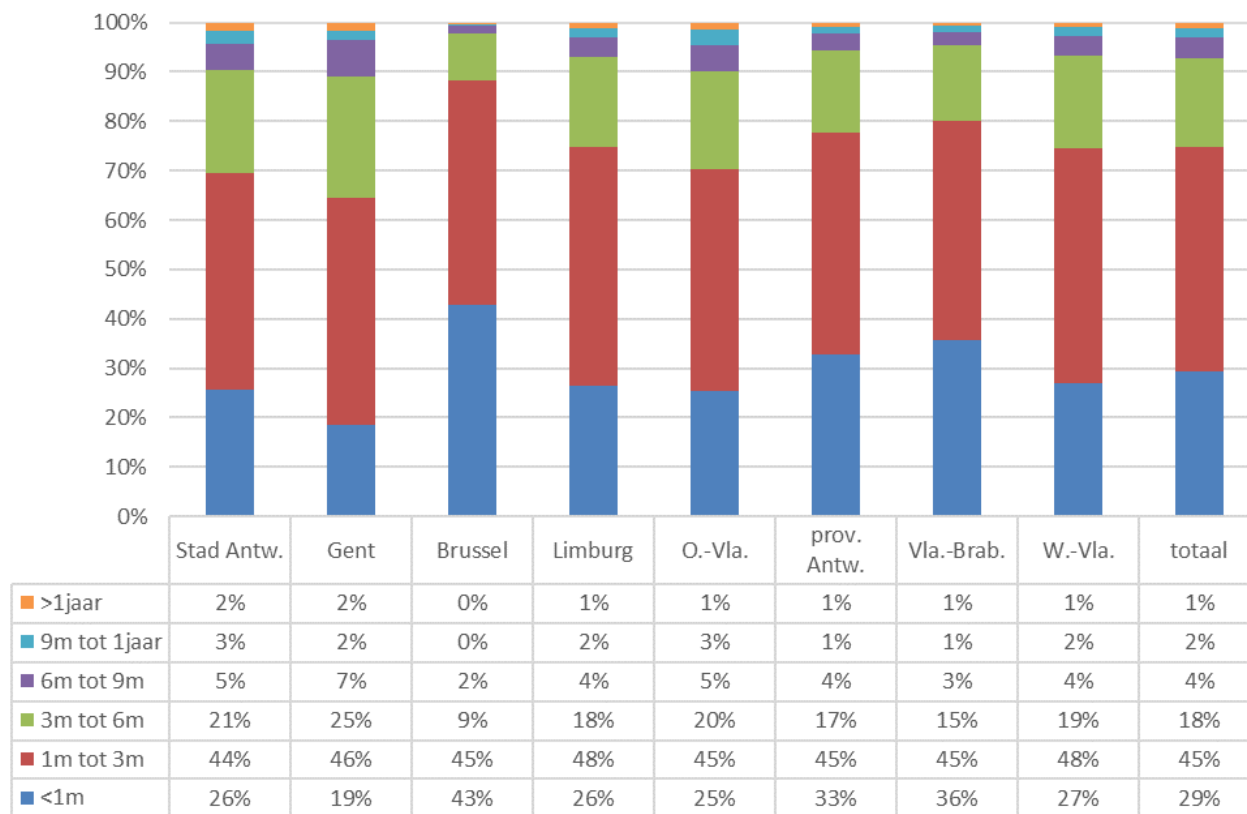

Personen stappen gemiddeld iets later in dan wat aangeboden was. Voor contracten ondertekend in 2021, stapte 67% in binnen de 3 maanden, 88% binnen de 6 maanden en 97% binnen het jaar. Voor de contracten ondertekend in 2019, stapte 39% effectief in binnen de 3 maand, 64% binnen de 6 maand en 89% binnen het jaar. Ook in de effectieve instaptijd is er verbetering voor contracten ondertekend in 2021 in vergelijking met van 2019 en 2020.

Wel zijn er grote verschillen tussen de regio's. Dat laten de figuren hierna zien.

Figuur 5.3.3:

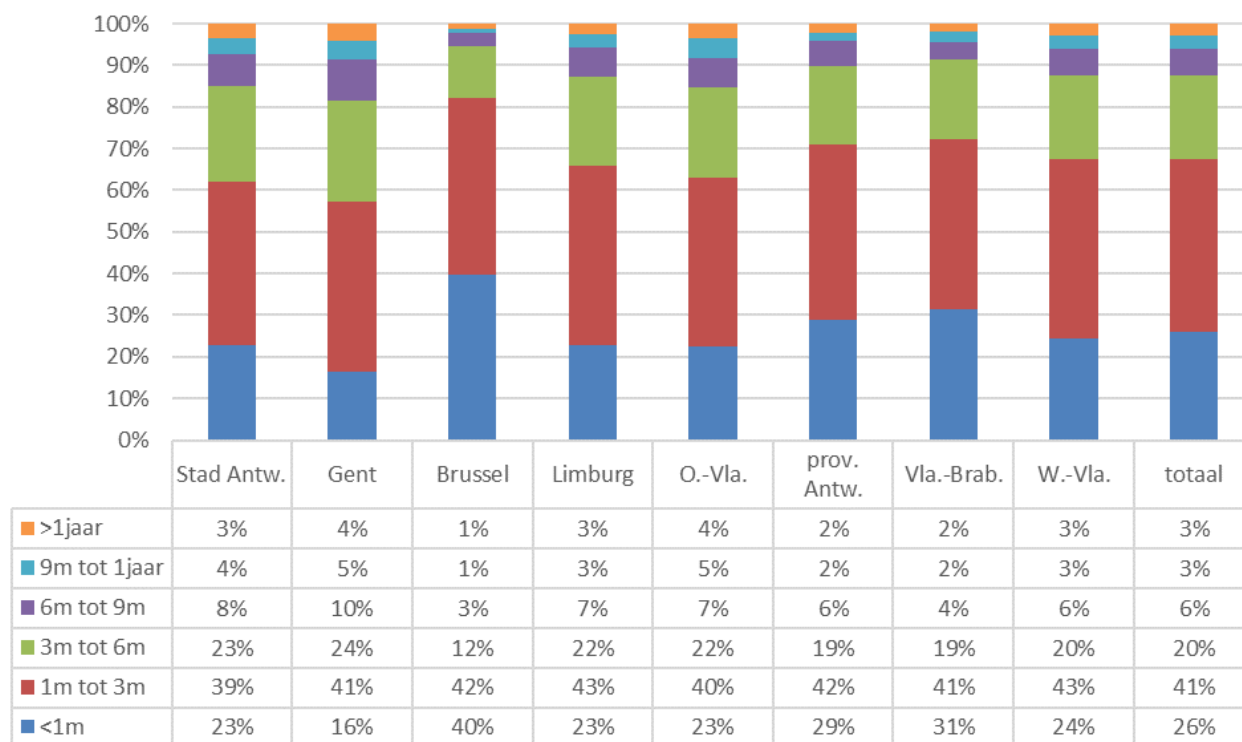
Aandeel personen dat een inburgeringscontract ondertekende in 2021 en ondertussen is ingestapt in een cursus MO, naar duur tussen contract en eerst **afgesproken** start MO, per regio

In Brussel kon 88% starten binnen de drie maanden. In de andere regio's kon tussen de 65 en 80% starten binnen de drie maanden. In Gent kon men iets minder vaak binnen de drie maanden starten dan elders.

Figuur 5.3.4:

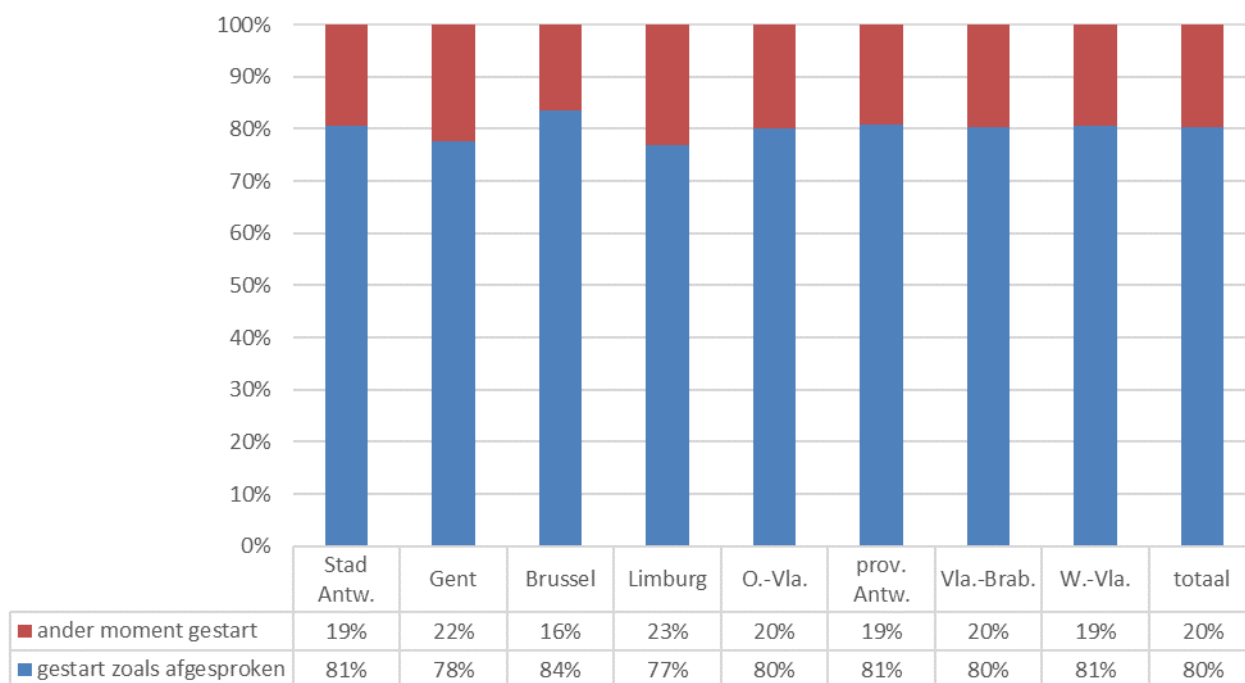
Aandeel personen dat een inburgeringscontract ondertekende in 2021 en ondertussen is ingestapt in een cursus MO, naar duur tussen contract en **effectieve** start MO, per regio

Bij de effectieve starters ligt het aandeel dat start binnen de 3 maanden lager. In Brussel is het aandeel personen dat start binnen de 3 maanden relatief hoog (82%). De aandelen liggen lager in Vlaams-Brabant (72%), provincie Antwerpen (71%), West-Vlaanderen (67%), Limburg (66%), Oost-Vlaanderen (63%) en Stad Antwerpen (62%). In Gent (57%) ligt het aandeel dat effectief start binnen de 3 maanden het laagst. Over alle regio's heen deed 6% er meer dan negen maanden over om effectief te starten met MO. Dat aandeel is het laagst in Brussel (2%) en het hoogst in Gent (9%).

Figuur 5.3.5:

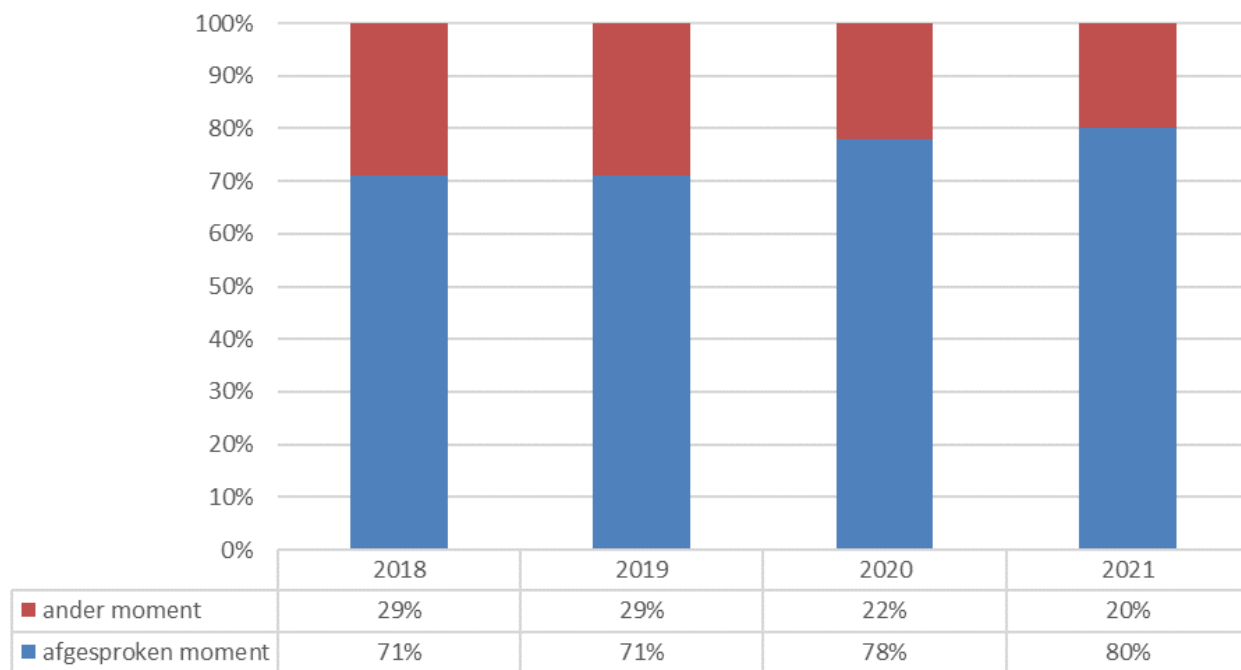
Aandeel personen dat inburgeringscontract ondertekende in 2021 en ondertussen is ingestapt in een cursus MO, naar al dan niet gestart op afgesproken moment, per regio

Heel wat personen starten niet op het eerst afgesproken moment. Van personen met een contract in 2021 startte 20% van de inburgeraars niet op het afgesproken moment. Dit geeft organisatorische uitdagingen om onder meer nieuwe cursusplaatsen te organiseren. Het aandeel personen dat op het afgesproken moment startte is het hoogst in Brussel (84%). In vergelijking met de contracten die in 2020 ondertekend zijn, zijn vooral de provincie Antwerpen (van 75% naar 81% gestart zoals afgesproken), de stad Antwerpen (van 76 % naar 81% gestart zoals afgesproken) en de provincie Vlaams-Brabant (van 75% naar 80% gestart zoals afgesproken) er op vooruit gegaan. (niet in grafiek)

Figuur 5.3.6

Aandeel personen dat inburgeringscontract ondertekende in 2018-2021 en ondertussen is ingestapt in een cursus MO, naar al dan niet gestart op afgesproken moment, per jaar

Terwijl bij personen met een contract in 2018 slechts 71% startte op het afgesproken moment, is dit gestegen naar 80% voor personen die in 2021 een contract ondertekende.

Figuur 5.3.7:

Mediane duur in kalenderdagen tussen start en besluit 'geslaagd via cursus' op het trajectonderdeel MO voor inburgeraars met een startdatum MO in 2019, 2020, 2021. of 2022

De mediane duur tussen instap in de cursus MO en het besluit van het onderdeel MO voor de personen die in 2022 startten²⁷ is 57 kalenderdagen over heel het Vlaamse en Brussels Hoofdstedelijk Gewest samen. Dat is 6 kalenderdagen langer dan de jaren voordien. Terwijl het cliëntvolgsysteem vroeger op het einde van de cursus automatisch het besluit genereerde, is er voor personen met een contract vanaf 1/3/2022 ook nog een eindtoets. Dit verlengt de doorlooptijd.

De mediane duur schommelt over de regio's tussen 51 en 59 kalenderdagen. De mediane duur is het kortst in stad Gent (51 dagen) en het langst in Oost- en West-Vlaanderen (59 dagen)

In 2020 was de mediane duur opvallend kort in stad Antwerpen. Atlas had in 2020 naar aanleiding van de corona-crisis en de digitalisering van de lessen de MO-cursus sterk ingekort tot gemiddeld 30 dagen.

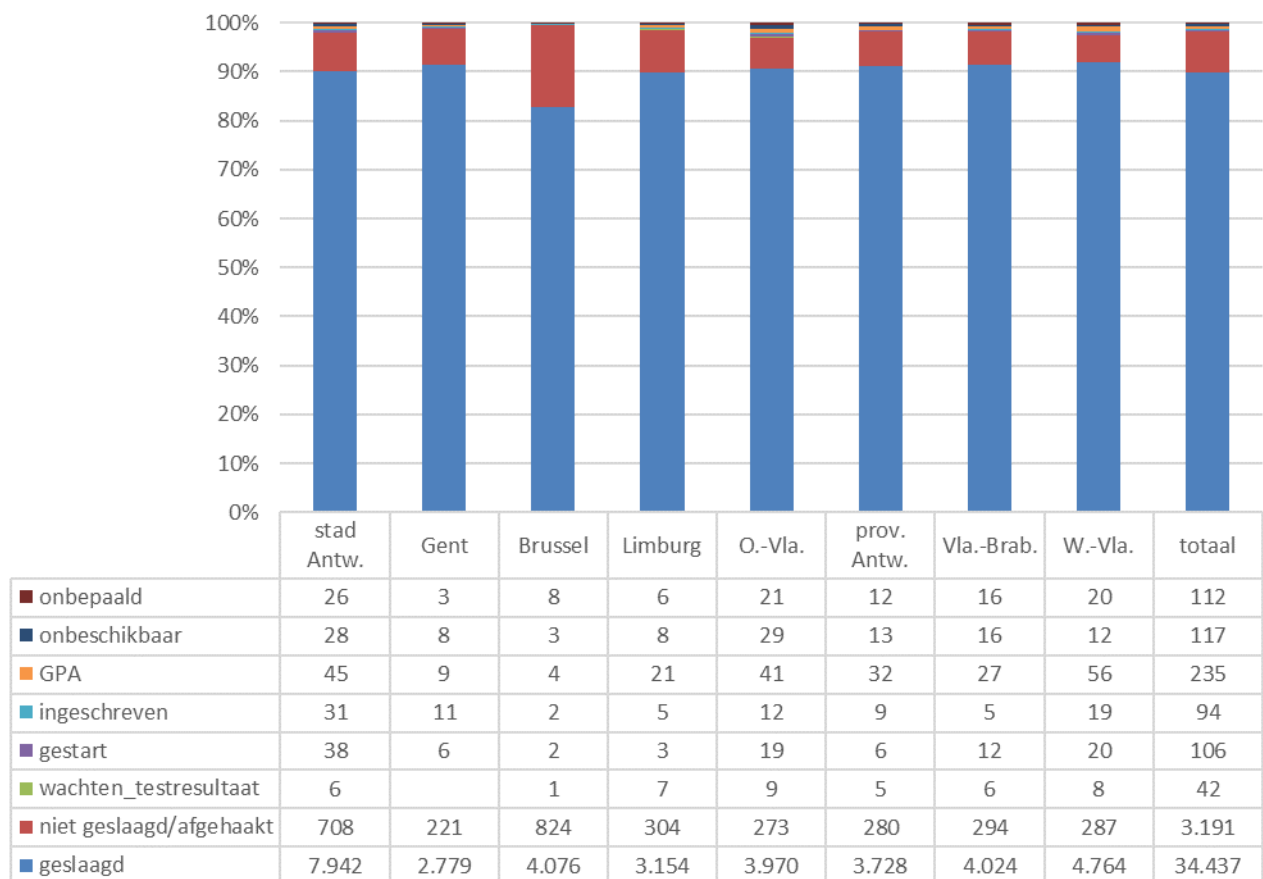
²⁷ De einddatum kan ook in 2023 liggen.

5.4 AFRONDING MO

We bekijken de cohorte van personen die in 2020 en 2021 een inburgeringscontract ondertekenden en gaan na of op 24/5/2023 ze al dan niet klaar zijn met MO. Omdat we cijfers geven per centrum, kijken we enkel naar personen die in de loop van hun traject niet verhuisd zijn en dus overgestapt naar een ander centrum. In de figuur hieronder kijken we naar alle inburgeraars, dus zowel diegenen die voor een eerste maal instappen als diegenen die opnieuw instappen. Zo zien we hieronder dat op 24/5/2023 235 personen een status 'geen passend aanbod' (GPA) hadden. Wanneer we enkel kijken naar personen die nog nooit zijn ingestapt in MO, gaat het om 174 personen.

Figuur 5.4.1:

Aantal personen dat inburgeringscontract ondertekende in 2020-2021, naar status van MO

Het aandeel niet geslaagd of afgehaakt van de cohorte 2020-2021 is in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest hoger dan in de andere regio's. In tegenstelling met figuur 5.2.10 en 5.2.11 worden hier ook personen meegerekend die zijn afgehaakt zonder een les aanwezigheid. Het aandeel GPA is in alle regio's 1%, enkel in stad Gent en Brussel ligt het nog wat lager. Vergeleken met de cohorten van vorige jaren (niet in grafiek) zijn de aandelen 'geen passend aanbod', onbeschikbaar en onbepaald een heel stuk kleiner.

5.5 GEEN OPSTART MO

In het volgende onderdeel bekijken we de personen met een lopend (open) traject sinds 2015 die op 25/5/2023 wachten op MO of op dat moment onbeschikbaar zijn. Hierbij tellen we ook personen die verhuisd zijn van één centrum naar een ander centrum. We kijken naar het jaar dat ze een contract ondertekenden. De grote meerderheid ondertekende een contract in 2023 (59%). 30% ondertekende een contract in 2022 en 7% in 2021. Een kleinere restgroep (5%) bestaat uit 'langlopende dossiers' (contract vóór 2021).

Meer dan de helft (45%) is ingeschreven en wacht tot men kan starten met de cursus. 21% van de personen met een open dossier heeft de status 'geen passend aanbod'. Vorig jaar had nog 24% van de personen met een open dossier de status 'geen passend aanbod' (niet in grafiek).

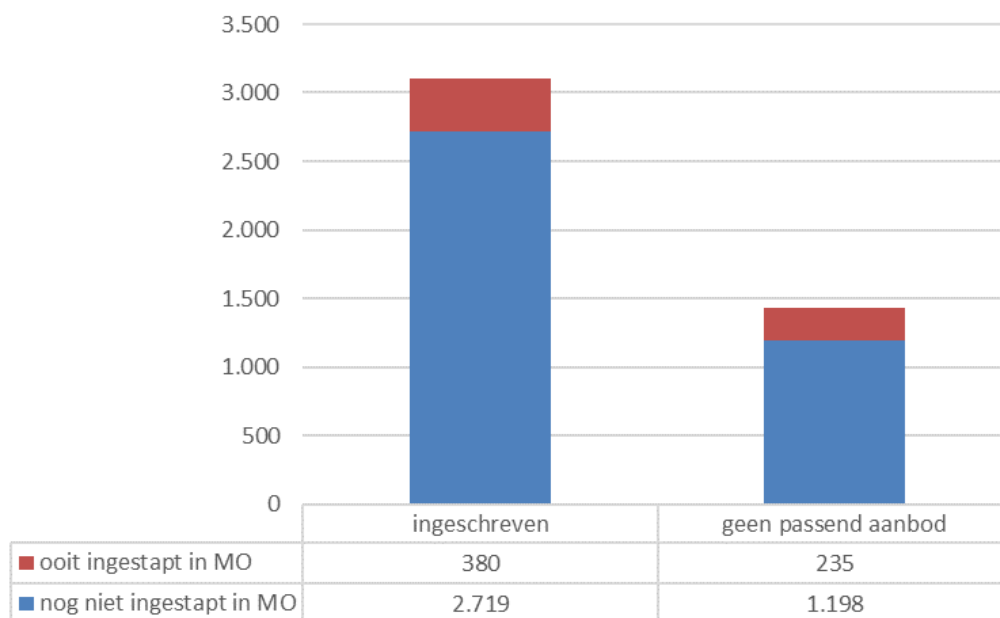
Figuur 5.5.1:

Aantal personen met een lopend inburgeringstraject dat nog niet (eerder) gestart is met MO, 25/5/2023, naar situatie voor MO en jaar van ondertekening contract.

Figuur 5.5.2:

Aantal personen met een lopend inburgeringstraject (2015-2023) maar momenteel wachtend op MO, 25/05/2023, naar situatie voor MO en al dan niet eerder gestart met MO

Een deel van de personen met een open traject is wel al ooit eerder ingestapt in een cursus MO, namelijk 16% van de personen met de status 'geen passend aanbod' en 12% van de personen die zijn ingeschreven en wachten op de start van de cursus. Zij zijn om geldige redenen afgehaakt of waren niet geslaagd en zullen de cursus opnieuw volgen.

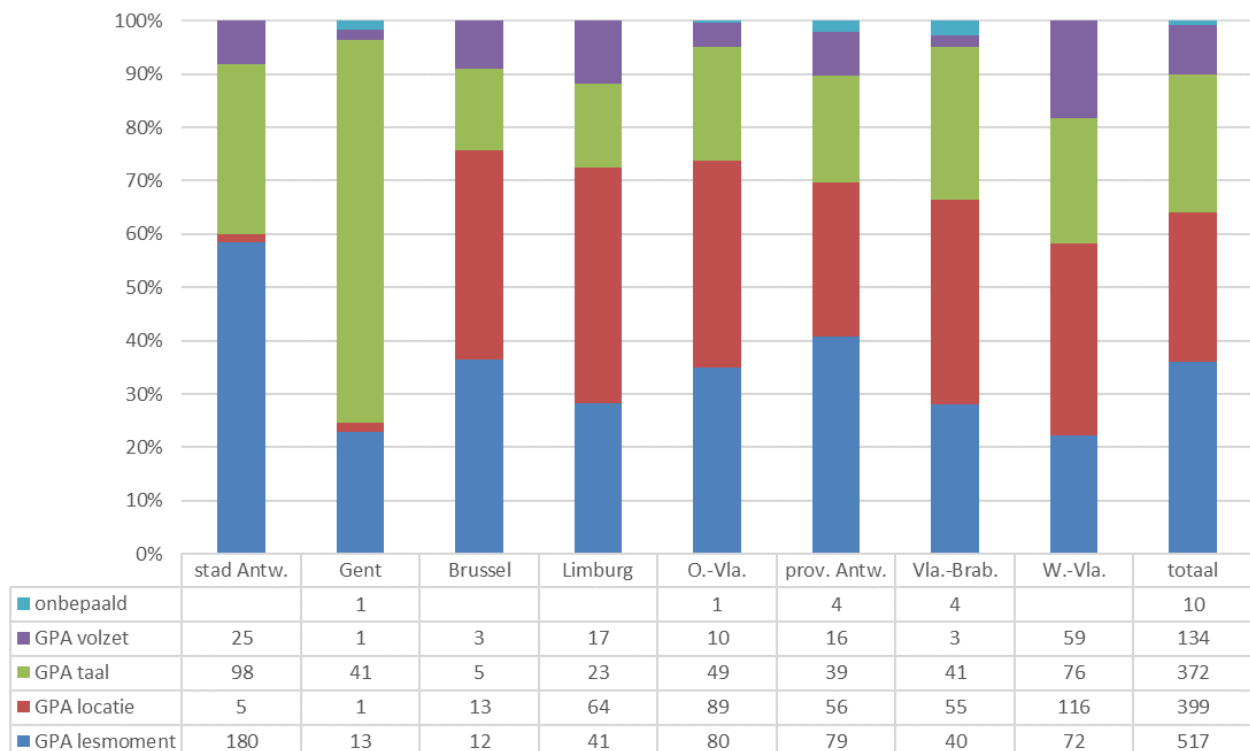
5.6 PROFIEL VAN PERSONEN MET STATUS GEEN PASSEND AANBOD

De inburgeraar kan les MO volgen of kan enkel op bepaalde dagdelen les MO volgen, maar de agentschappen kunnen geen passend aanbod (GPA) MO aanbieden. De trajectbegeleider noteert in KBI-Connect de reden volgens onderstaande prioriteit. Het kan gaan om:

- GPA taal: De inburgeraar heeft een moedertaal of contacttalen 'voldoende om MO te volgen' die momenteel niet aangeboden wordt.
- GPA locatie: Er is een aanbod MO in een passende taal voor de inburgeraar binnen het Agentschap, maar de lesplaats is niet bereikbaar binnen een redelijke reistijd van 1,5 uur. Sinds de lockdown in maart 2020 wegens Covid-19 de lessen MO niet meer fysiek maar digitaal doorgaan, wordt voor personen die liever fysiek les willen volgen dan digitaal 'GPA locatie' aangeduid (bij gebrek aan alternatieve registratiemogelijkheden).
- GPA lesmoment: Er is een aanbod MO beschikbaar voor de inburgeraar binnen het Agentschap in een passende taal en op een passende lesplaats, maar niet op het geschikte lesmoment.
- GPA volzet: Er is een aanbod MO beschikbaar voor de inburgeraar binnen het Agentschap in een passende taal en op een passende lesplaats en op een passend moment, maar alle geplande cursussen zijn volzet.

Figuur 5.6.1:

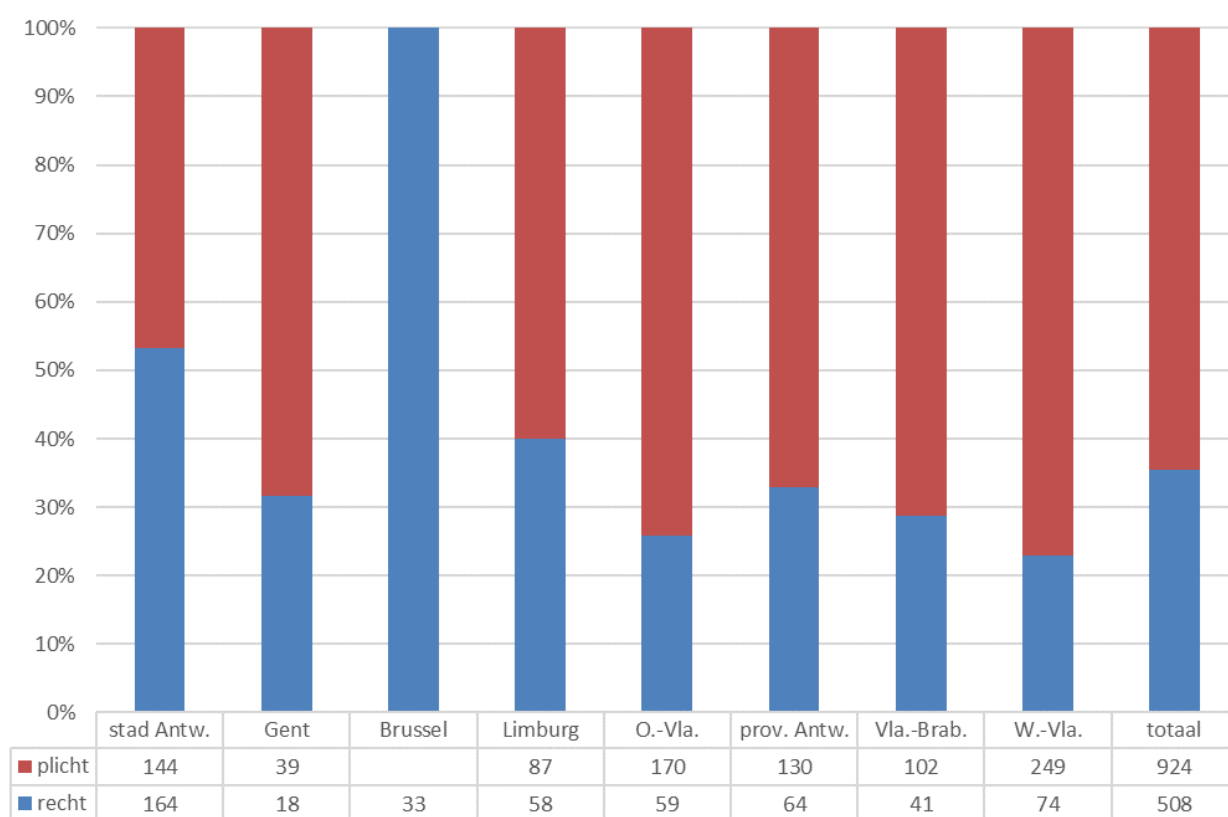
Aantal personen met status geen passend aanbod, 22/5/2023, naar reden GPA

De drie belangrijkste redenen voor 'geen passend aanbod' zijn 'GPA lesmoment', 'GPA locatie' en 'GPA taal'. De reden voor 'geen passend aanbod' verschilt van regio tot regio. In stad Antwerpen en provincie Antwerpen is 'GPA lesmoment' de belangrijkste reden. In de regio's Brussel, Limburg, Oost-Vlaanderen, Vlaams-Brabant en West-Vlaanderen is de belangrijkste reden 'GPA locatie', wat vooral wijst op het feit dat deze personen wachten op een fysiek aanbod in plaats van digitale lessen. In stad Gent is de belangrijkste reden 'GPA taal'. Het gaat dan bijna steeds om talen met slechts 1 of 2 personen. Voor een klein deel van de inburgeraars is de reden voor 'GPA' niet geregistreerd.

Figuur 5.6.2

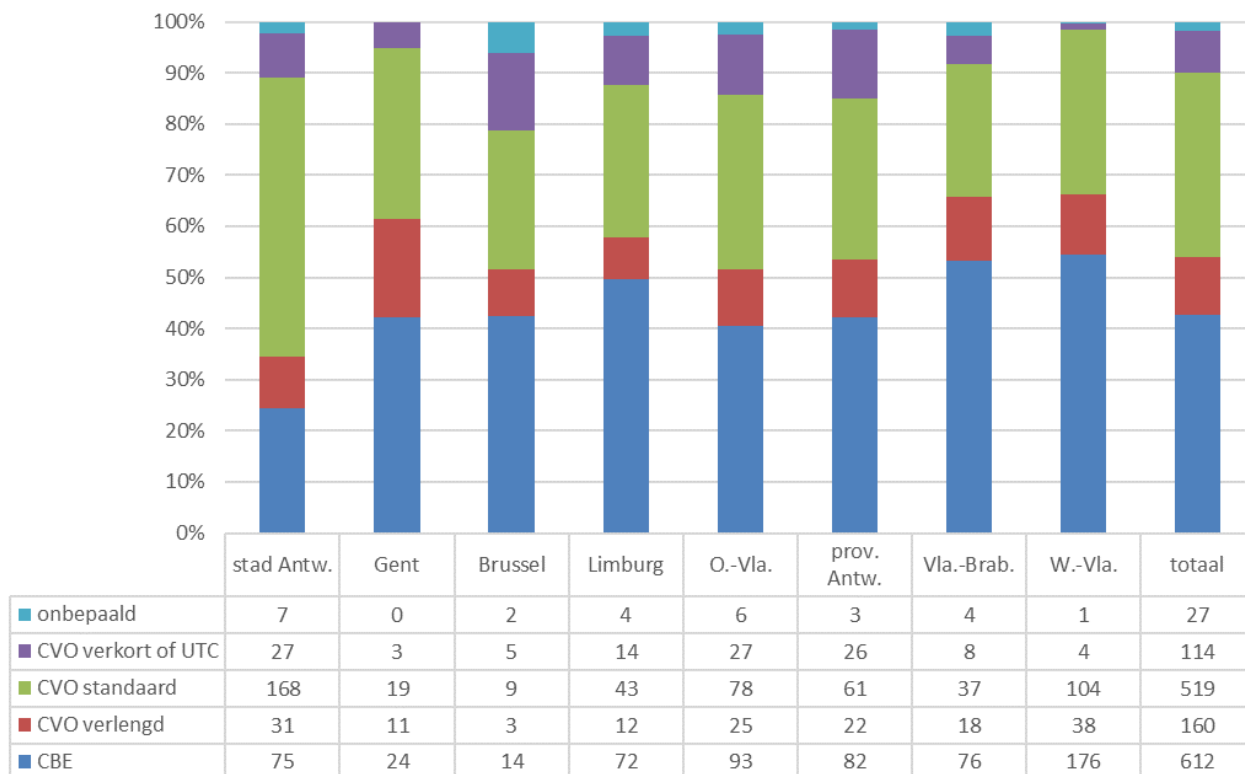
Aantal personen met status geen passend aanbod, 22/5/2023, naar regio en doelgroep

Hoewel de meerderheid van de personen met een status 'geen passend aanbod' verplicht inburgeraar is, is toch een aanzienlijk deel van de inburgeraars rechthebbend. In de stad Antwerpen is meer dan de helft van de inburgeraars met een status 'geen passend aanbod' rechthebbend. In Limburg, stad Gent, de provincie Antwerpen en Vlaams-Brabant gaat het om ongeveer een derde van de personen. Zij zijn vaak aan het werk of studeren en zijn slechts beperkt beschikbaar.

Figuur 5.6.3:

Aantal personen met status geen passend aanbod, 22/5/2023, naar regio en inschatting leervermogen

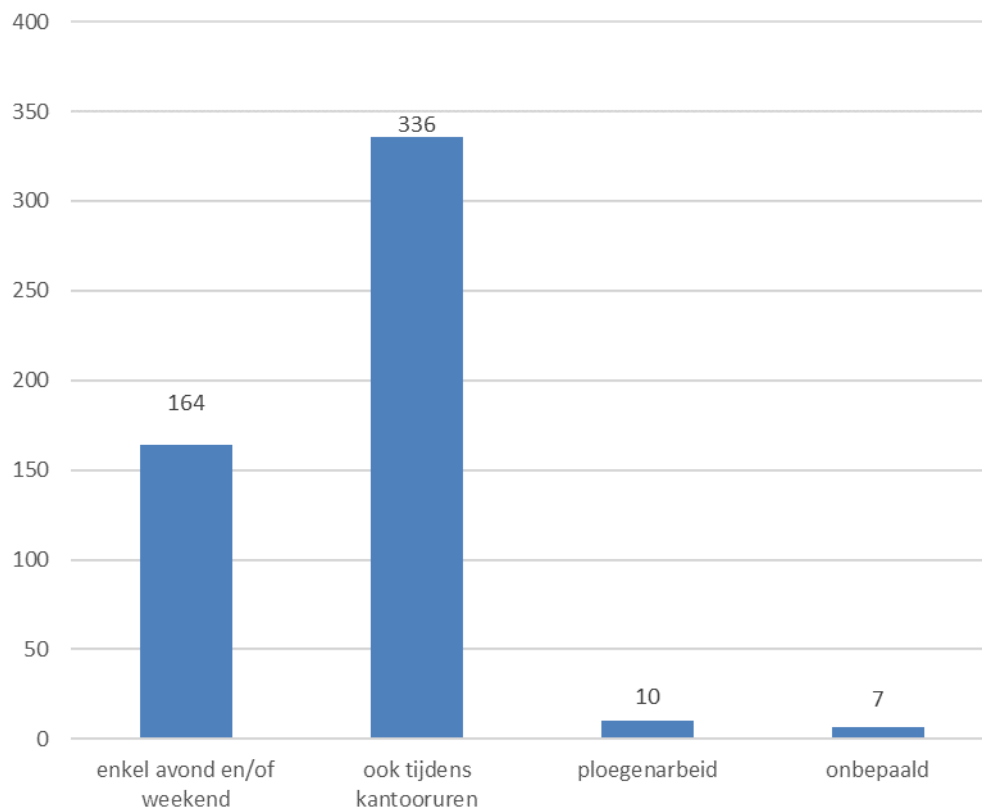

De groep CBE omvat hier zowel alfaklanten als andere laaggeletterden. Het aandeel personen met een advies 'CBE' en status GPA, ligt in alle regio's tussen 41% en 54% behalve in de stad Antwerpen (24%). Gemiddeld gaat het om 43% van alle personen met een status GPA op 25/3/2023. Ter vergelijking: van alle personen met een contract in 2022 had 18% advies 'CBE'. In stad Gent, Brussel, Oost-Vlaanderen en de provincie Antwerpen is 42% van de personen met status GPA laaggeletterd. In Limburg, Vlaams-Brabant en West-Vlaanderen ligt het aandeel van de laaggeletterden tussen 50 tot 54% van de personen met status GPA. We kunnen dus stellen dat laaggeletterden oververtegenwoordigd zijn bij de wachtenden.

Hoewel het aantal personen met een status GPA sinds de coronapandemie niet is gestegen, is het profiel wel helemaal veranderd. Personen met een minder voorkomende taal maar verspreid over heel Vlaanderen en Brussel, kunnen via het digitale aanbod vlotter geholpen worden. Personen die digitaal niet vaardig zijn, wachten tot ze terug fysiek les kunnen volgen of krijgen ondertussen een beperkt aanbod digitale vaardigheden om op die manier toch nog digitaal MO te kunnen volgen nadien.

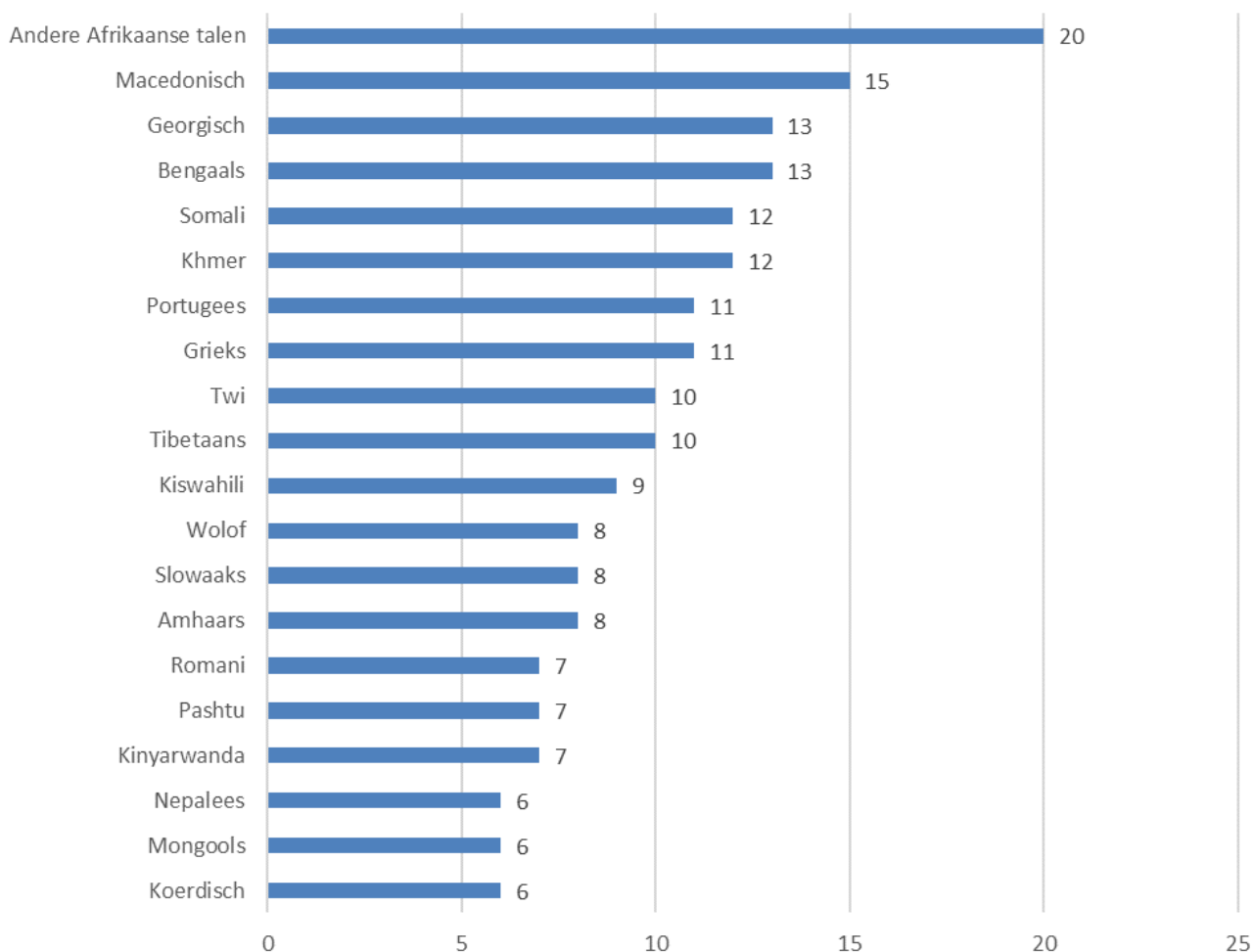
Figuur 5.6.4:

Aantal personen met status geen passend aanbod en 'GPA lesmoment', 22/5/2023 naar voorkeurmoment

De meerderheid van de personen met als reden 'GPA lesmoment', willen binnen de kantooruren les volgen of zijn zowel tijdens de kantooruren als buiten de kantooruren beschikbaar. Een kleiner deel is enkel beschikbaar buiten de kantooruren. Slechts een kleine groep van 10 personen werkt in ploegenarbeid en zal daarom moeilijk een geschikt moment vinden.

Figuur 5.6.5:
Top-20 moedertalen bij personen met status geen passend aanbod en 'GPA taal', 22/05/2023

De 372 personen met status 'geen passend aanbod' met als reden 'GPA-taal' hebben minstens 150 verschillende moedertalen. De meest voorkomende moedertalen zijn Macedonisch, Georgisch, Bengaals, Somali, Khmer, Portugees, Grieks en 'andere Afrikaanse talen'.

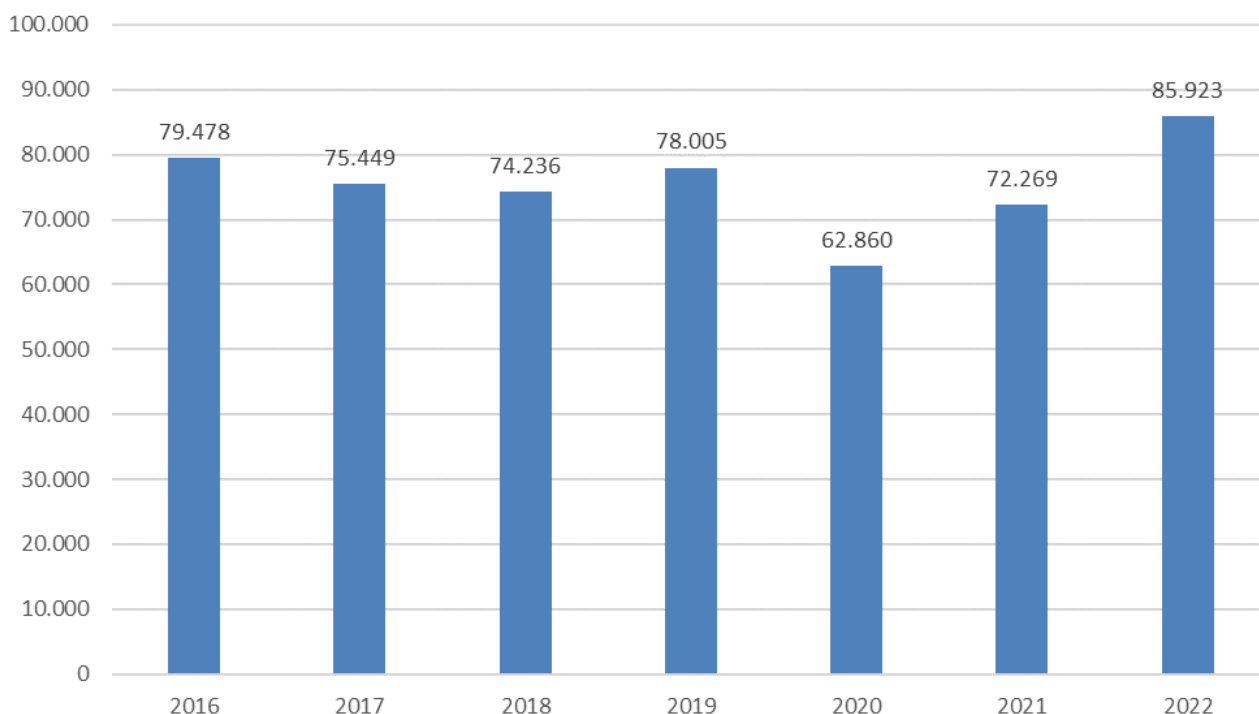
5.7 DOORVERWIJZINGEN NAAR NT2

Na het voorbije deel over het onderdeel maatschappelijke oriëntatie gaat dit deel over het onderdeel NT2. Bijna alle geïnteresseerden in NT2, al dan niet verplicht om NT2 te volgen, passeren langs de agentschappen Integratie en Inburgering of het Huis van het Nederlands Brussel. In KBI-connect kunnen we monitoren hoeveel personen op gesprek kwamen bij een agentschap of HvN Brussel en hoeveel personen ingeschreven werden in een NT2-cursus.

In dit onderdeel gaat het om alle anderstaligen die geïnteresseerd zijn in een opleiding NT2, niet enkel inburgeraars.

Figuur 5.7.1:

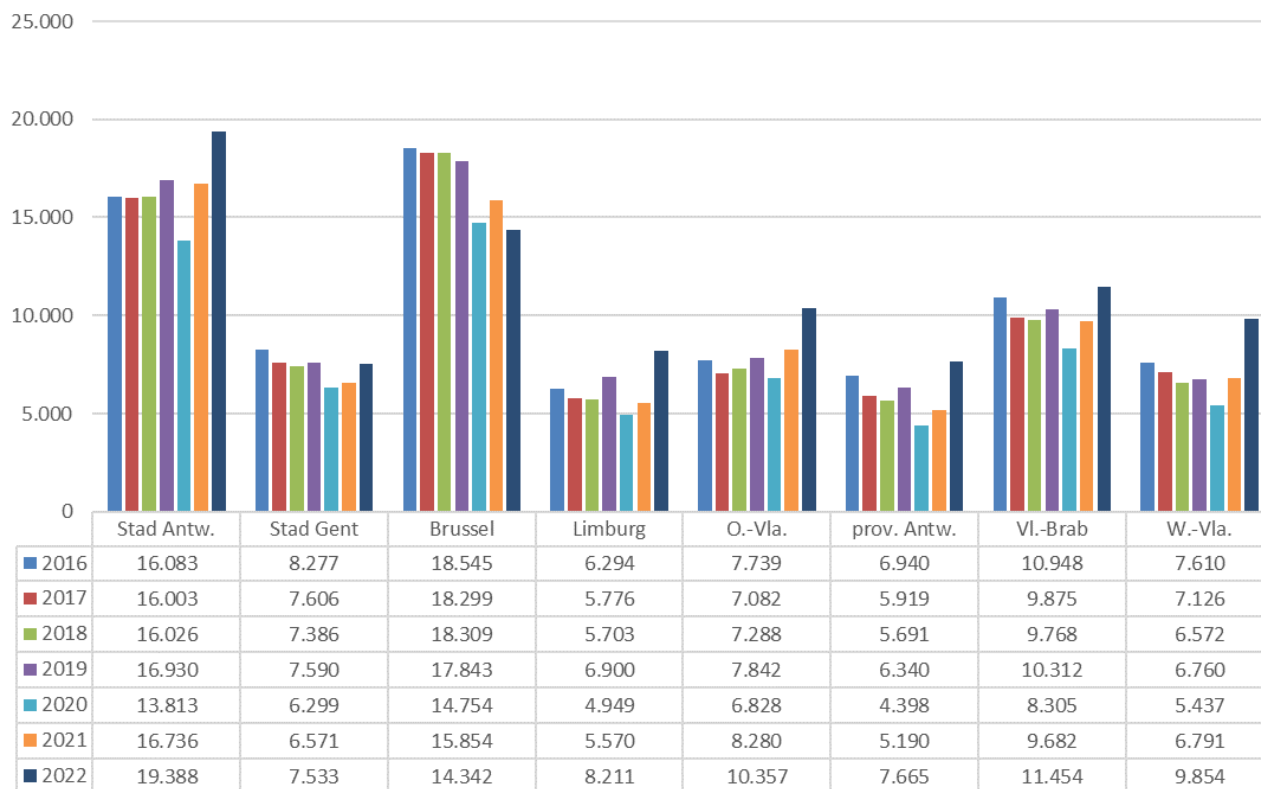
Aantal unieke personen die een gesprek hadden bij een agentschap of HvN Brussel, 2016-2022

Het aantal unieke personen dat langskwam bij een agentschap of het HvN Brussel, schommelt in de periode 2016-2019 tussen 74.000 en 80.000. In het coronajaar 2020 was er t.o.v. 2019 een daling van 19% tot 62.860 unieke personen. In 2021 steeg het aantal unieke personen die een gesprek hadden weer naar 72.172. In 2022 steeg het aantal unieke personen die een gesprek hadden tot 85.923. Op dit totaal van 2022 zijn er 12.469 Oekraïners of 15% terwijl dit de jaren daarvoor op ongeveer 420 lag. De stijging is met andere woorden bijna volledig toe te wijzen aan de Oekraïense vluchtelingen.

Figuur 5.7.2:

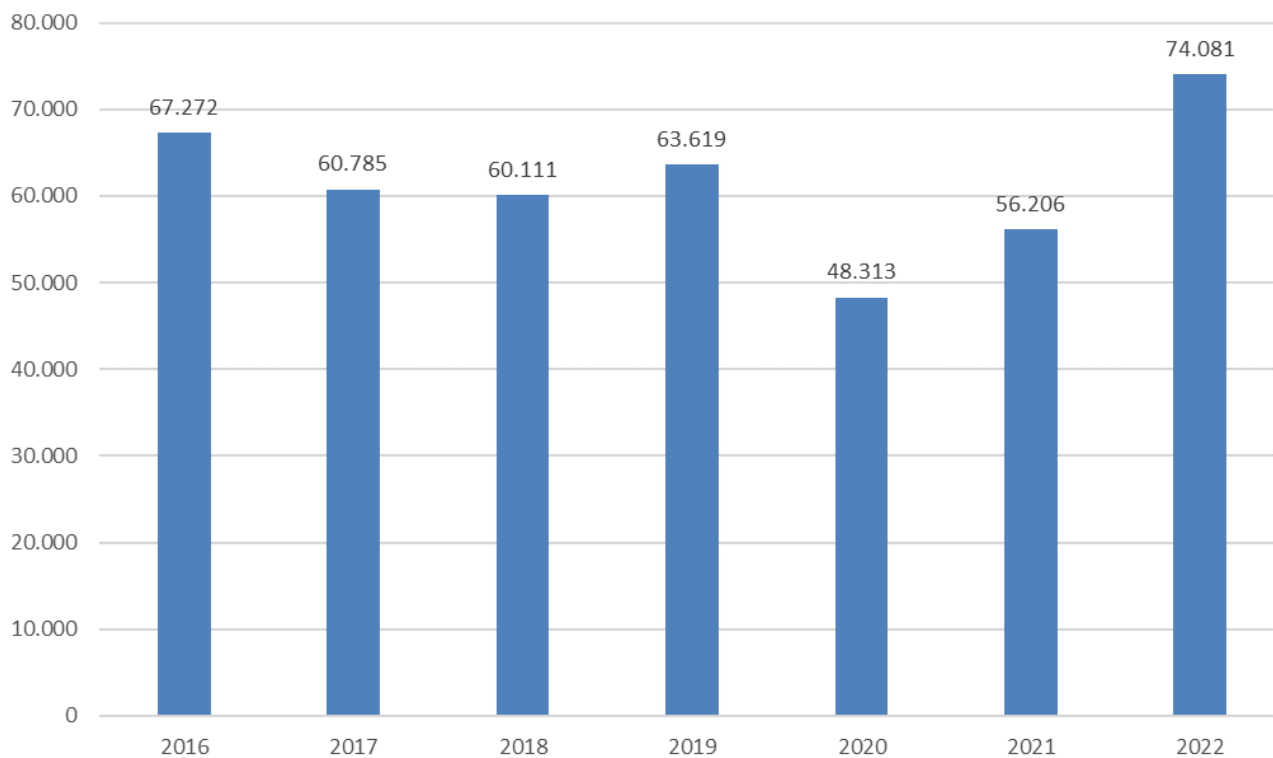
Aantal unieke personen die een gesprek hadden bij agentschap of HvN Brussel, 2016-2022, per regio

In 2022 ligt het aantal personen dat een gesprek heeft het hoogst in de stad Antwerpen (19.388) en Brussel (14.342). Hierna volgen Vlaams-Brabant (11.454), Oost-Vlaanderen (10.357) en West-Vlaanderen (9.854). In Limburg (8.211), de provincie Antwerpen (7.665) en de stad Gent (7.533) ligt het aantal personen met een gesprek lager.

Het aantal personen dat langs kwam is in 2022 bijna overal gestegen ten opzichte van 2021. De stijging is in verhouding het sterkst in de provincie Antwerpen (48%), Limburg (47%) en West-Vlaanderen (45%). Brussel is de enige regio waar het aantal personen dat een gesprek heeft gedaald is in 2022 (-10%).

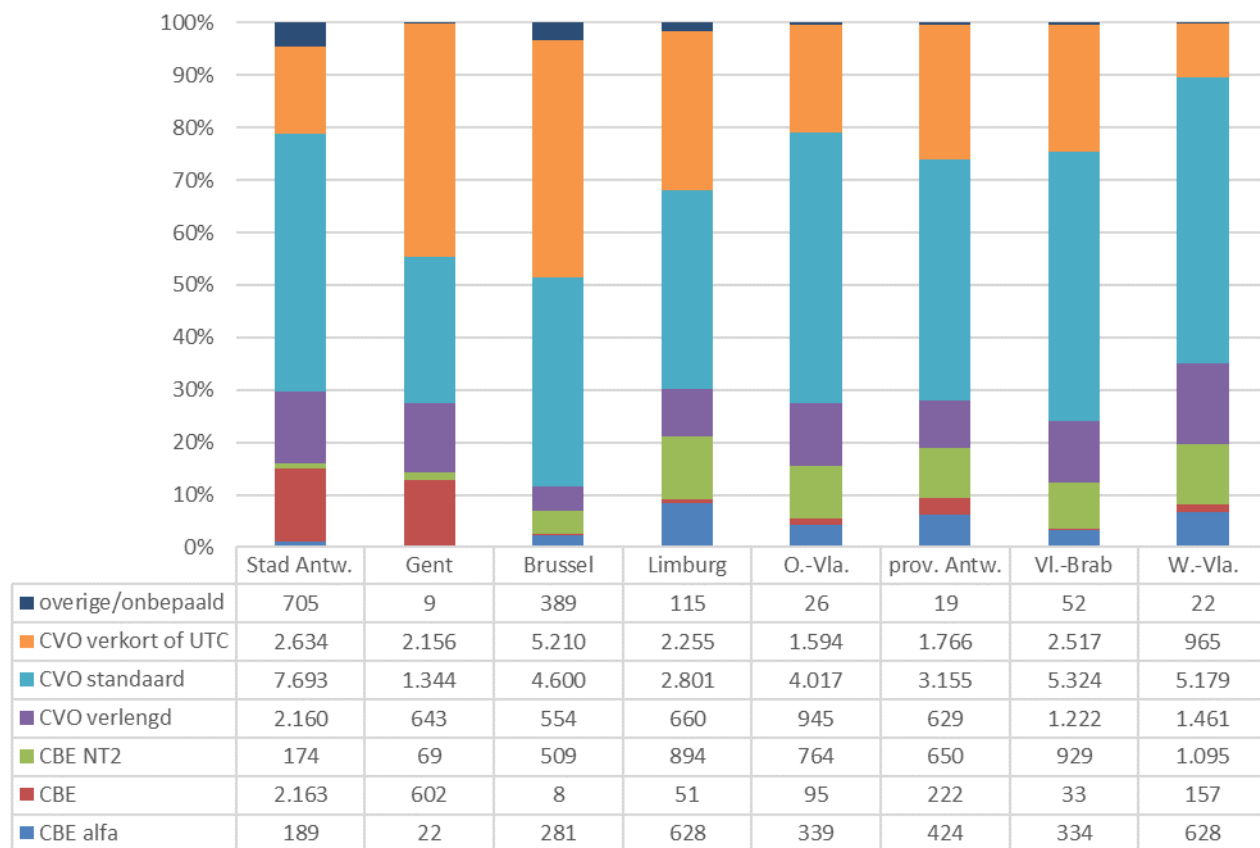
Figuur 5.7.3:
Aantal adviezen van de agentschappen of HvN Brussel, 2016-2022

2016 was een uitschieter met 67.272 adviezen. Nadien daalde dit aantal, maar in 2019 steeg het opnieuw naar 63.619. In het coronajaar 2020 daalde het aantal met 24% tot 48.313. In 2021 was er weer een stijging met 16%. In 2022 steeg het aantal adviezen met 32% tot 74.081. 19% van het totaal aantal adviezen werd gegeven aan Oekraïners.

Figuur 5.7.4:

Aandeel adviezen van de agentschappen of HvN Brussel, 2021, per type besluit en regio

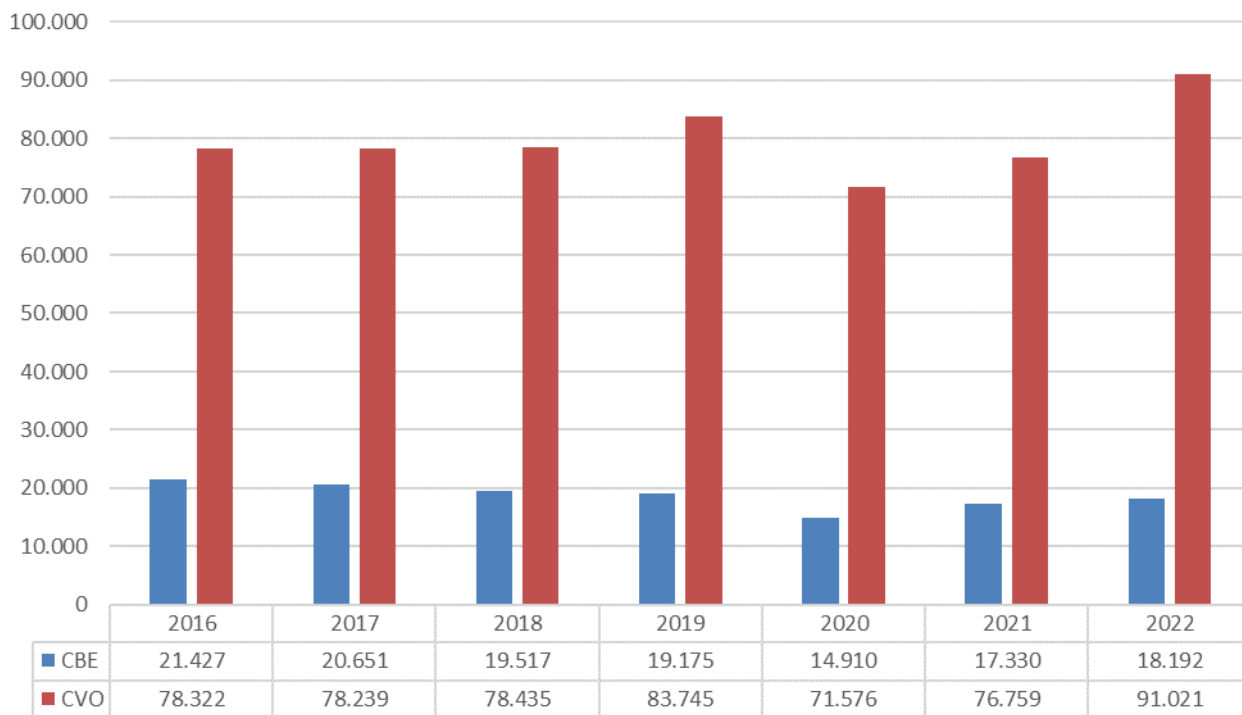
In sommige regio's maakt men een onderscheid tussen het advies CBE alfa voor de laagst geletterden en CBE NT2 voor zij die wel gealfabetiseerd zijn. In stad Antwerpen en Gent wordt dit onderscheid veel minder gebruikt en is het advies meestal 'CBE'.

In 2022 krijgt, over alle regio's samen, 15% van de kandidaten een CBE-advies. Maar het aandeel kandidaten dat een CBE-advies krijgt, verschilt naargelang de regio. Het valt op dat in Brussel relatief weinig anderstaligen het advies krijgen om Nederlands te leren in een CBE (7%). In Limburg (21%), West-Vlaanderen (20%) en de provincie Antwerpen (19%) ligt het aandeel CBE-adviezen dan weer relatief hoog.

5.8 INSCHRIJVINGEN IN OPLEIDINGEN NT2

Figuur 5.8.1:

Aantal unieke personen met een inschrijving NT2, 2016-2022, per jaar en per instellingstype

Personen die zich inschreven maar nadien uitschreven zijn niet meegerekend in deze figuur²⁸. Personen worden slechts één keer per jaar geteld, hoewel zij meer dan één module per jaar kunnen volgen. Personen die zich in verschillende jaren hebben ingeschreven, worden welke opnieuw geteld. Wanneer we iedere persoon in de periode 2016-2022 slechts één keer tellen, zijn er 345.596 unieke personen ingeschreven. Vooral bij CBE doen personen lang over hun opleiding NT2 waardoor zij zich meerdere jaren inschrijven. (59.779 unieke personen totaal voor 131.202 unieke personen per jaar).

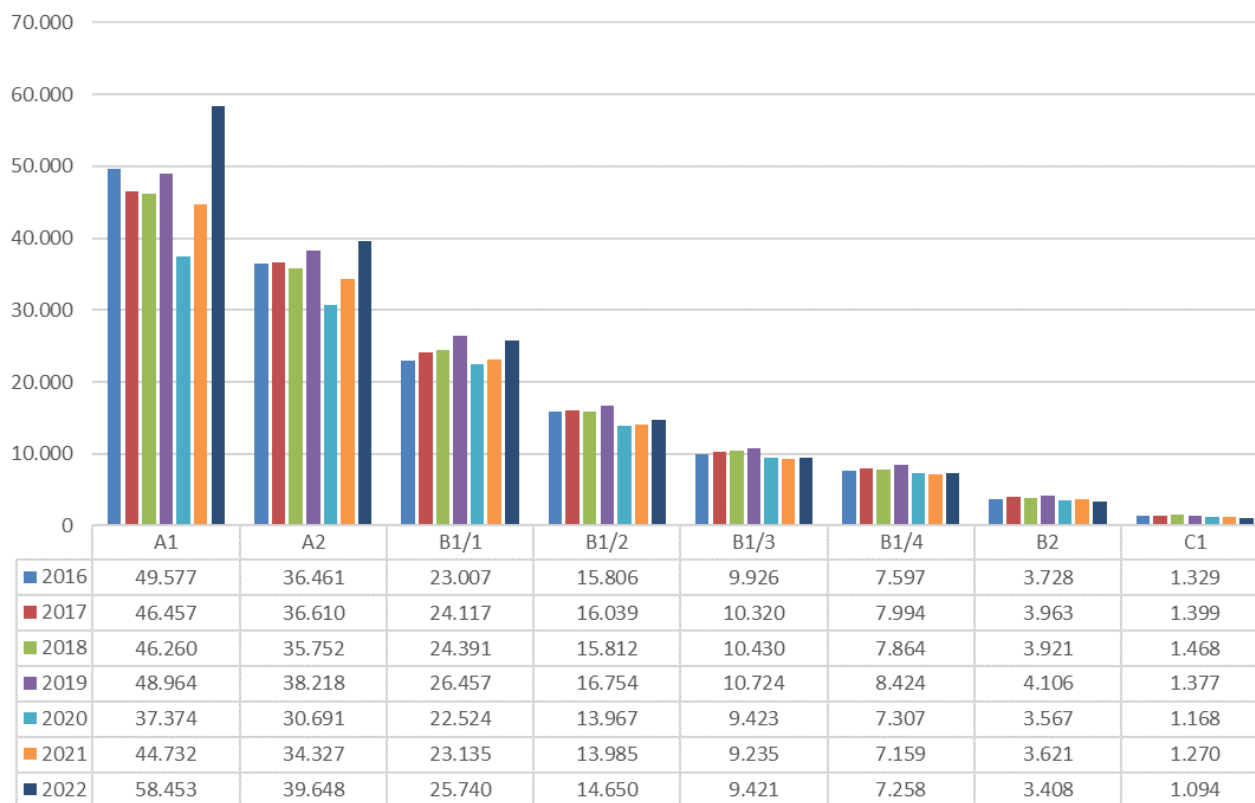
In 2022 ligt het aantal unieke personen met een CBE-inschrijving op 18.192 en het aantal unieke personen met een CVO-inschrijvingen op 91.021, of 108.209 unieke personen met een inschrijving. Het aantal inschrijvingen in zowel CBE als CVO was in het coronajaar 2020 sterk gedaald, bij CBE -22% en bij CVO -15%. In 2021 steeg het aantal inschrijvingen terug, bij CBE met 16% en bij CVO met 7%. Ook in 2022 steeg het aantal inschrijvingen, bij het CBE met 5% en bij het CVO met 19%. Zoals eerder vermeld is dit grotendeels te verklaren door de Oekraïense vluchtelingen.

Tussen 2016 en 2022 is het aandeel CBE-inschrijvingen gedaald van 22% naar 17%. Zoals eerder aangegeven kreeg in 2022, 18% een CBE-advies.

²⁸ Bij vorige edities was dit wel het geval. Maar aangezien we vooral willen kijken naar de output en niet zozeer het proces, vinden we het aantal personen dat de opleiding werkelijk heeft gevolgd nuttiger.

Figuur 5.8.2:

Aantal unieke personen met een inschrijving NT2, 2016-2022, per jaar en niveau NT2

Personen die zich inschreven maar nadien uitschreven zijn niet meegerekend in deze figuur.

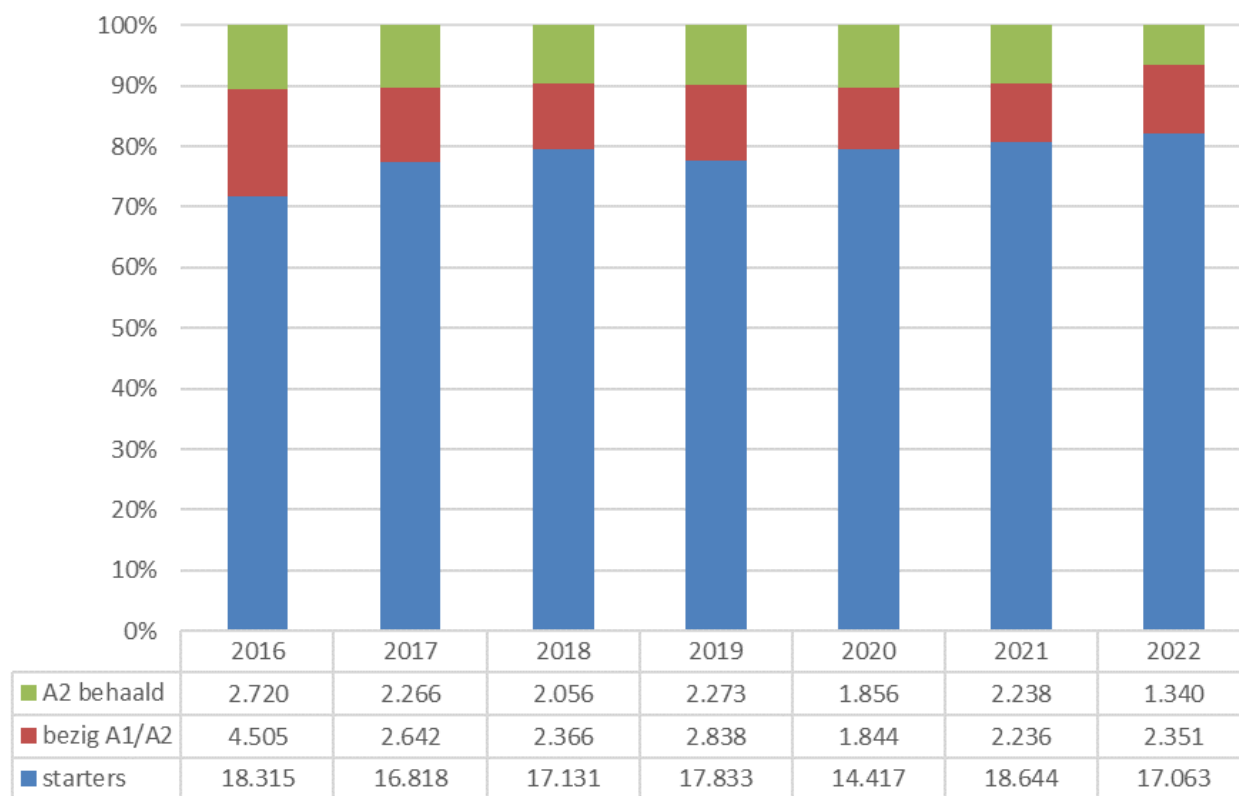
In 2022 schreven 58.453 (unieke) anderstaligen zich in voor een A1-cursus en 39.648 voor een A2-cursus. Personen die zich zowel voor A1 als voor A2 inschreven in één jaar, worden twee keer geteld. Hoe hoger het niveau, hoe lager het aantal inschrijvingen.

Sinds september 2014 is het vereiste niveau NT2 binnen inburgering verhoogd van A1 naar A2.

In het coronajaar 2020 was het aantal personen ingeschreven in een opleiding NT2 gedaald met 15%. Er was vooral een daling bij de niveaus A1 (-24%) en A2 (-20%). In 2021 steeg het aantal personen ingeschreven in een opleiding NT2 weer met 7%. Ook in 2022 steeg het aantal inschrijvingen in een opleiding NT2 met 16%, 31% bij het niveau A1 en 16% bij het niveau A2.

Figuur 5.8.3:

Situatie NT2 A1/A2 op het moment dat personen voor het eerst een inburgeringscontract ondertekenen, 2016-2022

In 2022 was 11% van de inburgeraars al bezig aan een taalcursus op het moment dat ze een contract ondertekenden. 6% had niveau A2 al behaald. Starters wil zeggen dat ze nog geen A2 behaald hadden op moment van ondertekening van contract en dat ze ook niet bezig waren met een opleiding NT2. Enkel in 2016 was er een groter aandeel al bezig met NT2 (18%). Een mogelijke verklaring hiervoor waren de asielzoekers die al mochten starten met NT2 (meteen na asielaanvraag) vooraleer ze kunnen starten met MO (na 4 maanden).

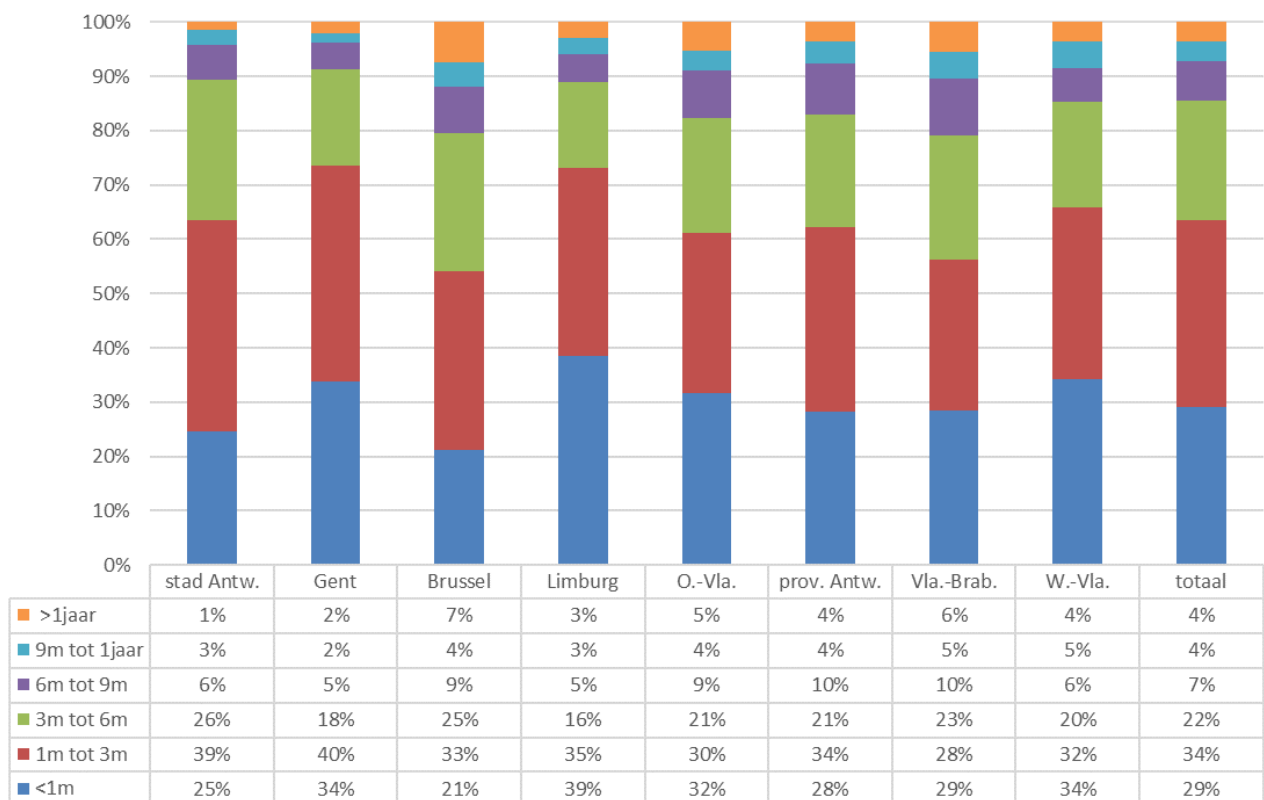
Tussen 2017 en 2021 blijft het aandeel inburgeraars dat al bezig is (ongeveer 10%) en het aandeel dat al niveau A2 behaald heeft op moment van ondertekening contract (ook 10%) vrij stabiel. Sinds 1/3/2022 kunnen asielzoekers geen inburgeringscontract meer ondertekenen maar wel al starten met NT2. We zien in 2022 al een iets groter aandeel 'bezig' dan de jaren ervoor. Dat aandeel zou in de toekomst groter kunnen worden.

5.9 DUUR TOT INSTAP IN A1

We gaan na bij personen die in 2021 een contract ondertekenden en die zouden starten met niveau A1, hoelang het duurde alvorens zij *zouden* instappen en alvorens zij *effectief* instapten. De periode van onbeschikbaarheid van de inburgeraar wordt afgetrokken²⁹ van deze duurtijd. We kijken naar de startdatum van de eerste cursus waarvoor de persoon ingeschreven is en de eerste effectieve aanwezigheid van diezelfde inburgeraar. Het gebeurt dat in overleg met de inburgeraars wordt afgesproken om eerst MO af te ronden en dan pas te starten met NT2. Hoewel die personen in principe in een eerdere cursus hadden kunnen starten, worden ze ingeschreven in een cursus die later begint. Daarom spreken we van 'eerst afgesproken cursus' en niet van 'eerst mogelijke cursus'.

Figuur 5.9.1:

Duur van ondertekening contract in 2021 tot een eerste afgesproken start in A1 per regio

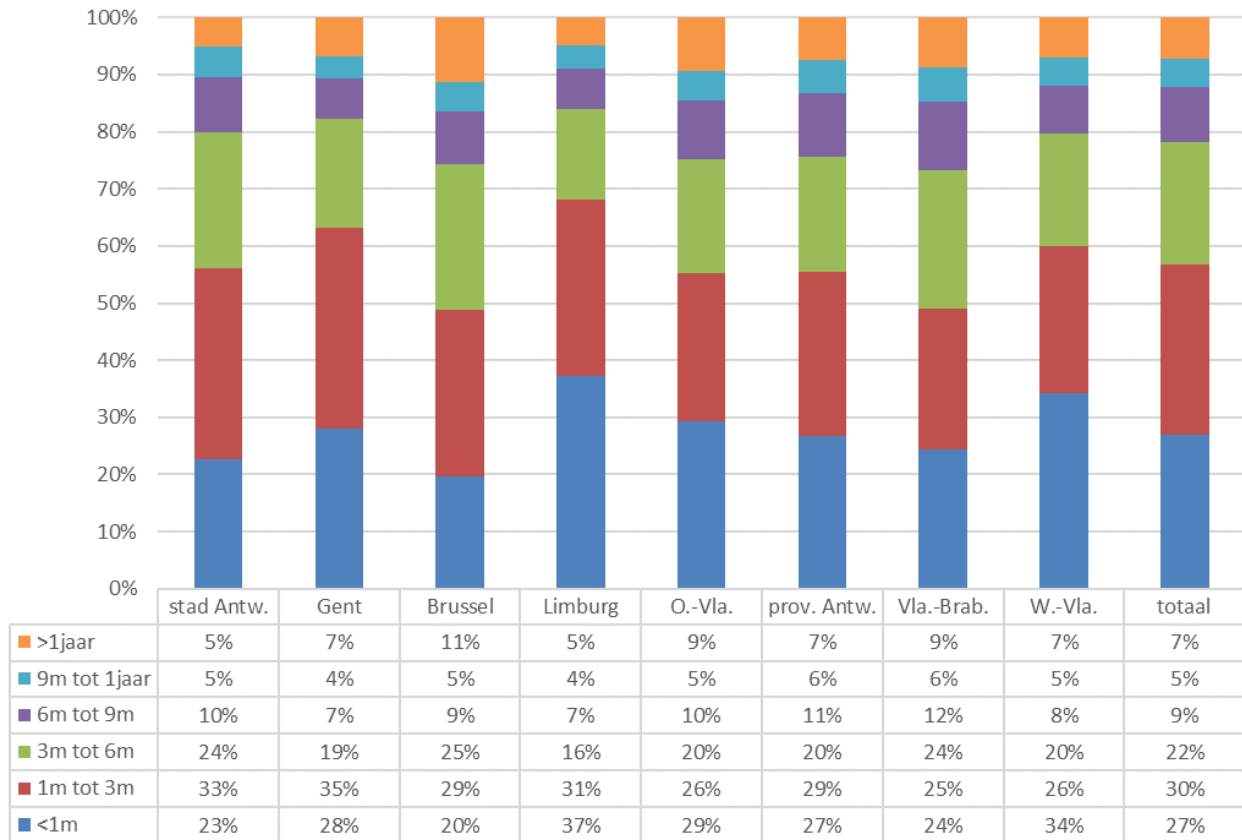

Gemiddeld kan 29% binnen de maand starten met A1. 63% kan binnen de drie maanden starten met A1 en 85% binnen de 6 maanden. 15% spreekt een startmoment af dat verder ligt dan zes maanden na ondertekening van het inburgeringscontract. In Limburg en in Gent kan men het snelst starten met A1. In Brussel en in Vlaams-Brabant kunnen gemiddeld minder mensen starten binnen de 3 maanden.

²⁹ Indien iemand start na 75 dagen maar zelf 35 dagen onbeschikbaar was in deze periode, is de berekende effectieve start na 40 dagen. Ook van de mogelijke start worden de 35 dagen afgetrokken omdat bij het aanbieden van een cursus, met deze onbeschikbaarheid rekening wordt gehouden.

Figuur 5.9.2:

Duur van ondertekening contract in 2021 tot de effectieve start in A1, per regio

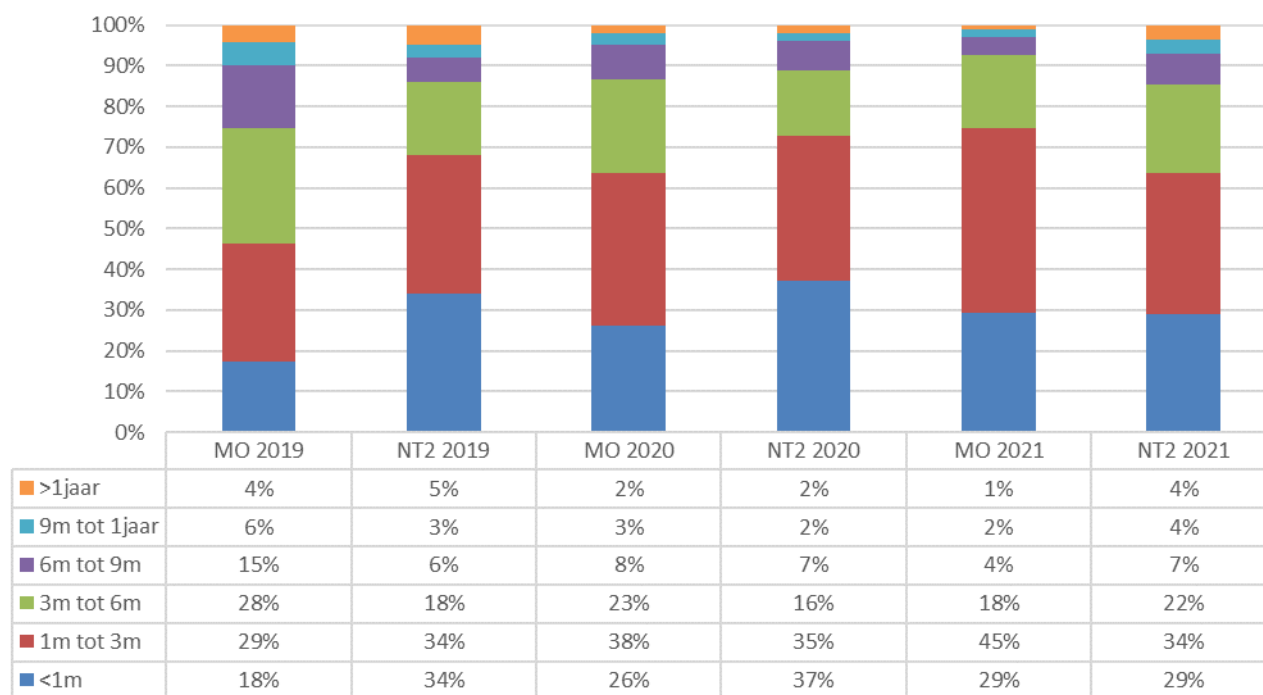

De analyses van het eerste lesmoment A1 zijn afhankelijk van de registratie van de leerkrachten. Deze registratie is niet altijd accuraat. Volgende analyses zijn dus een benadering.

Wanneer we de aandelen in figuur 5.9.1 en 5.9.2 vergelijken, zien we net zoals bij MO dat inburgeraars gemiddeld iets later starten dan afgesproken. 27% start gemiddeld binnen de maand, 57% binnen de drie maanden en 79% start effectief binnen de zes maanden. Terwijl 15% een startmoment afsprekt dat verder ligt dan 6 maanden, start 21% later dan 6 maanden. Het verschil in aandeel tussen *afgesproken* starten binnen de zes maanden (85%) en *effectief* starten binnen de zes maanden (79%) ligt dus op 6%. In de meeste regio's schommelt dit verschil rond 7%. Dit verschil is het hoogst in de stad Antwerpen en Gent (telkens 9%) en het laagst in West-Vlaanderen, Limburg en Brussel (telkens 5%).

Figuur 5.9.3:

Duur van ondertekening contract in 2019, 2020 en 2021 tot enerzijds de eerste afgesproken start in MO en anderzijds de eerste afgesproken start in NT2

Eerder in dit hoofdstuk bekeken we in figuur 5.3.1 de duur tussen ondertekening contract en de start van de afgesproken MO-cursus. In figuur 5.9.3 vergelijken we de duur tot de start van de afgesproken MO-cursus met de duur tot de start van de afgesproken cursus NT2 niveau A1.

We stellen vast dat inburgeraars gemiddeld sneller starten met de cursus MO dan met een opleiding NT2. 74% van de inburgeraars die een contract ondertekenden in 2021 zou binnen de drie maanden starten met MO en 63% met NT2. 92% zou binnen de zes maanden starten met MO en 85% met NT2.

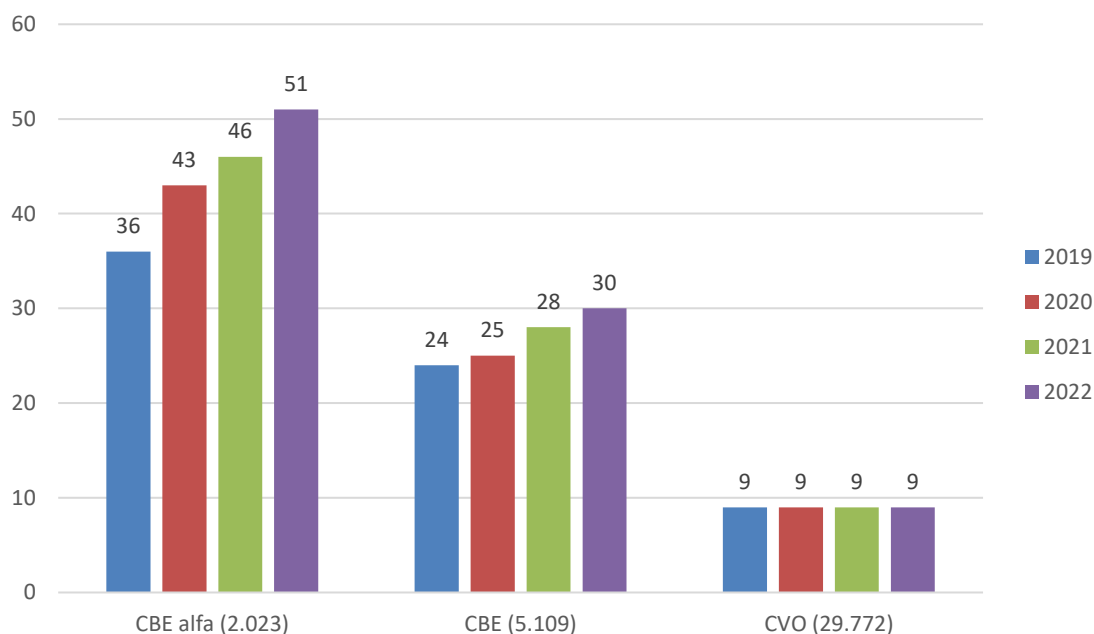
Wanneer we vergelijken met personen met een contract in 2019, dan zien we dat personen met een contract in 2021 sneller kunnen starten met MO. Het aandeel dat kan starten met MO binnen de drie maanden is sterk gestegen van 47% naar 74%. Terwijl personen in 2019 veel sneller konden starten met NT2 dan met MO is dit in 2021 omgekeerd.

5.10 DUUR VAN NT2

We gaan na hoelang personen die in het kader van het inburgeringstraject nog geen vrijstelling hebben voor de onderdelen A1 en A2, er over doen om dit te behalen. De duur wordt sterk bepaald door het type opleiding, gebaseerd op hun taalleervermogen. Deze gegevens zijn afhankelijk van de registratie van de leerkrachten NT2. De gegevens moeten met de nodige voorzichtigheid geïnterpreteerd worden maar geven toch belangrijke indicaties. We berekenen de volledige doorlooptijd. Indien iemand een half jaar of langer stopt met zijn/haar traject (vb. coronaperiode), blijft de tijd doorlopen. Voor wie geen 'startdatum A1' heeft nemen we de datum van het laatste contract.

Figuur 5.10.1:

Mediane duur in maanden tussen start van A1 en behalen van het trajectonderdeel A2 voor inburgeraars met 'geslaagd' in 2019, 2020, 2021 en 2022, per onderwijstype

Voor personen die in 2022 het besluit voor onderdeel A2 'geslaagd' kregen, was de mediane duur tussen de eerste les in A1 en het besluit A2 51 maanden (4 jaar en 3 maand) voor alfaklanten, 30 maanden (2 jaar en 6 maanden) voor een type CBE NT2 (dus geen alfa) en 9 maanden voor iemand die NT2 volgt aan een CVO. Wanneer we deze gegevens vergelijken met de mediane duurtijden voor wie slaagde in 2019, 2020 en 2021, zien we dat deze gestegen zijn voor alfaklanten en CBE. Deze duurtijd zal zeker in negatieve zin beïnvloed zijn door de lockdownmaatregelen tijdens de coronapandemie. De laagst geletterden konden vaak niet (meteen) omschakelen naar digitaal onderwijs. De mediane duurtijd voor CVO is gelijk gebleven. Omdat we enkel rekening houden met personen die A2 behaald hebben, zijn personen die na A1 afgehaakt zijn, niet in de berekening meegenomen.

Zie hoofdstuk 10 voor de duurtijd van het volledige traject van alfacursisten.

6 INSCHRIJVING BIJ VDAB

Sinds 1/3/2022 zijn inburgeraars die een contract ondertekenen verplicht om zich binnen de twee maanden in te schrijven bij VDAB (Actiris in Brussel), tenzij ze al duurzaam³⁰ aan het werk zijn, ouder zijn dan 64 jaar of geen of een beperkte toegang hebben tot de arbeidsmarkt.

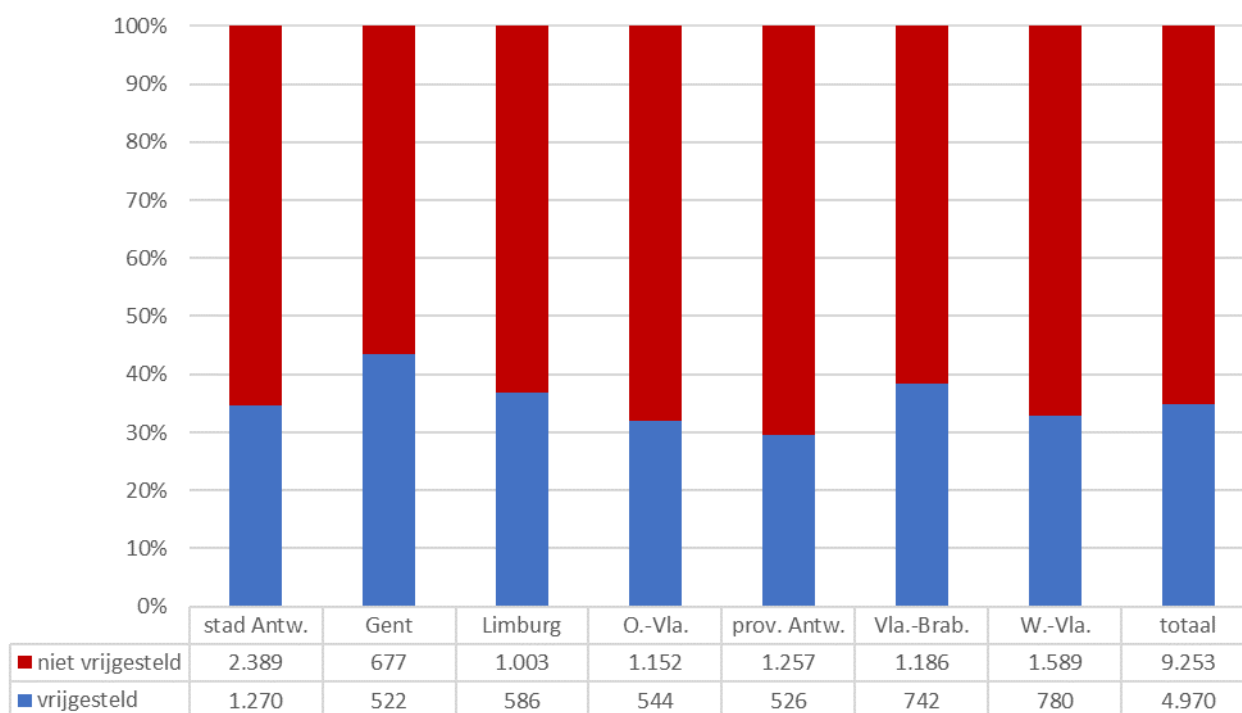
We baseren ons op de data van VDAB die via automatische uitwisseling in de kruispuntbank inburgering terechtkomen.

We gaan allereerst na bij personen die een nieuw type contract hebben ondertekend vanaf 1 maart 2022 tot en met 31/12/2022, of zij verplicht waren zich in te schrijven bij VDAB of niet.

Personen gedomicilieerd in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest die een nieuw type contract ondertekenen, worden verondersteld zich in te schrijven bij Actiris. Op basis van de automatische uitwisseling kunnen we enkel nagaan wie zich heeft ingeschreven bij VDAB. We beperken ons daarom hieronder tot de inburgeraars in het Vlaamse Gewest.

Figuur 6.1:

Al dan niet vrijstelling voor inschrijving bij VDAB voor personen met eerste contract, Vlaamse Gewest, situatie 22/5/2023

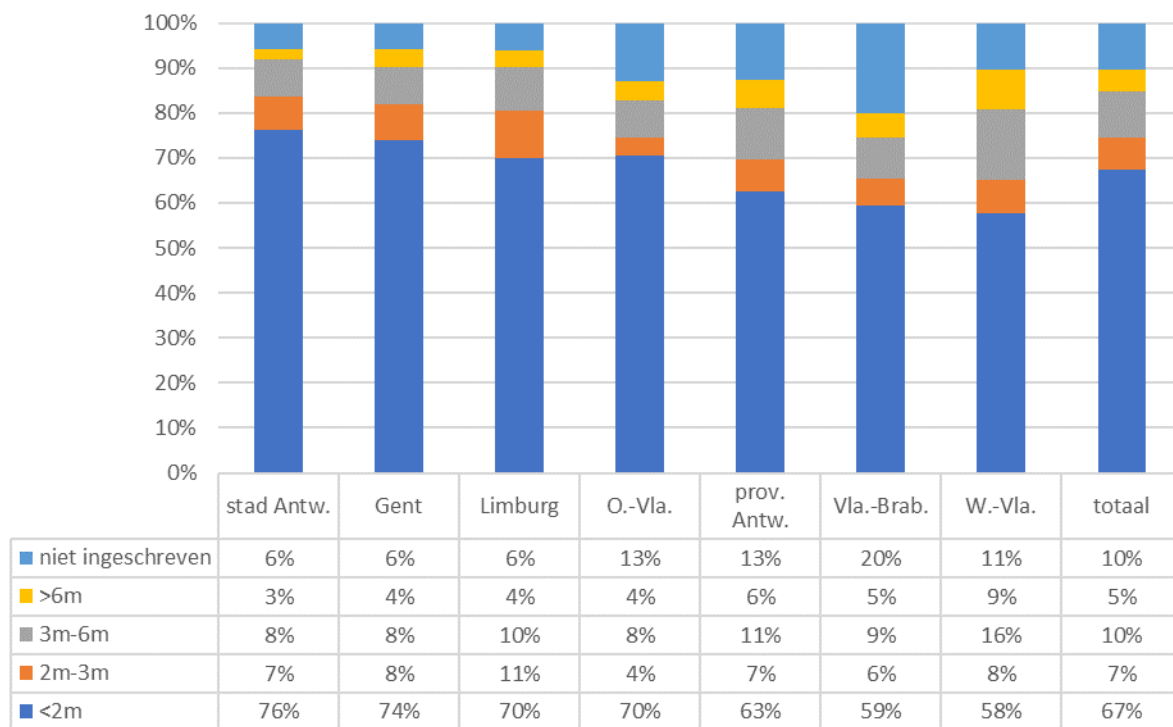

³⁰ Dit betekent: op een legale manier minstens halftijds tewerkgesteld zijn als werknemer, zelfstandige of ambtenaar en dat kunnen aantonen aan de hand van arbeidscontract(en) van minstens drie maanden aansluitend, bewijzen dat men als zelfstandige werkt of het benoemingsbesluit voor ambtenaren.

35% van de personen met een eerste inburgeringscontract is vrijgesteld voor inschrijving bij de VBAB. In de stad Gent ligt dit hoger met 44% vrijgesteld, in de provincie Antwerpen lager met 30%. Het gaat grotendeels om mensen die kunnen aantonen dat ze aan het werk zijn. Slechts een minderheid is vrijgesteld wegens 'beperkte toegang tot de arbeidsmarkt'.

Figuur 6.2:

Duur tussen ondertekening contract en inschrijving bij VDAB voor personen met eerste contract tussen 1/3/2022 en 31/12/2022, Vlaamse Gewest, situatie 22/5/2023, in %

Bron: kruispuntbank inburgering

Tabel 6.2:

Duur tussen ondertekening contract en inschrijving bij VDAB voor personen met eerste contract tussen 1/3/2022 en 31/12/2022, Vlaamse Gewest, situatie 22/5/2023, aantallen

	stad Antw	Gent	Limburg	O.-Vla	prov. Antw	Vla.-Bra.	W.-Vla.	totaal
niet ingeschreven	136	40	61	149	161	239	167	953
> 6m	61	27	37	50	77	64	137	453
3m – 6m	197	55	98	95	143	106	249	943
2m – 3m	177	54	106	47	89	73	120	666
< 2m	1.818	501	701	811	787	704	916	6.238
Totaal	2.389	677	1.003	1.152	1.257	1.186	1.589	9.253

Bron: kruispuntbank inburgering

Van de niet-vrijgestelde personen met een eerste inburgeringscontract was 67% binnen de 2 maanden ingeschreven bij de VDAB. Het aandeel personen dat binnen de 2 maanden ingeschreven was ligt het hoogst in stad Antwerpen (76%) en stad Gent (74%). Dat aandeel ligt het laagst in Vlaams-Brabant (59%) en West-Vlaanderen (58%).

Van de niet-vrijgestelde personen is 10% niet ingeschreven bij de VDAB. In Vlaams-Brabant is het aandeel personen dat niet ingeschreven is bij de VDAB 20%.

Tabel 6.3:

Werkzoekende categorie bij de VDAB na inschrijving voor personen met een eerste inburgeringscontract tussen 1/3/2022 en 31/12/2022, Vlaamse Gewest, situatie 22/5/2023

Werkzoekende categorie bij VDAB na inschrijving	personen	%
Vrij ingeschreven werkzoekende, niet werkend	5.261	56,9%
Verplicht ingeschreven O.C.M.W.	1.616	17,5%
Uitkeringsgerechtigd volledig werkloos	408	4,4%
Jobstudent	253	2,7%
Voltijds werkende vrij ingeschreven werkzoekende	252	2,7%
Vrij ingeschreven deeltijdse werknemers	169	1,8%
Werkt regelmatig met interim	112	1,2%
Werkzoekende in deeltijds onderwijs	70	0,8%
Werkzoekende (art 36) in beroepsinschakelingstijd	59	0,6%
Deeltijdse werknemer met uitkeringen	25	0,3%
Tijdelijk werklozen	24	0,3%
Campus inschrijving	18	0,2%
Werkzoekenden in individuele beroepsopleiding	15	0,2%
overige	18	0,2%
niet ingeschreven	953	10,3%
totaal	9.253	100,0%

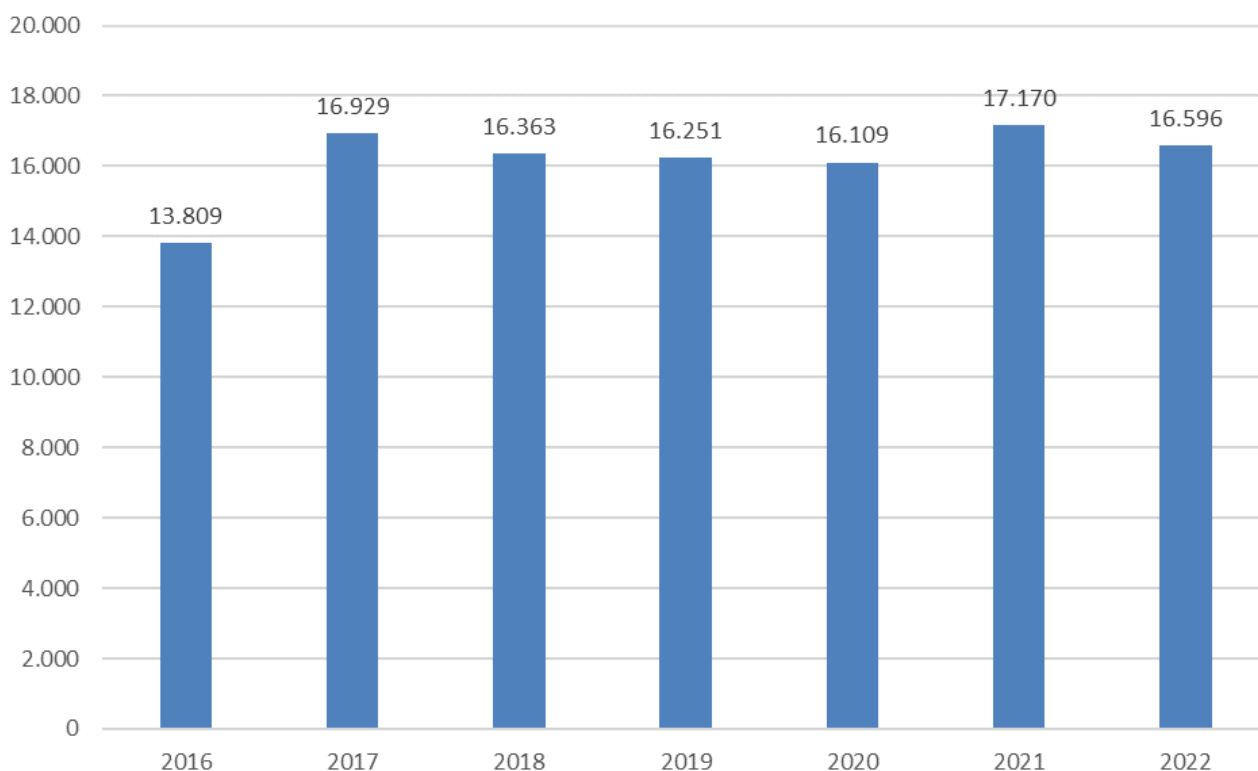
Bron: kruispuntbank inburgering

De meeste niet-vrijgestelde personen werden bij de VDAB ingeschreven onder de categorie 'vrij ingeschreven werkzoekende, niet-werkend' (57%) of onder de categorie 'verplicht ingeschreven OCMW' (17,5%)

7 INBURGERINGSATTESTEN

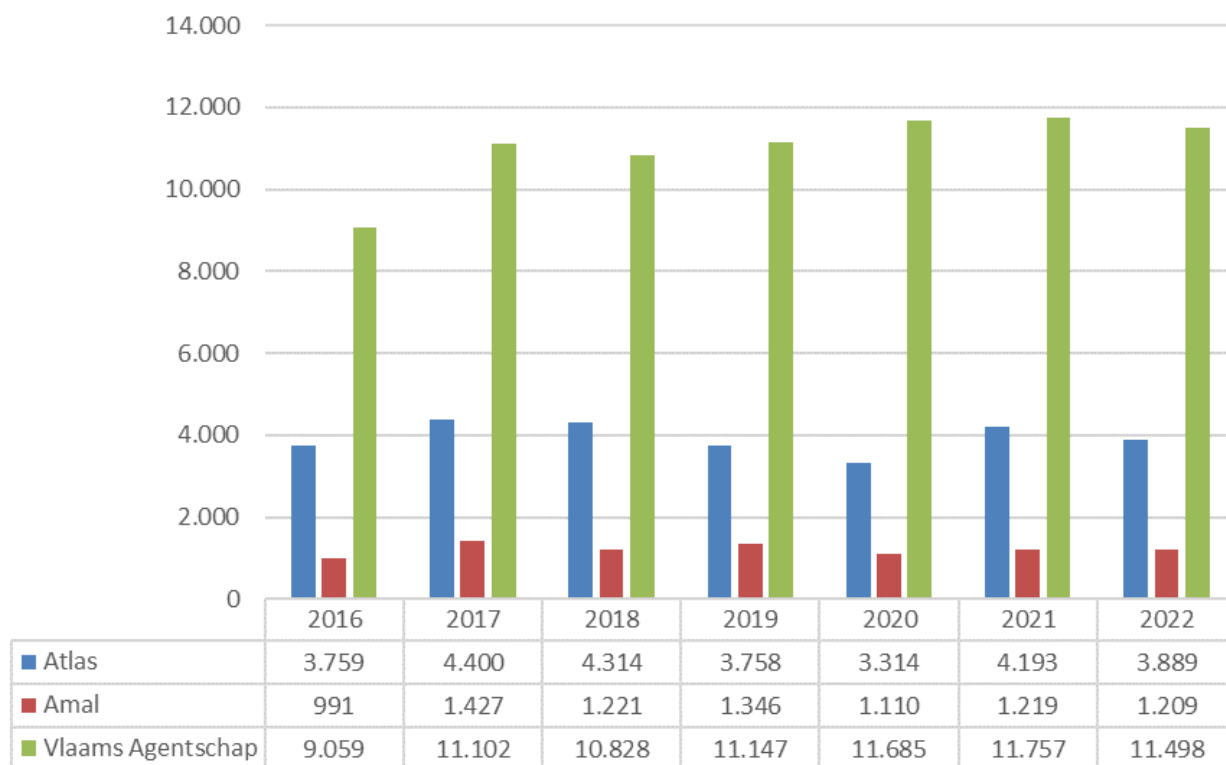
Wie de doelstellingen van de onderdelen in het inburgeringstraject behaalt, ontvangt een inburgeringsattest. Voor de inburgeringscontracten ondertekend vóór 29 februari 2016 was dit regelmatig aanwezig zijn in de lessen MO en NT2. Sindsdien moeten inburgeraars slagen voor beide onderdelen. Sinds 1 september 2014 is het taalniveau hiervoor opgetrokken van niveau A1 ('Breakthrough') naar niveau A2 (Waystage). Sinds 2016 moeten alfaklanten voor de mondelinge vaardigheden niveau A2 behalen, voor de schriftelijke vaardigheden het deelcertificaat 'alfa NT2-schriftelijke zelfredzaamheid 2'. Voor nieuwe contracten vanaf 1/3/2022 komt hier het onderdeel 'inschrijving bij VDAB binnen de 60 dagen' bij voor wie niet aan het werk is. Zoals eerder aangegeven leggen personen met een contract sinds 1/3/2022 ook een eindtoets MO af.

Figuur 7.1:
Evolutie personen met een inburgeringattest, 2016-2022

Het aantal inburgeraars dat in 2022 een inburgeringsattest ontving, ligt op 16.596. Dit aantal ligt 3% lager dan in 2021. Attesten worden behaald voor contracten die één of meerdere jaren eerder ondertekend zijn (of waarvoor vrijstellingen op alle onderdelen werden behaald). Een daling of stijging van het aantal ondertekende contracten in een bepaald jaar, heeft pas in de daaropvolgende jaren invloed op het aantal behaalde inburgeringsattesten.

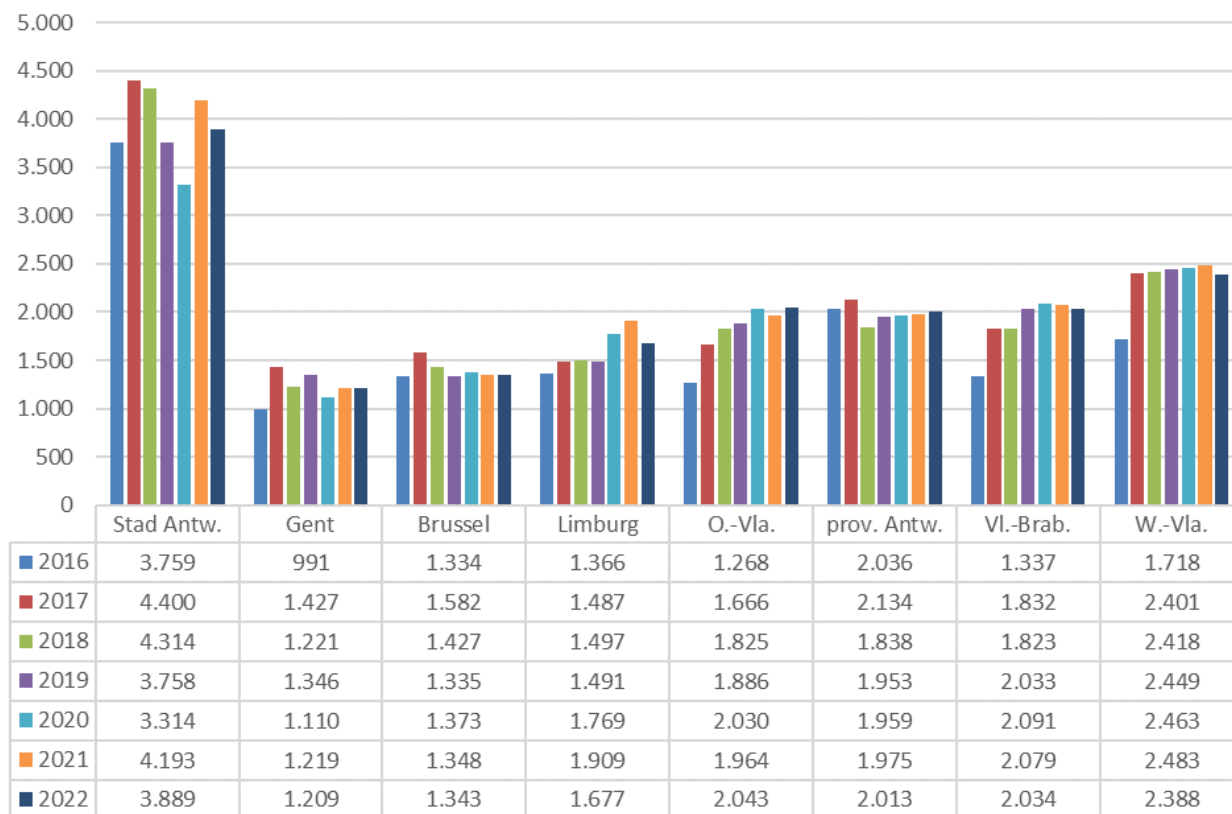
Figuur 7.2:
Evolutie personen met een inburgeringattest, 2016-2022, per agentschap

Het aantal personen dat een inburgeringsattest behaalt, ligt in 2022 op 11.498 in het Vlaams Agentschap, op 3.889 in Atlas en op 1.209 in Amal. Voor de drie agentschappen is dit een daling ten opzichte van 2021. Wellicht een gevolg van het feit dat er in het coronajaar 2020 minder inburgeringscontracten ondertekend werden.

In 2017 werden in Atlas (4.400) en in Amal (1.427) het hoogst aantal inburgeringsattesten behaald. Voor het Vlaams Agentschap was dit in 2021 (11.757).

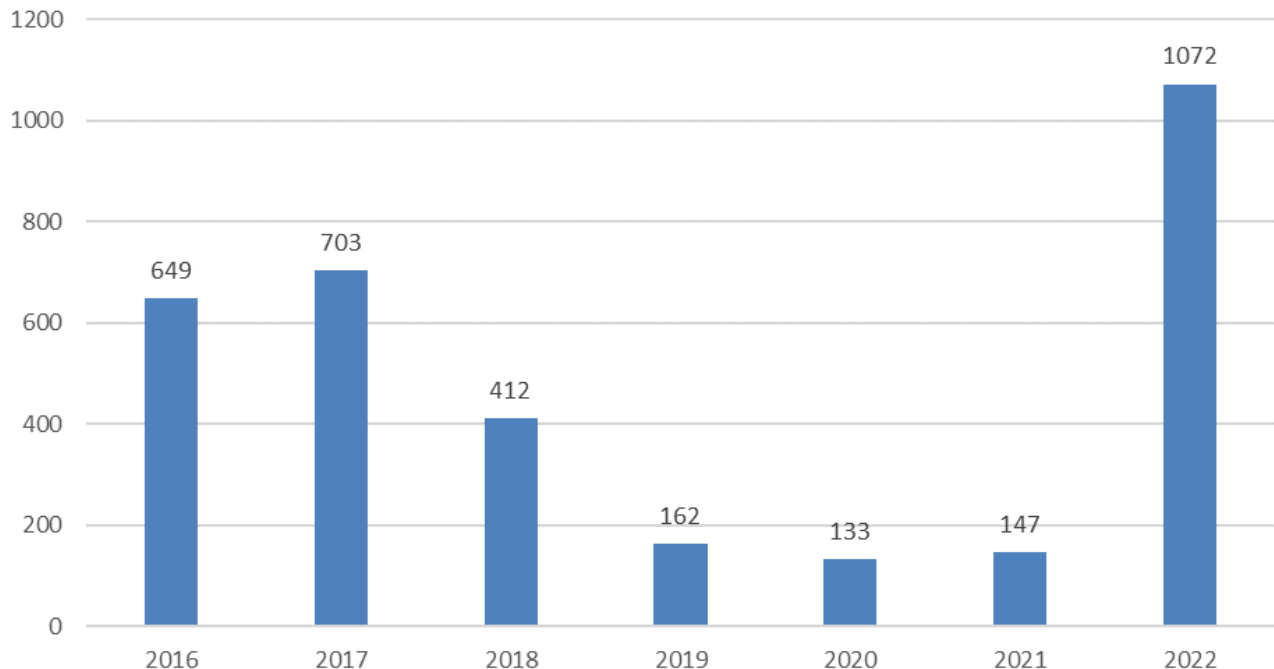
Figuur 7.3:
Evolutie personen met een inburgeringattest, 2016-2022, per regio

Het aantal personen dat in 2022 een inburgeringattest behaalt, ligt het hoogst in de stad Antwerpen (3.889). Daarna volgen de regio's West-Vlaanderen (2.388), Oost-Vlaanderen (2.043), Vlaams-Brabant (2.034), en provincie Antwerpen (2.013).

In Limburg (1.677), Brussel (1.343) en in de stad Gent (1.209) ligt het aantal uitgereikte attesten lager.

Figuur 7.4:
Evolutie personen met een inburgeringattest zonder contract te ondertekenen, 2016-2022

Sinds 1/3/2022 is het verplicht om minstens één trajectonderdeel op te nemen in het contract en zo 'lege' contracten te vermijden. Personen die kunnen aantonen dat ze reeds niveau A2 behaald hebben voor NT2, geslaagd zijn op de vrijstellingstoets MO en sinds 1/3/2022 ook ingeschreven zijn bij VDAB (of vrijgesteld zijn voor dit onderdeel), krijgen een inburgeringsattest zonder een inburgeringscontract te ondertekenen³¹. Deze aantallen worden weergegeven in figuur 7.4. Het is duidelijk dat in 2022 meer personen in deze situatie waren. De toegankelijke vrijstellingstoets MO en het niet meer mogelijk maken van 'lege contracten' zijn hiervoor de grootste verklaring. Van de personen die in 2022 een attest behaalden zijn er mensen die vele jaren eerder voor het eerst doelgroep van inburgering werden (211 personen werden doelgroep tussen 2003 en 2015). Ook zijn er van de 1072 personen die een attest behaalden in 2022 413 personen (39%) die nooit op een lijst van inburgering hebben gestaan en dus zich spontaan hebben aangemeld. Het gaat dan niet enkel om personen Brussel (waar er geen lijsten worden getrokken) maar personen uit alle regio's.

³¹ Het participatie of netwerktraject maakt pas sinds 1/1/2023 deel uit van het inburgeringscontract.

8 CIVIELE TESTEN NEDERLANDS

Anderstalige burgers kunnen omwille van verschillende redenen nood hebben aan een attest om hun niveau Nederlands aan te tonen. Dit is bijvoorbeeld vereist voor bepaalde jobs of wanneer men de Belgische nationaliteit wil verkrijgen. Om hier aan tegemoet te komen, werden testen ontwikkeld die voldoen aan de voorwaarden van het Gemeenschappelijk Europees Referentiekader voor Moderne Vreemde Talen (ERK). De testen schatten de taalniveaus A1 t.e.m B2 op vlak van lezen, luisteren, spreken en schrijven in.

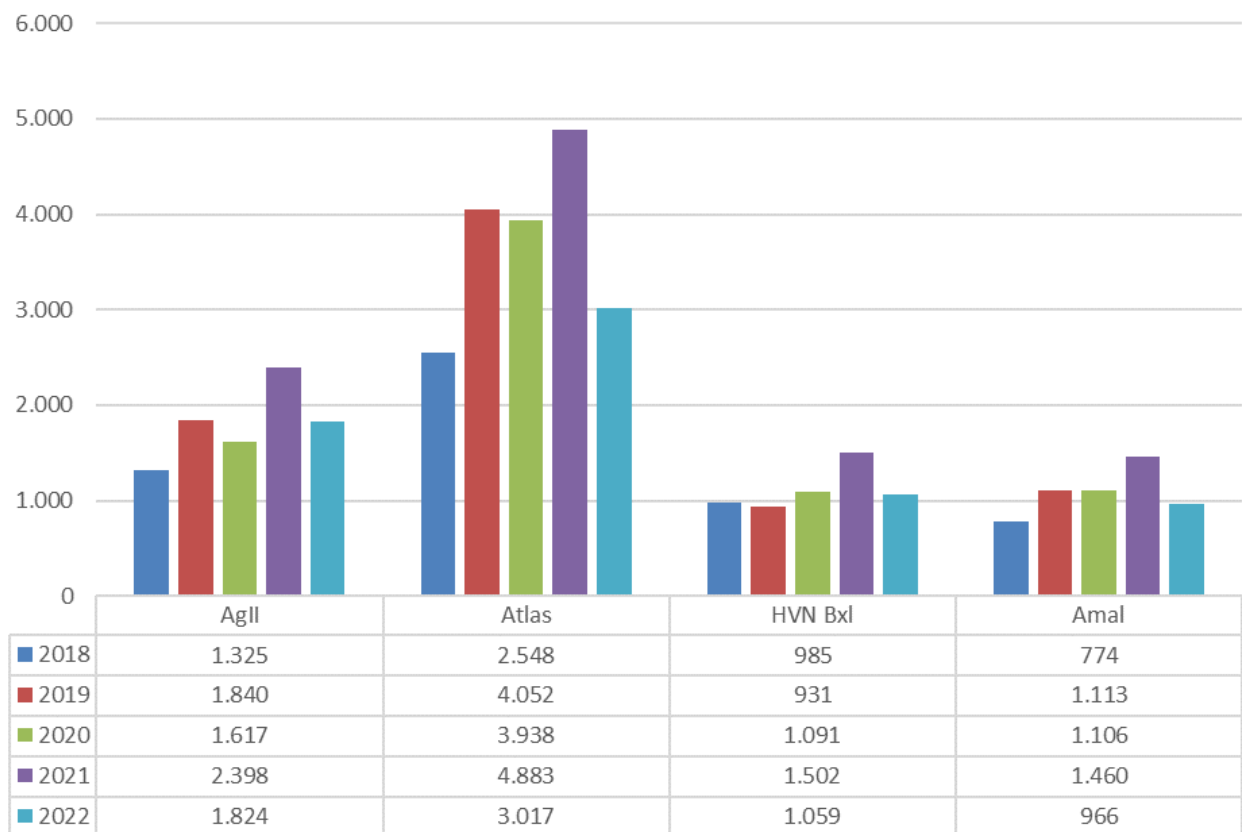
De agentschappen bieden deze testen aan sinds 15 februari 2018. Ervoor werden ook al taaltesten afgenomen, maar dit gebeurde in het kader van een testperiode. De taaltesten werden tot eind februari 2022 kosteloos afgenomen. Vanaf 1 maart 2022 betaalt men 90 euro voor mondelinge vaardigheden en 90 euro voor schriftelijke vaardigheden, tenzij de test wordt afgenomen om een vrijstelling te bekomen voor inburgering.

Voor men van start gaat met de effectieve taaltest, kan een vrijblijvende pre-screening afgenomen worden die de slaagkansen voor de test inschat. Deze is gratis. De eigenlijke taaltest bestaat uit de testonderdelen lezen, luisteren, schrijven en spreken. Men kan aan elk testonderdeel afzonderlijk deelnemen, maar de test is zo georganiseerd dat enerzijds de onderdelen lezen en luisteren en anderzijds de onderdelen schrijven en spreken op twee verschillende testmomenten worden afgenomen. Er is sprake van een getrapt testsysteem: men mag pas deelnemen aan de testonderdelen schrijven en spreken nadat men is geslaagd voor de onderdelen lezen en schrijven.

8.1 AFNEMERS

Figuur 8.11:

Aantal afgelegde pre-screenings en testonderdelen lezen, luisteren, schrijven en spreken, 2018-2022, per agentschap

Civiele testen worden het vaakst afgelegd in Atlas. In 2022 werden er 3.017 pre-screenings en testonderdelen afgenomen door Atlas. Bij het Vlaams Agentschap ligt dit aantal op 1.824. Het Huis van het Nederlands Brussel en Amal namen respectievelijk 1.059 en 966 pre-screenings en testonderdelen af. In 2022 is er overal een daling geweest van afnames met 33%. Het betalend maken van de testen sinds 1/3/2022 voor de meeste testdoelen heeft een rol in deze daling. Een persoon kan meerdere screenings afleggen. In totaal werden er in 2022 6.866 testen afgenomen bij 2.233 unieke personen.

8.2 TESTDOELEN

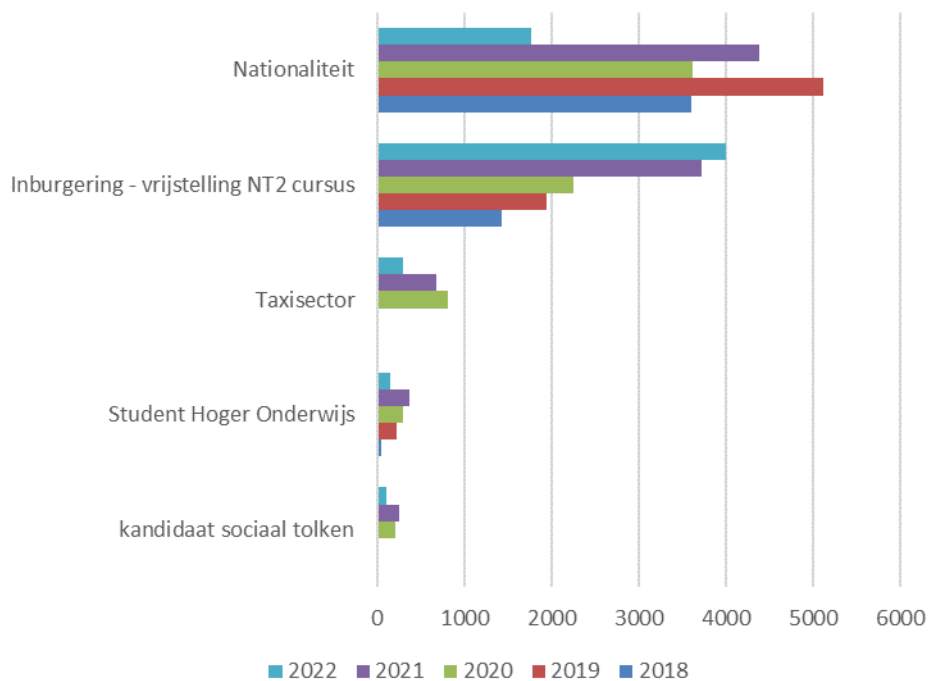
Tabel 8.2.1:

Aantal afgelegde pre-screenings en testonderdelen lezen, luisteren, schrijven en spreken, 2018-2022, naar testdoel

	2018	2019	2020	2021	2022	totaal
Nationaliteit	3.600	5.117	3.616	4.380	1.769	18.482
Inburgering - vrijstelling NT2 cursus	1.430	1.940	2.252	3.730	4.003	13.355
Taxisector			811	686	303	1.800
Student Hoger Onderwijs	42	218	291	375	157	1.083
kandidaat sociaal tolken		1	210	260	112	583
Onderwijs werk B2	95	118	68	144	62	487
Eigen interesse	34	73	46	149	48	350
K&G Begeleider	56	46	60	116	22	300
Werkgever	14	22	37	38	23	134
K&G Verantwoordelijke	9	30	32	23	16	110
Onderwijs werk A2	4	6	25	16	21	72
Openbare besturen A2	15	17	6	26	5	69
COC	3	3	56			62
Openbare besturen B1	18	9	12	10	5	54
GBBW	6	7	9	11	9	42
Onderwijs werk B1	8	10	6	9	3	36
Wooncode	4	7	4	20		35
Overige	294	312	211	250	308	1.375
Totaal	5.632	7.936	7.752	10.243	6.866	38.429

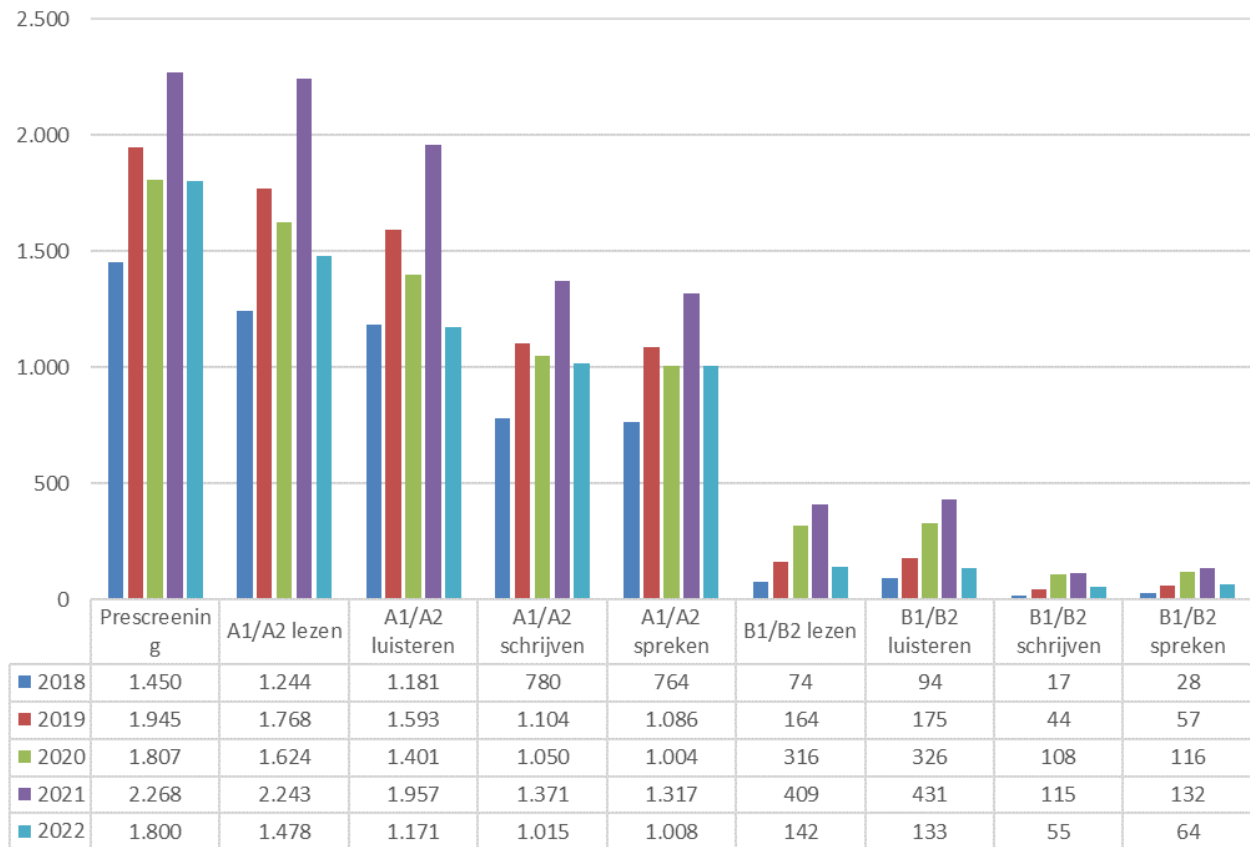
In 2022 werd het grootste deel van de testen afgelegd om een vrijstelling voor het onderdeel NT2 in het kader van inburgering te behalen, namelijk 4.003 testen of 58%. Enkel voor dit doel zijn de testen niet betalend. 26% van de testen werd afgelegd in het kader van nationaliteitsverwerving. Het aantal in 2022 is gedaald met 60% t.o.v. 2021. Sinds 2020 gaf het nieuwe taxidecreet ook aanleiding tot heel wat testen, maar dat aantal is in 2022 sterk verminderd in vergelijking met 2020. Ook kandidaat sociaal tolken en studenten hoger onderwijs zijn afnemers van heel wat testen.

Figuur 8.2.1:
Aantal afgelegde civiele testen, 2018-2022, naar testdoel

8.3 TESTTYPES EN -RESULTATEN

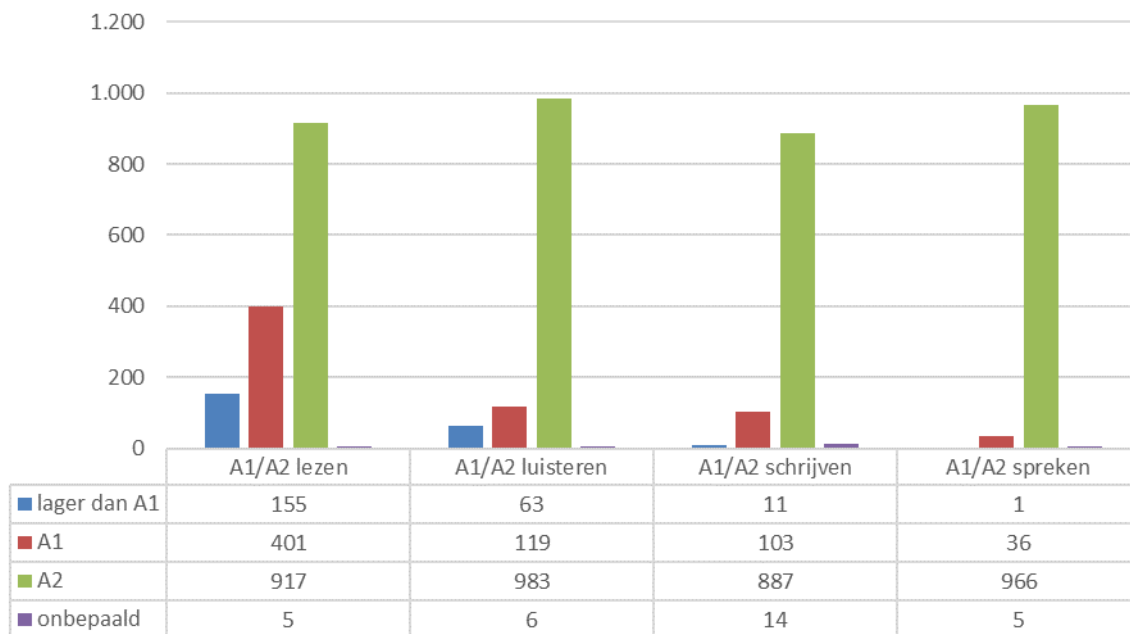
Figuur 8.3.1:
Aantal afgelegde civiele testen, 2018-2022, naar testtype

Het aantal testen is op alle niveaus gedaald. Testen op niveau A1/A2 worden veel vaker afgenomen dan de testen op niveau B1/B2. In 2022 werden bijvoorbeeld 1.478 leestesten op niveau A1/A2 afgenomen en 142 op niveau B1/B2. Dit heeft te maken met de testdoelen: voor inburgering en nationaliteitsverwerving (de meest voorkomende testdoelen) is een attest van niveau A2 nodig. Het aantal testen op niveau B1/B2 lezen en luisteren is in 2022 ook sterk gedaald.

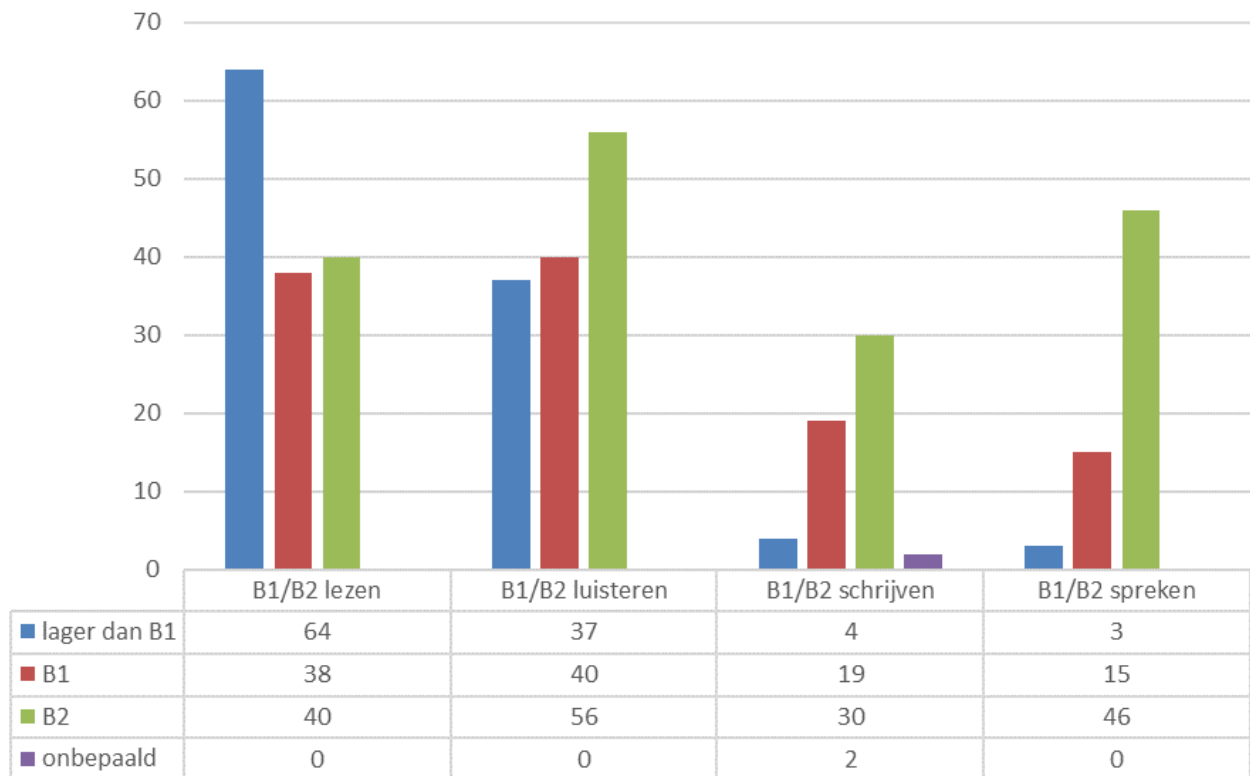
Verder zien we dat lees- en luistertesten vaker worden afgenomen dan schrijf- en spreektesten. Dit heeft te maken met het getrapt systeem (kandidaten mogen enkel deelnemen aan de schrijf/spreektest nadat ze geslaagd zijn voor de lees/luistertest).

Figuur 8.3.2:
Resultaten lezen, luisteren, schrijven en spreken, testniveau A1/A2, 2022

Van de deelnemers aan de lees- en luistertesten op niveau A1/A2 behaalt respectievelijk 62% (n=917, lezen) en 84% (n=983, luisteren) niveau A2. De slaagpercentages op de schrijf- en spreektesten liggen een stuk hoger: respectievelijk 87% (n=887) en 96% (n=966) van de deelnemers behaalt niveau A2 op deze testen. Maar dit heeft te maken met - zoals eerder vermeld - het feit dat enkel zij die slagen op de onderdelen 'lezen en luisteren', de onderdelen 'schrijven en spreken' mogen afleggen. In de grafiek geven daarom de absolute cijfers een beter beeld. De meesten slagen op luisteren, vervolgens spreken en lezen. Schrijven is voor velen iets moeilijker dan spreken.

Figuur 8.3.3:
Resultaten lezen, luisteren, schrijven en spreken, testniveau B1/B2, 2022

Van de deelnemers aan de lees- en luistertesten op niveau B1/B2 behaalt respectievelijk 55% (n=78) en 72% (n=96) niveau B1 of B2. De slaagpercentages op de schrijf- en spreektesten liggen ook hier zeer hoog (wat opnieuw deels te verklaren valt door het getrapt systeem). Van de deelnemers aan de schrijf- en spreektesten op niveau B1/B2 behaalt respectievelijk 89% (n=49) en 95% (n=61) niveau B1 of B2. De absolute cijfers in de grafiek tonen ook hier aan dat luisteren het vlotst lukt en schrijven het moeilijkst is.

9 BEREIK EN UITVAL

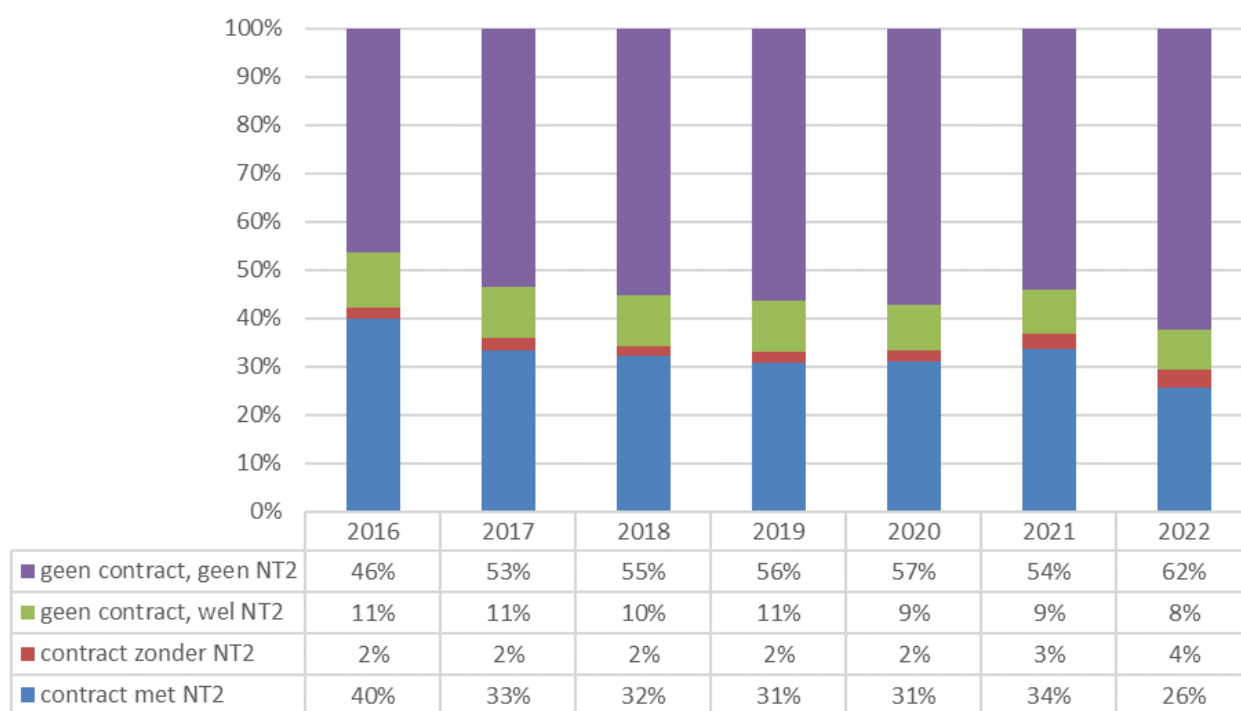
In dit hoofdstuk bekijken we of nieuwkomers (=de instroom), zich ook effectief aanmelden, een inburgeringscontract ondertekenen en het traject met succes beëindigen. We bekijken met andere woorden het bereik en de uitval³².

Sommige rechthebbende nieuwkomers kiezen ervoor enkel NT2 te volgen, maar geen inburgeringscontract te ondertekenen. Dit komt eerst aan bod. Nadien gaan we in detail in op de cohorte nieuwkomers (instroom) van het jaar 2020. Omdat er in Brussel geen kwantitatief zicht is op het aantal nieuwkomers, bekijken we de situatie in Brussel vanaf aanmelding tot inburgeringsattest.

9.1 AL DAN NIET INBURGERINGSCONTRACT EN/OF NT2

Figuur 9.11

Status contract & NT2 bij personen met een eerste instroom in 2016-2022, 26/5/2023, naar jaar instroom

In bovenstaande figuur geven we weer of nieuwkomers al dan niet een inburgeringscontract ondertekenen en al dan niet starten met NT2.

- Contract met NT2: deze personen hebben een contract ondertekend en starten ook met NT2

³² Van de instroom van 2016-2022 zijn er in totaal 402 personen die zonder een contract of zonder een inschrijving in NT2 hun attest behalen. Dat is minder dan 0,3% per jaar en hebben we niet in de grafiek opgenomen.

- Contract zonder NT2: deze personen hebben een contract ondertekend maar hadden een vrijstelling voor NT2
- Geen contract, wel NT2: deze personen kiezen ervoor geen inburgeringscontract te ondertekenen (met MO en trajectbegeleiding) maar wel om te starten met NT2
- Geen contract en geen NT2: deze nieuwkomers worden niet bereikt door inburgering en volgen ook geen NT2.

We stellen vast dat op 26/5/2023 er van de instroom van het jaar 2021 er 34% ondertussen een contract heeft ondertekend met NT2. In augustus 2022 (vorige jaarrapport) was dit nog 30%. Het definitieve 'bereik' van de instroom van 2022 zal dus waarschijnlijk nog stijgen.

Van de volledige instroom in het Vlaamse Gewest in 2022, bestaande uit zowel rechthebbende (zoals EU+ inwoners, o.a. Nederlanders) als verplichte inburgeraars, had op 26/5/2023 de meerderheid (62%) nog geen contract ondertekend en was nog niet gestart met NT2.

30% van de nieuwkomers van 2022 in het Vlaamse Gewest ondertekende een contract. Bij 26% was er geen vrijstelling voor NT2, bij 4% wel. 8% van de nieuwkomers (nl. rechthebbenden) van 2021 volgt daarnaast wel NT2 maar heeft geen inburgeringscontract ondertekend.

Of personen al dan niet een inburgeringscontract ondertekenen, hangt sterk samen met het feit of ze rechthebbend of verplicht nieuwkomer zijn. Dit hangt ook weer sterk samen met de verblijfsstatus. Daarom bekijken we hierna het bereik en de uitval naargelang de verblijfsstatus en de doelgroep van de inburgeraars.

9.2 BEREIK EN UITVAL TIJDENS HET INBURGERINGSTRAJECT

In dit onderdeel van het rapport gaan we na hoeveel inburgeraars het einde van het inburgeringstraject halen en wie afhaakt. Heel wat rechthebbende inburgeraars krijgen een uitnodigingsbrief maar melden zich nooit aan. Hun traject eindigt daar. Anderen melden zich aan maar ondertekenen geen inburgeringscontract. Een deel van hen volgt wel NT2 (zie boven). Nog anderen, die wel een inburgeringscontract ondertekenen, haken af in de loop van hun traject en natuurlijk behaalt een groot deel van zij die een contract ondertekenden, ook hun inburgeringsattest.

Het is belangrijk te weten dat een deel van de personen die doelgroep van inburgering worden, nadien uit Vlaanderen of Brussels Hoofdstedelijk Gewest vertrekken en daarom geen doelgroep van inburgering meer zijn. Er zijn ook asielzoekers wiens procedure eindigt en die hun verblijfsrecht verliezen.

We bekijken de instroom van 2020 omdat de meeste van die inburgeraars hun traject reeds hebben afgerond. Ook traaglerenden die een langer NT2-traject afleggen, zouden grotendeels klaar moeten zijn.

We maken een onderscheid tussen

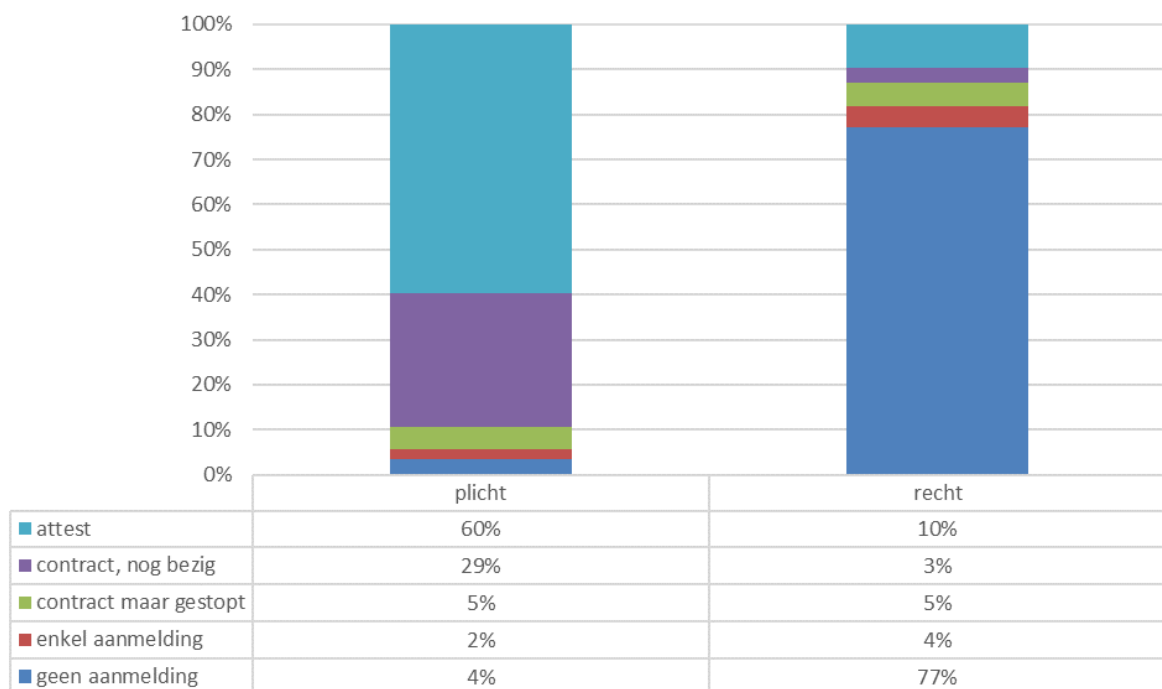
- geen aanmelding: zij hebben zich na de uitnodigingsbrief niet aangemeld bij één van de drie agentschappen
- enkel aanmelding: zij hebben zich aangemeld maar hebben geen inburgeringscontract ondertekend

- contract maar gestopt: zij hebben een contract ondertekend maar zijn niet gestart met de opleidingen of zijn afgehaakt vooraleer te voldoen aan de voorwaarden om een attest te behalen
- contract, nog bezig: zij voldoen nog niet aan de voorwaarden om een attest te behalen maar hun traject is nog niet afgesloten, zij zijn dus nog bezig.
- attest: zij hebben met succes het inburgeringstraject doorlopen.

Figuur 9.2.1

Aandeel meerderjarige inburgeraars met een eerste extractie in 2020, 26/05/2023, naar doelgroep & status aanmelding & contract, in %

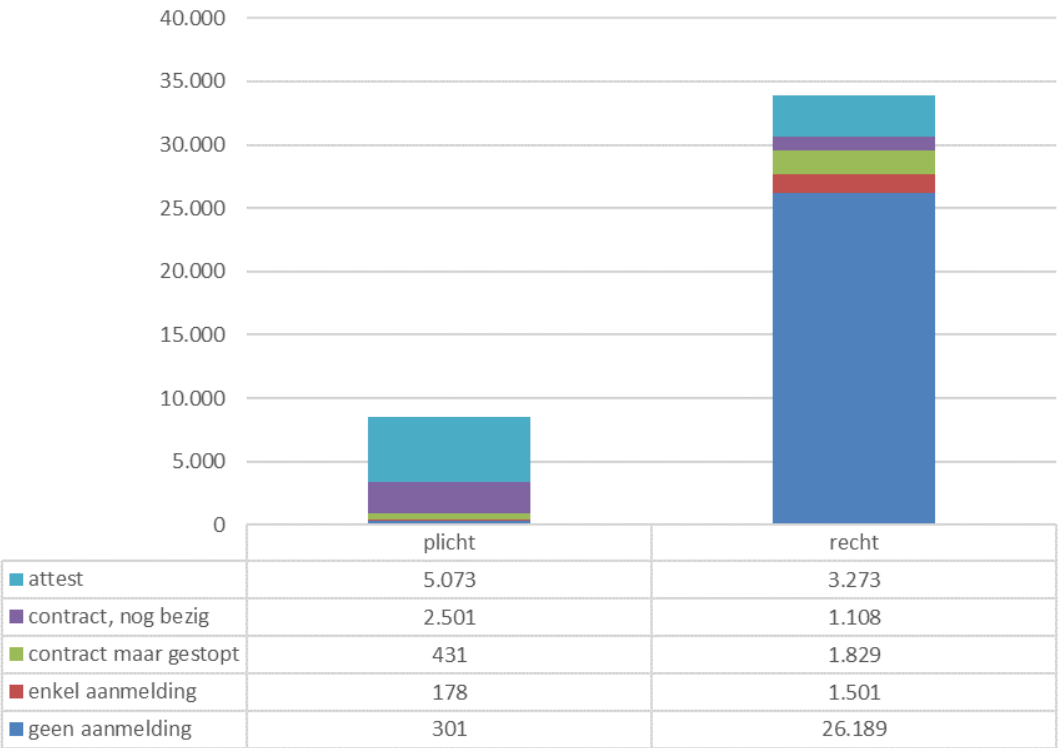

In figuren 9.2.1 en 9.2.2 zien we dat van de rechthebbende nieuwkomers van 2020 in het Vlaamse Gewest bijna 3.273 personen (10%) een attest behaald hebben en ruim 1.108 (3%) personen nog bezig zijn. De grotere meerderheid heeft zich nooit aangemeld (77%) en een minderheid is gestart maar is gestopt (5%).

Voor verplichte inburgeraars ziet het er helemaal anders uit: Bijna 5.073 nieuwkomers (60%) hebben een attest behaald en bijna 2.501 nieuwkomers (29%) zijn nog bezig. Een minderheid is afgehaakt nadat het contract is ondertekend (5%).³³

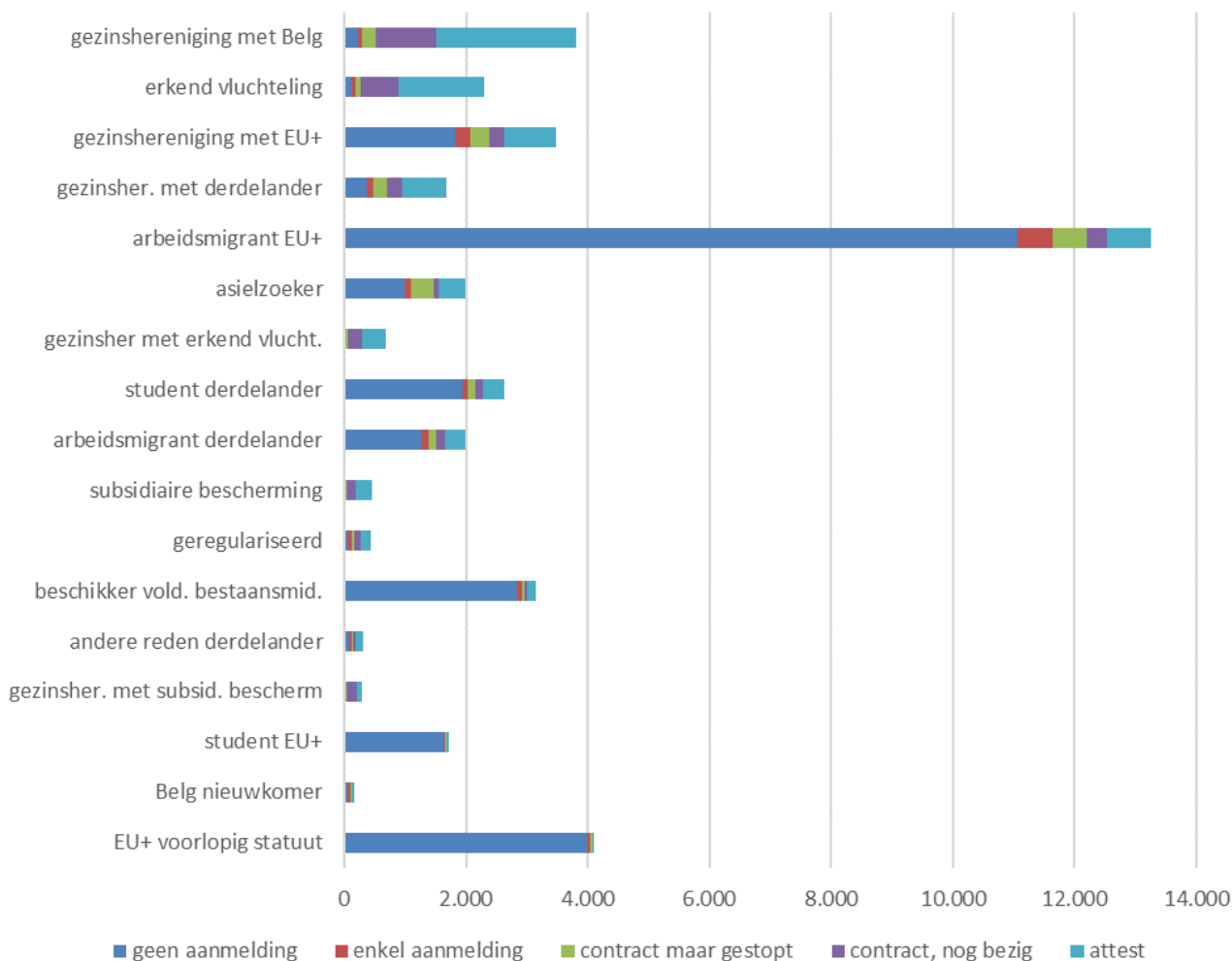
³³ Omdat inburgeraars in de loop van hun traject van doelgroep kunnen veranderen en dit relevant is voor uitval, kijken we naar de laatst gekende doelgroep van een persoon. Voor personen met een ongekende laatste doelgroep, kijken we naar de doelgroep bij het begin van hun traject.

Figuur 9.2.2:
Aantal meerderjarige inburgeraars met een eerste extractie in 2020, 26/5/2023, naar doelgroep & status
aanmelding & contract, in absolute aantallen

Figuur 9.2.3:

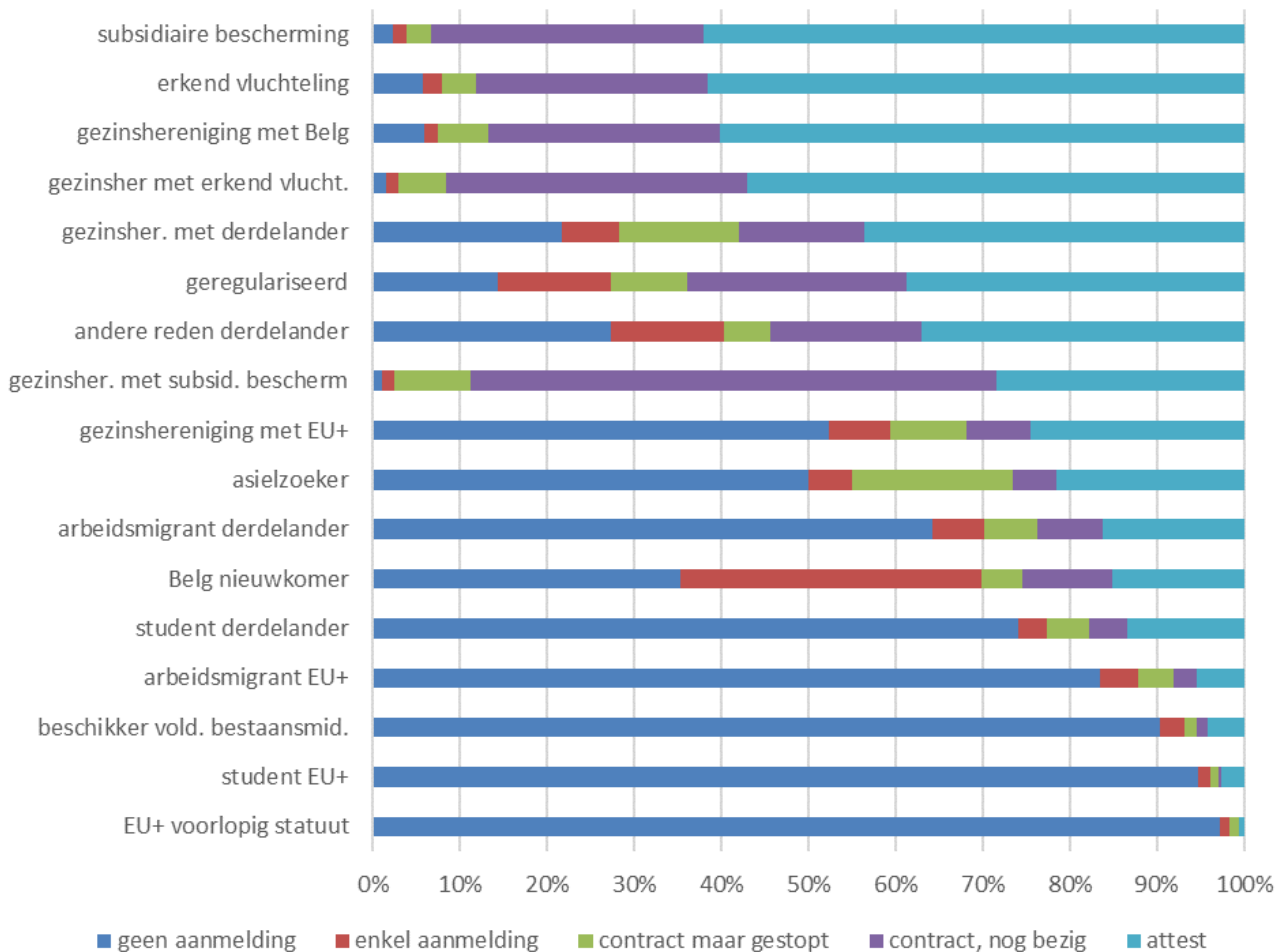
Aantal meerderjarige inburgeraars met een eerste extractie in 2020, 26/5/2023, naar verblijfsstatus & status aanmelding & contract, rechthebbend en verplicht samen

De figuur geeft de flow aan per verblijfsstatuut, waarbij gesorteerd is op het aantal personen met een inburgeringsattest. Bovenaan staan de statuten die in absolute aantallen het meeste inburgeringsattesten behalen, onderaan het minst. Gezinsherenigers met Belgen, erkend vluchtelingen en niet-EU gezinsherenigers behalen in absolute aantallen de meeste inburgeringsattesten. Zij zijn verplicht inburgering te volgen. Van de grote groep EU+ arbeidsmigranten meldt de grote meerderheid zich niet aan om inburgering te volgen.

Figuur 9.2.4:

Aandeel meerderjarige inburgeraars met een eerste extractie in 2020, 26/05/2023 naar verblijfsstatus & status aanmelding & contract, rechthebbend en verplicht samen

Bovenstaande grafiek geeft aan hoe het bereik en de uitval eruit ziet per verblijfsstatus.

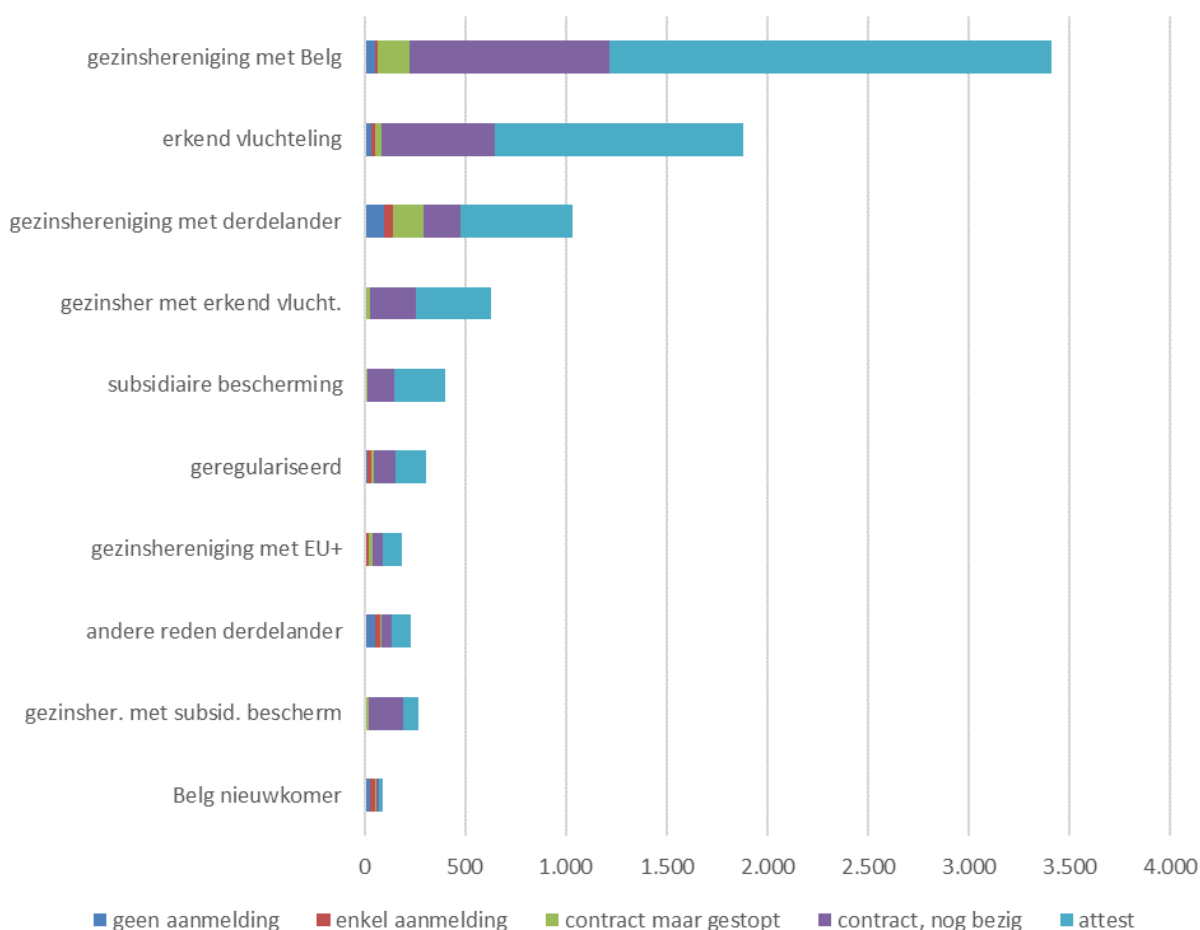
Bovenaan staan de verblijfsstatuten die relatief het vaakst een attest behalen en onderaan de statuten die dit het minst vaak behalen. Subsidiair beschermde, erkend vluchtelingen en gezinsherenigers met Belgen behalen relatief het vaakst een inburgeringsattest. Studenten, arbeidsmigranten en andere EU+-inwoners, allen rechthebbend, behalen in verhouding het minst vaak een inburgeringsattest.

9.3 BEREIK EN UITVAL VAN VERPLICHTE INBURGERAARS

Hierna bekijken we van naderbij de groep van verplichte³⁴ inburgeraars naar verblijfsstatus. De eerste grafiek geeft absolute aantallen weer, de tweede de relatieve aandelen.

Figuur 9.3.1:

Aantal verplichte inburgeraars met een eerste extractie in 2020, naar verblijfsstatus en status aanmelding en contract, 26/05/2023

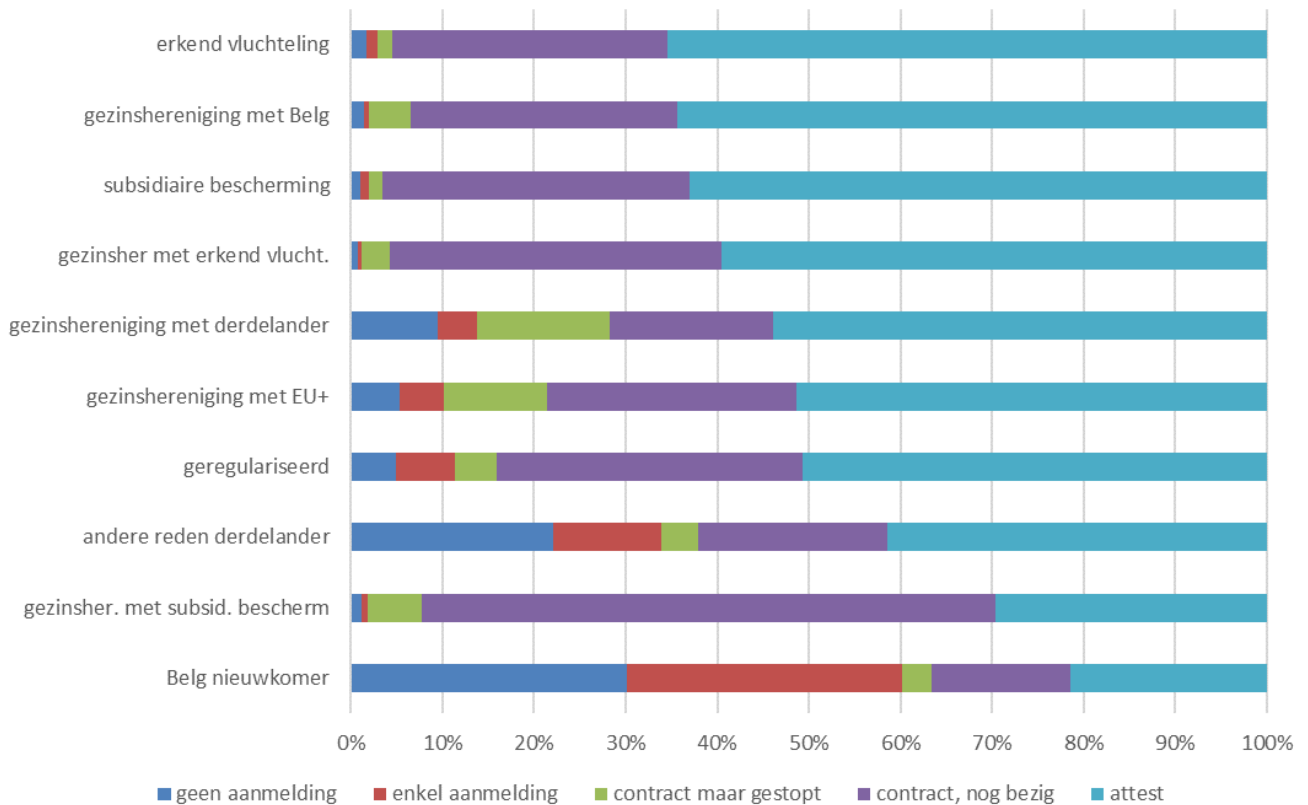

Zoals ook al bleek uit het algemene beeld, heeft de meerderheid van de verplichte nieuwkomers van 2020 zijn of haar attest behaald. Toch zien we dat een aanzienlijk deel van hen nog bezig is. Een minderheid is gestopt.

³⁴ Volgens de gegevens waarover we beschikken uit het rijksregister vermoeden we dat ze verplicht inburgeraar zijn. In de praktijk blijken er fouten in het rijksregister of kunnen bijkomende (verblijfs)documenten aantonen dat de persoon toch niet verplicht inburgeraar is.

Figuur 9.3.2:

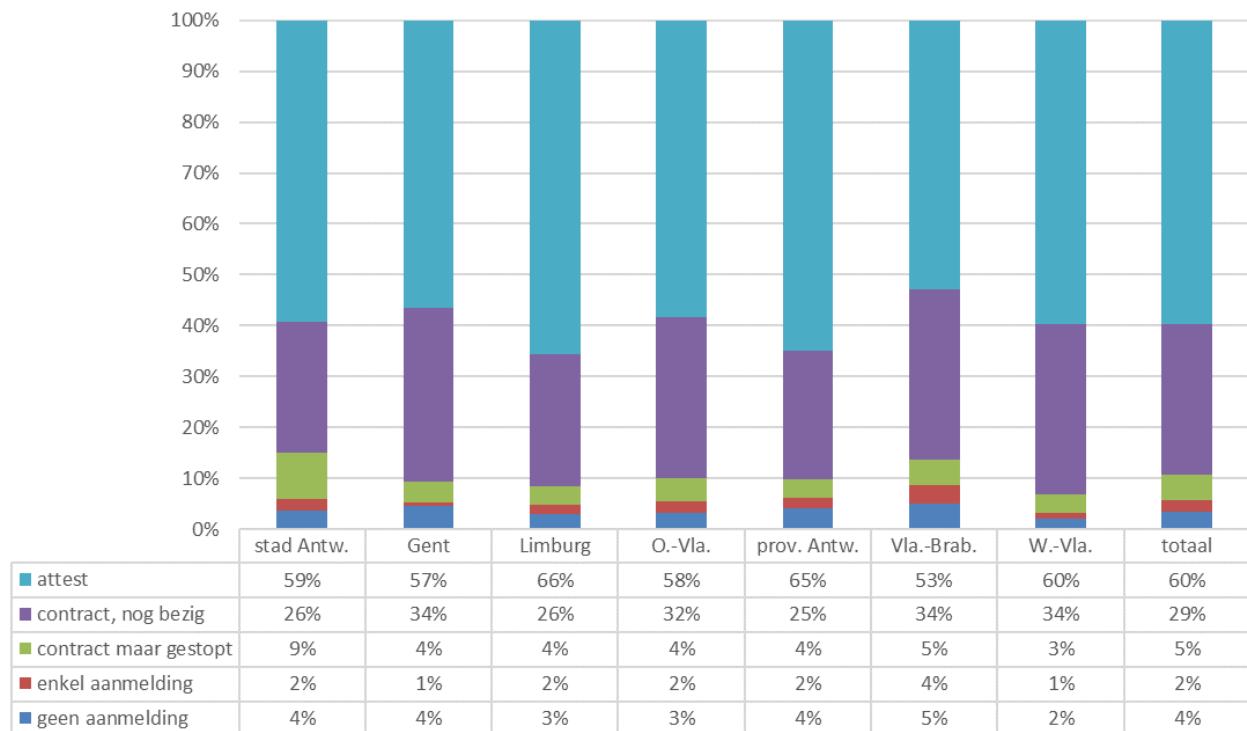
Aandeel verplichte inburgeraars met een eerste extractie in 2020, naar verblijfsstatus en status aanmelding en contract, 26/5/2023

Bovenstaande figuur maakt de vergelijking mogelijk tussen de verblijfsstatuten, ook al zijn hun absolute aantallen zeer verschillend. Bij erkend vluchtelingen, gezinsherenigers met Belgen en subsidair beschermden is het aandeel dat niet start met inburgering of onderweg stopt, erg beperkt. Het beeld van de groep Belg nieuwkomer lijkt sterk af te wijken, maar dat ligt vooral aan het zeer kleine aantal personen (93). Indien mensen stoppen na aanmelding is dit meestal omdat de inschatting 'verplicht' op basis van rijksregistergegevens niet klopte.

Figuur 9.3.3:

Aandeel verplichte inburgeraars met een eerste extractie in 2020, naar regio van instroom en status aanmelding en contract, 26/5/2023

We bekijken nog steeds de verplichte nieuwkomers van het Vlaamse Gewest met een contract in 2020. Aangezien sommige nieuwkomers aankomen in één regio en in de loop van hun traject verhuizen naar een andere regio, zijn deze cijfers lichtjes beïnvloed door deze verhuizers.

In West-Vlaanderen meldde 2% zich nooit aan. In Vlaams-Brabant ligt dit hoger met 5%. In de andere regio's ligt het hiertussen. Ook het aandeel dat zich aanmeldde, maar geen contract ondertekende (bv. omdat men toch geen doelgroep van inburgering bleek), is in alle regio's beperkt, net als het aandeel verplichte inburgeraars dat stopt³⁵.

Het aandeel personen dat een contract heeft ondertekend maar nog bezig is, is het laagst in de provincie Antwerpen (25%) en het hoogst in Vlaams-Brabant, West-Vlaanderen en Gent (34%).

Het aandeel personen met een contract maar nog bezig, is hoger in de groep met extractie in 2020 dan de groep met extractie in 2019 (vorig jaarrapport). Dit heeft onder meer te maken met het feit dat de huidige meting gebeurd is in mei 2023, terwijl de vorige meting gedaan werd in augustus 2022 (na het afsluiten van het schooljaar). Ook het feit dat de LIGO-scholen tijdens COVID langer gesloten waren en minder online les gaven, maakt dat het traject van de CBE-kanten langer geworden is (zie ook duur NT2

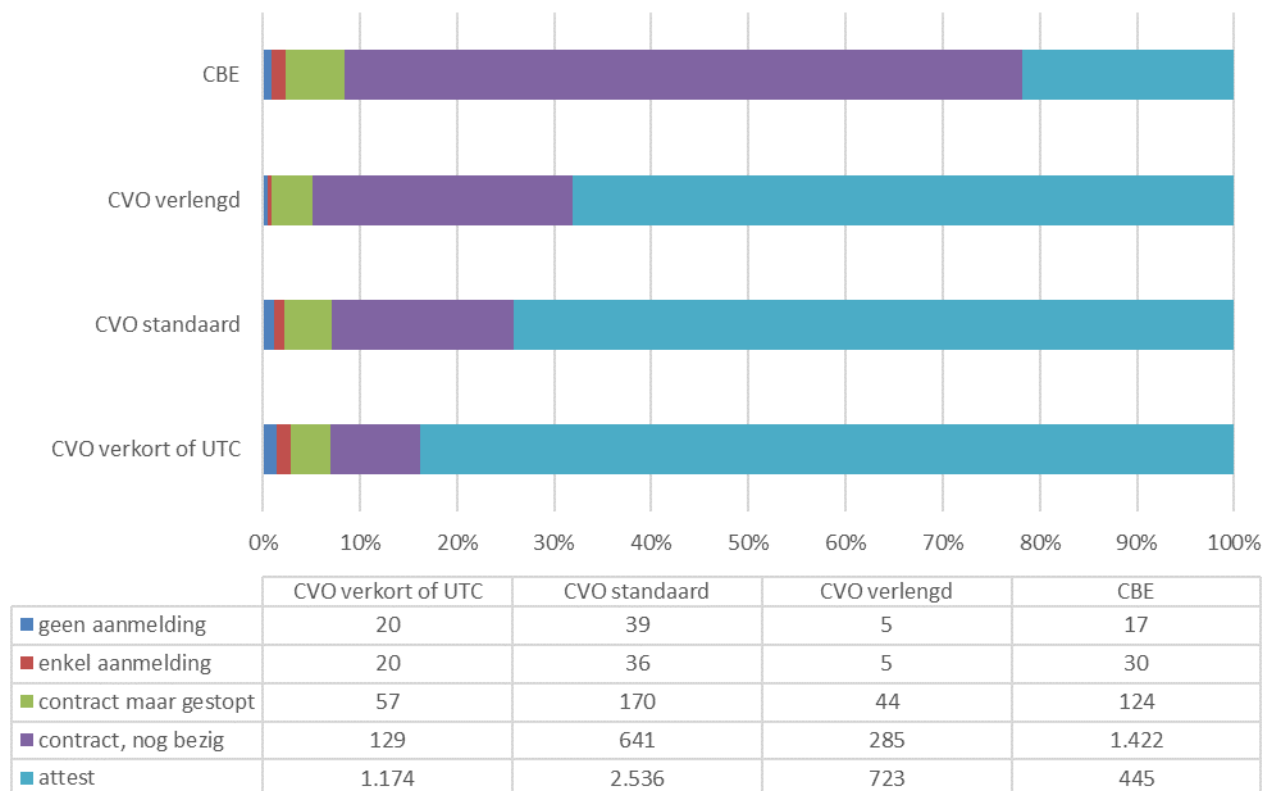
³⁵ Verplichte inburgeraars kunnen stoppen omdat ze geen doelgroep van inburgering meer zijn (vb verhuis buiten Vlaanderen) of bijvoorbeeld omwille van medische redenen. Wie zonder geldige reden stopt, wordt gesanctioneerd en moet alsnog inburgering volgen.

traject). Het aandeel personen dat een attest behaald heeft, ligt het hoogst in Limburg (66%) en het laagst in Vlaams-Brabant (53%).

Het is ook nuttig om te bekijken hoe het bereik en de uitval eruitzien naargelang het ingeschat (taal)leervermogen.

Figuur 9.3.4:

Aandeel verplichte inburgeraars met een eerste extractie in 2020, 26/5/2023, naar advies taalleervermogen en status aanmelding en contract

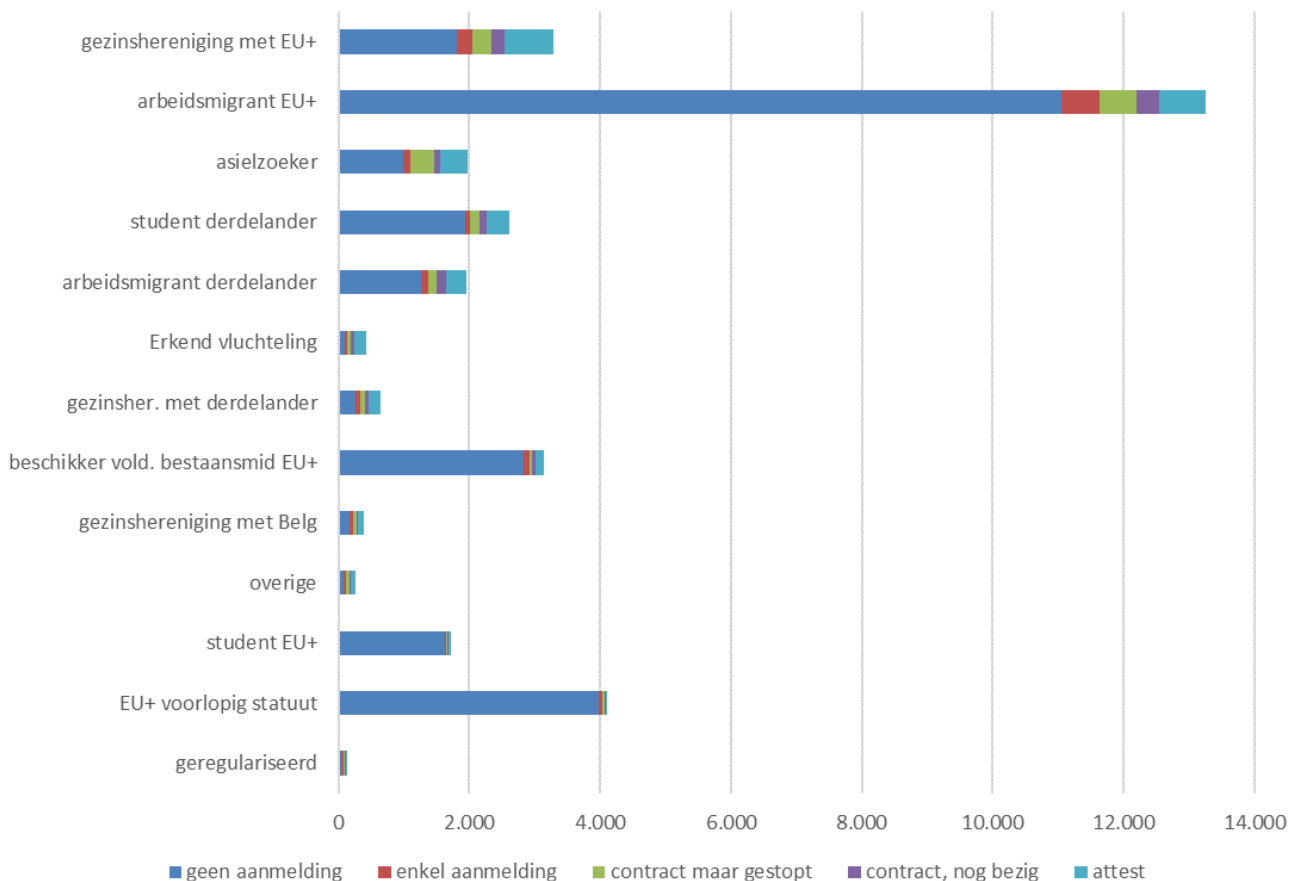

We stellen vast dat de meerderheid van de verplichte inburgeraars met een eerste extractie in 2020, een ingeschat (taal)leervermogen 'CVO standaard' krijgt en ondertussen klaar is met inburgering. 641 personen van deze groep zijn nog bezig (19%). Van de groep met een advies 'CVO verkort of UTC' zijn veel minder personen nog bezig (9%). Bij personen met advies 'CBE' zijn veel vaker nog bezig. 70% of 1.422 personen in deze groep is nog bezig. Van de personen die een advies CBE alfa kregen is zelfs 83% nog bezig (niet in grafiek).

9.4 BEREIK EN UITVAL VAN RECHTHEBBENDE INBURGERAARS

Figuur 9.4.1:

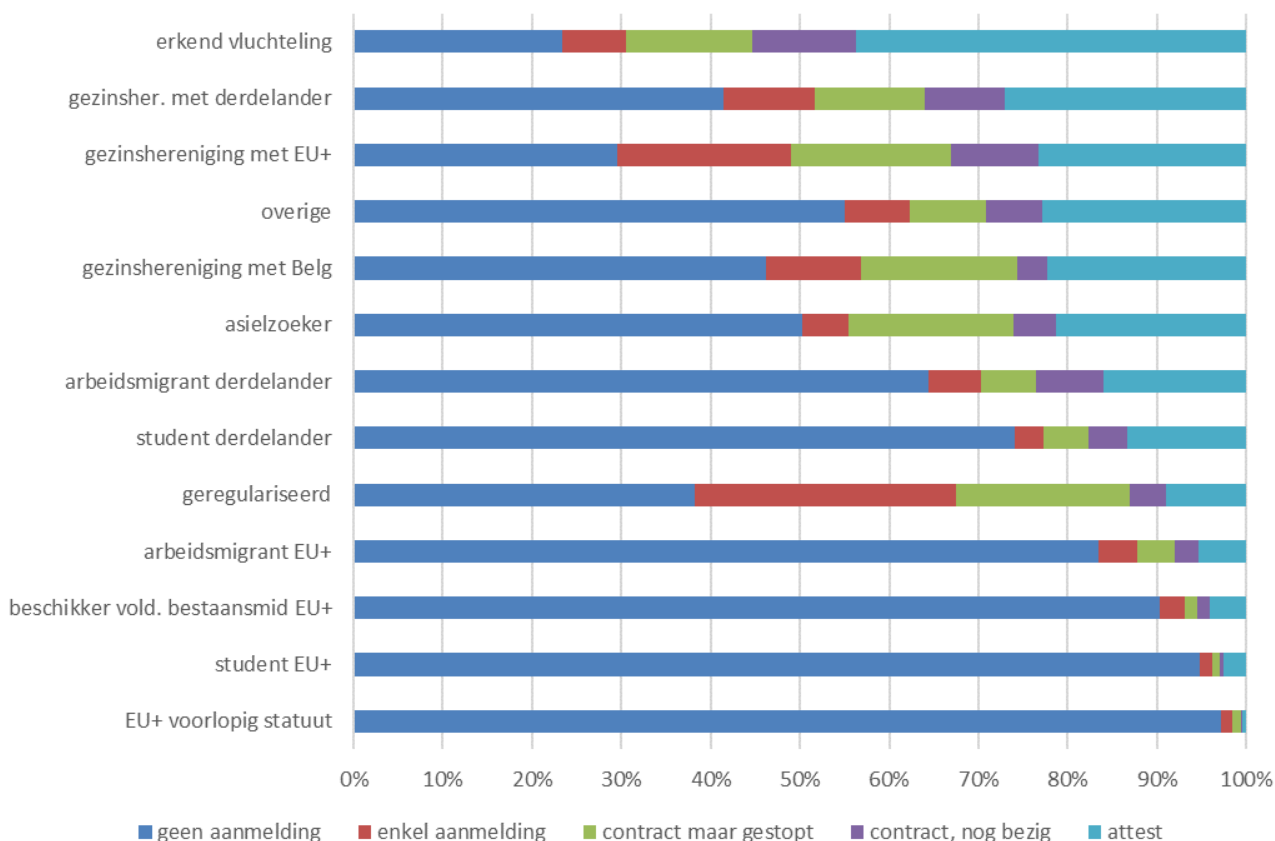
Aantal rechthebbende inburgeraars met een eerste extractie in 2020, 26/5/2023, naar verblijfsstatus en status aanmelding en contract

We bekijken het bereik en de uitval van de rechthebbende/vrijwillige nieuwkomers van het Vlaamse Gewest in 2020. In absolute aantallen zijn het vooral gezinsherenigers met EU+ en EU+ arbeidsmigranten die een inburgeringsattest behalen.

Figuur 9.4.2:

Aandeel rechthebbende inburgeraars met een eerste extractie in 2020, 26/05/2023, naar verblijfsstatus en status aanmelding en contract

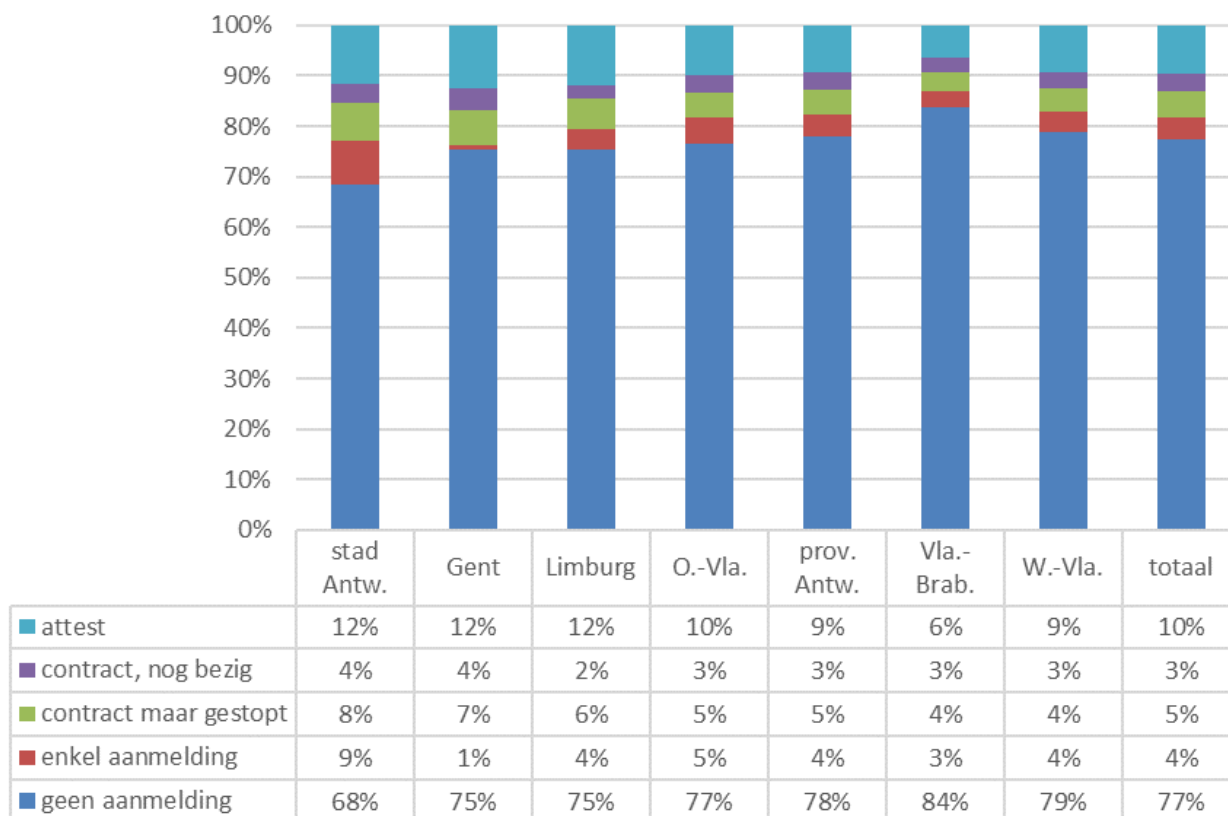

In relatieve cijfers zijn het vooral (rechthebbende) erkend vluchtelingen die het meest een attest behalen. Bijna de helft van hen behaalde een attest. EU+-studenten, 'beschikkers over voldoende bestaansmiddelen' en EU+ arbeidsmigranten behalen in verhouding het minst een attest.

Bij de vrijwillige nieuwkomers zijn er niet alleen veel meer personen die niet starten, er zijn ook relatief meer personen die starten maar onderweg stoppen. Een aantal categorieën zoals erkend vluchteling en gezinshereniging met Belg zijn in eerste instantie verplicht nieuwkomer. Wanneer zij vrijgesteld worden van de verplichting, hebben zij het recht te stoppen met hun inburgeringstraject. Een deel doet dit ook. De groep 'EU+ voorlopig statuut' is een weinig zeggende categorie omdat de definitieve verblijfsreden nog moet volgen.

Figuur 9.4.3:

Aandeel rechthebbende inburgeraars met een eerste extractie in 2020, 26/05/2023, naar regio van instroom en status aanmelding en contract

We bekijken of er regionale verschillen zijn in bereik en uitval. Zoals eerder beschreven, meldt de meerderheid van de rechthebbende nieuwkomers zich niet aan. In Vlaams-Brabant gaat het om 84%, in stad Antwerpen om 68%. In de andere regio's ligt dit er tussenin.

Het aandeel personen dat zich wel aanmeldt maar dan beslist om toch geen inburgeringscontract te ondertekenen schommelt tussen 1% in Gent en 9% in stad Antwerpen.

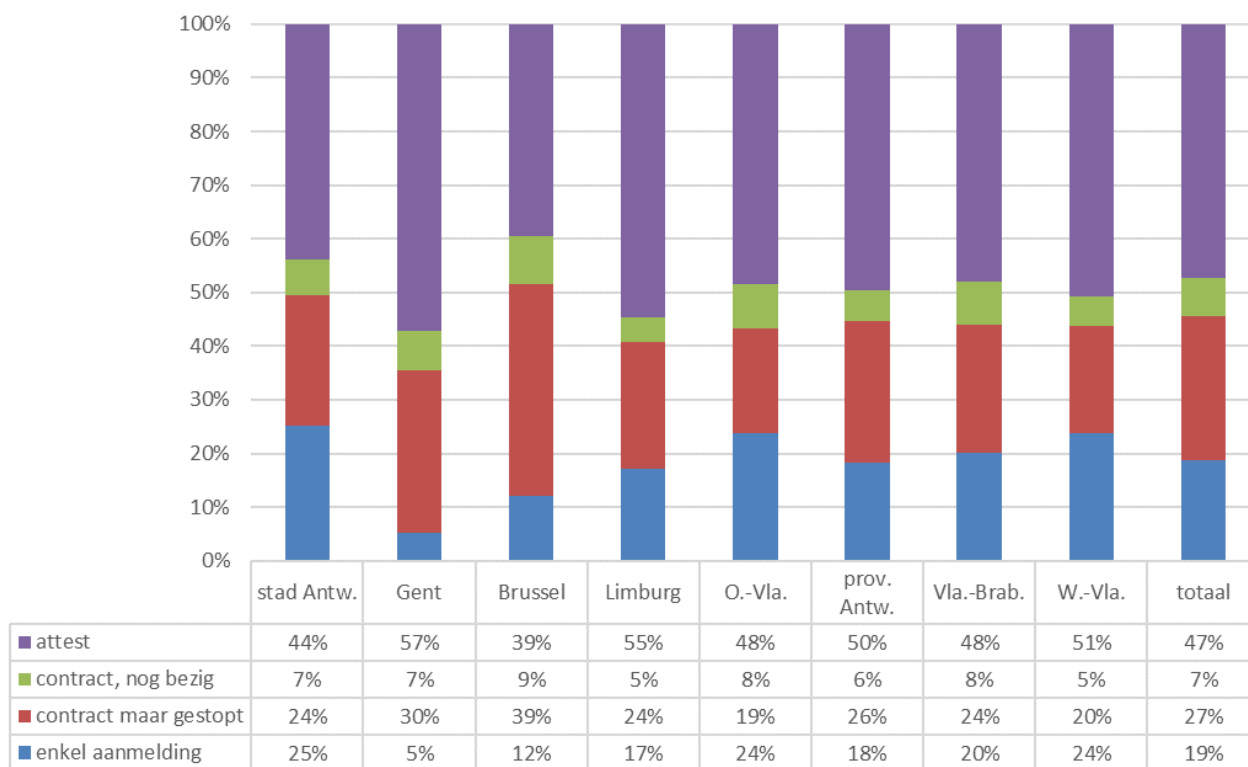
Het aandeel personen dat in de loop van zijn of haar traject stopt ligt tussen 4% in Vlaams-Brabant en West-Vlaanderen en 8% in stad Antwerpen.

Uiteindelijk heeft gemiddeld 10% zijn of haar attest behaald. In Limburg (12%), stad Antwerpen (12%) en Gent (12%) ligt dit hoger, in Vlaams-Brabant (6%) lager.

Omdat we geen instroomcijfer hebben over het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, geeft volgende grafiek het bereik en de uitval weer vanaf aanmelding in 2020 met hierbij wel gegevens van regio Brussel.

Figuur 9.4.4:

Aandeel rechthebbende inburgeraars met een eerste aanmelding in 2020, 31/05/2023, naar laatst gekende regio en status aanmelding en contract

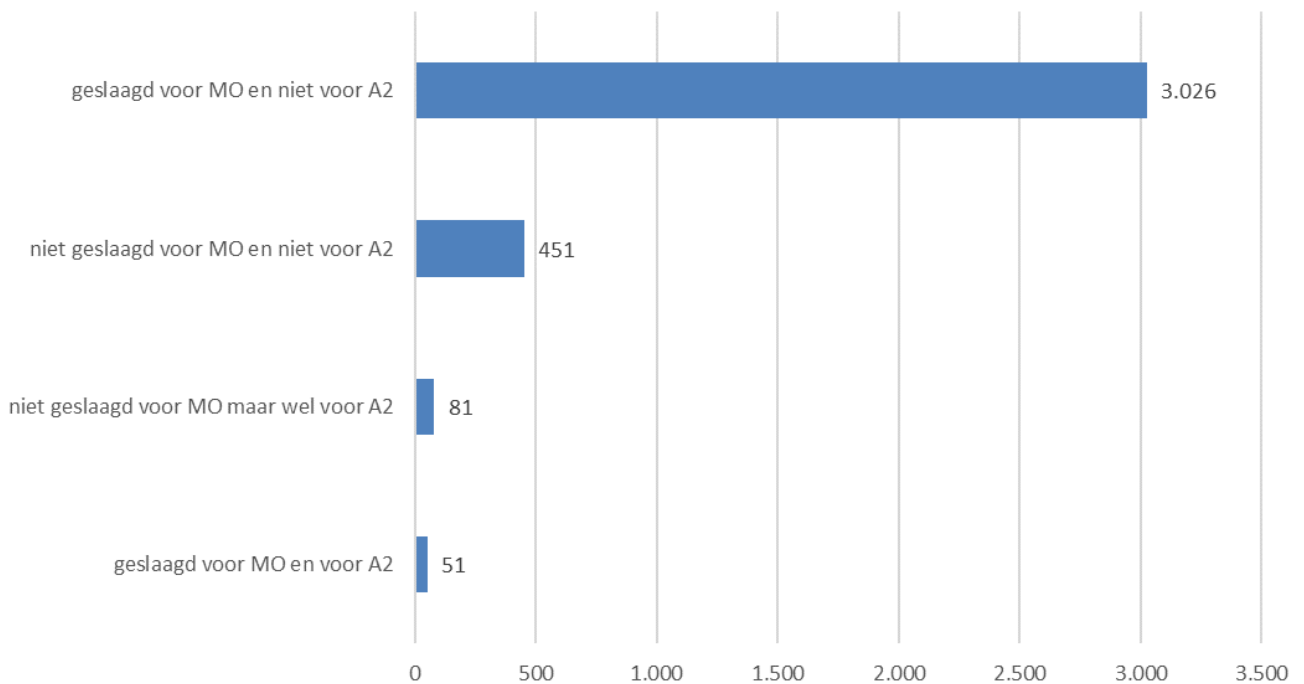
In stad Antwerpen, Oost-Vlaanderen en West-Vlaanderen zijn er in verhouding iets meer rechthebbenden die na aanmelding besluiten om geen inburgeringscontract te ondertekenen. In het Brussels Hoofdstedelijk Gewest zijn er in verhouding meer mensen die een contract hebben ondertekend maar nadien zijn afgehaakt. Het aandeel personen dat 'nog bezig' is, is gelijkaardig in de verschillende regio's. In Gent en Limburg heeft het grootste aandeel rechthebbenden met een aanmelding in 2020 een attest behaald.

9.5 NOG BEZIG, VOOR NT2 OF VOOR MO?

In totaal zijn op 26/5/2023 3.609 personen met een eerste extractie in 2020 nog bezig met hun inburgeringstraject. We gaan na met welk onderdeel ze nog bezig zijn: MO of NT2.

Figuur 9.5.1:

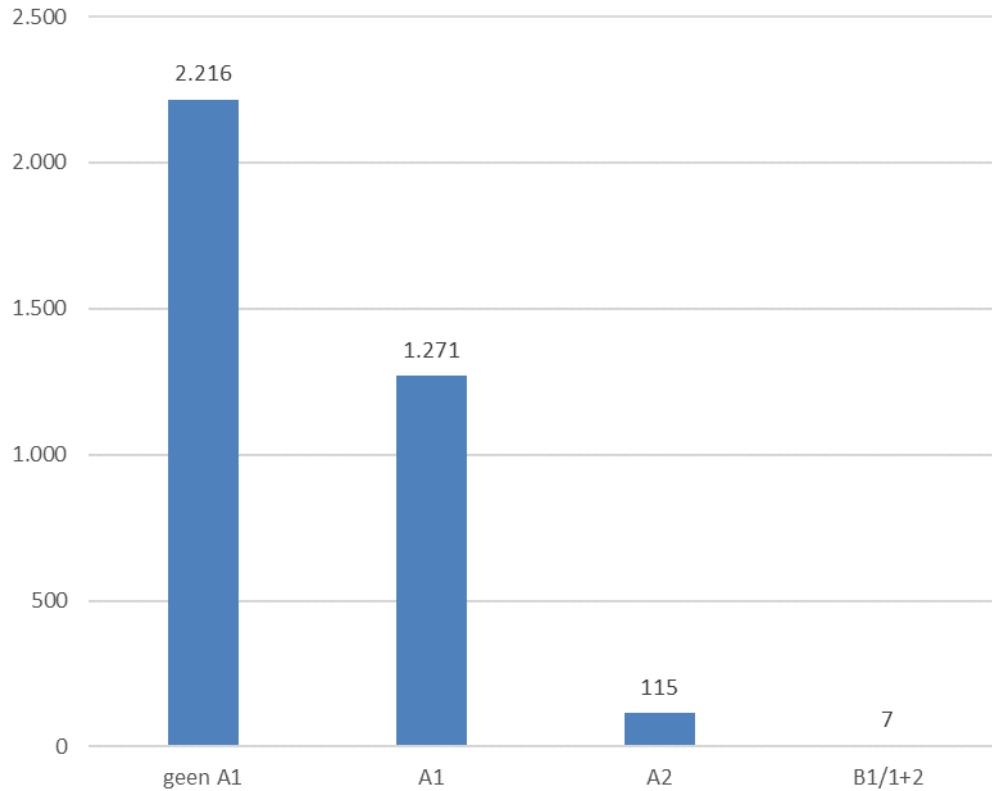
Situatie voor MO en voor NT2 niveau A2 voor personen met extractie in 2020 die nog bezig zijn op 26/05/2023

We stellen vast dat de grote meerderheid (3.026 personen) klaar is met MO maar nog geen A2 behaald heeft. Slechts 81 personen hebben wel A2 behaald maar nog geen MO. 451 personen hebben noch voldaan aan NT2 noch aan MO. 51 personen zijn in principe klaar maar moeten hun inburgeringsattest nog krijgen.

Figuur 9.5.2:

Hoogst behaalde niveau NT2 voor personen met extractie in 2020 en die nog bezig zijn op 26/5/2023

Zij die nog bezig zijn met hun traject hebben in de meeste gevallen (61%) nog geen A1 behaald. 35% heeft wel A1 behaald maar nog geen A2. Bij CBE-klienten loopt het A1 en het A2 traject deels parallel wegens de vele modules voor zowel mondeling als schriftelijk A1 en A2. Dat vertekent het beeld. Slechts een minderheid (4%) heeft A2 of hoger behaald.

10 DUURTIJDEN VAN HET TRAJECT

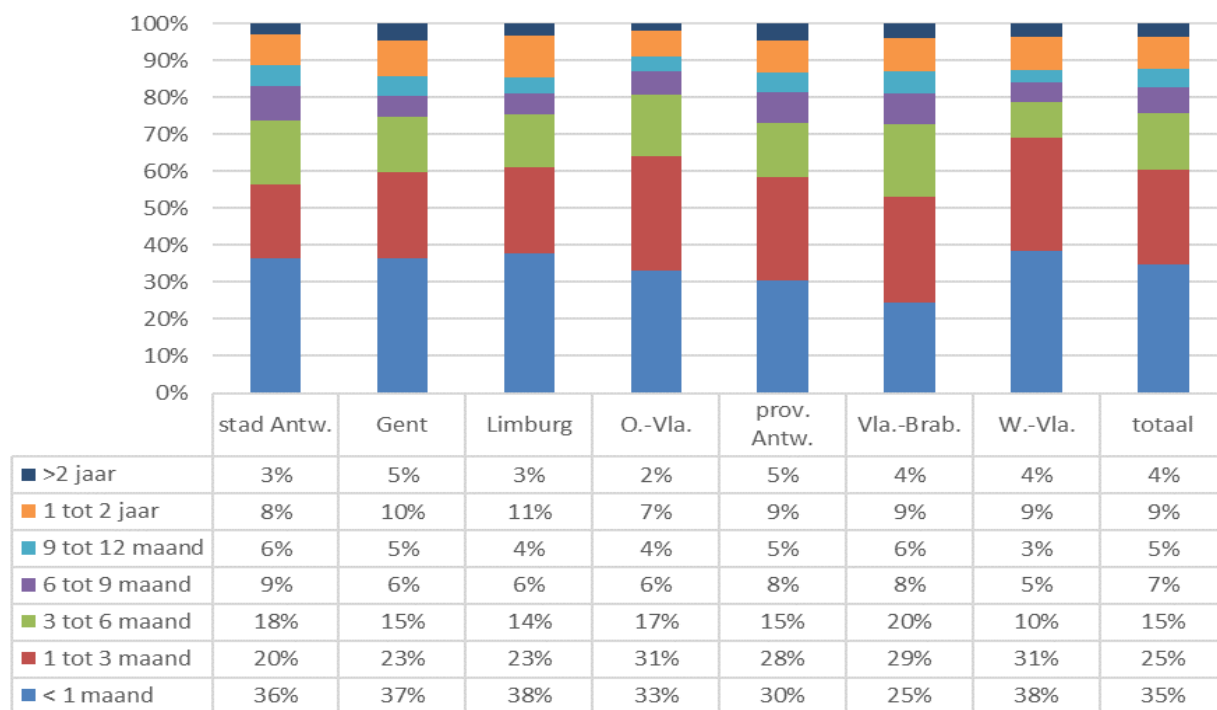
In het volgende hoofdstuk bekijken we de duurtijden tussen de verschillende fases in het inburgeringstraject. De duurtijden tot het starten met MO en NT2 hebben we eerder beschreven in hoofdstuk 5. Hier bekijken we de duurtijd van instroom tot aanmelding, van aanmelding tot ondertekening van het inburgeringscontract en ten slotte de duurtijd van ondertekening van contract tot het behalen van het attest. We vertrekken allereerst vanuit dezelfde cohorte als in hoofdstuk 9, namelijk de nieuwkomers van 2020 in het Vlaamse Gewest. Nadien bekijken we de cohorte van personen die een inburgeringscontract ondertekenden in 2020, om op die manier ook de situatie in Brussel mee te kunnen nemen.

Personen kunnen in de loop van het traject verhuizen en kunnen hun traject tijdelijk stopzetten. We hebben deze personen en de periodes van onbeschikbaarheid er niet uitgefilterd. We kijken naar de regio van het eindpunt. Bij de duur tussen instroom tot aanmelding kijken we bijvoorbeeld naar de regio van aanmelding, bij de duur van aanmelding tot contract naar de regio waar het inburgeringscontract ondertekend werd. De duurtijden worden weergegeven per regio met als laatste blok in de figuur het gemiddelde voor Vlaanderen (totaal).

10.1 DUUR VAN INSTROOM TOT AANMELDING

Figuur 10.11:

Aandeel inburgeraars met een eerste extractie in 2020, 1/6/2023, naar regio van aanmelding en duurtijd van eerste instroom tot eerste aanmelding

We kijken uiteraard enkel naar personen die zich aangemeld hebben.

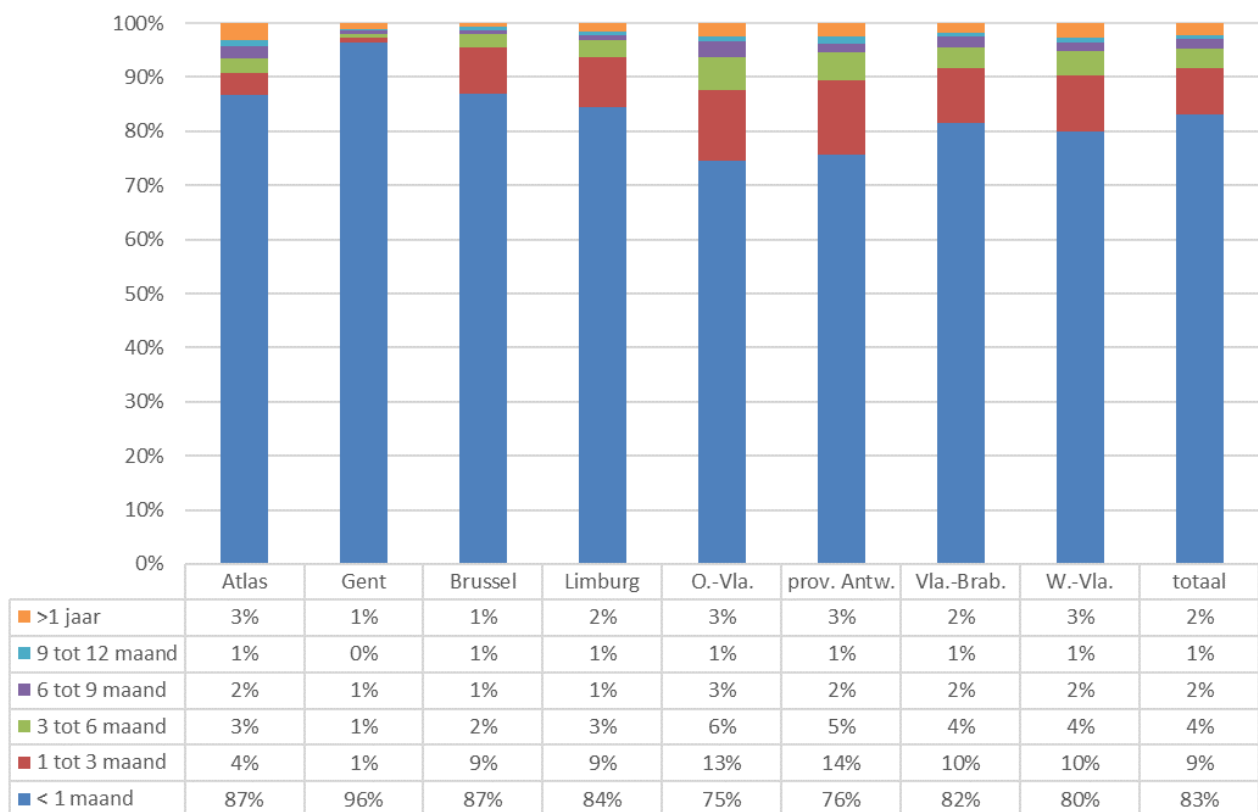
Gemiddeld meldt 35% zich binnen de maand aan en 60% meldt zich binnen de 3 maanden aan. Vooral in Vlaams-Brabant is dit aandeel kleiner (53%). De gemiddelde duurtijd tussen extractie en aanmelding is langer geworden t.o.v. de cohorte van 2019 en opvallend zijn de hoge aandelen die zich pas na een jaar of zelfs twee jaar aanmelden (gemiddeld 13%). Dit kan te maken hebben met de coronapandemie.

10.2 DUUR VAN AANMELDING TOT ONDERTEKENING CONTRACT

Aangezien we hieronder de duur bekijken tussen aanmelding en ondertekening contract, nemen we niet de cohorte instroom 2020 in het Vlaamse Gewest maar wel iedereen met een eerste aanmelding in 2020 in het Vlaams en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Op die manier nemen we ook de situatie in Brussel mee.

Figuur 10.2.1:

Aandelen duurtijden van eerste aanmelding tot ondertekening eerste contract van inburgeraars met een eerste aanmelding in 2020, naar regio van contract, situatie 2/6/2023, in %

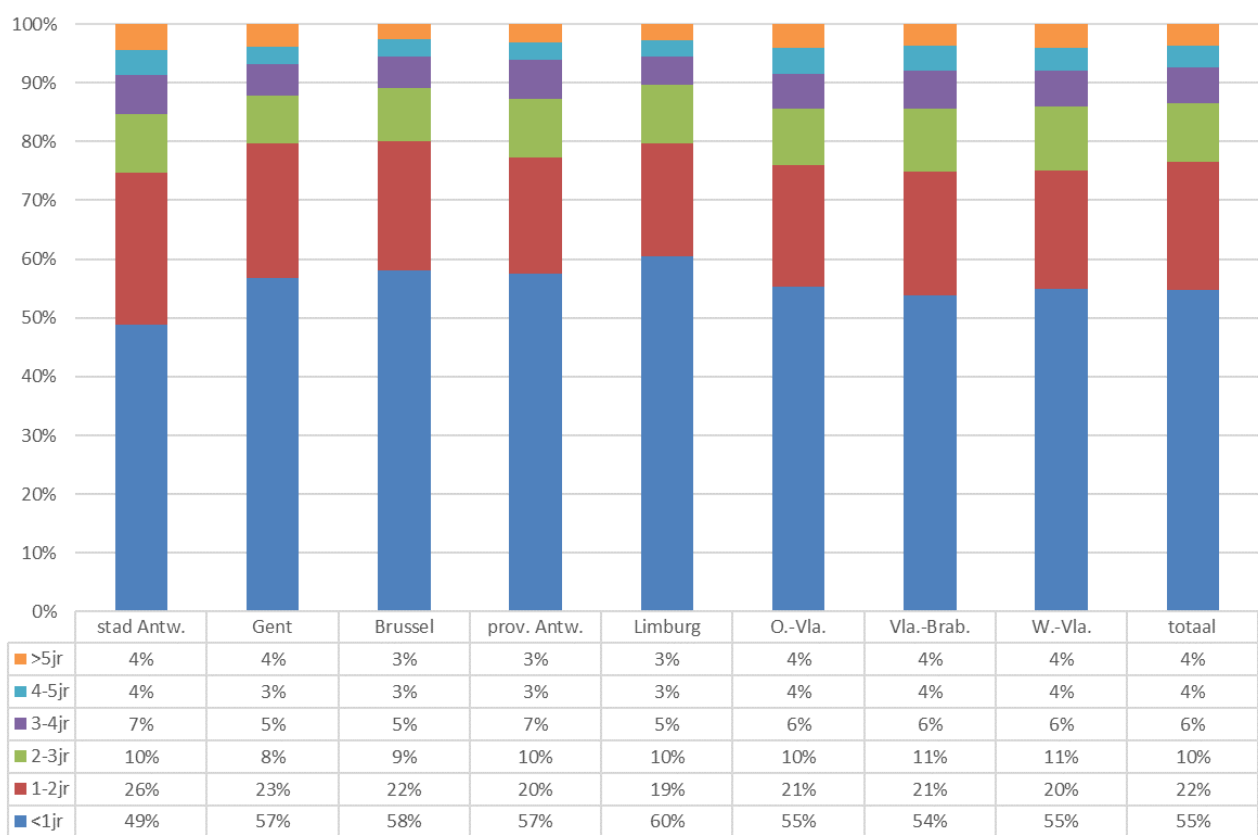
Gemiddeld 83% van de inburgeraars die een contract ondertekende, deed dit binnen de maand na aanmelding. In Gent ondertekende 96% een contract binnen de maand na aanmelding. In de provincie Antwerpen is dit 76% en in Oost-Vlaanderen (75%). In de andere regio's ligt dit aandeel tussen 96% en 75%.

10.3 DUUR VAN ONDERTEKENING CONTRACT TOT BEHALEN ATTEST

Om zeker te zijn dat we voldoende rekening houden met personen die langer doen over hun inburgeringstraject, vertrekken we niet van de personen die een contract ondertekenden in 2020, maar bekijken we de personen die een attest behaalden in 2022 en kijken terug naar het moment dat ze hun contract hebben ondertekend.

Figuur 10.3.1

Aandeel inburgeraars met een inburgeringsattest in 2022, naar regio en duurtijd van ondertekening laatste contract tot behalen inburgeringsattest

We stellen vast dat gemiddeld 55% klaar was binnen het jaar. In Limburg is dat nog een stuk hoger, namelijk 60%. In stad Antwerpen ligt dit rond de helft.

Gemiddeld is 77% klaar binnen 2 jaar. In Gent, Brussel en Limburg is 80% klaar binnen de 2 jaar. Gemiddeld is 87% klaar binnen 3 jaar. Nog 6% doet er tussen 3 en 4 jaar over. 8% doet er langer dan 4 jaar over. Zoals eerder gezegd gaat het niet enkel om personen die al deze tijd bezig waren met inburgering maar ook over personen die tijdelijk onbeschikbaar waren.

Uit verdere analyses blijkt, wanneer we terugkijken vanuit het inburgeringsattest, dat over heel Vlaanderen en Brussel samen, de mediane³⁶ duurtijd voor inburgeraars om een attest te behalen 11 maanden is. De mediane duurtijd bij verplichte inburgeraars is 14 maanden, bij vrijwillige inburgeraars 9 maanden. Bij mannen is de mediane duurtijd 12 maanden, bij vrouwen 11 maanden.

Het taalleervermogen bepaalt het sterkst de mediane duurtijd om een attest te behalen. Bij een inschatting CVO verkort of UTC (de hoger geschoolden) bedraagt de mediane duur tot attest 8 maanden, bij CVO standaard 10 maanden. Bij CVO verlengd stijgt de mediane duurtijd tot 17 maanden. De inburgeraars die geadviseerd worden om NT2 bij basiseducatie te volgen doen er langer over om een attest te behalen. Personen met advies CBE NT2 deden er gemiddeld 28 maanden over, personen met advies CBE 38 maanden en personen met een advies alfa zelfs 45 maanden, dat wil zeggen meer dan 3,5 jaar. Omdat we enkel kijken naar personen die een attest behaald hebben in 2022, houden we geen rekening met de personen die onderweg zijn afgehaakt.

De leeftijd van de inburgeraar blijkt ook een belangrijke factor. Terwijl de mediane duur voor 18-29 jarigen 11 maanden is, is dit 14 maanden voor 50-59 jarigen. Bij de 60-73 jarigen is de mediane duurtijd 11 maanden. (Hun aantal is beperkt).

Een inburgeringstraject volgen indien men ouder is van meerdere kinderen, lijkt ook moeilijker dan zonder kinderen. De mediane duur voor personen zonder kinderen bedraagt 10 maanden. Dit stijgt naar 15 maanden voor ouders van 1 of 2 kinderen. Met drie kinderen of meer stijgt de mediane duur naar 25 maanden. We stellen wel vast dat personen met een laag ingeschat taalleervermogen vaker 3 of meer kinderen hebben. Er is dus een verband tussen beide.

De mediane duurtijd van contract tot attest voor de inburgeraars die een attest behaalden in 2022 is dezelfde als voor attesten behaald in 2021. Wanneer we beide jaren vergelijken zien we dat verplichte inburgeraars er gemiddeld wat minder lang over hebben gedaan (14m ipv 16m), rechthebbenden iets langer (9m ipv 8m). De groep met advies 'CBE' heeft er langer over gedaan (38m ipv 35m), maar 'CBE NT2 en CVO verlengd' deden er dan weer iets korter over. Personen zonder kinderen of met 1 kind deden er iets langer over dan in 2021. De oudste groep deed er opvallend minder lang over in 2022 maar dit wordt beïnvloed door het lage aantal betrokken personen (91).

³⁶ We gebruiken de mediaan omdat het gemiddelde veel vlugger beïnvloed wordt door extreme, vaak fout geregistreerde waarden. Deze beïnvloeden de mediaan nauwelijks.

Tabel 10.3.1

Mediane duur van contract³⁷ tot attest naargelang profielkenmerken, in maanden

Profiel inburgeraars	attesten behaald in 2022,	N (2022)	attesten behaald in 2021,
Algemene mediaan	11	15.514	11
Doelgroep			
verplicht	14	8.148	16
rechthebbend	9	7.350	8
Advies taalleervermogen			
CBE alfa	45	555	45
CBE	38	668	35
CBE NT2	28	1.232	29
CVO verlengd	17	2.025	19
CVO standaard	10	7.041	10
CVO verkort/UTC	8	3.371	8
Aantal kinderen			
0 kinderen	10	11.299	9
1 kind	15	1.614	14
2 kinderen	15	1.351	15
3 kinderen of meer	25	1.247	25
Geslacht			
man	12	6.514	11
vrouw	11	8.993	11
Leeftijd			
18-29 jaar	11	6.900	11
30-39 jaar	11	5.593	11
40-49 jaar	12	2.264	11
50-59 jaar	14	659	14
60-73 jaar	11	91	14

³⁷ Bij wie meer dan één contract heeft ondertekend, wordt naar het laatste contract gekeken.

11 SANCTIONERING

In dit hoofdstuk gaan we in op het aspect sanctionering. We focussen hierbij louter op het aantal unieke personen met een inbreuk en het profiel van deze mensen.

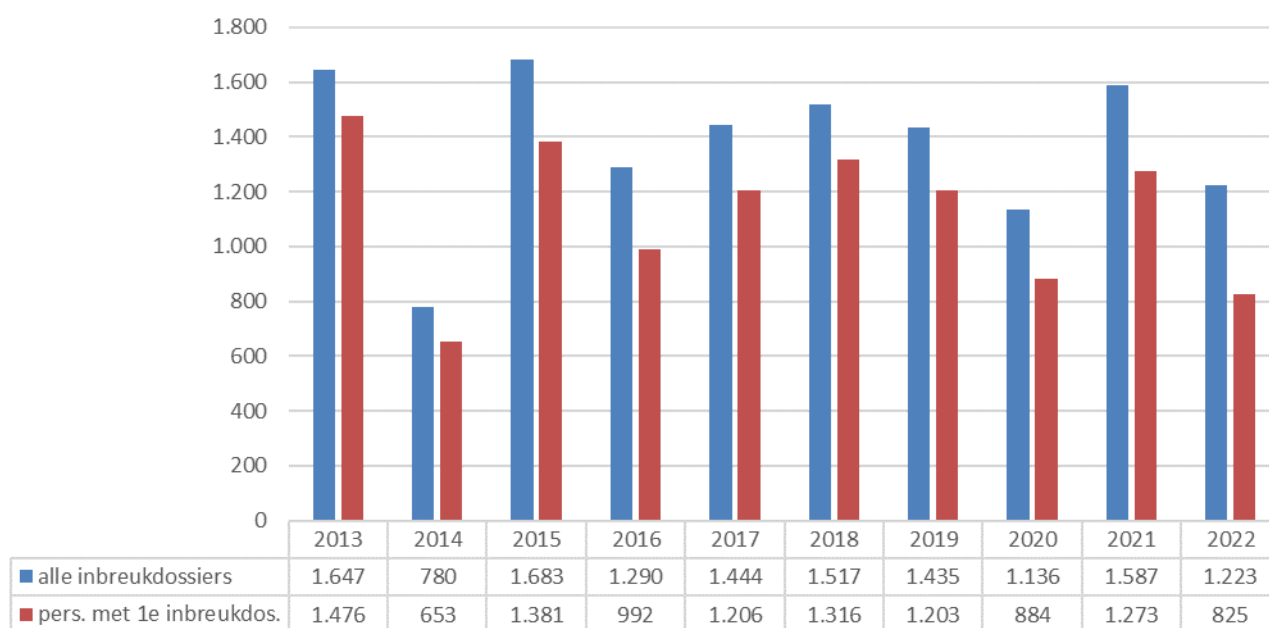
Een inbreukdossier wordt opgestart door het Agentschap Binnenlands Bestuur nadat een inbreuk is vastgesteld door de Agentschappen Integratie en Inburgering en de inburgeraar zich niet in regel heeft gesteld. Personen die gesanctioneerd worden door OCMW of VDAB vallen niet onder dit handhavingsbeleid. Zij zijn niet opgenomen in deze cijfers. Buiten figuur 11.1.1 worden personen die meerdere inbreuken plegen, enkel de eerste keer geteld.

Vanaf 1 maart 2022 is er geen sanctionering meer voor vrijwillige/rechthebbende inburgeraars. Dit heeft een duidelijke impact op de cijfers van sanctionering.

11.1 EVOLUTIE PERSONEN MET EEN EERSTE INBREUKDOSSIER

Figuur 11.1.1:

Aantal inbreukdossiers en aantal personen met een eerste inbreukdossier, 2013-2022, per jaar van doorsturen naar de handhavingsambtenaren

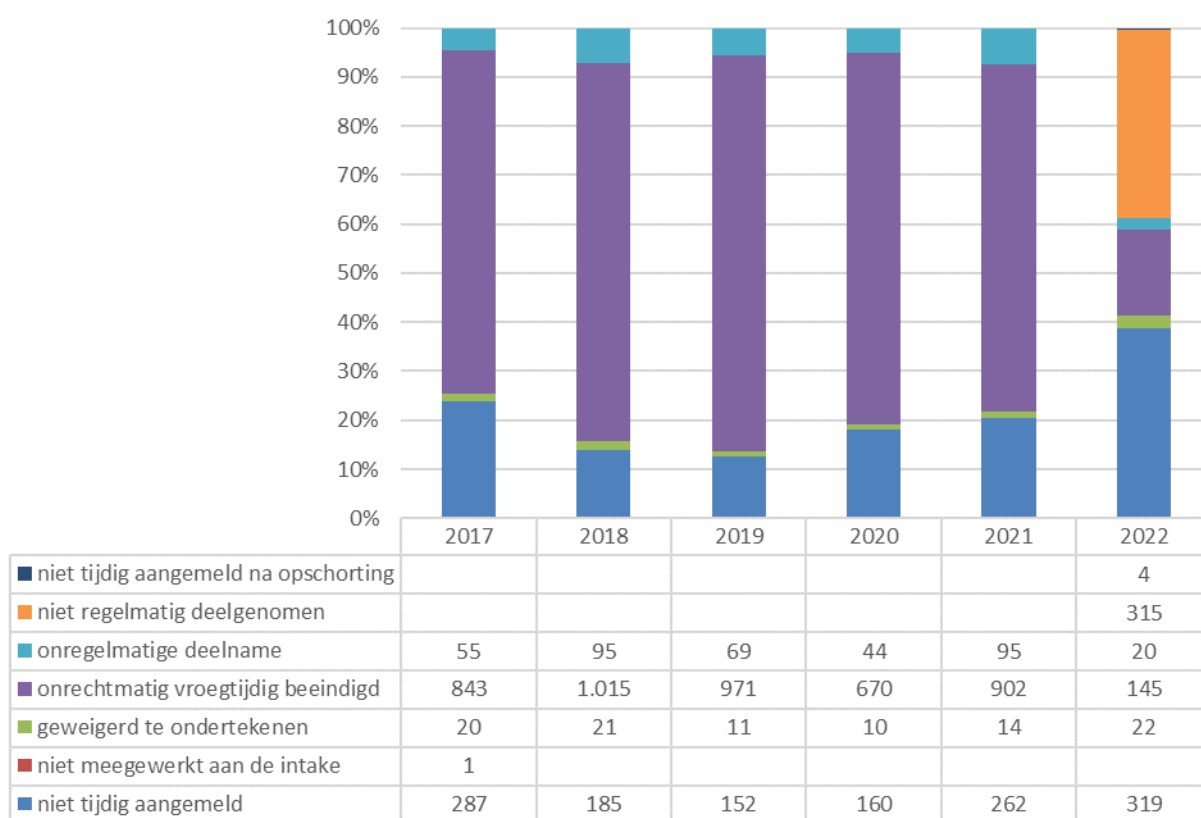
Het aantal personen voor wie voor het eerst een inbreukdossier wordt opgestart binnen het Agentschap Binnenlands Bestuur daalde van 1.476 in 2013 naar 653 in 2014. Het lage aantal in 2014 heeft te maken met de overgang van het cliëntsysteem Matrix naar KBI connect. In 2015 is er dan een inhaalbeweging. In 2020

lag het aantal personen voor wie voor het eerst een dossier werd opgestart op 884. Gezien de lockdowns tijdens het corona-jaar, werden veel minder vlug inbreuken opgestart. Het was immers niet zomaar mogelijk om zich fysiek aan te melden om het dossier in orde te brengen. Het was ook niet meteen duidelijk voor wie de digitale drempel te hoog was. In 2021 is het aantal personen met een eerste inbreuk opnieuw gestegen naar 1.273. Omdat er geen sanctionering meer is voor vrijwillige inburgeraars in 2022, is er een sterke daling van het aantal eerste inbreukdossiers naar 825. De 1.223 inbreukdossiers die behandeld zijn in 2022 gaan vaak over meervoudige inbreuken van verplichte inburgeraars. Rechthebbenden konden ook voor de hervorming van inburgering maximaal één inbreuk krijgen.

Figuur 11.1.2:

Aantal personen met een eerste inbreukdossier, 2017-2022, per jaar van doorsturen en per type inbreuk

38

Tot maart 2022 was de enige mogelijke inbreuk voor rechthebbende inburgeraars 'onrechtmatig vroegtijdig beëindigd' (dit wil zeggen minder dan 50% aanwezig tijdens de lessen). Verplichte inburgeraars konden tot maart 2022 zowel de inbreuk 'onrechtmatig vroegtijdig beëindigd hebben' (dus minder dan

³⁸ Voor 5 personen klopte het inbreuktype niet. Zij zijn niet ingenomen in de tabel.

50% aanwezig in de lessen) als de inbreuk 'onregelmatige deelname' (dit wil zeggen tussen 50% en 79% aanwezig in de lessen). Het ging dan steeds over de lessen MO en de lessen NT2.

De inbreuktypes 'onrechtmatig vroegtijdig beëindigd' en 'onregelmatige deelname' zijn opgehouden te bestaan op 1 maart 2022. Dit verklaart de sterke daling van deze aantallen inbreuken. Rechthebbenden werden immers niet meer gesanctioneerd vanaf 1/3/2022 en voor verplichte inburgeraars zijn deze types gewijzigd naar het nieuwe type 'niet regelmatig deelgenomen' (dit wil zeggen minder dan 80% aanwezig). Er waren in 2022 nog geen personen met het nieuwe type inbreuk 'niet ingeschreven VDAB'

Figuur 11.1.3:

Aantal personen met een eerste inbreukdossier, 2014-2022, per jaar van doorsturen naar de handhavingsambtenaren en per besluit

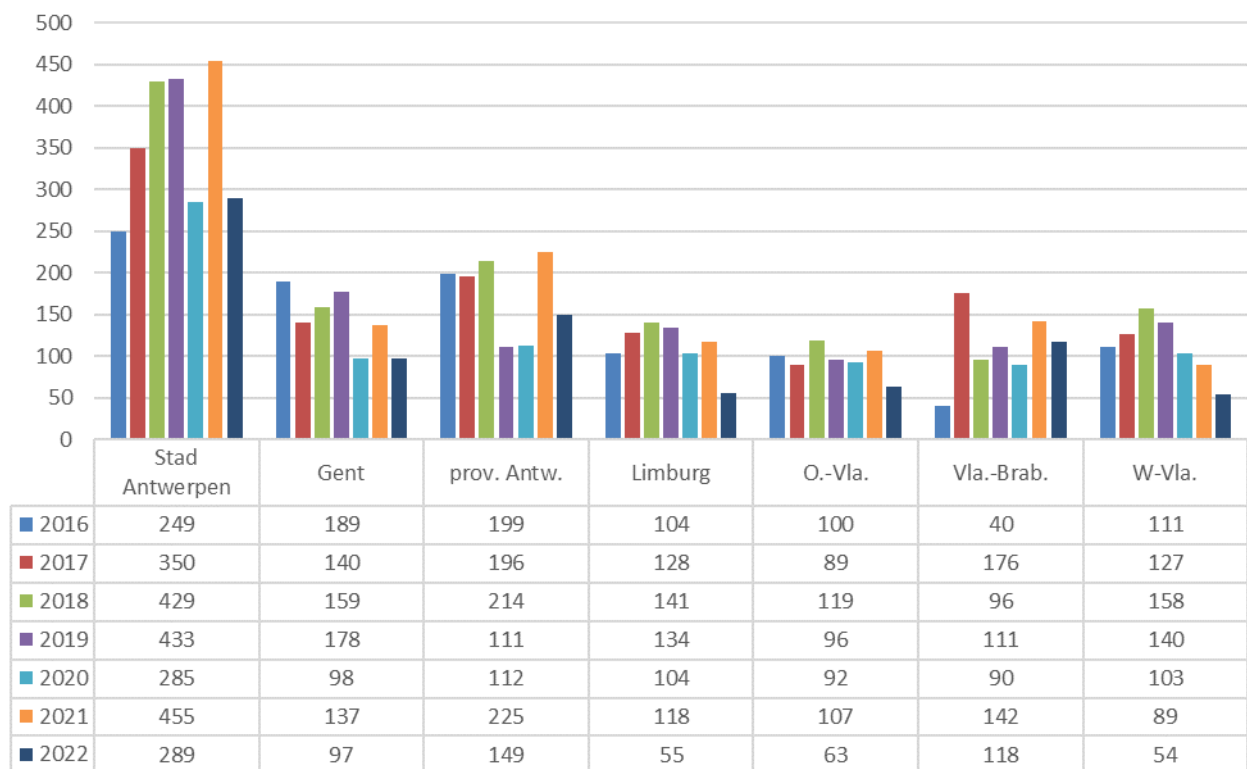
Tussen 2014 en 2021 werd in gemiddeld 60% van de dossiers een boete opgelegd. In 2022 werd in 48% van de dossiers een boete opgelegd. Het aandeel boetes bij de rechthebbende inburgeraars lag de voorbije jaren hoger dan bij de verplichte inburgeraars. Door het wegvallen van sanctionering bij rechthebbenden, is het aandeel boetes gedaald. Bij personen met besluit 'geen gevolg' werd de inbreuk geannuleerd bijvoorbeeld omdat een rechthebbende een inbreuk kreeg voor een verplichte inburgeraar. Indien een inbreuk werd geannuleerd, komt de persoon bij een eventuele volgende inbreuk niet meteen in de volgende inbreukcategorie, wat wel het geval is bij de personen met een besluit 'boete' of 'geen boete' aangezien de inbreuk daar niet werd geannuleerd.

11.2 PROFIEL VAN PERSONEN MET EEN EERSTE INBREUKDOSSIER

Figuur 11.2.1:

Aantal personen met een eerste inbreukdossier, 2016-2022, per jaar van doorsturen en per regio van woonplaats

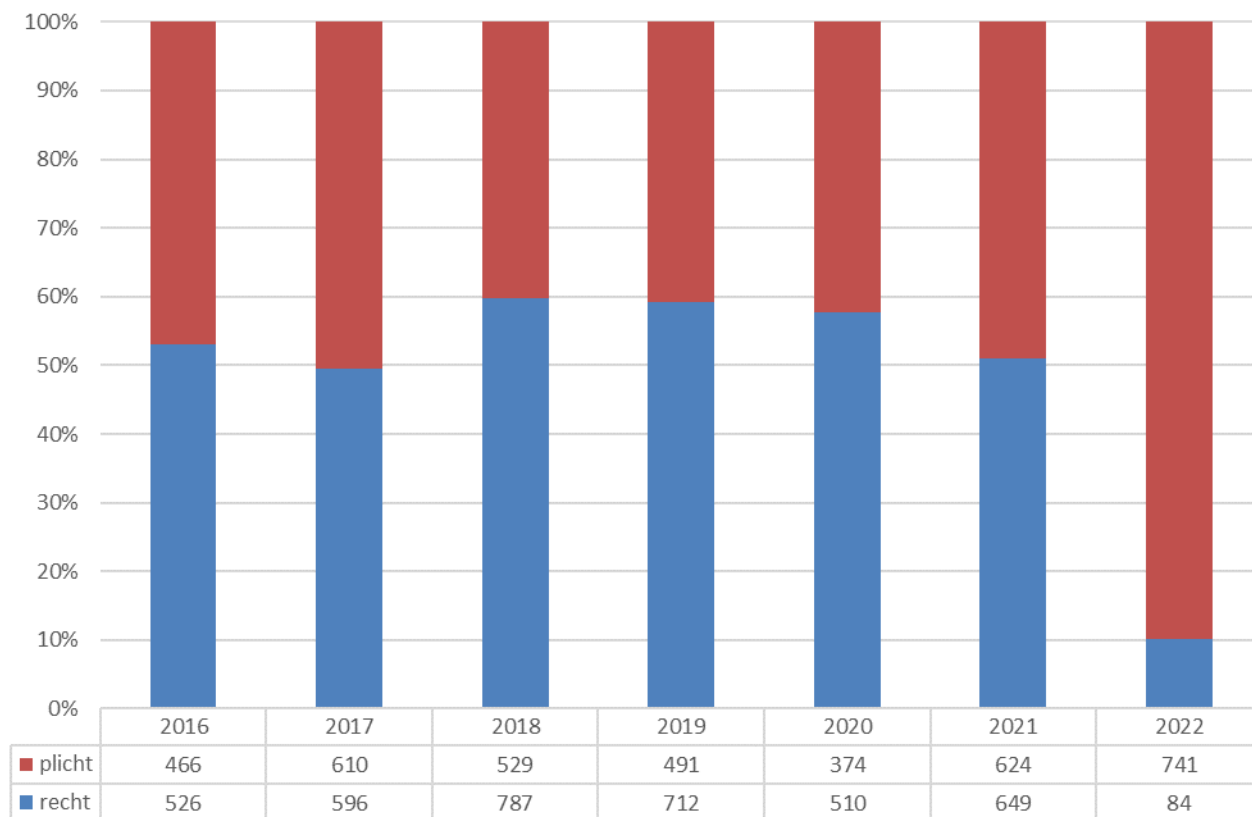

De totale evolutie in figuur 11.1.1 wordt hier opgesplitst per regio. De sterke daling van het aantal personen met een eerste inbreukdossier in 2022 zien we in de verschillende regio's (wat logisch is).

Van de personen voor wie in 2022 een eerste inbreukdossier is opgestart, woont de grootste groep in stad Antwerpen (35%). Het aandeel van de groep personen voor wie een eerste inbreukdossier is opgestart en die in Limburg, West-Vlaanderen of Oost-Vlaanderen wonen is kleiner (telkens 7%)

Figuur 11.2.2:

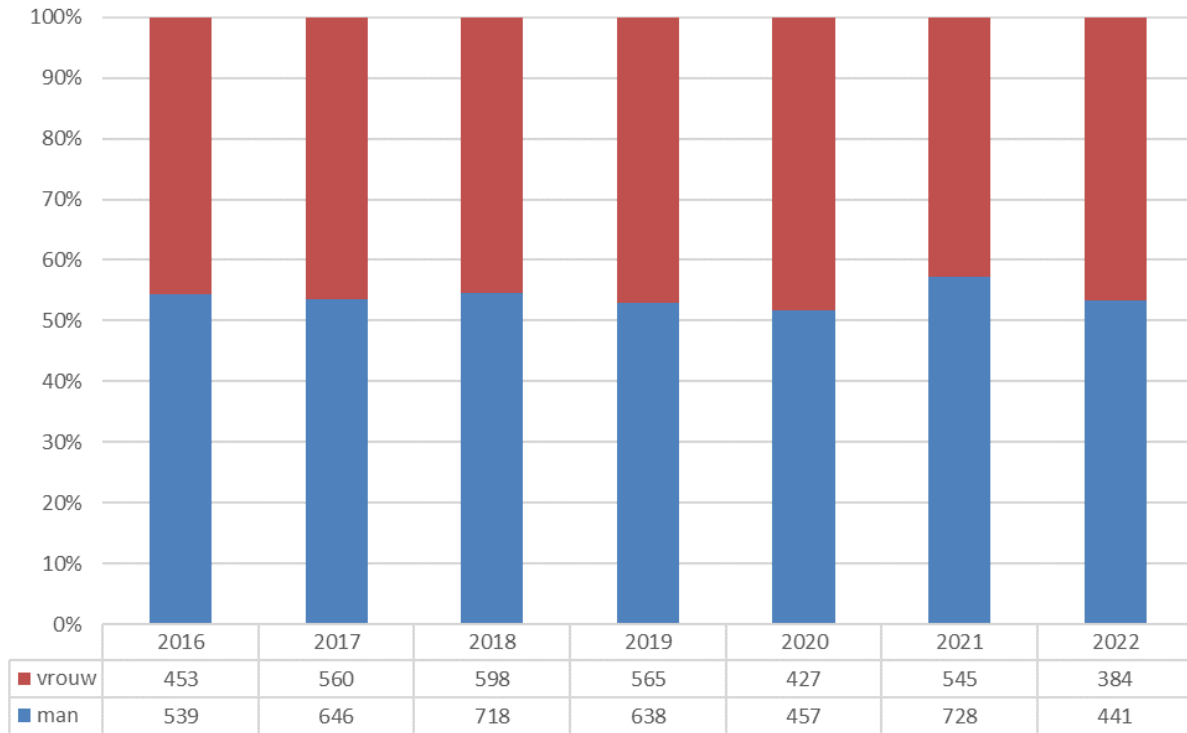
Aantal personen met een eerste inbreukdossier, 2016-2022, per jaar van doorsturen en per doelgroep

Van 2016 tot 2021 was de meerderheid van de personen die voor het eerst een inbreukdossier hebben, rechthebbend/vrijwillig inburgeraar (tussen de 50 en 60%). In 2022 is dit nog slechts 10% door het wegvallen van de sanctionering voor rechthebbende inburgeraars vanaf 1 maart 2022.

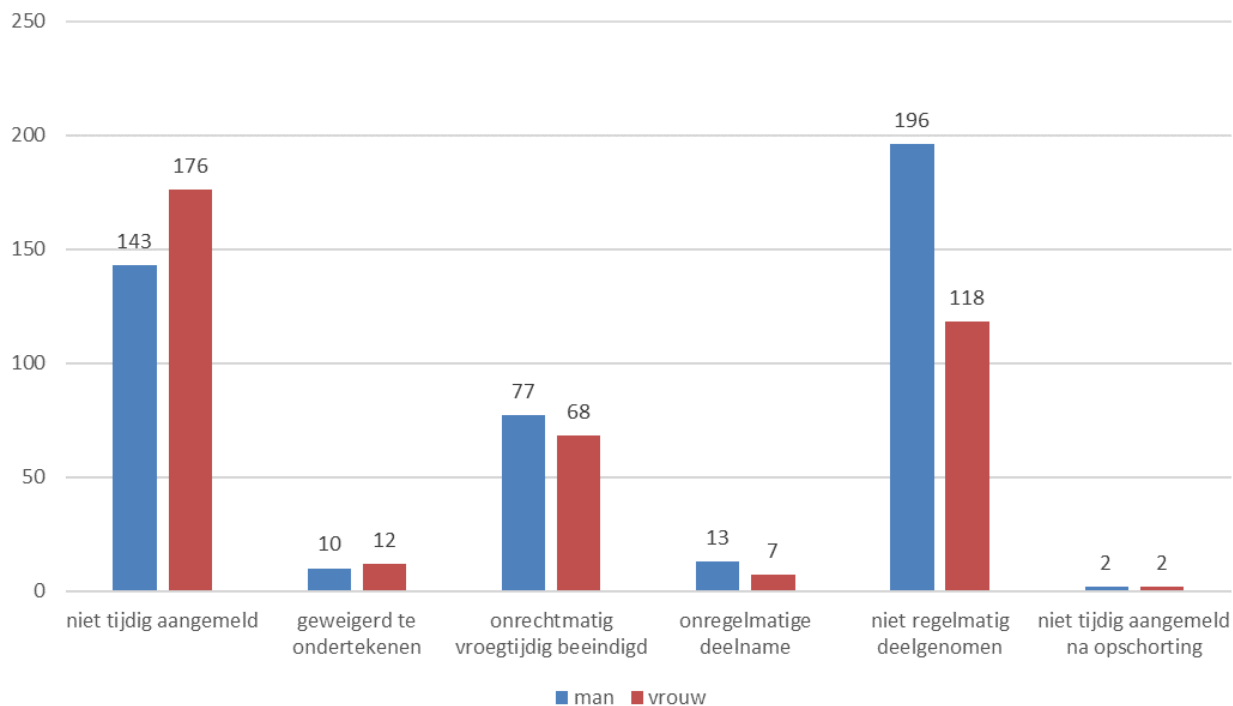
Figuur 11.2.3:

Aantal personen met een eerste inbreukdossier, 2016-2022, per jaar van doorsturen en geslacht

Ook in 2022 zijn er meer mannen dan vrouwen met een eerste inbreukdossier. Tussen 2016 en 2022 schommelt het aandeel mannen met een eerste inbreukdossier tussen 52 en 57%.

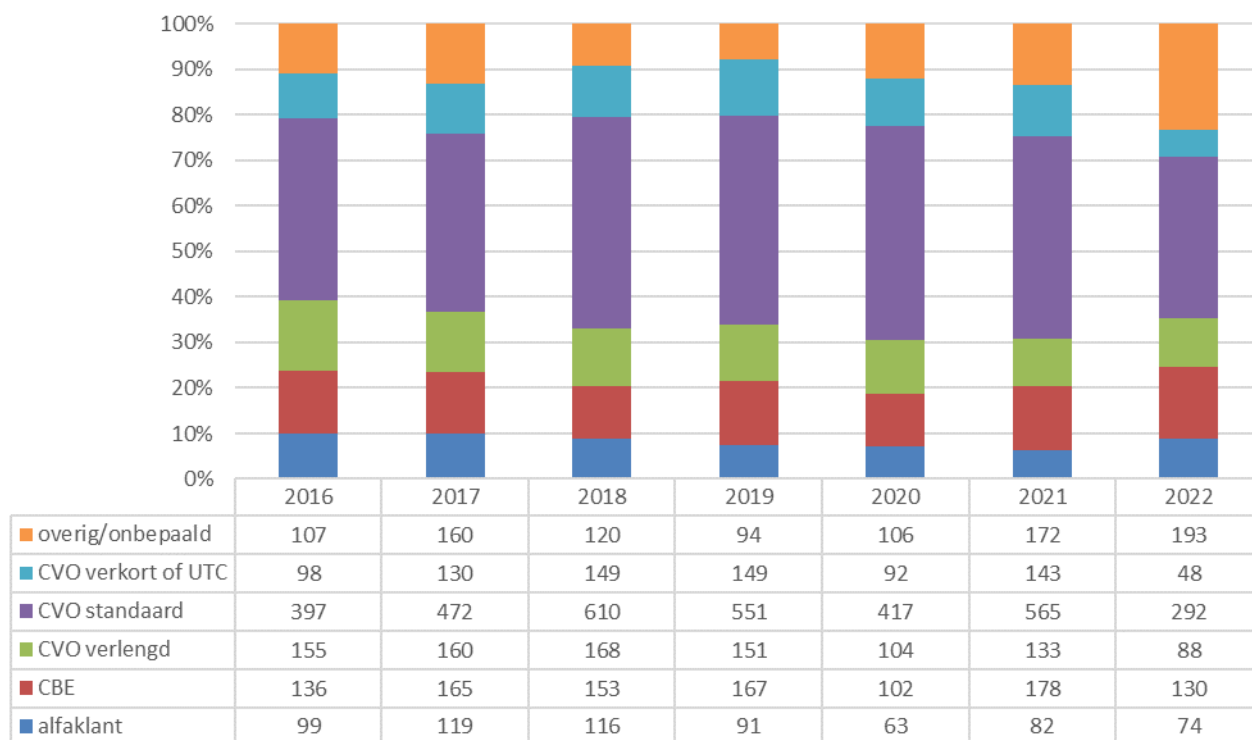
Figuur 11.2.4:
Aantal personen met een eerste inbreukdossier, 2022, per geslacht en type inbreuk

Bij de mannen was 'niet regelmatig deelgenomen' de belangrijkste reden voor het opmaken van een eerste inbreukdossier. Bij de vrouwen was 'niet tijdig aangemeld' het belangrijkste inbreuktype.

Figuur 11.2.5.:

Aantal personen met een eerste inbreukdossier, 2016-2022, per jaar van doorsturen en inschatting taalleervermogen

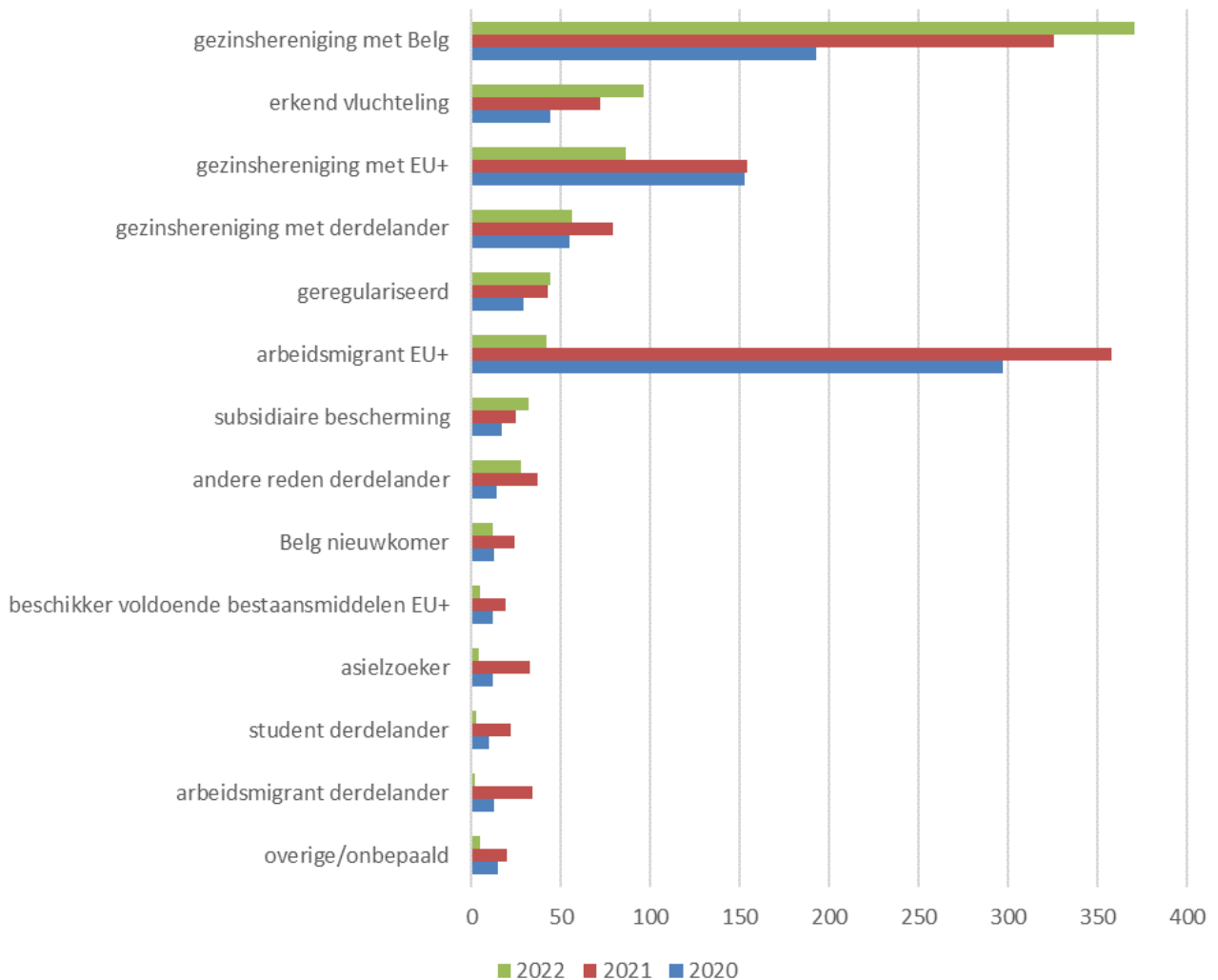
We gaan na of de eerder 'kwetsbare' groep van laaggeletterden met langere trajecten, eventueel vaker gesanctioneerd worden. Personen die een alfamodule NT2 gevolgd hebben, worden hier opgenomen als alfaklant, los van het advies dat zij kregen. Het aandeel alfaklanten en personen met een advies CBE onder de personen met een inbreukdossier was in 2016 24% en daalde tot 20% in 2021. In 2022 is het aandeel alfaklanten en personen met een advies CBE onder de personen met een inbreukdossier weer gestegen tot 25%.

Sinds 2016 is 11% à 12% van de personen met een inbreukdossier hooggeschoold (advies 'CVO verkort' of 'Universitair Talencentrum'). In 2022 daalde het aandeel hooggeschoolden onder de personen met een inbreukdossier tot 6%.

Vanaf maart 2022 is er geen sanctionering meer voor rechthebbende inburgeraars. De groep personen met een eerste inbreukdossier in 2022 bestaat daarom hoofdzakelijk uit verplichte inburgeraars (90%). Bij de verplichte inburgeraars is het aandeel traaglerenden groter. Wellicht is dit de verklaring voor de stijging van het aandeel alfaklanten en personen met een CBE-advies onder de personen met een inbreukdossier.

Figuur 11.2.6:

Aantal personen met een eerste inbreukdossier, 2020-2022, per jaar van doorsturen en verblijfsstatus

Bij personen met een eerste inbreukdossier doet de grootste stijging zich voor bij de verblijfsstatuten 'gezinshereniging met Belg' en erkend vluchteling. Het feit dat er vanaf maart 2022 geen sanctionering meer is voor vrijwillige inburgeraars, verklaart de sterke daling bij de verblijfsstatuten arbeidsmigrant EU+ en gezinshereniging met EU+.

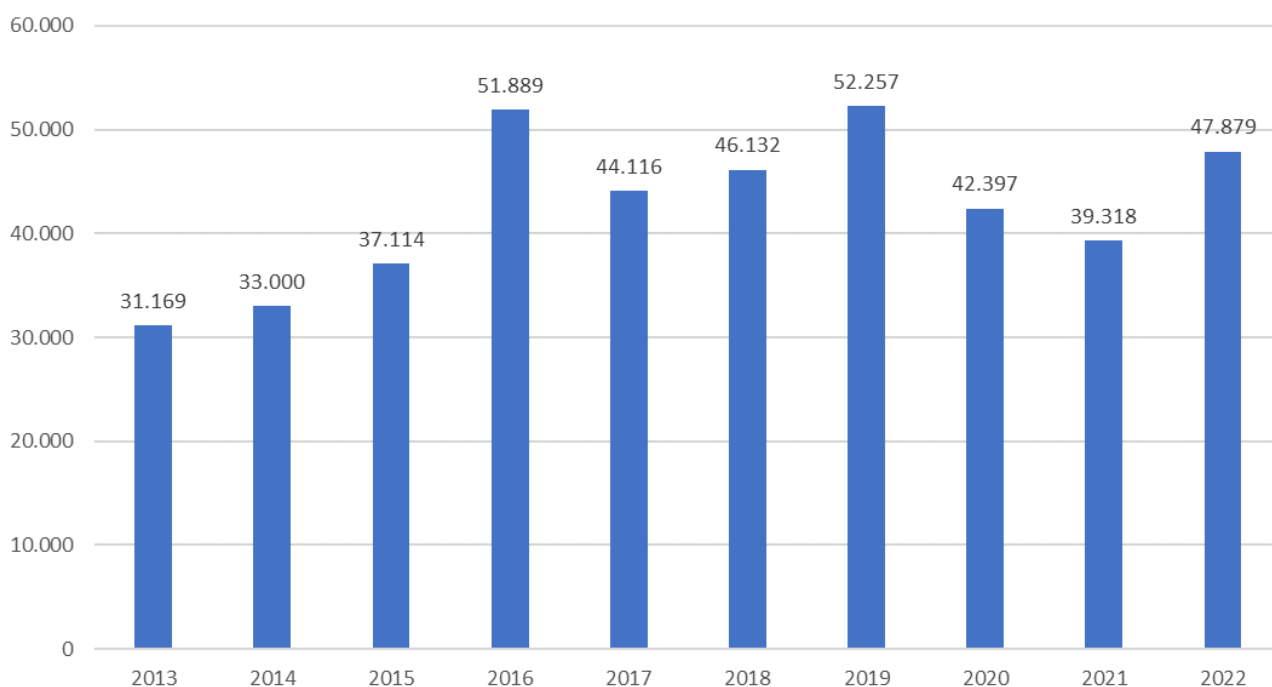
12 SAMENVATTING

In dit jaarrapport 2022 overlopen we de verschillende onderdelen van het Vlaamse inburgeringsbeleid tijdens de voorbije 7 tot 10 jaren. Het inburgeringsbeleid bestond tot februari 2022 uit maatschappelijke oriëntatie, NT2 en trajectbegeleiding. Sinds 1 maart 2022 zijn inburgeraars die een contract ondertekenen ook verplicht om zich binnen de twee maanden in te schrijven bij de VDAB (Actiris in Brussel), tenzij ze al duurzaam³⁹ aan het werk zijn, ouder zijn dan 64 jaar of geen of een beperkte toegang hebben tot de arbeidsmarkt.

Voor een deel van de niet-EU nieuwkomers is inburgering verplicht. Andere nieuwkomers zijn rechthebbend en kunnen inburgering vrijwillig volgen. Eenmaal zij een inburgeringscontract ondertekenen, engageren zij zich wel, maar sinds 1 maart 2022 worden zij niet meer gesanctioneerd.

12.1 INSTROOM

Figuur 12.1:
Instroom van meerderjarige nieuwkomers in Vlaanderen, 2013-2022

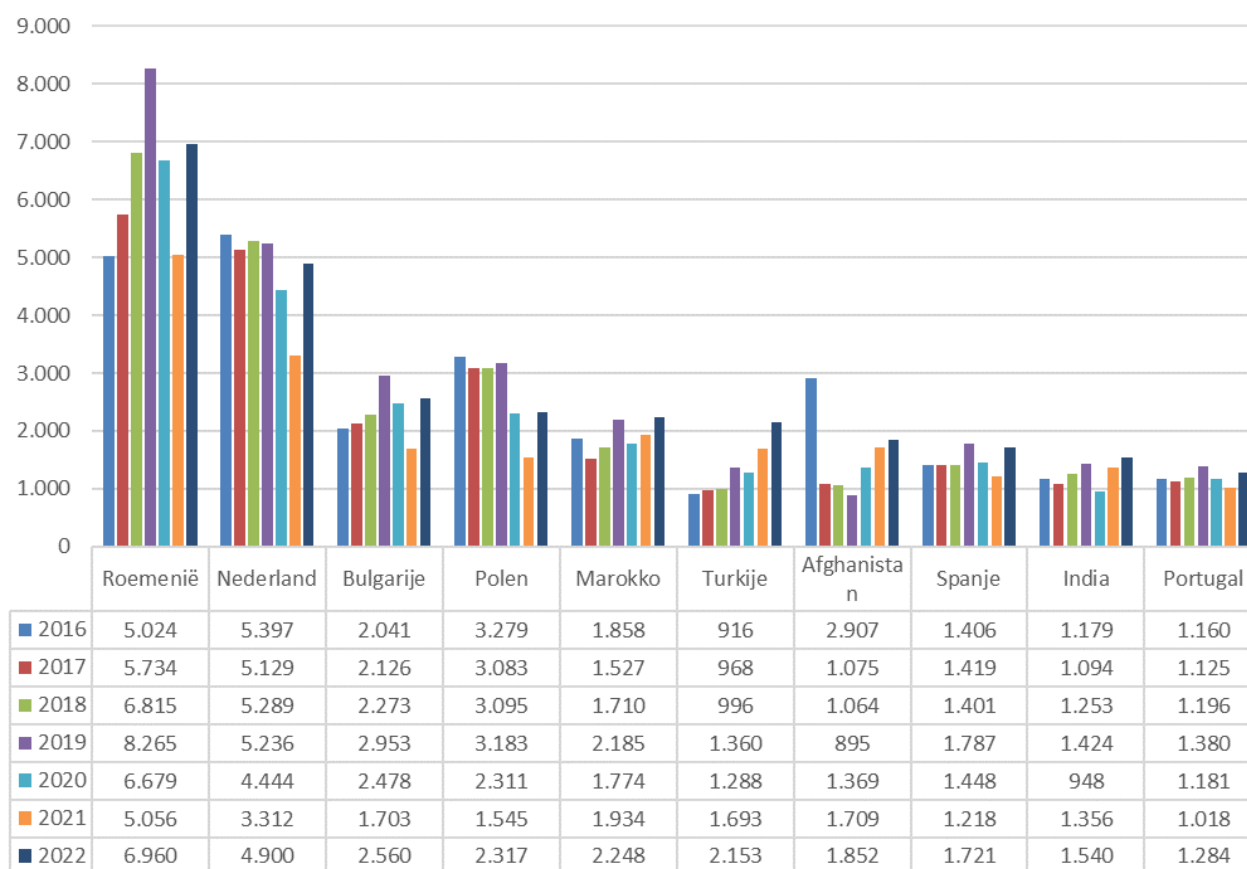
Tussen 2013 en 2022 varieerde de jaarlijkse **instroom van nieuwkomers** tussen de 31.000 en 52.000. In 2019 was de instroom het grootst met 52.267 nieuwkomers. In 2020 en 2021 daalde de instroom, in 2020 met 19% en in 2021 daalde deze verder met 7%. Hierbij daalde vooral het aantal EU-13 inwoners en in mindere

³⁹ Dit betekent: op een legale manier minstens halftijds tewerkgesteld zijn als werknemer, zelfstandige of ambtenaar en dat kunnen aantonen aan de hand van arbeidscontract(en) van minstens drie maanden aansluitend, bewijzen dat men als zelfstandige werkt of het benoemingsbesluit voor ambtenaren.

mate uit de EU14. De hogere instroom in 2016 kan zowel verklaard worden door de verhoogde instroom van asielzoekers als de uitbreiding van de doelgroep met niet-EU studenten en verhuizers uit Brussel en Wallonië. De stijging tussen 2018 en 2019 wordt vooral verklaard door een stijgende instroom van EU-13 inwoners. In 2022 steeg de instroom tot 47.879 nieuwkomers. In 2022 hadden 24.805 nieuwkomers een nationaliteit van de EU+ (52%) en 22.743 nieuwkomers (48%) waren derdelanders.

Figuur 12.1.2:

Top 10 van meest voorkomende nationaliteiten bij instroom, 2016-2022

In 2022 zijn de meest voorkomende nationaliteiten bij instroom: Roemenië, Nederland en Bulgarije (in die volgorde van grootte). Bulgarije duwt Marokko uit de top 3 van 2021. De instroom stijgt vanuit alle landen van de top 10.

Van de nieuwkomers met niet-EU-nationaliteit zijn de grootste nationaliteitsgroepen Marokko (2.248), Turkije (2.153) en Afghanistan (1.852). In vergelijking met 2021 wipt Turkije over Afghanistan. De instroom vanuit alle landen uit de niet-EU top 10 is in 2022 gestegen, met uitzondering van Syrië, Palestina en Iran. Het aantal Syriërs is na de piek in 2016, ongeveer ieder jaar gedaald.

In 2021 waren de drie meest voorkomende verblijfsstatuten de volgende: arbeidsmigrant EU+ (15.869), gezinshereniger met derdelander (5.379) en student derdelander (4.430).

Mannen zijn oververtegenwoordigd onder de arbeidsmigranten, asielzoekers, erkend vluchtelingen en subsidiair beschermden. Vrouwen zijn oververtegenwoordigd onder de gezinsherenigers. De man-vrouw-verhouding is wel min of meer in evenwicht bij de studenten. In totaal is het aandeel vrouwen bij de nieuwkomers in het Vlaamse Gewest 46% in 2022.

In 2022 vielen 36.247 (of 77%) nieuwkomers onder de doelgroep rechthebbende en 11.094 (23%) onder de doelgroep verplichte inburgeraars. Hiermee lag het aandeel verplichte inburgeraars even hoog als in 2016. Het laagste aandeel verplichte inburgeraars was in 2019 (17%).

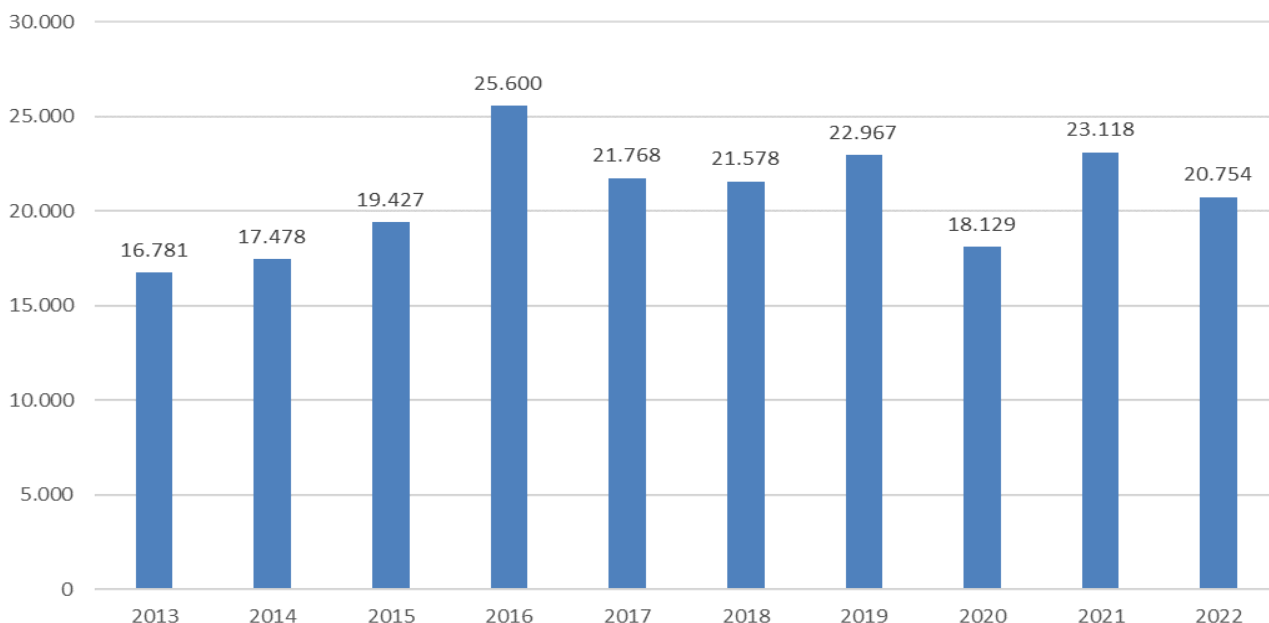
In 2022 waren er 1.869 nieuwkomers die vanuit Brussel of Wallonië naar Vlaanderen verhuisden en verplicht inburgering moesten volgen. 24% van hen heeft zich gevestigd in Vlaams-Brabant, 23% in West-Vlaanderen en 16% in stad Antwerpen. In 2016 vestigde bijna 1 op de 3 zich in stad Antwerpen maar dit aantal is sterk gedaald in de jaren nadien. Naar Gent, Limburg en provincie Antwerpen wordt minder verhuisd vanuit Brussel en Wallonië.

In 2022 is het grootste deel van de meerderjarige nieuwkomers tussen de 18 en 29 jaar oud. Hoe hoger de leeftijdscategorie, hoe kleiner de groep nieuwkomers. In 2022 is er een instroom van 13.448 minderjarige nieuwkomers. Dat is een stijging t.o.v. 2021, namelijk met 25%.

12.2 INBURGERINGSCONTRACTEN

Figuur 12.2.1:

Aantal personen die voor het eerst een inburgeringscontract ondertekenen, 2013-2022

In 2022 ondertekenden 20.754 nieuwkomers een eerste inburgeringscontract. Dit aantal is een daling met 10% t.o.v. de 23.118 eerste inburgeringscontracten in 2021.

Wanneer we naar het aantal eerste ondertekende inburgeringscontracten in 2022 kijken per regio, zien we dat de daling ten opzichte van 2021 het sterkst is in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest (-33%), de stad Antwerpen (-13%), de provincie Oost-Vlaanderen (-12%) en de stad Gent (-10%). De daling ten opzichte van 2021 is het kleinst in West-Vlaanderen (-1%). Limburg is de enige regio waar het aantal eerste ondertekende inburgeringscontracten in 2022 stijgt (+6%).

Vooral stad Antwerpen en Brussel ontvangen verhuizers uit andere delen van Vlaanderen, die daar een tweede contract ondertekenen.

In 2022 was 51% (10.521) van de ondertekenaars van een inburgeringscontract rechthebbend en 49% (10.233) verplicht. In het Vlaams Gewest gaat het om 54% verplichte en 46% vrijwillige inburgeraars. De meest voorkomende opleidingsniveaus bij de inburgeraars die een contract ondertekenden zijn hoger secundair onderwijs (29%) en bachelor (28%). 44% van de inburgeraars is hooggeschoold (bachelor of master). Het aandeel hooggeschoolden ligt hoger bij vrouwen (47%) dan bij mannen (39%). 25% van de personen die in 2022 een contract ondertekende heeft maximum lager secundair onderwijs gevolgd. Bij derdelanders is het aandeel laaggeschoolden groter (28% t.o.v. 15%). Ook het aandeel hooggeschoolden is groter bij derdelanders (44%) dan bij EU-ers (41%).

In 2022 waren de meest voorkomende verblijfsstatuten bij de personen die een eerste inburgeringscontract ondertekenden de volgende: gezinshereniger met derdelander (3.886), gezinshereniger met Belg (3.600) en erkend vluchteling (2.997). Er waren ook veel ondertekenaars met verblijfsstatuut van arbeidsmigrant EU+, gezinshereniger met EU+ en arbeidsmigrant derdelander.

Mannen vormen de grootste groep onder erkend vluchtelingen, asielzoekers, subsidiair beschermden en arbeidsmigranten. Vrouwen vormen de grootste groep onder de gezinsherenigers.

In 2022 was de leeftijdscategorie 18-29 jaar de grootste bij de ondertekenaars van het inburgeringscontract. Hoe hoger de leeftijdscategorie, hoe lager het aantal ondertekenaars. Deze volgorde zagen we ook in de instroom. In 2022 was 55% van de ondertekenaars van een inburgeringscontract in Vlaanderen en Brussel een vrouw, terwijl bij de instroom in het Vlaamse Gewest 46% vrouw was. Het groter aandeel vrouwen is het duidelijkst in de jongste leeftijdscategorieën.

De meest voorkomende moedertaal van de inburgeraars met een contract is (Marokkaans) Arabisch (4.623). Hierna volgt het Turks (1.467), Spaans (1.043), en het Pashtu (991).

12.3 VRIJSTELLINGSTOETS MO EN CURSUS MO

In 2022 hebben 5.575 personen de **vrijstellingstoets maatschappelijke oriëntatie** afgelegd. Dit is meer dan een verdubbeling van het aantal deelnemers in 2021. Deze verdubbeling is het gevolg van de nieuwe vrijstellingstoets voor MO die op 1 maart 2022 in gebruik genomen werd. In de regelgeving werd bepaald dat de vrijstellingstoets dezelfde gestandaardiseerde toets is als de eindtoets voor MO. De nieuwe test kent een verhoogde toegankelijkheid ten opzichte van de oude vrijstellingstest (audio-ondersteuning, beschikbaar in 28 talen, ...). Dat de nieuwe vrijstellingstoets MO toegankelijker is blijkt uit het slaagpercentage. In 2022 slaagde 96% van de deelnemers. In 2021 slaagde slechts 64% van de deelnemers. Het aandeel personen dat slaagt verschilt in tegenstelling tot de vroegere toets niet zo sterk naargelang

het ingeschatte taalleervermogen. Enkel bij CBE ligt dit aandeel lager (92%). Bij de andere vormen van ingeschat taalleervermogen ligt het rond de 97%.

In 2022 namen 18.179 inburgeraars voor het eerst deel aan een **cursus MO**. Dit is een daling van 13% ten opzichte van 2021. Dit wordt naast de daling van het aantal ondertekende contracten ook verklaard door het hoger aantal deelnemers en geslaagden aan de vrijstellingstoets MO. Zij moeten geen MO meer volgen. De zes belangrijkste talen waarin werd lesgegeven zijn Arabisch, Engels, Frans, Turks, Nederlands en Spaans.

In 2022 namen per groep gemiddeld 15 deelnemers deel. Van alle personen die minstens één les aanwezig waren en een besluit op het onderdeel MO kregen in 2022 was in het Vlaamse Gewest 94% geslaagd. In het Brussels Hoofdstedelijk Gewest slaagde 88% (de uitval is groter in Brussel). De mediane duur tussen instap in de cursus MO en het besluit van het onderdeel MO voor de personen die in 2022 startten⁴⁰ is 57 kalenderdagen. Dat is 6 kalenderdagen langer dan de jaren voordien. Terwijl het cliëntvolgstelsel vroeger op het einde van de cursus automatisch het besluit genereerde, is er voor personen met een contract vanaf 1/3/2022 ook nog een eindtoets. Dit verlengt de doorlooptijd.

12.4 NT2

Het aantal unieke personen dat **langskwam** bij een agentschap of het HvN Brussel in het kader van NT2, schommelt in de periode 2016-2019 tussen 74.000 en 80.000. In het coronajaar 2020 lag dit een stuk lager met 62.860 unieke personen. In 2021 steeg het aantal unieke personen die een gesprek hadden weer naar 72.172. In 2022 steeg het aantal unieke personen die een gesprek hadden tot 85.923. Op dit totaal van 2022 zijn er 12.469 Oekraïners of 15% terwijl dit de jaren daarvoor op ongeveer 420 lag. De stijging is met andere woorden bijna volledig toe te wijzen aan de Oekraïense vluchtelingen.

Vanaf september 2014 het vereiste niveau NT2 binnen inburgering verhoogd is van A1 naar A2. Na het coronajaar 2020 steeg het aantal personen met een inschrijving weer in 2021. In 2022 schreven 18.192 (unieke) personen zich in bij een Centrum voor Basiseducatie (CBE) en 91.021 (unieke) personen bij een Centrum voor Volwassenenonderwijs (CVO). Voor 58.453 personen was dit een A1 niveau, voor 39.648 personen een A2 niveau. Hoe hoger het niveau, hoe lager het aantal inschrijvingen.

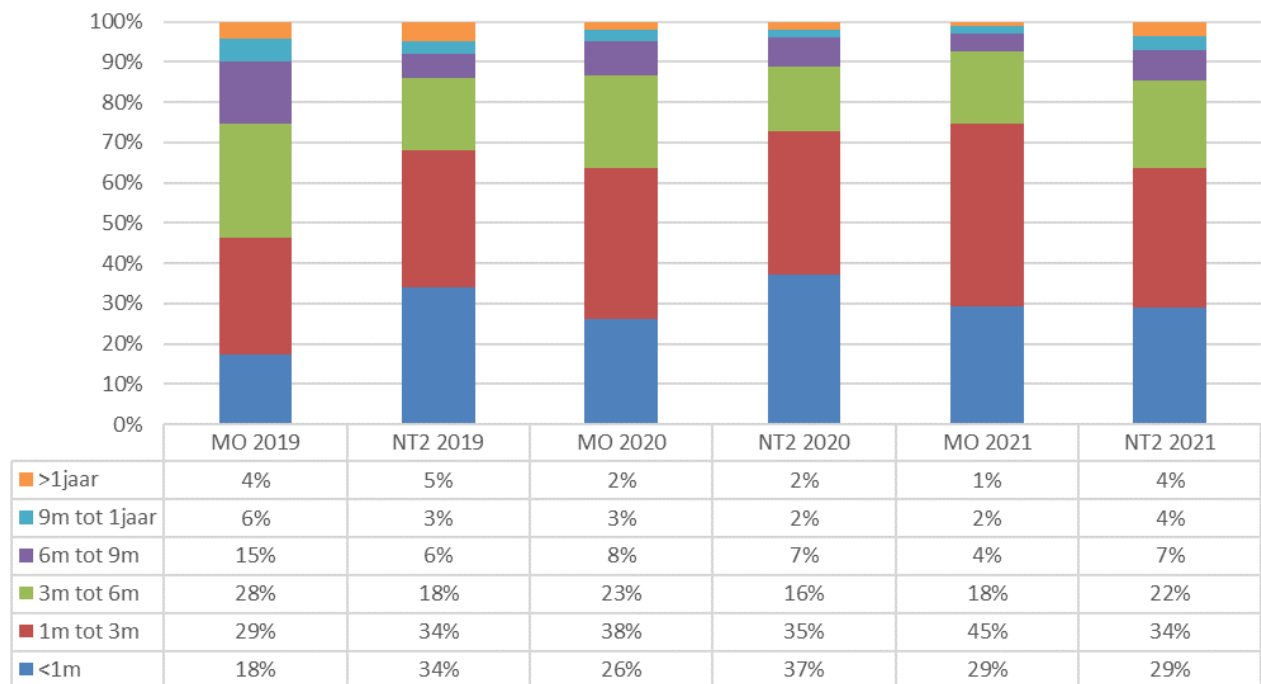
Voor personen die in 2022 het besluit voor onderdeel A2 'geslaagd' kregen, was de mediane duur tussen de eerste les in A1 en het besluit A2 51 maanden (4 jaar en 3 maand) voor alfaklanten, 30 maanden (2 jaar en 6 maanden) voor een type CBE NT2 (dus geen alfa) en 9 maanden voor iemand die NT2 volgt aan een CVO. Wanneer we deze gegevens vergelijken met de mediane duurtijden voor wie slaagde in 2019, 2020 en 2021, zien we dat deze gestegen zijn voor alfaklanten en CBE. Deze duurtijd zal zeker in negatieve zin beïnvloed zijn door de lockdownmaatregelen tijdens de coronapandemie. De laagst geletterden konden vaak niet (meteen) omschakelen naar digitaal onderwijs. De mediane duurtijd voor CVO is gelijk gebleven.

⁴⁰ De einddatum kan ook in 2023 liggen.

12.5 DUUR TOT MOGELIJKE INSTAP IN MO EN NT2

Figuur 12.5.1:

Duur van ondertekening contract in 2019, 2020 en 2021 tot enerzijds een eerst afgesproken start in MO en anderzijds eerste afgesproken start in NT2

Inburgeraars bespreken met hun trajectbegeleider in welke cursussen MO en NT2 ze zullen instappen. We kijken hier naar de start van de eerst afgesproken cursus.

We stellen vast dat inburgeraars gemiddeld sneller starten met de cursus MO dan met een opleiding NT2. 74% van de inburgeraars die een contract ondertekenden in 2021 zou binnen de drie maanden starten met MO en 63% met NT2. 92% zou binnen de zes maanden starten met MO en 85% met NT2. De effectieve starttijden liggen iets later aangezien niet alle inburgeraars deelnemen aan de eerst afgesproken cursus om persoonlijke redenen (vb. geen kinderopvang gevonden, aan het werk, ...).

Wanneer we vergelijken met personen met een contract in 2019, dan zien we dat personen met een contract in 2021 sneller kunnen starten met MO. Het aandeel dat kan starten met MO binnen de drie maanden is sterk gestegen van 47% naar 74%. Terwijl personen in 2019 veel sneller konden starten met NT2 dan met MO is dit in 2021 omgekeerd.

12.6 INSCHRIJVING BIJ VDAB

Sinds 1/3/2022 zijn inburgeraars die een contract ondertekenen verplicht om zich binnen de twee maanden in te schrijven bij VDAB (Actiris in Brussel), tenzij ze al duurzaam⁴¹ aan het werk zijn, ouder zijn dan 64 jaar of geen of een beperkte toegang hebben tot de arbeidsmarkt.

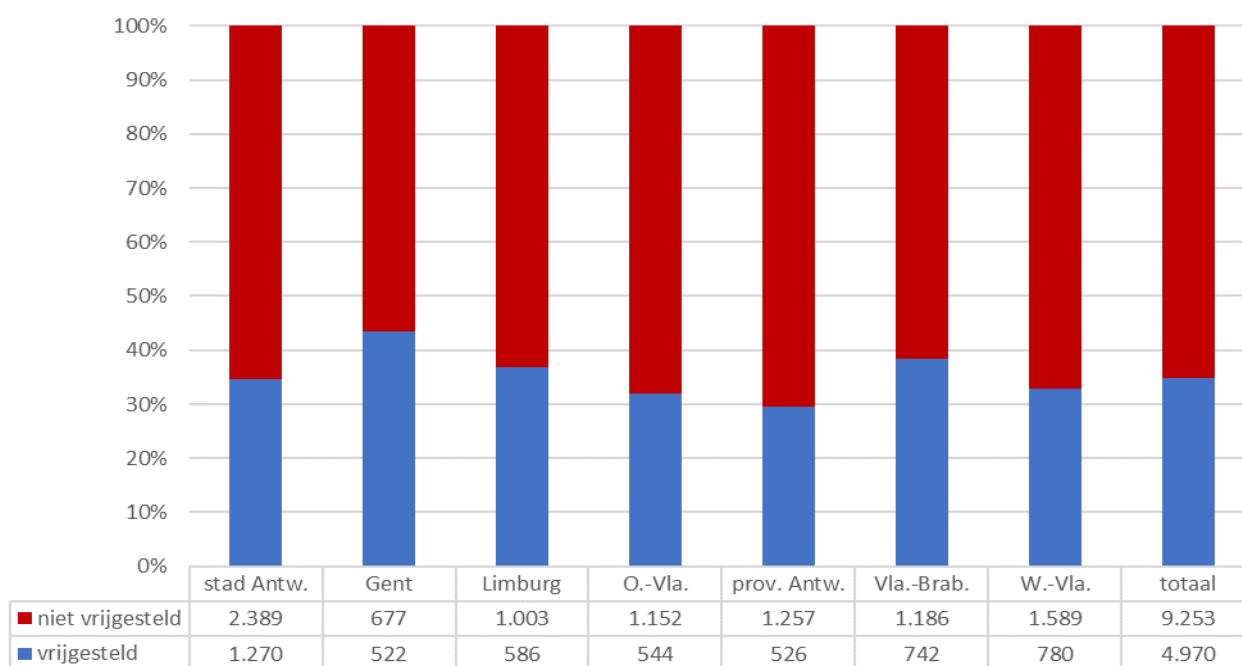
We baseren ons op de data van VDAB die via automatische uitwisseling in de kruispuntbank inburgering terechtkomen.

We gaan allereerst na bij personen die een nieuw type contract hebben ondertekend vanaf 1 maart 2022 tot en met 31/12/2022, of zij verplicht waren zich in te schrijven bij VDAB of niet.

Personen gedomicilieerd in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest die een nieuw type contract ondertekenen, worden verondersteld zich in te schrijven bij Actiris. Op basis van de automatische uitwisseling kunnen we enkel nagaan wie zich heeft ingeschreven bij VDAB. We beperken ons daarom hieronder tot de inburgeraars in het Vlaamse Gewest.

Figuur 12.6.1:

Al dan niet vrijstelling voor inschrijving bij VDAB voor personen met eerste contract, Vlaamse Gewest, situatie 22/5/2023

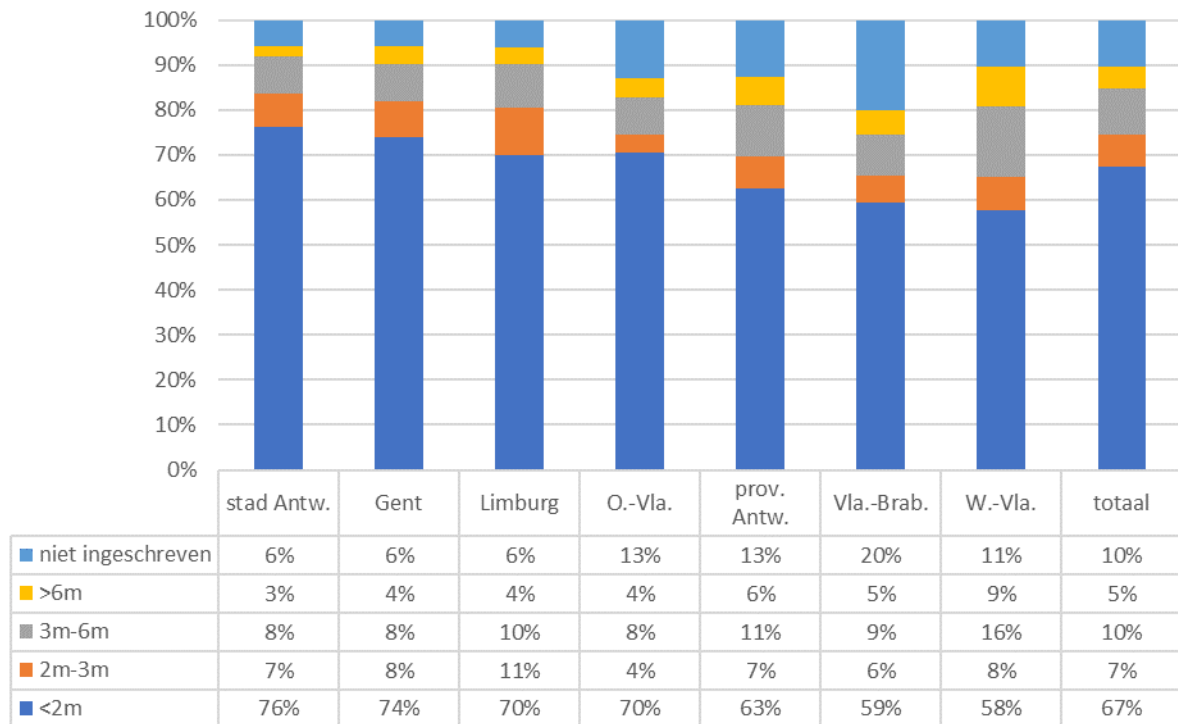
35% van de personen met een eerste inburgeringscontract is vrijgesteld voor inschrijving bij de VBAB. In de stad Gent ligt dit hoger met 44% vrijgesteld, in de provincie Antwerpen lager met 30%. Het gaat

⁴¹ Dit betekent: op een legale manier minstens halfijds tewerkgesteld zijn als werknemer, zelfstandige of ambtenaar en dat kunnen aantonen aan de hand van arbeidscontract(en) van minstens drie maanden aansluitend, bewijzen dat men als zelfstandige werkt of het benoemingsbesluit voor ambtenaren.

grotendeels om mensen die kunnen aantonen dat ze aan het werk zijn. Slechts een minderheid is vrijgesteld wegens 'beperkte toegang tot de arbeidsmarkt'.

Figuur 12.6.2:

Duur tussen ondertekening contract en inschrijving bij VDAB voor personen met eerste contract tussen 1/3/2022 en 31/12/2022, Vlaamse Gewest, situatie 22/5/2023, in %

Bron: kruispuntbank inburgering

Tabel 12.6.2:

Duur tussen ondertekening contract en inschrijving bij VDAB voor personen met eerste contract tussen 1/3/2022 en 31/12/2022, Vlaamse Gewest, situatie 22/5/2023, aantallen

	stad Antw	Gent	Limburg	O.-Vla	prov. Antw	Vla.-Bra.	W.-Vla.	totaal
niet ingeschreven	136	40	61	149	161	239	167	953
> 6m	61	27	37	50	77	64	137	453
3m – 6m	197	55	98	95	143	106	249	943
2m – 3m	177	54	106	47	89	73	120	666
< 2m	1.818	501	701	811	787	704	916	6.238
Totaal	2.389	677	1.003	1.152	1.257	1.186	1.589	9.253

Bron: kruispuntbank inburgering

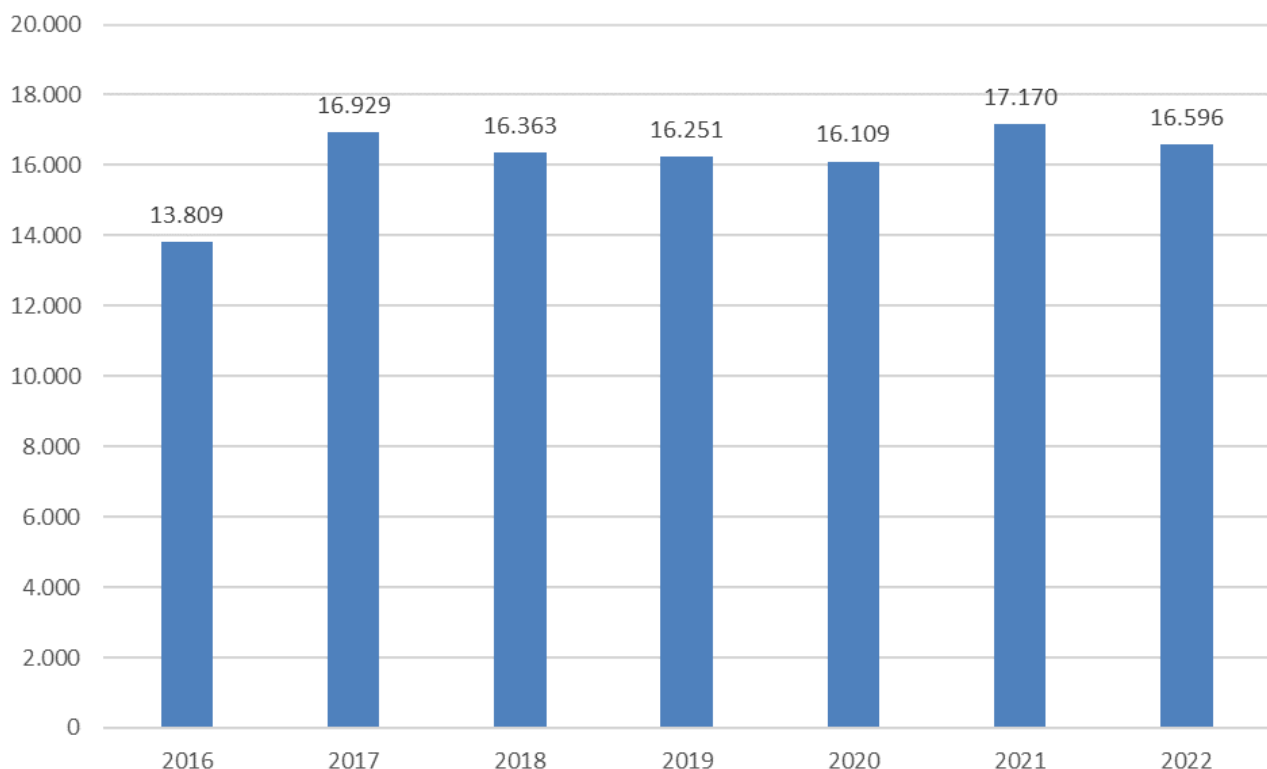
Van de niet-vrijgestelde personen met een eerste inburgeringscontract was 67% binnen de 2 maanden ingeschreven bij de VDAB. Het aandeel personen dat binnen de 2 maanden ingeschreven was ligt het

hoogst in stad Antwerpen (76%) en stad Gent (74%). Dat aandeel ligt het laagst in Vlaams-Brabant (59%) en West-Vlaanderen (58%).

Van de niet-vrijgestelde personen is 10% niet ingeschreven bij de VDAB. In Vlaams-Brabant is het aandeel personen dat niet ingeschreven is bij de VDAB 20%.

12.7 INBURGERINGSATTESTEN EN CIVIELE TESTEN

Figuur 12.7.1:
Evolutie personen met een inburgeringattest, 2016-2022

In 2022 ontvingen 16.596 inburgeraars een inburgeringsattest.

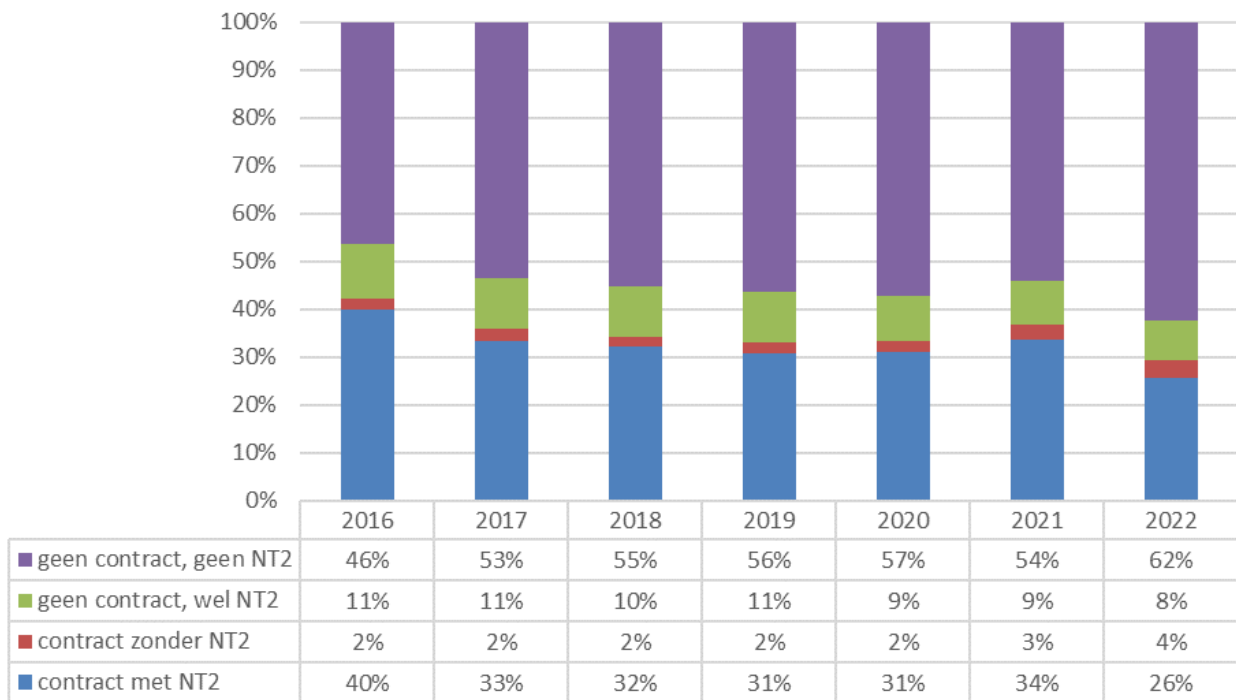
Sinds 2018 kunnen anderstalige burgers ook hun niveau Nederlands laten attesteren op ERK-niveau bij de Agentschappen (zonder deelname aan een NT2-cursus). In dit kader werden er in 2022 6.866 pre-screenings en testonderdelen lezen, luisteren, schrijven en spreken afgenomen. Het grootste deel van de testen werd afgelegd om een vrijstelling voor de NT2-cursus binnen inburgering te behalen (58%). Enkel voor dit doel zijn de testen niet betalend. Daarnaast werden 26% van de testen afgelegd in het kader van nationaliteitsverwerving (43%).

12.8 BEREIK EN UITVAL VAN HET INBURGERINGSTRAJECT

Van alle nieuwkomers die met een brief uitgenodigd worden om inburgering te volgen, wat is het aandeel dat effectief start met inburgering?

Figuur 12.8.1

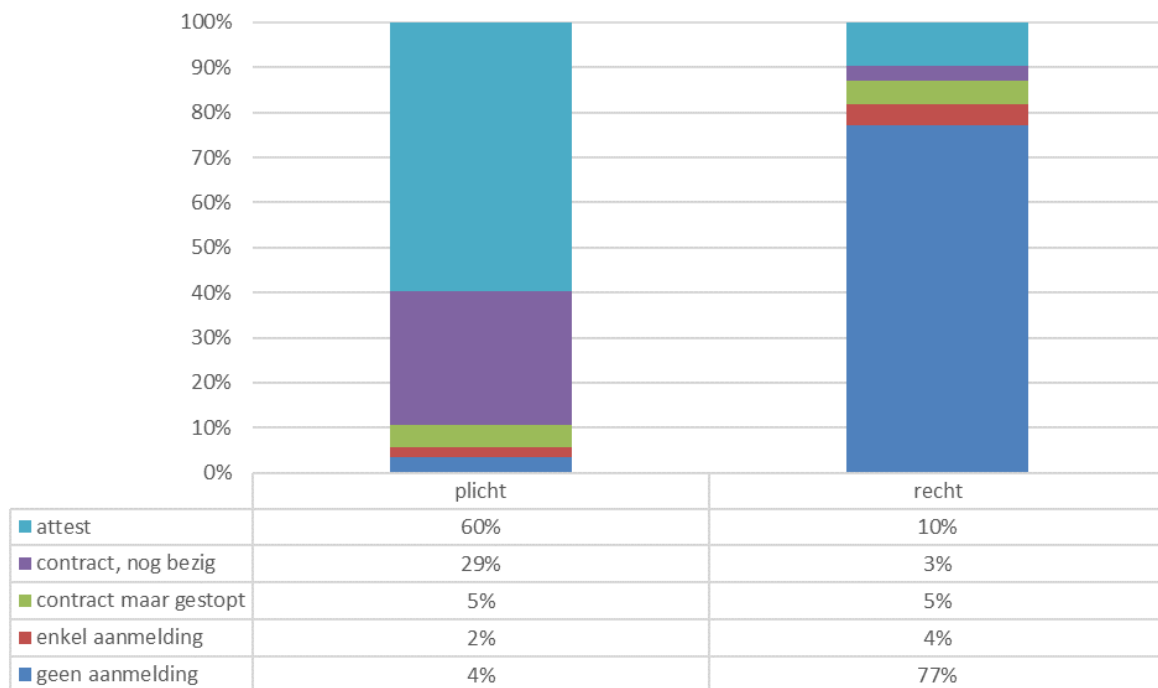
Status contract & NT2 bij personen met een eerste instroom in 2016-2022, 26/5/2023, naar jaar instroom

Van de volledige instroom van 2022 heeft eind mei 2023 30% een inburgeringscontract ondertekend. Daarnaast kiest 8% ervoor enkel NT2 te volgen. Dit brengt het bereik voor de instroom van 2022 op 38%. Het bereik in 2016 lag hoger met 53% die ofwel een contract ondertekenden ofwel NT2 volgden.

Figuur 12.8.2:

Aandeel meerderjarige inburgeraars met een eerste extractie in 2020, 26/05/2023, naar doelgroep & status aanmelding & contract, in %

Van de **rechthebbende** nieuwkomers van 2020 in het Vlaamse Gewest hebben 3.237 personen (10%) ondertussen een attest behaald en zijn 1.108 (3%) personen nog bezig. De grotere meerderheid heeft zich nooit aangemeld (77%) en een minderheid is ooit gestart maar nadien gestopt (5%).

Van de **verplichte** inburgeraars van 2020 hebben 5.073 nieuwkomers (60%) een attest behaald en 2.501 nieuwkomers (29%) zijn eind mei 2023 nog bezig. Een minderheid is afgehaakt (5%). Gezinsherenigers met Belgen, erkend vluchtelingen en niet-EU gezinsherenigers behalen in absolute aantallen het meest inburgeringsattesten.

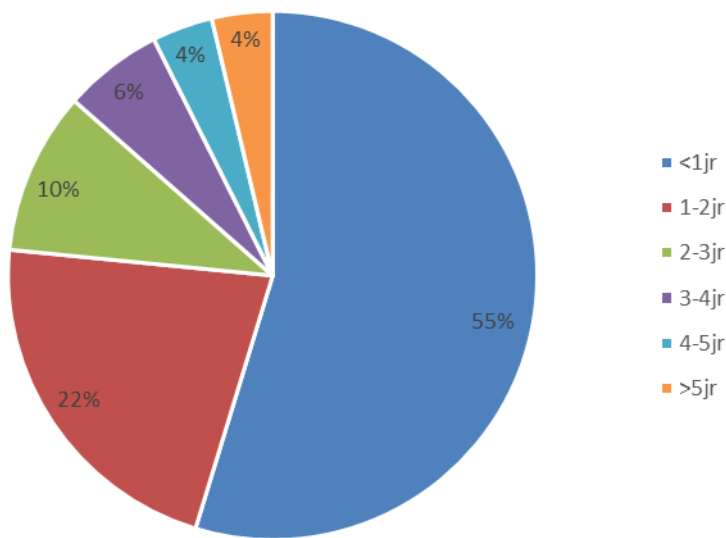
Hoe lager het ingeschat taalleervermogen, hoe groter de kans dat iemand die in 2020 startte, nog bezig is. Bij verplichte nieuwkomers met 'advies CBE' en personen die nadien effectief zijn ingestapt in een alfacursus (=alfaklanten) ligt het aandeel dat op 26/05/2023 nog bezig is op respectievelijk 64% en 83%. Bij personen met advies 'CVO verkort of UTC' is dit slechts 9%.

In totaal zijn op 26/5/2023 3.609 personen (rechthebbend en verplicht) met een eerste extractie in 2020 **nog bezig** met hun inburgeringstraject. We stellen vast dat grote meerderheid (3.026 personen) klaar is met MO maar nog geen A2 behaald heeft. Slechts 81 personen hebben wel A2 behaald maar nog geen MO. 451 personen hebben noch voldaan aan NT2 noch aan MO.

12.9 DUUR VAN HET INBURGERINGSTRAJECT

Figuur 12.9.1:

Aandeel meerderjarige inburgeraars met een inburgeringsattest behaald in 2022, naar duurtijd vanaf laatste contract, in %

55% van de personen die in 2022 een inburgeringsattest behaalden, heeft minder dan een jaar over zijn/haar inburgeringstraject gedaan. 22% heeft er tot 2 jaar over gedaan. Nog 10% heeft er tussen 2 en 3 jaar over gedaan. Voor 6% van de inburgeraars duurde het traject 3 tot 4 jaar. 4% deed er 4 tot 5 jaar over en 4% meer dan 5 jaar.

Uit verdere analyses blijkt, wanneer we terugkijken vanuit het inburgeringsattest, dat over heel Vlaanderen en Brussel samen, de mediane⁴² duurtijd voor inburgeraars om een attest te behalen 11 maanden is. De mediane duurtijd bij verplichte inburgeraars is 14 maanden, bij vrijwillige inburgeraars 9 maanden. Bij mannen is de mediane duurtijd 12 maanden, bij vrouwen 11 maanden. Personen met 3 kinderen doen er gemiddeld 25 maanden over terwijl personen zonder kinderen er gemiddeld 10 maanden over den.

Het taalleervermogen bepaalt het sterkst de mediane duurtijd om een attest te behalen. Bij een inschatting CVO verkort of UTC (de hoger geschoolden) bedraagt de mediane duur tot attest 8 maanden, bij CVO standaard 10 maanden. Bij CVO verlengd stijgt de mediane duurtijd tot 17 maanden. De inburgeraars die geadviseerd worden om NT2 bij basiseducatie te volgen doen er langer over om een attest te behalen.

⁴² We gebruiken de mediaan omdat het gemiddelde veel vlugger beïnvloed wordt door extreme, vaak fout geregistreerde waarden. Deze beïnvloeden de mediaan nauwelijks.

Personen met advies CBE NT2 deden er gemiddeld 28 maanden over, personen met advies CBE 38 maanden en personen met een advies alfa zelfs 45 maanden, dat wil zeggen meer dan 3,5 jaar.

Tabel 12.9.2

Mediane duur van contract⁴³ tot attest naargelang profielkenmerken, in maanden

Profiel inburgeraars	attesten behaald in 2022,	N (2022)	attesten behaald in 2021,
Algemene mediaan	11	15.514	11
Doelgroep			
verplicht	14	8.148	16
rechthebbend	9	7.350	8
Advies taalleervermogen			
CBE alfa	45	555	45
CBE	38	668	35
CBE NT2	28	1.232	29
CVO verlengd	17	2.025	19
CVO standaard	10	7.041	10
CVO verkort/UTC	8	3.371	8
Aantal kinderen			
0 kinderen	10	11.299	9
1 kind	15	1.614	14
2 kinderen	15	1.351	15
3 kinderen of meer	25	1.247	25
Geslacht			
man	12	6.514	11
vrouw	11	8.993	11
Leeftijd			
18-29 jaar	11	6.900	11
30-39 jaar	11	5.593	11
40-49 jaar	12	2.264	11
50-59 jaar	14	659	14
60-73 jaar	11	91	14

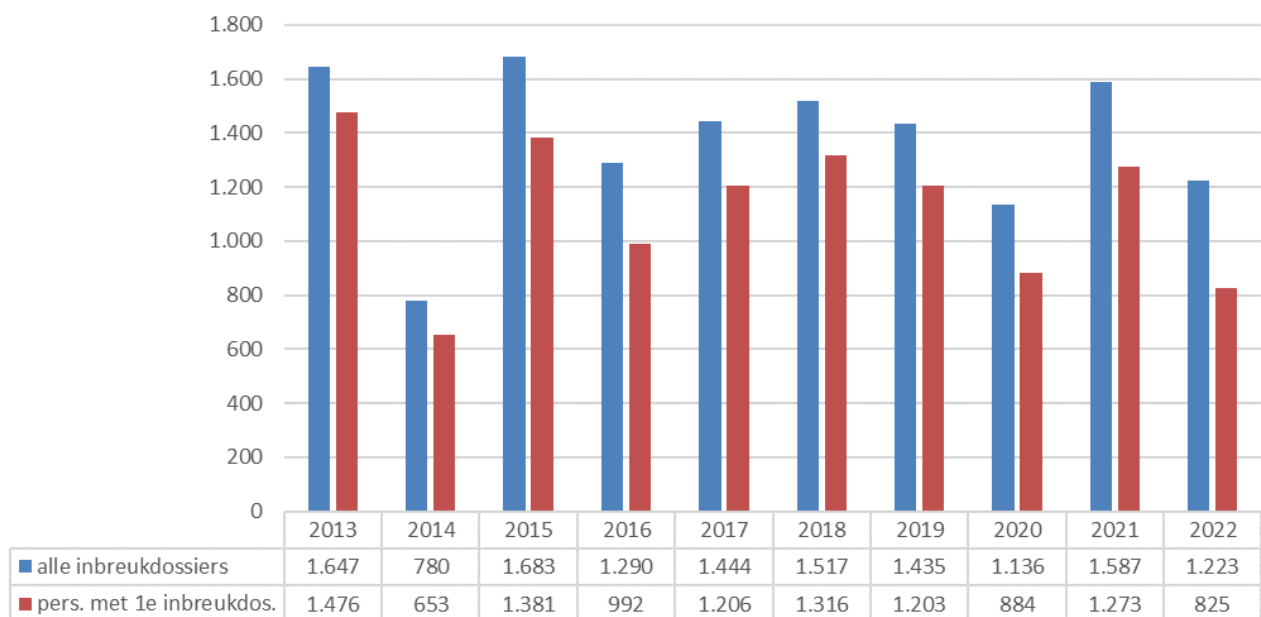
⁴³ Bij wie meer dan één contract heeft ondertekend, wordt naar het laatste contract gekeken.

12.10 SANCTIONERING

Een inbreukdossier wordt opgestart door het Agentschap Binnenlands Bestuur nadat een inbreuk is vastgesteld door de Agentschappen Integratie en Inburgering en de inburgeraar zich niet in regel heeft gesteld.

Figuur 12.10.1

Aantal inbreukdossiers en aantal personen met een eerste inbreukdossier, 2013-2022, per jaar van doorsturen naar de handhavingsambtenaren

Vanaf 1 maart 2022 is er geen sanctionering meer voor vrijwillige/rechthebbende inburgeraars. Dit heeft een duidelijke impact op de cijfers van sanctionering.

Omdat er geen sanctionering meer is voor vrijwillige inburgeraars in 2022, is er een sterke daling van het aantal eerste inbreukdossiers naar 825.

Voor 2022 was de meerderheid van de personen die voor het eerst een inbreukdossier hebben, rechthebbend/vrijwillig inburgeraar (tussen de 50 en 60%). In 2022 is dit nog slechts 10%.

Voor 2022 werd in gemiddeld 60% van de dossiers een boete opgelegd. In 2022 werd in 48% van de dossiers een boete opgelegd. Het aandeel boetes bij de rechthebbende inburgeraars lag de voorbije jaren hoger dan bij de verplichte inburgeraars. Door het wegvallen van sanctionering bij rechthebbenden, is het aandeel boetes gedaald.

Bij personen met een eerste inbreukdossier doet de grootste stijging zich voor bij de verblijfsstatuten 'gezinshereniging met Belg' en erkend vluchteling. Het feit dat er vanaf maart 2022 geen sanctionering meer is voor vrijwillige inburgeraars, verklaart de sterke daling bij de verblijfsstatuten arbeidsmigrant EU+ en gezinshereniging met EU+.

Mannen vormden in 2022 53% van de personen met een inbreuk.

